

Диплос

МАГАЗИН

Diplos Magazine
Issue No. 1

ANA BRNABIĆ
PRIME MINISTER OF SERBIA

*I Believe Friendship
Between Countries Is
Stronger Than Interest*

АНА БРНАБИЋ

ПРЕДСЕДНИЦА ВЛАДЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

**Верујем да је
пријатељство
међу државама
јаче од интереса**

Дарко Танасковић
Истина је најјачи
адут сваког
амбасадора

Darko Tanasković
*Truth Is the Most
Valuable Resource
of Any Ambassador*

Ненад Јездич
Село крије радост
трајања и постојања

Nenad Jezdić
*Countryside Hides
Joy of Enduring
and Existing*

Јанко Типсаревих
Наш народ има
широку душу и
велико срце

Janko Tipsarević
*Our People Have a
Kind Soul and
a Heart of Gold*

Пиротски ћилим
Народни дизајн
који лечи и
доноси срећу

Pirot Kilim
*Traditional Design
that Heals and
Brings Happiness*

Деценија успешног пословања „Ер Србије“

У јесен 2013. године, српска национална авио-компанија кренула је на ново путовање. На крилима традиције дуге преко 80 година и ношена сасвим новом визијом и енергијом, покренута је „Ер Србија“.

Први лет будуће водеће авио-компаније у региону обављен је 26. октобра исте године. Из Београда за Абу Даби полетео је авион „ербас А319“, регистарске ознаке УУ АПЦ. Тај авион добио је име „Новак Ђоковић“. Тиме је започео период трансформације компаније. Поред увођења новог брэнда и имена, флота је комплетно обновљена, проширена је мрежа дестинација, успостављени су ефикасни процеси и имплементирани нови савремени системи.

У „Ер Србији“ је сваки дан посебан, али у историју компаније ушли су само неки дани. Један од њих био је и 23. јун 2016. године. Тог дана, после паузе од четврт века, поново су успостављени директни летови између Београда и Њујорка. „Ер Србија“ је тако постала једина авио-компанија у ширем региону Балкана која има директне летове до САД.

Година 2019. представља почетак периода значајног раста компаније. Те године српска национална авио-компанија је превезла рекордан 2,81 милион путника.

Експанзију „Ер Србије“ привремено је прекинула пандемија корона вируса. У тренутку када је цела планета стала, српска национална авио-компанија је све своје ресурсе ставила на располагање држави и народу Србије.

Даље ширење мреже прекоокеанских дестинација уследило је 9. децембра 2022. године када је „Ер Србија“ полетела ка Тјенђину у НР Кини. На тај начин су, после 22 године паузе, поново успостављени директни редовни летови између Србије и те азијске земље.

Комерцијални лет за Кину био је круна успеха „Ер Србије“ у 2022. години. Када је 17. маја 2023. године са београдског аеродрома, после више од 30 година паузе, поново успостављен авио-саобраћај између Београда и Чикага направљен је нови, значајан корак у ширењу мреже интерконтиненталних дестинација.

2023. година за „Ер Србију“ била је веома успешна. За првих шест месеци, компанија је покренула више од 20 нових дестинација и обавила 19.181 лет, што је 63 одсто више у односу на исти период 2022. године. Данас „Ер Србија“ лети до више од 80 редовних и чартер дестинација у Европи, на Медитерану, Северној Америци, Азији и Африци. Упоредо са ширењем мреже дестинација до којих лети, „Ер Србија“ континуирано планира и иновира своју флоту.

Поред доприноса који „Ер Србија“ има на развој ваздухопловства у Србији, неоспоран је и њен утицај на индустрију путовања и туристичку привреду Србије. Зато се за „Ер Србију“ с правом може рећи да је незаобилазни део српског друштва и истовремено својеврсни амбасадор Републике Србије у целом свету.

A Decade of Air Serbia's Successful Operations

In the autumn of 2013, the Serbian national airline embarked on a new journey. With a tradition spanning over 80 years and driven by an entirely new vision and energy, Air Serbia was established.

The first flight of the future leading airline in the region took place on 26 October of the same year. An Airbus A319 with the registration code УУ АПЦ departed from Belgrade to Abu Dhabi. This aircraft was named “Novak Đoković”. This marked the beginning of a transformation period for the company. Alongside the introduction of a new brand and name, the fleet was completely

renewed, the network of destinations was expanded, efficient processes were established, and new modern systems were implemented.

Every day is special at Air Serbia, but only a few days have entered the company's history. One of them was on 23 June 2016. On that day, after a quarter-century break, a direct service between Belgrade and New York was re-established. Air Serbia thus became the only airline in the broader Balkan region with direct flights to the United States.

The year 2019 marked the beginning of a significant growth period for the company. During that year, the Serbian national airline, now named Air Serbia, carried a record-breaking 2.81 million passengers. The expansion of Air Serbia was temporarily interrupted by the coronavirus pandemic. At a time when the entire world came to a halt, the Serbian national airline dedicated all its resources to serve the country and the people of Serbia.

Further expansion of the network of transoceanic destinations occurred on 9 December 2022, when Air Serbia took off for Tianjin in the People's Republic of China. This marked the re-establishment of a scheduled direct service between Serbia and this Asian country after a 22-year hiatus. The commercial flight to China was the crowning achievement of Air Serbia in 2022. On 17 May 2023, a new, significant step was taken in expanding the network of intercontinental destinations when air traffic between Belgrade and Chicago was reestablished after more than 30 years.

The year 2023 was very successful for Air Serbia. In the first six months, the company launched more than 20 new destinations and operated 19,181 flights, a 63% increase compared to the same period in 2022. Today, Air Serbia operates flights to over 80 scheduled and charter destinations in Europe, the Mediterranean, North America, Asia, and Africa. In parallel with expanding its network of destinations, Air Serbia continually plans and renews its fleet.

In addition to its contribution to the development of aviation in Serbia, Air Serbia undeniably influences the travel industry and tourism economy of Serbia. Therefore, it can rightfully be said that Air Serbia is an integral part of Serbian society and simultaneously serves as a kind of ambassador for the Republic of Serbia worldwide.

RS

Прозор у свету дипломације и културе

Свет се пред нашим очима мења – констатује више саговорника у броју магазина „Дипос магазина“ који је пред вама. И не греше, свакодневно смо сви сведоци глобалних политичких, економских и технолошких промена, које човечанство стављају пред сасвим нова питања и изборе. Социолози и политиколози става су да је динамика света задата и да је вечита спирала цивилизације незауостављива. Точак историје се окреће својим темпом свакодневно остављајући свој траг у сваком делу земаљског шара. Да је свет позорница на којој се вековима непрекидно одигравају историјски догађаји, прожети људским трудом, надом, успесима и поразима сведоче и текстови међу корицама овог издања „Дипос магазина“.

О вишегодишњим напорима наше земље не само да се сачува, већ и да уз велики труд унапреди живот грађана и изгради стабилну и кредибилну позицију на глобалној мапи, сведочи ексклузивни интервју са председницом Владе Аном Брнабић, која јасно и сликовито исцртава своју визију будућности Србије.

У овом броју, отварамо и странице помало заборављене глобалне и националне историје, дипломатије и уметности, а из архива и историјских списа на светло дана износимо и приче о успешним дипломатским достигнућима наше земље, као и разговоре са амбасадорима Египта и Бразила. Како је магазин који је пред вама концептуално окренут највишим вредностима наше земље и народа, свака прича чини раскошну слику наше богате и разнолике културе, историје и традиције. Саставни део исте слике је и „Дипос“, који кроз своје пословање и међународне односе које гради и негује, упркос сложеној динамици времена у коме живимо, игра важну улогу у презентовању Србије на међународној сцени и афирмацији свих њених вредности. Уживајте у читању!

Ваш „Дипос“ ◆

EN

A Window into the World of Diplomacy and Culture

The world is changing before our eyes - stated several interlocutors in the issue of Dipos magazine that is in front of you. And they are not mistaken, every day we are all witnesses of global political, economic and technological changes, which present humanity with completely new questions and choices. Sociologists and political scientists are of the opinion that the dynamics of the world are predetermined and that the eternal spiral of civilization is unstoppable. The wheel of history turns at its pace every day leaving its mark in every part of the earth's pattern.

The texts on the cover of this issue of Dipos magazine testify that the world is a stage on which historical events have been continuously played out for centuries, imbued with human effort, hope, successes and defeats.

An exclusive interview with Prime Minister Ana Brnabić, who clearly and vividly outlines her vision for the future of Serbia, testifies to the multi-year efforts of our country not only to preserve it, but also to improve the lives of its citizens with great effort and to build a stable and credible position on the global map.

In this issue, we also open the pages of somewhat forgotten global and national history, diplomacy and art, and from the archives and historical records we bring to light stories about the successful diplomatic achievements of our country, as well as conversations with the ambassadors of Egypt and Brazil. As the magazine in front of you is conceptually focused on the highest values of our country and people, each story creates a gorgeous picture of our rich and diverse culture, history and tradition. An integral part of the same picture is Dipos, which through its business and the international relations it builds and nurtures, despite the complex dynamics of the times we live in, plays an important role in presenting Serbia on the international stage and affirming all its values. Enjoy reading!

Your Dipos ◆

ИМПРЕСУМ Дипос магазин

Издавач:

Друштво за издавање
некретнина Дипос
д.о.о. Београд
Сердар Јола 17
11040 Београд
www.dipos.rs

Одговорна уредница:

Ивана Милосављевић
Birograf comp d.o.o.
Београд

Штампа:

Birograf comp d.o.o.
Београд

Текстови,

дизајн и прелом:

PR i marketinška agencija
5magazine
Крунска 83а
11000 Београд
www.5magazine.rs

Илази

полугодишње

IMPRESSUM Dipos Magazine

Publisher:

Property
management and
rental company
Dipos d.o.o. Belgrade
Serdar Jola 17
11040 Belgrade
www.dipos.rs

Editor-in-Chief:

Ivana Milosavljević

Texts, design, and layout:

PR and marketing agency
5magazine
Krunska 83a
11000 Belgrade
www.5magazine.rs

Printing:

Birograf comp Ltd.
Belgrade

The magazine
is published
twice a year

САДРЖАЈ

CONTENTS

ИНТЕРВЈУ
АНА БРНАБИЋ
Председница Владе
Републике Србије

Верујем да је
пријатељство међу
државама јаче од
интереса

СТР. 6

INTERVIEW
ANA BRNABIĆ
Prime Minister
of Serbia

I Believe Friendship
Between Countries Is
Stronger than Interest

P. 6

ИНТЕРВЈУ
ЖОЗЕ МАУРО
ДА ФОНСЕКА
КОСТА КОУТО
Амбасадор Бразила

Очаравајућа
комбинација
старог и новог

СТР. 34

INTERVIEW
JOSÉ MAURO
DA FONSECA
COSTA COUTO
Ambassador of Brazil

Charming
Combination of
Old and New

P. 34

РИЗНИЦА „ДИПОСА“
Дужева палата у
Делиградској улици

СТР. 41

“DIPOS’” TREASURY
Doge’s Palace on
Deligradska Street

P. 41

**ИНТЕРВЈУ
ЈАНКО
ТИПСАРЕВИЋ
Тенисер**

Наш народ има
широку душу и
велико срце

СТР. 50

**INTERVIEW
JANKO TIPSAREVIĆ
Tennis player**

Our People Have a
Kind Soul and
a Heart of Gold

P. 50

**БЕОГРАДСКА
ПРИЧА
Сан о загрљају
Београда и река**

СТР. 62

**A BELGRADE
STORY
Belgrade's
Dream of
Embracing its
Rivers**

P. 62

**ФЕНОМЕНИ
СВЕТСКЕ
ДИПЛОМАТИЈЕ
Буђење дива са
Истока**

СТР. 86

**PHENOMENA
IN WORLD
DIPLOMACY
Giant of the East
Awakens**

P. 86

**СПОРТСКИ МЕРИДИЈАНИ
Кошаркашко министарство
спољних послова**

СТР. 106

**SPORTS HEIGHTS
Basketball Ministry
of Foreign Affairs**

P. 106

ПРЕДСЕДНИЦА ВЛАДЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
АНА БРНАБИЋ

PRIME MINISTER
OF SERBIA
ANA BRNABIĆ

Верујем да је пријатељство међу државама јаче од интереса

I Believe Friendship Between Countries Is Stronger Than Interest

RS

Упркос свим разликама, све земље и народи данас се суочавају са сличним изазовима и аспирацијама. Мир, стабилност и напредак нису само концепти; то су универзалне жеље које нас спајају као глобалну заједницу. Сагледавши ово, осећам дубоку обавезу и посвећеност да радим без престанка не само за благостање моје драге Србије, већ и да стремим ка, у мери у којој је то могуће, стварању света у којем влада солидарност, поштовање међународних принципа и сарадња. У таквом свету, уверена сам да ће Србија не само наставити свој пут ка стабилности и напретку, већ ће и постати инспиративан пример сарадње и иновација низу других земаља.

У јеку глобалних нестабилности, које с правом брину читав свет, али и јасно опомињу на неопходност поштовања базичних начела међународних односа, ово у интервјуу за магазин „Дипос“ поручује председница Владе Србије Ана Брнабић. Она наглашава да ће се наша земља и убудуће чврсто држати принципа међународног права, као гаранта глобалног мира, стабилности и просперитета. Премијерка је поносна на билатералне односе наше земље са великим бројем страних држава и на Истоку и на Западу, а као посебно признање, али и прилику за нови узлет, види Специјализовану изложбу „Експо“, која ће се 2027. одржати у Београду.

EN

In spite of any differences, all countries and peoples today face similar challenges and aspirations. Peace, stability and progress are not just concepts; these are universal desires that bring us closer as a global community. Having realised this, I feel a deep obligation and dedication to work perpetually not only for the well-being of my dear Serbia, but to strive as much as possible to the creation of a world governed by solidarity, respect of international principles and cooperation. In such a world, I am sure that Serbia would not only be on the path towards stability and progress, but that it would serve as an inspiring example of cooperation and innovation for a host of other countries.

In the midst of global instabilities, which rightfully worry the entire world and warn us of the necessity to follow the basic principles of international relations, this was the message of the Prime Minister of Serbia Ana Brnabić in her interview with “Dipos” magazine. She added that our country would continue to strictly follow the principles of international law as a guarantee of global peace, stability and prosperity. The prime minister is proud of Serbia’s bilateral relations with many countries in the East and the West, and she sees “Expo 2027”, which will be held in Belgrade, as a sign of recognition and new impetus.

RS

„Експо“ ће бити много више од самог догађаја. Биће то шанса за Србију да демонстрира своје иновације, културно наслеђе и економске могућности пред светском публиком. То је уједно идеална прилика да се учврсти наша позиција као релевантног партнера на међународној сцени. Очекујемо да ова изложба допринесе дубљем разумевању и признавању Србије као државе која не само да следи светске трендове, већ и активно учествује у њиховом обликовању, истиче председница Владе.

Живимо у изазовном времену, а утисак је да се технолошки, економски, политички и геостратешки, свет мења пред нашим очима. Како видите данашњи спољнополитички положај наше земље и њен кредибилитет на међународној сцени?

Савремени свет, услед брзих технолошких, економских и геостратешких кретања, сведок је сталних изазова и промена. У том контексту, све интензивнији ривалитет великих светских сила нама нимало не олакшава позицију. Захваљујући мудрој политици председника Вучића и Владе Србије, данас можемо да кажемо да Србија води самосталну и независну политику, у искључивом интересу наших грађана. Захваљујући таквој политици, данас је Србија, упркос изазовима, снажно на европском путу, истовремено уз очување традиционалних пријатељстава.

Због тога је спољнополитички положај Србије, без обзира на глобалне промене, стабилан и респектабилан. Наши дипломатски напори усмерени су не само ка одржавању, већ и ка унапређењу наше позиције на међународној сцени. То потврђује и недавна успешна кандидатура Србије и Београда за „Експо 2027“, као и приступање Уговору о пријатељству и сарадњи Асоцијације нација југоисточне Азије.

На регионалном нивоу, у претходном периоду активно смо користили нашу позицију и економске потенцијале како бисмо допринели стабилности и унапређењу односа у региону. Себе сматрамо мотором регионалног умрежавања, јер смо уверени да је унапређење добросуседских односа и регионалне сарадње јемац даљег економског развоја и унапређења квалитета живота свих наших грађана.

На којим начелима ће наша земља градити своје место на будућој геополитичкој мапи света?

Разумевање и поштовање међународног

„Дипос“ је по много чему јединствено предузеће, чији је оснивач Република Србија. Колико је за државу важно успешно пословање једног оваквог предузећа које, кроз своју мисију доприноси међународном кредибилитету наше земље?

Србији, као држави са толико дугом традицијом у дипломатији, која велики значај придаје развоју дипломатских односа са свим државама света, веома је стало да има, као данас, одличан имиџ и буде привлачна како за туристе, привреднике, тако и за различите културне и спортске активности, а предузеће „Дипос“ има озбиљан задатак да допринесе том циљу и могу рећи да то и успешно већ 60 година ради. И на томе вам од срца честитам.

Напори које улажемо, а ту посебно мислим на председника Александра Вучића, да на међународној сцени Србија буде препозната као поуздан партнер представљају и вама путоказ по којем се крећете и настојите да га и унапредите. Један од ваших највећих успеха је Дипломатска колонија, а захваљујући услугама које пружате, чините да се сваки дипломата осећа добро радећи и живећи овде, што је изузетно важно једној домаћинској земљи каква је наша Србија.

права и принципа Уједињених нација не само да су кључни за стабилност и предвидивост у глобалним односима, већ представљају и моралну основу на којој треба да буде изграђена целокупна међународна заједница. Када говоримо о суверенитету и територијалном интегритету, не говоримо само о правним дефиницијама и границама на мапи. Говоримо о историјски извојеваном праву народа на самоодлучивање, на независност и аутономију у свом унутрашњем и спољном управљању, о праву на развој, као и о поштовању принципа неприкосновености граница. Говоримо о томе да без обзира на величину или економску моћ, све државе имају иста права и обавезе на међународној сцени.

Србија, као држава која је преживела и осетила последице кршења ових принципа, има јединствену перспективу и отвореност за сарадњу и дијалог. Ова искуства, колико год болна била, обезбедила су нам јасну визију о томе колико је важно да се боримо и заступамо принципе међународног права. Наша историја нас подсећа на то шта се дешава када се међународна правила и норме игноришу или крше.

Док смо сведоци тога како се преседани, постављени у контексту српске историје, користе у другим регионима света, имамо и моралну и политичку одговорност да заступамо јасне и непоколебљиве ставове о значају основних принципа међународног права. То не радимо само у интересу Србије, већ и у интересу свих држава које желе мир, стабилност и просперитет у праведном и уређеном свету.

Никола Пашић је бављење политиком дефинисао као вештину праћења светских токова, како би наша држава и народ имали што више користи. Како оцењујете домете билатералне сарадње Србије са страним државама?

Свакако, умеће политике, као што је Пашић нагласио, није само праћење светских токова које може допринети националним интересима, већ и то како можемо бити лидери у одређеним сферама и областима. Политика не би требало да буде пасивно праћење, већ активно обликовање и антиципирање глобалних трендова у корист наше земље и народа.

У тандему са председником Вучићем, влада је јасном визијом и решеношћу показала како се стратешким планирањем и промишљеним одлукама Србија може поставити на чврсту позицију у савременом свету. Испред нас је пут који истински искоришћава

"Expo" will be more than just an event. It will be an opportunity for Serbia to show off its innovations, cultural heritage and economic capacities to the world. This is an ideal opportunity to strengthen our position as a relevant partner in the international scene. We are expecting that this exhibition will contribute to a deeper understanding and recognition of Serbia as a country which is not only following international trends but also actively participating in their making, says the Prime Minister.

These are challenging times and it seems that the world is constantly changing in terms of technology, economy, politics and geostrategy. How do you see today's foreign policy position of our country and its credibility on the international stage?

The world today, due to the rapid technological, economic and geostrategic changes, is witnessing non-stop challenges and shifts. Within this context, the growing rivalry of major world powers is not making our position any easier. Owing to the wise policy of President Vučić and the Government of Serbia, today we can say that Serbia is implementing an independent and autonomous policy, focused solely on the interests of our citizens. In spite of many challenges, this approach means that Serbia is going strong on its European path, while successfully preserving its traditional friendships.

That is why the foreign policy position of Serbia, regardless of global changes, is stable and respectable. Our diplomatic efforts aim not only to maintain but also to improve our country's position on the international stage. This is confirmed by the recent successful Serbian bid to host "Expo 2027" and by the accession to the Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia.

In the previous period we actively used our position and economic potentials regionally to contribute to the stability and improvement of relations in the region. We see ourselves as the generator of regional networking, since we believe that the improvement of neighbourly relations and regional cooperation is a guarantee of further economic development and improvement of the quality of life of all of our citizens.

Which are the principles that our country will use to develop its position in the geopolitical map of the world in the future?

Understanding and respecting international law and principles is not only key for the stability and predictability in global relations, but is the moral basis on which the entire international community should be built. When we are talking about sovereignty and territorial integrity we are not only

"Dipos", a company founded by the Republic of Serbia, is a unique enterprise in many ways. How important is the successful functioning of such a company as its mission is to contribute to the international credibility of our country?

Serbia, as a country with a very long tradition in diplomacy, attributes great importance to the developing of diplomatic relations with all countries of the world and wishes to maintain its excellent image and continue to be attractive for tourists, entrepreneurs, and different cultural and sports events. "Dipos" is faced with a serious task to contribute to this goal and I can say that they have been doing it with success for 60 years and I congratulate you from the bottom of my heart.

The efforts made by our country, primarily President Aleksandar Vučić, to have Serbia recognised internationally as a reliable partner serve as guidance to follow and build upon. One of your greatest successes is the Diplomatic Colony, and thanks to the services you are providing, you are making every diplomat feel well while working and living here, which is especially important to a hospitable country such as Serbia.

speaking about legal definitions and borders on a map. We are talking about a historical right of a people to self-determination, to independence and autonomy in its domestic and foreign relations, on the right to development and respect of the inviolability of borders. We are talking about the fact that all countries, regardless of their size or economic power, have the same rights and obligations on the international stage.

Serbia, as a country that survived and felt the consequences of the violation of these principles, has a unique perspective and is open to cooperation and dialogue. These experiences, however painful, have given us a clear vision on how important it is to fight for and respect the principles of international law. Our history reminds us of what can happen when international rules and norms are ignored or violated.

While we are witnessing how precedents, which we have experienced in the context of Serbian history, are used in other parts of the world, we have a moral and political responsibility to openly and adamantly stand for the importance of basic principles of international law. We do this not only in the interest of Serbia but in the interest of all countries that wish for peace, stability and prosperity in a just and well-regulated world.

Nikola Pašić defined politics as a skill to follow international trends, to be able to get the most for one's country and one's people. How do you assess the reach of bilateral cooperation between Serbia and other countries?

Surely, the art of politics, as stated by Pašić, is not only about following international trends that contribute to national interests. We can actually be leaders in some spheres and areas. Politics should not be just a passive following, but an active shaping and anticipating of global trends for the benefit of our country and people.

In tandem with President Vučić, the Government, through a clear vision and decisiveness, showed how strategic planning and tactful decisions may help solidify Serbia's position in the modern world. Before us is a path that truly utilises our unique advantages and potentials, placing us at the centre of regional and global events. This is particularly visible in our bilateral relations with numerous countries, where we were able to build strong partnerships across different levels – economic, cultural, scientific, etc. Our advantage is that we can cooperate with different countries, regardless of their size or geopolitical orientation.

In the modern context, through a quick and efficient reaction to the COVID-19 pandemic, Serbia was not only among the first countries in the world

наше јединствене предности и потенцијале, стављајући нас у центар регионалних и глобалних дешавања. Ово се посебно види у нашим билатералним односима са многим државама, где смо успели да изградимо снажне партнерске односе на различитим нивоима - економском, културном, научном и другим. Наша способност је да радимо са различитим државама, без обзира на њихову величину или геополитичку оријентацију.

У савременом контексту, Србија је, кроз брзу и ефикасну реакцију на пандемију ковида 19, не само била међу првима у свету који су се снабдели вакцинама, већ је показала солидарност делећи вакцине са суседима и другим државама. Таква врста политике, која балансира између националних интереса и глобалне одговорности, показује нашу посвећеност не само заштити наших грађана, већ и улогу коју Србија жели да игра на међународној сцени.

Нашу земљу последњих година редовно посећују лидери из свих делова света.

Како, са тим искуством, сагледавате идеју пријатељства међу државама?

Које државе сматрате истинским пријатељима Србије?

У последњих неколико година, Србија је имала част да буде домаћин великом броју шефова држава и председника влада из различитих делова света. Слично томе, наши званичници су имали прилику да буду гости многих држава и учествују на значајним мултилатералним скуповима. Оваква динамична дипломатска активност отворила је многе прилике за сарадњу и донела нам јединствене увиде и боље разумевање многих глобалних изазова.

Као и у политици, и у домену међународних односа често важи парола да не постоје стални пријатељи, већ само стални интереси. Ова фраза, макар често важила, у многим ситуацијама може бити доведена у питање. Кроз бројне обавезе и ангажмане на међународном плану, могу потврдити да постоје изузеци од овог клишеа. Постоје државе, појединци и лидери који прелазе преко уско дефинисаних националних интереса, бирајући пут солидарности, човечности и искреног пријатељства. Они не само да реагују када је помоћ најпотребнија, већ и антиципирају потребе и изазове са којима се њихови партнери суочавају, и активно раде на стварању стабилнијег и повезаног света.

Србија је у претходном периоду посвећено радила управо на томе да изазове логику међународног понашања која није заснована

ТЕХНОЛОГИЈА НУДИ РЕШЕЊА И ГЛОБАЛНИХ ПРОБЛЕМА

Важно је напоменути да је сектор информационо-комуникационих технологија најбрже растући сектор у Србији по извозу и по броју радних места. Ове године извоз ће бити скоро 4 милијарде евра, а број запослених расте упркос кризи, и у целом ИКТ сектору износи више од 107.000. Наша Влада је посвећена напретку квалитета живота свих грађана, а наука и технологија, уверени смо, нуде решења не само за наше изазове, већ и за глобалне проблеме. Из овог разлога, важно нам је да у савремене токове будемо укључени не само на идејном, већ и на практичном плану, подсећа премијерка.

искључиво на интересима. Као пример, могу навести наше донације вакцина против ковида 19, које смо упутили региону, али и неким државама Африке и Блиског истока. Такође, наша спремност да помогнемо не зауставља се на томе. На исти начин је Влада Србије одлучила да упути хуманитарну помоћ Турској и Сирији, које су биле погођене разорним земљотресима, те Сомалији и Републици Сао Томе и Принсипе, које су се суочавале са проблемима изазваним сушама и акутним несташицама хране. Овакве акције потврђују нашу опредељеност да изађемо изван граница чистог интереса и демонстрирамо дубоко разумевање потреба и изазова с којима се наше братске земље суочавају.

Све ово није само показатељ наше спремности да помогнемо, већ и наше вере у то да истинско пријатељство међу државама може и мора да превазиђе чисто интересне оквире. На крају, истински пријатељи Србије су они који деле овакве вредности солидарности и међусобног поштовања.

На који начин ће предстојећа изложба "Експо" у Београду помоћи међународну афирмацију Србије?

Од тријумфалне победе коју је наша земља однела у сва четири круга гласања, освојивши највећи број гласова и надмашивши конкурентске земље, као што су САД, Тајланд и Шпанија, мислим да сви осећамо све већи понос што ће Београд 2027. године постати светска престоница, домаћин око 2,6 милиона туриста, као и што можемо очекивати укупан економски прилив од око 1,1 милијарде евра. Читава наша земља ће проћи кроз потпуну трансформацију како бисмо се представили свету као земља креативности, иновација и технологија, али такође и да покажемо топлину и гостопримство које краси наш народ. У плану су значајна улагања у инфраструктуру, а очекује се и велики број домаћих и страних инвестиција. Специјализована изложба „Експо 2027“ ће довести до још већег привредног раста и јаче, снажније привреде.

Више је примера уздицања појединих држава у свету константним улагањем у образовање, нове технологије и науку, што је један од стратешких праваца званичне политике Владе на чијем сте челу. Колико сте задовољни учињеним и наговештава ли то својеврсну технолошку ренесансу наше земље?

Република Србија заиста пролази кроз изузетно значајан период развоја, а области образовања, нових технологија и науке игра-

to acquire vaccines, but also showed solidarity by sharing vaccines with their neighbours and other countries. This approach, which strikes a balance between our national interest and global responsibility is a testament to our dedication not only to the protection of our citizens, but to the role that Serbia wishes to play on the international stage.

Over the past several years, our country has been regularly visited by leaders from all over the world. Based on this experience, how do you see friendship between countries? Which countries do you consider true friends of Serbia?

In recent years, Serbia had the honour of being host to many heads of states and prime ministers from different parts of the world. Similarly, our officials had the opportunity to be guests of many countries and participate in significant multilateral meetings. This dynamic diplomatic activity opened many opportunities for cooperation and gave us unique insight and a better understanding of many global challenges.

Just like in politics, in the domain of international relations there is often a saying that there are no permanent friends but only permanent interests. This saying, though it often does apply, can in many cases be brought into question. Through many international obligations and engagements, I can confirm that there are exceptions to this cliché. There are states, individuals, and leaders who traverse the narrowly defined national interests, opting for the path of solidarity, humaneness and honest friendship. Not only do they react when help is most needed, but they also anticipate the needs and challenges their partners are facing and work actively on creating a stable world that is better connected.

In the previous period, Serbia worked with great dedication to challenge the logic of international behaviour being based solely on interest. One example are our donations of vaccines against COVID-19 that we shared with the countries in the region and some countries of Africa and the Middle East. Still, our readiness to help does not end there. The Government of Serbia also decided to send humanitarian aid to Turkey and Syria, which were hit by devastating earthquakes, as well as Somalia and Sao Tome and Principe which faced problems caused by drought and acute food shortages. Such actions are a confirmation of our dedication to step outside the borders of pure interest and demonstrate a deep understanding of the needs and challenges that our brother countries face.

All of this is not just an indicator of our readiness to help but also of our belief that true friendship among countries can and must overcome the boundaries of pure interest. Finally, true friends

of Serbia are those who share such values of solidarity and mutual respect.

How can “Expo”, which will be held in Belgrade, be used for the international promotion of Serbia and what is it that Serbia will have to offer to the world in 2027?

Since Serbia recorded a triumphant victory in all four rounds of voting, beating competition from USA, Thailand and Spain, I believe that we are more and more proud of the fact that in 2027 Belgrade will become the capital of the world, as it will host around 2.6 million tourists, and due to the fact that the expected total economic inflow is around 1.1 billion euros. Our entire country will go through a complete transformation and present itself to the world as a country of creativity, innovations, and technology, while showing off the warmth and hospitality that we are known for. We are planning to invest significant funds in infrastructure and we are expecting many foreign and domestic investments. “Expo 2027” will lead to even higher economic growth and a stronger economy.

There are many examples of countries that experienced growth through constant investment in education, new technologies and science, which is one of the strategic directions of your Government’s official policy. How satisfied are you with what has been done and does this suggest a technological renaissance of our country?

The Republic of Serbia is truly going through a very important development period, and the fields of education, new technologies and science are playing a key role on our path to prosperity. I am proud of the Government’s efforts in the process of digitalisation, investment in science, technological advancement and the development of start-ups in our country.

Digitalisation is imperative in today’s world and we are aware of the extent to which technology can have a positive impact on our lives. We are working to create a favourable environment for digital development, in order to enable innovations and technological progress. Investments in science are key for the improvement of the society and its progress. Science is the foundation for our development and plays a key role in the solving of many challenges that the modern world is facing.

Technology truly changes our lives for the better, facilitates everyday activities and betters our lives. Our Government is particularly dedicated to supporting start-ups originating in the academia and we are working on increasing their number. We are also investing in a network of science and technical parks and innovation and

TECHNOLOGY OFFERS SOLUTIONS TO GLOBAL PROBLEMS AS WELL

It is worth mentioning that the sector of information and communication technologies is the fastest growing sector in Serbia in view of export and the number of jobs. This year, the export will reach almost 4 billion euros, and the number of employees is growing in spite of the crisis, and amounts to more than 107,000 in the entire ICT sector. Our Government is dedicated to improving the quality of life of all citizens, and we are certain that science and technology are offering solutions not only to our challenges but to global problems as well. That is why it is important for us to be included in such modern trends not only on the level of ideas but also on the practical level, states the prime minister.

RS

ју кључну улогу у нашем путу ка просперитету. Поносна сам на напоре целе Владе када говоримо о процесу дигитализације, улагањима у науку, технолошком и развоју стартап компанија у нашој земљи.

Дигитализација је императив у данашњем свету, и свесни смо у којој мери технологија може позитивно да утиче на наше животе. Радимо на стварању повољног окружења за дигитални развој, како бисмо омогућили иновације и технолошки напредак. Улагања у науку су кључна за развој друштва и напретка. Наука је темељ нашег развоја и има кључну улогу у решавању многих изазова с којима се суочава савремени свет.

Технологија заиста мења наше животе набоље, олакшава нам свакодневне активности и унапређује квалитет живота. Наша влада је посебно посвећена подршци стартап компанијама које излазе из академије, и радимо на повећању њиховог броја. Такође улажемо у мрежу НТП-ова (Научно-технолошких паркова) и иновационих стартап и Smart City центара како бисмо створили повољно окружење за развој технолошких предузећа.

Капиталне инвестиције, попут пројекта изградње БИО4 кампуса, показују да смо спремни да подржимо наше научнике и истраживаче, сарадњу између компанија и академије и да пружамо подршку стартап компанијама.

Примери из света јасно указују на постојање позитивног утицаја улагања у технологију, образовање, науку и истраживање на повећање БДП-а, и ми ћемо наставити да радимо на јачању ових сектора. Наша међународна сарадња отвара врата за размену искустава и ресурса, што доприноси нашем технолошком напретку. Ово су само неки од корака које предузимамо како бисмо допринели бољој будућности за све грађане Републике Србије.

Образовање је такође један од наших приоритета. Кроз Фонд за младе таленте награђујемо најуспешније средњошколце, а подржавамо и оне који желе да се баве научним и истраживачким радом. Повећали смо инвестиције у образовање, побољшали инфраструктуру школа и унапредили наставни план и програм. Циљ нам је да обезбедимо квалитетно образовање за сву нашу децу и младе, припремајући их за изазове 21. века.

Задовољна сам нашим досадашњим постигнућима, али такође сам свесна да је пред нама још много посла. Наставићемо да радимо са истим ентузијазмом и преданошћу како бисмо остварили нашу визију технолошког просперитета за Републику Србију.

ГРАДИМО МОСТОВЕ МЕЂУ КУЛТУРАМА И ЕКОНОМИЈАМА

У регионалној перспективи, многобројни сусрети са лидерима Балкана осликали су нашу посвећеност изградњи мостова и превазилажењу негативног наслеђа не тако давне прошлости. Сусрети са премијером Мицотакисом, Ковачевским, Рамом, Пленковићем, Абазовићем и многим другима, показали су да наш регион, иако разнолик, може радити заједно и градити много ближу и успешнију будућност. Посебно значајан је био сусрет са председником Турске Реџепом Тајипом Ердоганом. Не само да Турска има важну улогу у нашем региону, већ и својим глобалним статусом и утицајем указује на важност мостова које градимо међу различитим светским културама и економијама – истиче премијерка.

Као председница Владе имали сте велики број сусрета са најважнијим актерима светске политике и дипломатије. Који сусрет издвајате и ко је из овог круга личности на вас оставио најјачи утисак?

У својој улози председнице Владе Србије, током претходних шест година, имала сам част и одговорност да представљам нашу земљу на светској сцени, кроз многобројне сусрете са светским лидерима. Сваки од тих момената донео је нову перспективу и поглед на изазове и могућности који стоје пред нашим земљом, регионом али и целим светом.

У европском контексту, рад са таквим величинама као што су председници Европске комисије и Европског савета, сусрети са европским лидерима, укључујући премијере Француске и канцеларе Немачке - Ангелом Меркел, а потом и са Олафом Шолцем, обезбедили су ми увид у дубоку политичку динамику и интеграционе процесе који обликују Европу. Посебно значајни су били сусрети са драгим пријатељем, премијером Мађарске Виктором Орбаном. Једнако интензивни разговори су вођени са лидерима Италије, Румуније, Шпаније и Кипра, што потврђује нашу посвећеност широј европској сарадњи.

Међутим, моји сусрети ван европских граница отворили су ми очи за шире глобалне трендове и указали на глобални значај који ће ове земље имати у деценијама пред нама. Нарочито сам задовољна нашим дубоким и непрекидно растућим пријатељством са Уједињеним Арапским Емиратима, које се учврстило кроз сусрете са шеиком Мухамедом бин Заједом ел Нахјаном.

Сусретом са председником Кине Си Ђинпингом као и недавном званичном посетом Републици Кореји постала сам својеврсни сведок брзине и обима промена које се догађају у овом делу света. Сваки разговор са лидерима из Азије, премијерима Сингапура и Јапана, председницом Индије, и схватање различитих модела развоја и управљања, као и културних и економских пракси, показују јединствену вредност и незаменљиву улогу сваке земље на међународној сцени.

У контексту Покрета несврстаних земаља, долази до изражаја дубина и разноврсност наших међународних односа. Имајући прилику да се лично сретнем са лидерима нација таквих као што је Египат, разменивши мишљења са премијером Алжира и слушајући инспиративне речи председника Гане, солидарности и сарадње наших држава добијају пун и јединствен значај. ◆

Smart City centres in order to create a favourable environment for the development of technological enterprises.

Capital investments, such as the project for the construction of the BIO4 campus show that we are ready to support our scientists and researchers, to foster cooperation between companies and the academia and to support start-up companies.

The examples from all over the world clearly show that there are positive effects on the GDP from investing in technology, education, science and research, and we will continue to work on strengthening these sectors. Our international cooperation is opening the door for the exchange of experiences and resources, which is contributing to our technological progress. These are just some of the steps we are taking to build a better future for all citizens of the Republic of Serbia.

Education is another priority for us. Through the Fund for Young Talents we are supporting the most successful secondary school students and those who wish to pursue science and research. We increased investment in education, upgraded the infrastructure of schools and improved the curriculum. Our goal is to ensure high-quality education for all of our children and the youth and prepare them for the challenges of the 21st century.

I am satisfied with our achievements thus far, but I am also aware that much remains to be done. We will carry on with the same enthusiasm

BUILDING BRIDGES BETWEEN CULTURES AND ECONOMIES

From a regional perspective, the many meetings with the Balkan leaders reflect our dedication to the building of bridges and overcoming of negative legacy from recent past.

Meetings with prime ministers Mitsotakis, Kovačevski, Rama, Plenković, Abazović, and others, showed that our region, though diverse, can work together and build a much closer and successful future. Especially important was the meeting with the President of Turkey Recep Tayyip Erdoğan. Not only does Turkey play an important role in our region, but it has a global status and influence, which demonstrates how important are bridges we are building between different world cultures and economies – adds the prime minister.

and dedication to achieve our vision of technological prosperity for the Republic of Serbia.

As the Prime Minister, you have had many meetings with the most important figures in world policy and diplomacy. Were there any meetings that stood out? Who among the foreign dignitaries has left the strongest impression on you?

In my role as Prime Minister, over the past six years, I had the honour and responsibility of representing our country on the international stage, in many meetings with international leaders. Each one of these brought a new perspective and view of the challenges and opportunities before our country, the region, and the world at large.

Within the European context, working with dignitaries such as the presidents of the European Commission and the European Council, meetings with European leaders, including the prime minister of France and the Chancellor of Germany – Angela Merkel, and later Olaf Scholz, gave me insight into a deep political dynamic and integration processes which are shaping Europe. Especially important were the meetings with our dear friend, Prime Minister of Hungary, Viktor Orbán. Equally intensive negotiations were held with the leaders of Italy, Romania, Spain and Cyprus, which is a confirmation of our dedication to a broad European cooperation.

However, my meetings outside the borders of Europe opened my eyes to wider global trends and pointed at the global importance these countries will play in the decades ahead. I am especially satisfied with our deep and constantly growing friendship with the United Arab Emirates, solidified through meetings with Sheikh Mohamed bin Zayed Al Nahyan.

When I met with the President of China, Xi Jinping, and during my recent official visit to the Republic of Korea, I witnessed the speed and the scope of changes happening in this part of the world. Each conversation with the leaders from Asia, prime ministers of Singapore and Japan, president of India, taught me more about different models of development and management and the cultural and economic practices, which all demonstrates how every country has a unique and indispensable role to play on the international stage.

Within the context of the Non-Aligned Movement, the depth and diversity of our international relations comes to the fore. Having had the opportunity to meet in person with the leaders of nations such as Egypt, having exchanged opinions with the prime minister of Algeria and hearing the inspirational words of the president of Ghana, the solidarity and cooperation between our countries have become solidified. ◆

Бојана Мартиновић

ДИРЕКТОРКА „ДИПОСА“

Добар домаћин и најпоузданији партнер

BOJANA
MARTINOVIĆ

DIRECTOR OF DIPOS

Good Host and Most Reliable Partner

RS Вашим именованем на место директорке „Дипоса“, постали сте део историје овог предузећа које има шест деценија успешног рада. Као прва жена на челу овако велике фирме и бивша професионална спортисткиња, како ваше искуство обликује вашу филозофију вођења „Дипоса“?

Морам признати да је изузетна част, али и одговорност, када вам, као оснивач друштва, Влада Републике Србије укаже поверење за обављање једног оваквог важног посла. Данас наша држава ужива изузетан међународни углед и то ово место чини додатно захтевним. Бити на челу једног успешног и профитабилног државног предузећа попут „Дипоса“, које се поноси изузетно богатом традицијом дугом већ шест деценија, представља изазован и одговоран задатак. Поред тога, чињеница да сам прва жена која је на овој функцији чини ову прилику посебном, јер доприноси историјском контексту на начин који изузетно ценим.

Уважавајући велики допринос мојих претходника и све што је постигнуто током њихових мандата, верујем да жене имају јединствен таленат када је у питању лидерство и да доносе другачије перспективе у управљању организацијама. Изражавам наду у наведено и посветићу се потпуно остварењу визије, за коју желим да се везује уз моје име.

Уважавајући велики допринос мојих претходника, верујем да жене имају јединствен таленат када је у питању лидерство

I believe that women have a unique talent for leadership and that they bring a different perspective to organisation management

EN Your appointment as the Director of “Dipos” means that you have become part of the history of this successful company founded six decades ago. As the first woman at the helm of such a large company and former professional athlete, how will your experience shape your managing philosophy?

I have to admit that it is a real honour and a great responsibility when the Government of the Republic of Serbia, as the founder of “Dipos”, shows trust in your ability to do such an important job. Our country today enjoys significant international reputation which makes this position additionally demanding. Being at the head of such a successful and profitable state-owned company such as “Dipos”, with a proud and rich tradition of six decades, is a challenging and responsible task. Also, the fact that I am the first woman to have this job makes this opportunity special, because it contributes to a historical context in a way that I am extremely appreciative of.

I have a lot of respect for my predecessors and all that was achieved during their mandate. I believe that women have a unique talent for leadership and that they bring a different perspective to organisation management. I intend on staying true to what I do and will dedicate myself completely to fully deliver on a vision that I wish to be remembered by.

Шест деценија успешног пословања представља изузетну мотивацију да наставимо да тежимо бољим и још успешнијим резултатима у временима која долазе

RS

Шест деценија успешног пословања представља изузетну мотивацију да наставимо да тежимо бољим и још успешнијим резултатима у временима која долазе. Мотивација и тимски рад ће бити кључне карактеристике које ће нас водити у том процесу. Баш као и у спорту, пословна заједница захтева од нас да будемо добро припремљени, организовани и спремни да се суочимо са различитим изазовима који се пред нас постављају. Током моје каријере, научила сам да развијам радне навике, дисциплину и личне амбиције, уз свест о потреби за великим одрицањима. Овај пут ка успеху и постизању резултата, без обзира на различите подлоге и окружења, остаје исти - бити добар домаћин и најпоузданији партнер у дипломатским, међународним и пословним односима у Републици Србији.

„Дипос“, заједно са нашим запосленима, трудиће се да представља огледало Србије, одражавајући највише стандарде интегритета, професионализма и пословне етике. Сматрам то великом чашћу и одговорношћу коју ћу носити с поносом док заједно градимо просперитетну будућност наше организације и наше земље.

„Дипос“ има богато наслеђе и традицију. Како планирате да очувате и унапредите наслеђени углед предузећа? Да ли видите простор за иновације и модернизацију у „Дипосу“?

Унапређење пословних процеса и пажљиво слушавање потреба наших клијената представљају задатке на које смо у највећој мери фокусирани. Имамо прецизно дефинисане планове и циљеве, са намером да адекватно одговоримо на потребе наших тренутних клијената и истовремено проширимо портфолио

EN

Six decades of successful operation are an excellent motivation to continue striving for more successful results in the coming times. Motivation and team work will guide us through this process. Just like in sports, the business community requires us to be well prepared, organized and ready to face different challenges that lay ahead. Throughout my career, I learned to develop professional habits, discipline and personal ambitions, aware of the need for sacrifice. The path towards success and good results, regardless of the conditions and surroundings, stays the same – being a good host and reliable partner in the diplomatic, international and business relations in the Republic of Serbia.

“Dipos”, with all of our employees, will try to act as the mirror of Serbia, reflecting our highest standards of integrity, professionalism and business ethics. I consider this a great honour and responsibility that I will proudly carry while we are building a future of prosperity for our organization and our country together.

“Dipos” has a rich heritage and tradition. How do you plan to preserve and build on the inherited reputation of your company? Do you see room for innovation and modernization in “Dipos”?

Improving business processes and paying close attention to the needs of our clients are what we focus on the most. We have precisely identified plans and goals, intending to adequately respond to the needs of our existing clients, while adding new ones to our portfolio. We have many successful projects behind us and we are currently committed to projects such as investing in facilities for the needs of the French School in Belgrade, in the facilities used by the US Embassy staff in the Diplomatic Colony in the Banovo Brdo neighbourhood, in the Cervantes Institute, and many more. We are also planning to celebrate anniversaries of business cooperation we have developed with diplomacies and consulates and to officially open the park at the Diplomatic Colony in Banovo Brdo, which was made to provide a playtime corner

*Six decades of
successful operation
are an excellent
motivation to continue
striving for more
successful results in the
coming times*

Баш као и у
спорту, пословна
заједница
захтева од нас
да будемо добро
припремљени,
организовани
и сиремни да
се суочимо са
различитим
изазовима који
се пред нас
постављају.
Током моје
каријере, научила
сам да развијам
радне навике,
дисциплину и
личне амбиције,
уз свесћ о
потреби
за великим
одрицањима

Just like in sports,
the business
community requires
us to be well
prepared, organized
and ready to face
different challenges
that lay ahead.
Throughout my
career, I learned
to develop
professional habits,
discipline and
personal ambitions,
aware of the need
for sacrifice.

RS

будућих. Иза нас су бројни успешни пројекти, а посебно бих нагласила неке на којима тренутно предано радимо као што су: улагања у објекте за потребе Француске школе у Београду, у објекте које користе службеници Амбасаде САД-а у Дипломатској колонији на Бановом брду, Институт „Сервантес“ и још многи други... Затим обележавања деценијских јубилеја пословне сарадње која се негује са ДКП-има, свечано отварање паркића у Дипломатској колонији на Бановом брду, који је изграђен како би се станарима објеката обезбедио заједнички кутак за дружење. С обзиром на заинтересованост дипломатске и међународне пословне заједнице током низа година, верујем да ће се у будућности створити могућности да повећамо проценат купаца ове циљне групе.

Настојимо да додатно обогатимо и проширимо фонд Друштва кроз инвестиције у репрезентативне објекте. Пројекат који развијамо и који за нас има посебан значај јесте нови Дипломатски клуб. Овај пројекат носи са собом велику важност како за „Дипос“, тако и за Београд и Републику Србију у целини. Изградња овог објекта би умногоме допринела развоју дипломатске заједнице у Србији, али и међународне и домаће привредне заједнице. Чињеница да је нашој земљи указана част да буде домаћин међународне манифестације „Експо 2027“, где ћемо као друштво преузети улогу светске престонице образовања, културе и иновација, даје нам још већи мотив да реализујемо наш пројекат новог Дипломатског клуба.

„Дипос“ управља разноврсним портфолиом некретнина. Како приступате одржавању и унапређењу ових некретнина како бисте задовољили потребе клијената? Можете ли појаснити обим овог задатка?

Одржавање и континуирано унапређивање разноликог портфолија некретнина представљају захтеван задатак с којим се суочавамо на дневном нивоу.

Трудимо се да кроз конкретне активности и пројекте нашим клијентима покажемо да смо поуздан партнер и домаћин који ће пажљиво слушати њихове потребе. Поред тога, пажљиво пратимо промене на тржишту, као и константне иновације у различитим областима пословања. На крају дана, то је оно што нас издваја – брига о самим непокретностима које су нам поверене на управљање, јер је то наша одговорност и оно због чега смо корак испред свих.

Да ли сматрате да „Дипос“ има кључну улогу у обликовању утиска који Србија шаље у свет? С обзиром на то да одржава-

те непосредан и свакодневни контакт са представницима дипломатских мисија у Србији, како ваше предузеће утиче на њихов квалитет живота и њихов однос према Србији?

„Дипос“ нема кључну али има веома важну улогу у обликовању утисака које Србија шаље у свет. Велики број задовољних клијената је део традиције „Дипоса“ и циљ нам је да тај број из године у годину расте. „Дипос“ и његови запослени својим радом и залагањем помажу да представници дипломатских мисија осете и доживе Србију као свој дом коме ће се и након завршетка својих мисија радо вратити. Кроз разговоре са неким од њих, схватам колико велики утицај имамо на њихов свакодневни живот и изузетно ми је драго да се наш рад и залагање препознају и уважавају. Радује ме што представници дипломатских мисија у Србији о „Дипосу“ говоре бираним речима.

Ваши клијенти укључују представнике дипломатских мисија, али и из привреде, спорта, образовања и културних центара. Како се прилагођавате различитим потребама и захтевима ових разноврсних клијената и како одржавате домаћински однос према сваком од њих појединачно?

Разноврсност наших клијената пружа нам могућност да се развијамо и проширујемо спектар услуга, док истовремено захтева пажљиво прилагођавање сваком од њих. Наша стратегија темељи се на индивидуалном приступу и разумевању њихових специфичних потреба и захтева. Неки од кључних корака које предузимамо јесу индивидуални планови и анализа потреба, на основу којих прилагођавамо своје услуге. Сваки клијент је јединствен, стога им приступамо са почетним анализама потреба како бисмо разумели њихове специфичне захтеве. Наш тим се састоји од искусних стручњака, што нам омогућава да пружимо свеобухватне услуге које одговарају различитим областима и секторима делатности наших клијената. Посебно нам је важно да одржавамо редовну комуникацију са сваким клијентом, како бисмо остали у току са његовим потребама и изазовима, што нам омогућава да брзо реагујемо на промене и пружимо подршку тамо где је потребна. Свесни смо да су флексибилност и прилагодљивост главни захтеви данашњице и да се потребе клијената могу мењати током времена, стога смо флексибилни и спремни да се прилагодимо тим променама како бисмо и даље пружали висококвалитетне услуге. Наш циљ је да сваком клијенту обезбедимо најбоље могуће искуство и да одржавамо дуготрајан однос заснован на поверењу и ефикасности. ◆

„Дипос“ нема кључну али има веома важну улогу у обликовању утисака које Србија шаље у свет. Велики број задовољних клијената је део традиције „Дипоса“ и циљ нам је да тај број из године у годину расте

„Dipos's” role is not key but is extremely important in the shaping of impressions Serbia is sending out into the world. Many satisfied clients are part of “Dipos's” tradition and it is our goal to increase that number every year

for all the residents. Considering the interest of the diplomatic and international business communities over the years, I believe that it will soon be possible to acquire even more clients from this target group.

We are aiming to further develop and expand our company's funds by investing in representative buildings. A particularly important project that we are developing is the new Diplomatic Club. This project carries a lot of weight for Dipos and for Belgrade and the Republic of Serbia as a whole. The construction of this building would significantly contribute to the development of the diplomatic community in Serbia, and to the international and domestic economic communities. The fact that our country was given the honour to host "Expo 2027" where we will take the role of the world capital of education, culture and innovation, is an even bigger incentive to realise the project of the new Diplomatic Club.

"Dipos" manages a diverse real-estate portfolio. How do you approach the maintenance and development of this real-estate to meet the requirements of your clients? Can you explain how extensive this task is?

Maintaining and continuously improving a diverse real-estate portfolio is a demanding task that we are faced with on a daily level.

We are trying to show our clients through specific activities and projects that we are a reliable partner and host that will carefully listen to their needs. We are also closely following the changes in the market and the constant innovations in different areas of business. At

the end of the day, this is what separates us from the rest – the caring for real-estate we were tasked with managing, because this is our responsibility and the reason why we are one step ahead of all the rest.

Do you think that "Dipos" is playing a key role in the impressions that Serbia is sending out into the world? Seeing that you are in direct, everyday contact with the representatives of diplomatic missions in Serbia, how does your company affect their quality of life and help build their opinion of Serbia?

"Dipos's" role is not key but is extremely important in the shaping of impressions Serbia is sending out into the world. Many satisfied clients are part of "Dipos's" tradition and it is our goal to increase that number every year. With their efforts and commitment, "Dipos" and its staff are helping the representatives of diplomatic missions to feel and experience Serbia as their home and a place they would gladly return to even after their missions end. In talking with some of them, I realise how big our impact on their daily lives is and I am extremely glad that our efforts and commitment have been recognised and respected. I am delighted that the representatives of diplomatic missions in Serbia hold "Dipos" in high regard.

Your clients include representatives of diplomatic missions, but you also have clients in the economy, sports, education and culture. How do you adapt to different needs and requests of diverse clients and how do you manage being good hosts to each of them individually?

The diversity of our clients gives us an opportunity to broaden the range of our services, while requiring a careful adaptation to each of them. Our strategy is based on an individual approach and understanding of their specific needs and requests. Some of the key steps that we are undertaking are individual plans and needs analyses, which we use to modify our services. Each client is unique and that is why we approach them with initial needs analyses in order to understand their specific requirements. Our team consists of experienced experts, which allows us to provide comprehensive services that are aligned with the different areas and sectors our clients operate in. It is especially important to maintain regular communication with each client, in order to stay updated with their needs and challenges, which allows us to react quickly to change and give support where necessary. We are aware that flexibility and adaptability are the main prerequisites in the provision of services today and that the needs of clients may change over time, which is why we are flexible and ready to adapt to those changes so as to continue to deliver high-quality services. It is our goal to provide each client with the best possible experience and to maintain a long-lasting relationship based on trust and efficiency. ♦

ДОПРИНОС МИХАЈЛА ПУПИНА
МЕЂУНАРОДНОМ ПРИЗНАЊУ
И РАЗГРАНИЧЕЊУ КРАЉЕВИНЕ
СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

MIHAJLO PUPIN'S CONTRIBUTION TO
THE INTERNATIONAL RECOGNITION
AND DELINEATION OF THE KINGDOM
OF SERBS, CROATS AND SLOVENES

ПАРИСКА МИСИЈА ПРОФЕСОРА СА КОЛУМБИЈЕ

Mission in Paris for the Columbia Professor

RS Оружје је после четири године Великог рата 1918. коначно заћутало, а свет измучен страдањем је одахнуо. Мир је стигао, али борба није престала. Са фронта и ратишта пренела се за преговарачке столове, где су победници у жељи да што више наплате ратне трошкове, водили главну реч у цртању граница нове Европе и света. У овом дипломатско-политичком метежу нашла се и нова балканска држава, изборена снагом српског оружја, а замишљена као будућа државна заједница Срба, Хрвата и Словенаца. Ратне победе и политичке сагласности, међутим, нису биле довољне да би нова држава започела живот по вољи њених твораца. За окончање рата и испуњење ратних циљева била је потребна још једна победа – дипломатска.

EN After four years of the Great War, the sound of weapons finally died down in 1918 and the world tormented by suffering could finally breathe a sigh of relief. Peace came, but fighting did not stop. The combat moved from the frontlines and battlefields to the negotiation tables where the victors, wanting to charge as much as possible for war reparations, were leading the drawing of borders of the new Europe and the world. This diplomatic and political turmoil also involved a new state in the Balkans, won with the power of Serbian weapons, designed as the future state of Serbs, Croats and Slovenes. The victories of war and political consent, however, were not enough for the new country to begin its life according to the will of its creators. To end the war and fulfil the set goals, it took another victory – this time, a diplomatic one.

RS

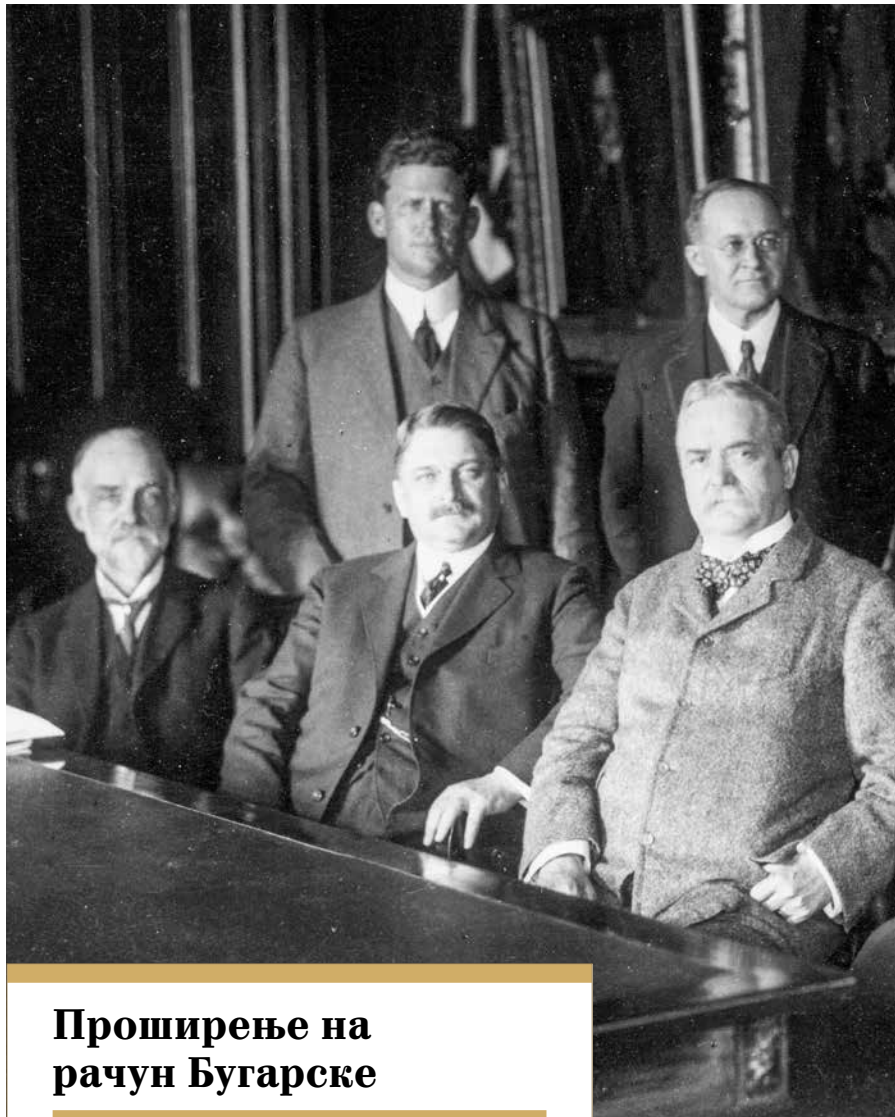
И ко зна какав би био исход ове борбе у белим рукавицама да се у њу није упустио човек коме политика и дипломатија нису биле професија, али чији су ауторитет, везе и репутација били најјачи преговарачки адут – чувени научник Михајло Пупин. Вансеријска личност коју је изнедрио наш народ уградила је своје име у једну од најважнијих победа српске дипломатије у 20. веку, задуживши готово све народе некадашње Југославије. Ова епизода даје посебну ноту његовој раскошној биографији и његов рад на националном пољу уздиже у олимпијске висине, али и сведочи о његовом истинском патриотизму и труду на корист свог народа.

„С више страна обраћају ми пажњу на то да би добро било да позovem Пупина из Америке и да ми помогне својим познанством и везама са Американцима. Говорећи с понеким Американцем, и кад поменем име Пупина, видим да га веома уважавају и цене“, писао је шеф српске делегације, која је на Париској мировној конференцији наступала као посланство Краљевства СХС, Никола Пашић у депешама које је свакодневно слао у Београд.

Конференција у Паризу почела је 18. јануара 1919. године, мање од стотину дана пошто је наступио мир. Два месеца уочи скупа који ће исцртати границе нове Европе, регент Александар Карађорђевић прогласио је уједињење јужнословенских народа и стварање државе Срба, Хрвата и Словенаца. Али велики државотворни посао ту није био завршен. Заправо, није ни започет. Јер, требало је обезбедити међународно признавање нове државе и дефинисати њене границе.

Пашић и чланови његове делегације имали су тежак задатак да нову државу и формално дефинишу у међународном окружењу. Још је теже било исцртати њене границе, јер су на територије нове државе, позивајући се на одредбе тајног Лондонског уговора из 1915. године, претендовали њени дојучерашњи савезници. Једино је граница са Грчком била колико-толико неспорна, док су све међе према старим и новим суседима биле неодређене и отворене – према Румунији, Бугарској, Албанији, Мађарској, Аустрији и Италији. Посебно је велика претња постојала на истоку, према Румунији – у Банату, и према Италији – у Далмацији и Кварнеру, јер су ове две државе биле на победничкој страни током Великог рата, у који су се укључиле после закључења тајних уговора са Великом Британијом, Русијом и Француском. За учешће у рату њима су обећане територије на које је по природном и праву победника претендовала Краљевина СХС.

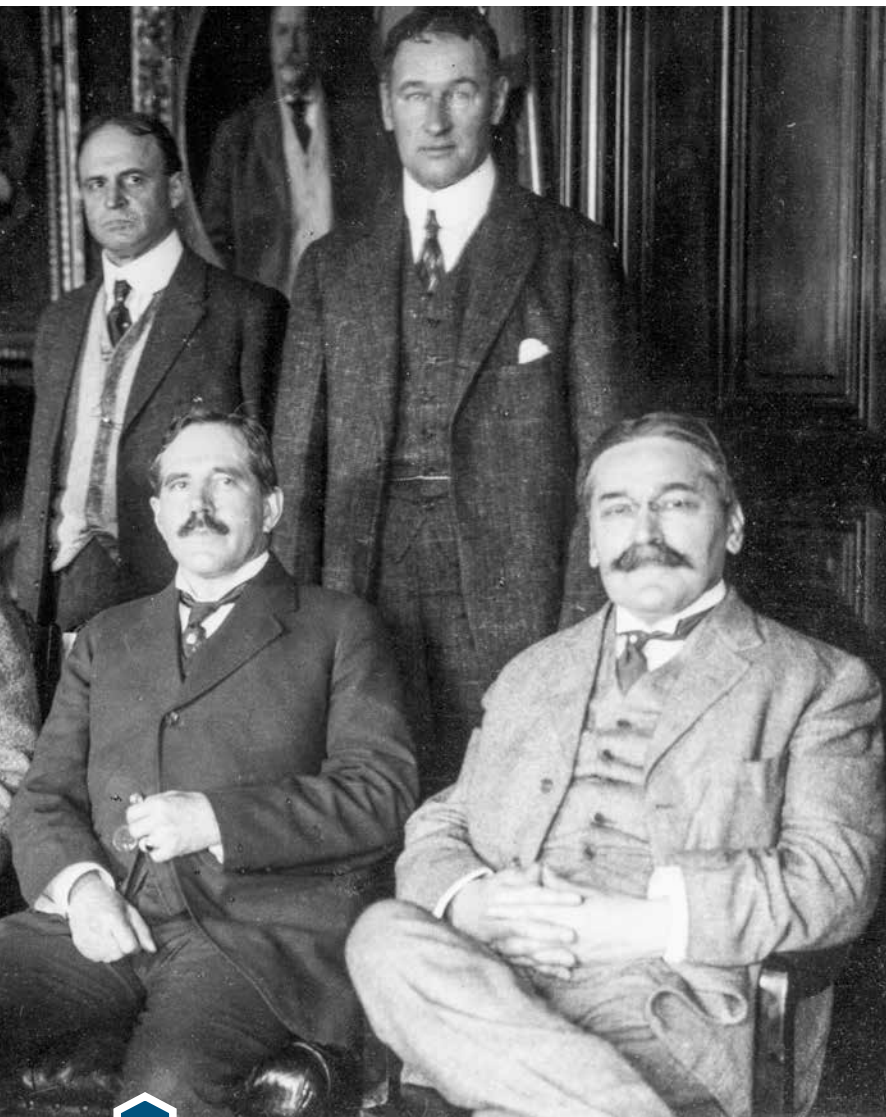
Остварење ратних планова Србије, која је дошла незахвалну улогу да буде преговарачки но-

Проширење на рачун Бугарске

Пупин је био ангажован и на утврђивању границе према Бугарској. Претила је опасност да Бугарска, уз помоћ Британаца, преузме део Македоније. И овом приликом пресудило је Вилсоново мишљење да је Бугарска освајала туђе територије и на тај начин допринела немирној ситуацији на Балкану. Вилсонов услов био је повлачење бугарских трупа из Србије, Македоније и Епира. Званична историографија располаже само податком да је делегација СХС желела да ангажује Пупина на решавању овог питања, али постоје и претпоставке да је својим дискретним лобирањем допринео да се нова држава прошири на рачун Бугарске за око 2.500 квадратних километара у области Струмице, Босилеграда и Цариброда (Димитровграда).

EN

Who knows what the outcome of this battle in white gloves would have been had there not been a man who was not a professional politician or diplomat, but a man whose authority, connections and reputation were an ace up his sleeve in negotiations – the famous scientist Mihajlo Pupin. One of our kind, this extraordinary person was involved in one of the most important victories of Serbian diplomacy in the 20th century, indebting almost all of former Yugoslavia's peoples. This episode adds a special touch to his extensive biography. His endeavours on the national field have lifted him to Olympian heights and are a testimony to his true patriotism and efforts that benefited his people.

“I have heard from many sides that it would be good to invite Pupin from America to help us with his acquaintances and ties with the Americans. When I am speaking with Americans and mention Pupin's name, I see that they have a lot of respect

▲
*Први сасјанак
 Националној
 савейодавној
 комитети за
 воздухојловсјво
 1915. (Пупин
 сеги љрви здесна)*

*First meeting
 of the National
 Advisory
 Committee on
 Aviation in 1915
 (Pupin seated
 first on the right)*

Expansion at the Expense of Bulgaria

Pupin was engaged in determining the border towards Bulgaria. There was a threat that Bulgaria, with the aid from the British, could take a part of Macedonia. On this occasion again, Wilson's opinion that Bulgaria had been conquering foreign territories, thus contributing to the restless situation in the Balkans, was crucial. Wilson's condition was the retreating of Bulgarian troupes from Serbia, Macedonia and Epirus. The official historiography only states that the Kingdom's delegation wanted to engage Pupin in this matter, but there are also assumptions that with his discreet lobbying he contributed to the expansion of the new country at the expense of Bulgaria by around 2,500 square kilometres in the areas of Strumica, Bosilegrad and Caribrod (Dimitrovgrad).

and admiration for him”, wrote the head of Serbian delegation which appeared at the Paris Peace Conference as the delegation of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes, Nikola Pašić in the dispatches he sent to Belgrade daily.

THE PARIS CONFERENCE BEGAN ON 18 January 1919, less than a hundred days after peace came. Two months before the meeting that would draw the borders of new Europe, Regent Aleksandar Karađorđević proclaimed the unification of South Slavs and the creation of the country of Serbs, Croats and Slovenes. However, the state-building did not end there. It had not even started, in fact, because the international recognition of the new country had yet to be ensured along with the defining of its borders.

Pašić and the members of his delegation were faced with the difficult task of formally defining the new country in an international setting. It was even more difficult to draw its borders, since the territories of the new country, according to the provisions of the secret London Agreement of 1915, were claimed by its recent allies. Only the border with Greece was to some extent undisputed, whereas all the boundaries with the old and new neighbours were undetermined and open – towards Romania, Bulgaria, Albania, Hungary, Austria and Italy. There

RS

силац и свих осталих народа нове државе, било је почетком 1919. године доведено под велики знак питања, а на моменте је деловало да ће све ратне наде, прокламовани циљеви и војничке победе бити обрисани на зеленој чоји париских преговарачких столова. И формат конференције није ишао наруку нашој делегацији – иако је почела као пленарно заседање представника 27 држава, убрзо се показало да се све најважније одлуке доносе у уском комитету пет великих сила победница. Највиши дом скупа у Паризу чинили су председници и шефови дипломатија САД, Француске, Велике Британије, Италије и Јапана, који није учествовао у европским пословима. Кључне одлуке – брзо је постало јасно – доносила су четворица људи – председник Америке Вудро Вилсон, британски и француски премијери Лојд Џорџ и Жорж Клемансо и шеф италијанске владе Виторио Орландо.

ДЕЛЕГАЦИЈА СХС СРЕЛА СЕ СА НЕБРОЈЕНО ПРОБЛЕМА У ПАРИЗУ. Тешком муком се изборила да на пленарним седницама конференције добије статус у другој групи по броју делегата, иако је у пракси то значило сасвим мало. Суштина преговарања свела се на успостављање контаката са особама које су биле блиске „великој четворци“, односно утицање на шефове комисија и радних тела који су овим људима износили коначна решења и предлоге.

„Врховни савет конференције на својим тајним седницама решава сва питања. Може се рећи да делегати малих држава ништа не одлучују, сем што се, с времена на време, саслушавају када су на реду питања њихових држава, без права да доносе икакве одлуке. То је за жаљење, али је право стање ствари такво“, резигнирано је извештавао Пашић из Париза регента Александра и чланове Владе.

Један други члан Пашићеве делегације, прозревши сценарио великих сила, рад конференције је оценио као „игру великих и малих“.

Баш у жеку овакве игре делегацији нове краљевине се придружио Михајло Пупин. У Париз је стигао на позив Николе Пашића, који је као политички и дипломатски ветеран брзо уочио улогу коју на конференцији има председник САД Вудро Вилсон, али и потенцијал појаве личности од међународног и панамеричког ауторитета. Пупин као професор на Универзитету Колумбија у Њујорку, истраживач и познати и признати иноватор, председник низа научних друштава, почасни конзул Србије у Њујорку и носилац бројних признања у САД, био је дубоко инволвиран у тадашње америчко друштво, а његови контакти досезали су до саме Беле куће и председника Вилсона. Искусном Пашићу није могло промаћи то да је Пупин изузетан патриота наклоњен српском народу, али ни то

да би као Банаћанин могао да помогне око питања граница, посебно са Румунијом.

Позив Пупину је значао настојање да се, преко покушаја да се утиче на једну врло важну делегацију, америчку, прошире могућности за објашњавање ставова Краљевства СХС и тиме утиче на одлучивање великих сила.

МИХАЈЛО ПУПИН ЈЕ СТИГАО У ПАРИЗ 10. АПРИЛА 1919. а на конференцији је остао седам недеља. Како је тачно изгледала његова улога у заступању интереса новостворене државе, историчари немају до краја јасан и утемељен став, али немају сумње да је његов допринос коначном изгледу и признавању Краљевине СХС био огroman. Пошто је Пупин, као светски човек добро упућен у методе вођења међудржавних послова, знао и за могућности тајне дипломатије, писаних трагова његових париских активности нема много. Али резултати, у поређењу са почетним позицијама посланства СХС на мировној конференцији, доста говоре о ефектима његовог рада.

Пупин је, без сумње, максимално искористио познанство са појединим члановима америчког тима на конференцији у Паризу. Са многима од њих присни контакт је остварио још на самом почетку Великог рата, борећи се да

▲ Пупинови калемови у ПТТ музеју

Pupin's coils in PTT Museum

Десет дана над мапама и елаборатима

Када је стигао у Париз на позив шефа делегације СХС, професор Пупин је десетак дана провео у хотелској соби, окружен мапама, елаборатима и образложењима захтева представника нове краљевине. То је, како је записано, био његов метод рада – најпре дубинско упознавање са проблемом, а затим енергична потрага за решењем. Да је његов труд дао резултате сведоче и његове речи:

„Премијер Пашић уверавао ме је да су резултати моје акције били добри. Позвао ме је да гао гост Владе посетим Београд, као и да размотрим ситуацију у вези са ратном сирочади у Србији. Из овога је проистекло америчко друштво за заштиту српске ратне сирочади. Рад овог друштва високо је био цењен у свим деловима Србије“, записао је Пупин у својој аутобиографији.

was a particularly great threat in the east, towards Romania – in Banat, and towards Italy – in Dalmatia and Kvarner since these two countries were on the winning side during the Great War, having joined it after concluding secret agreements with the UK, Russia and France. For their participation in the war, they were promised territories that according to natural law and victor's rights were aspired to by the Kingdom of SCS.

The implementation of the war plans of Serbia, country with the ungrateful role of being the main negotiator for all other peoples of the new union, was brought under question in early 1919, and at times it seemed that all hopes from the time of war, all the proclaimed goals and military victories would be erased on the green cloth of the Paris negotiating tables. Even the format of the conference did not bode well for our delegation – though it started out as a plenary session with representatives from 27 countries, it soon turned out that all of the most important decisions were made by a narrow committee of five great powers from the ranks of victors. The decision makers at the Paris Conference included representatives and heads of diplomacies of USA, France, UK, Italy, and Japan, which did not even participate in the European theatre. The key decisions, it was soon clear – were made by four people – US President Woodrow Wilson, prime ministers of UK and France Lloyd George and Georges Clemenceau, and the Italian Prime Minister Vittorio Orlando.

THE DELEGATION OF THE KINGDOM FACED numerous problems in Paris. It took a lot of hard work to become the second-most populous delegation at the plenary sessions of the conference, even though in practice this meant very little. The whole point of negotiations was to establish contacts with persons close to the “big four” or to influence the heads of commissions and working bodies that presented the final decisions and proposals.

“The Supreme Council of the conference is resolving all issues in their secret sessions. One could say that the delegates of small countries have no say, ex-

►
Пупинов
гроб

Pupin's
grave

Ten Days Spent Over Maps and Studies

When he arrived in Paris at the invitation of the head of the Kingdom's delegation, Professor Pupin spent around ten days in his hotel room, surrounded by maps, studies, and elaborations of the requests of the representatives of the new kingdom. According to the existing records, this was his method of work – first to thoroughly familiarise himself with the problem and then to energetically seek a solution. The success of his efforts is evidenced by his words:

“Prime Minister Pašić assured me that the results of my actions were good. He invited me to visit Belgrade as a guest of the Government and to consider the situation concerning war orphans in Serbia. This then evolved into the US association for the protection of Serbian war orphans. The work of this association was highly appreciated in all parts of Serbia”, Pupin noted in his autobiography.

cept that, from time to time, they are interrogated when the rights of their countries come up, without any decision-making rights. This is pitiful, but is unfortunately the true state of affairs”, reported Pašić from Paris to Regent Aleksandar and Government members with resignation.

Another member of Pašić's delegation, having seen through the scenario of major powers, described the conference as a “game of big versus small”.

It was at this moment that the delegation of the new kingdom was joined by Mihajlo Pupin. He arrived in Paris at the invitation of Nikola Pašić, who as a seasoned politician and diplomat quickly noticed the role that US President Woodrow Wilson played at the conference, as well as the potential that the appearance of this person of international and Pan-American authority would have. Pupin, as a professor at Columbia in New York, researcher and renowned innovator, president of various scientific associations, honorary consul of Serbia to New York and the recipient of many awards in USA, was deeply involved in the American society at the time, and his contacts reached all the way to the White House and President Wilson. The experienced Pašić was clearly aware of the fact that Pupin was a remarka-

RS

у америчко и светско јавно мњење продре не само истина о околностима почетка глобалног сукоба, него и обесправљености народа у оквиру Аустроугарске монархије, као и о злочинима које је њена војска починила на простору Србије током 1914. и 1915. године.

Доказа да су председник Вилсон и Пупин имали лични контакт током мировне конференције у Паризу нема, али није искључено ни да су на маргинама овог дуготрајног скупа разговарали „тет а тет“, без записника, протокола и сведока, уз центлменско обећање о дискрецији.

Историчари, ипак, на основу сачуваних докумената, немају дилему да је Пупин на два начина помогао делегацији СХС у Паризу: својим ауторитетом учинио је да се допуни аргументација о српском живљу у Банату и тако скицирао границу према Румунији. Својим радом и залагањем на самој конференцији, заступањем југословенских ставова, успео је да утиче на меродавне америчке личности, а потом и на јавно мњење у САД о потреби да се изађе у сусрет захтевима јужнословенских делегата.

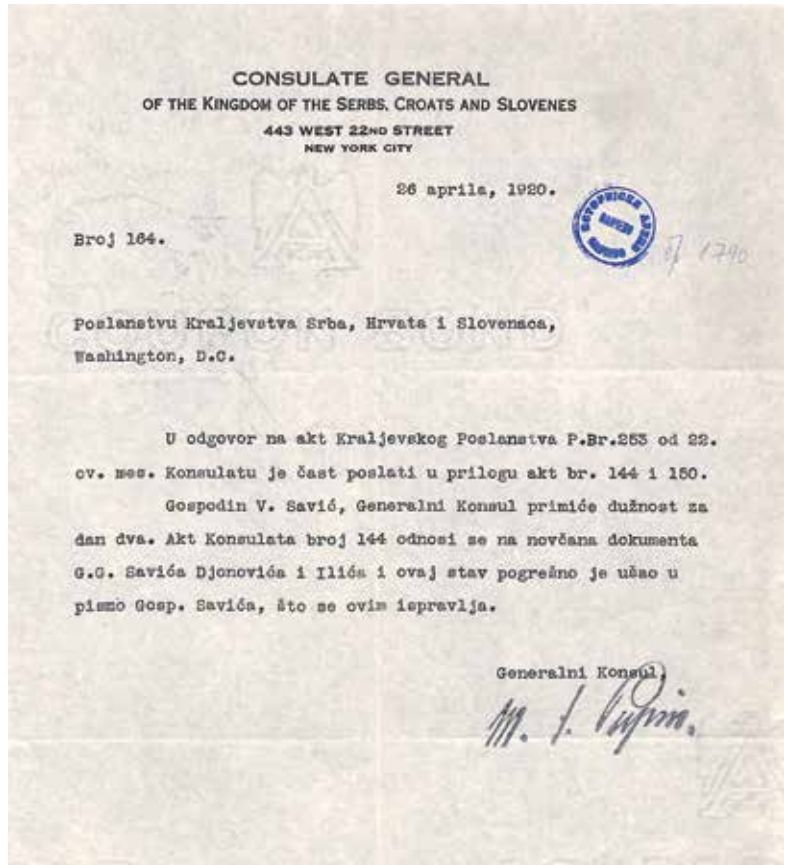
Пупин је био ангажован у свим питањима граница, посебно оним према Италији, Румунији и Аустрији, а одиграо је и важну улогу у одлучивању о граници према Мађарској. Захваљујући његовој иницијативи и лобирању, али не само томе, Банат и Барања, као и Међумурје, остали су у саставу нове државе.

У лобирању за Банат, одређену улогу одиграло је и то што је велики професор родом из Идвора. У својој аутобиографији је записао:

„Банат су као покрајину тражили Румуни. Но они нису могли побити чињеницу да је становништво Баната српско, што је био важан аргумент на нашој страни. Председник Вилсон и г. Лансинг познавали су ме лично, па кад су од југословенских делегата дознали да сам ја родом Банаћанин, румунски разлози изгубили су многу од своје убедљивости.“

Сматра се да је значајан дипломатски допринос борбама за границе државе СХС Пупин дао својим Меморандумом од 19. априла 1919. који је, према традицији, био упућен преко америчке делегације председнику Вудроу Вилсону. Своја разматрања у вези са италијанским захтевима проистеклим из Лондонског споразума Путин је бранио етничким принципом разграничења и права народа на самоопредељење.

УСПЕШНО ДИПЛОМАТСКО АНГАЖОВАЊЕ ВЕЛИКОГ НАУЧНИКА ПРОНАЂЕНО је и доказано и на питању Бледа и Бледске котлине. Када су амерички стручњаци поверили Пупину да су Енглеска и Француска пристале на препуштање Бледске котлине Италији и да се и сам Вилсон сложио са тим, Пупин је изнео

стратешки аргумент против оваквог исхода: „На тај начин Италији ће бити отворена врата да продре у Југославију кад јој се год прохте“. Пошто је о овоме обавештен, председник Вилсон је одмах опозвао свој потпис на записнику радне верзије одлуке. Тако је Краљевина СХС, а тиме и будућа Југославија, а данашња Словенија, добила Бледску котлину и Блед. Михајло Пупин је због тога 1921. године проглашен за почасног грађанина овог града. Занимљиво је да ова Пупинова мисија није заборављена ни у данашњој Словенији. Централној церемонији обележавања 160. годишњице рођења великог научника, одржаној 2014. године у Ректорату Београдског универзитета, присуствовао је и градоначелник Бледа Јанез Фајфар, који је у име својих суграђана Пупину одао јавно признање на кључном доприносу што су Блед, Бохињ и Триглав у саставу данашње Словеније.

Српски научник 1919. и 1920. био је ангажован и по питању Корушке, а одређену улогу одиграо је и у одређивању граница у прекомурском делу југословенско-мађарске границе.

Приликом решавања спорних територија у Барањи и Међумурју, које су савезници већ доделили Мађарској, Пупин је рационалним приступом решавању проблема изливања Дунава и Драве, као и померањем ових речних корита на рачун наших територија, успео да увери америчку делегацију у оправданост захтева. То је било довољно да амерички став буде пресудан за њихово припајање новоствореној држави. ◆

▲
Писмо
Михајла
Пупина

A letter from
Mihailo Pupin

ble patriot inclined towards the Serbian people and that, as a Banat-native, he could help with the issue of borders, particularly with Romania.

The invitation to Pupin reflected the intention to try to impact a very important delegation such as the US one, to broaden the opportunities to explain the attitudes of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes and thus influence the decisions made by major powers.

MIHAJLO PUPIN ARRIVED IN PARIS ON 10 APRIL 1919 and spent eight weeks at the conference. Historians are not entirely clear or certain about the true nature of his role in representing the interests of the newly-formed country, but there is no doubt that his contribution to the final appearance and recognition of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes was immense. Since Pupin, as a man of the world, well-informed about the methods that applied in the running of international affairs, knew about the importance of secret diplomacy, there are no written traces of his activities in Paris. However, the results, compared to the initial positions of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes at the peace conference speak volumes of the effects of his efforts.

Without a doubt, Pupin used his acquaintance with certain members of the American team at the Paris Conference. With many of them he established close contacts at the very beginning of the Great War, fighting to spread the truth on the circumstances behind the beginning of the global conflict and on the deprivation of rights of peoples in the Austro-Hungarian Empire and of the crimes committed by their army in Serbia in 1914 and 1915.

There is no evidence that President Wilson had any direct meetings with Pupin during the Paris Peace Conference but it cannot be excluded that they may have talked on the margins of this long-lasting gathering tête-à-tête, with no record, protocol or witnesses, with a gentlemanly promise of discretion.

HOWEVER, BASED ON THE PRESERVED DOCUMENTS, historians have no dilemma that Pupin helped the Kingdom's delegation in Paris in two ways: with his authority he helped bolster the argumentation on Serbian people living in Banat, thus sketching out the border towards Romania. With his efforts at the conference and by representing Yugoslav attitudes, he was able to influence the relevant American personalities and the public opinion in the US on the need to meet the requests of south Slavs' delegates.

Pupin was engaged in all issues concerning borders, especially those towards Italy, Romania and Austria, and also played a key role in deciding on the border towards Hungary. Owing to his initiative and lobbying, and more, Banat and Baranja, as well as Medimurje stayed within the confines of the new country.

In lobbying for Banat, an important factor was the fact that the great professor was born in the town of Idvor. He noted the following in his autobiography:

“Banat as a province was requested by the Romanians. However, they could not refute the fact that the population of Banat was Serbian, which was an important argument on our side. President Wilson and Mr. Lansing knew me personally and when they learned from Yugoslav delegates that I was born in Banat, Romanian argumentation lost much of its convincingness.”

It is believed that Pupin gave a significant diplomatic contribution to the fight for the borders of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes with his Memorandum of 19 April 1919, which, according to tradition, was submitted via the US delegation to President Woodrow Wilson. Pupin defended his considerations concerning the Italian demands stemming from the London Agreement by following the ethnic principle of delineation and the right of people to self-determination.

SUCCESSFUL DIPLOMATIC ENGAGEMENT OF THE GREAT SCIENTIST

was also discovered and confirmed at the issue of Bled and the Bled Basin. When American experts confided in Pupin that England and France accepted to concede the Bled Basin to Italy and that Wilson himself agreed, Pupin presented a strategic argument against such an outcome: “This will open the door for Italy's invasion of Yugoslavia whenever they wanted.” After he was informed of this, President Wilson immediately revoked his signature on the minutes of the draft decision. That is how the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes, later Yugoslavia, and today Slovenia, got the Bled Basin and the town of Bled. Because of this, Mihajlo Pupin was made an honorary citizen of the town in 1921. It is interesting to note that this Pupin's effort has not forgotten in Slovenia. The central celebration of the 160th anniversary of the great scientist's birth held in 2014 at the Rectorate of Belgrade University was attended by the Mayor of Bled Janez Fajfar, who on behalf of his fellow citizens gave public recognition to Pupin's achievement and the fact that Bled, Bohinj and Triglav are still part of Slovenia today.

In 1919 and 1920, the Serbian scientist was engaged in the matter of Carinthia, and played a role in the delineation in the Yugoslav-Hungarian border north of the Mura.

In solving disputed territories in Baranja and Medimurje, which had been awarded by the Allies to Hungary, Pupin used a rational approach to solve the problem of the Danube and Drava's flooding and by the shifting of these river basins at the expense of our territories, managed to persuade the US delegation in the validity of his request. This was enough for the crucial American attitude to add these territories to the newly founded country. ◆

*Народни
дом Михајла
Пупина*

*Mihajlo Pupin
People's Home*

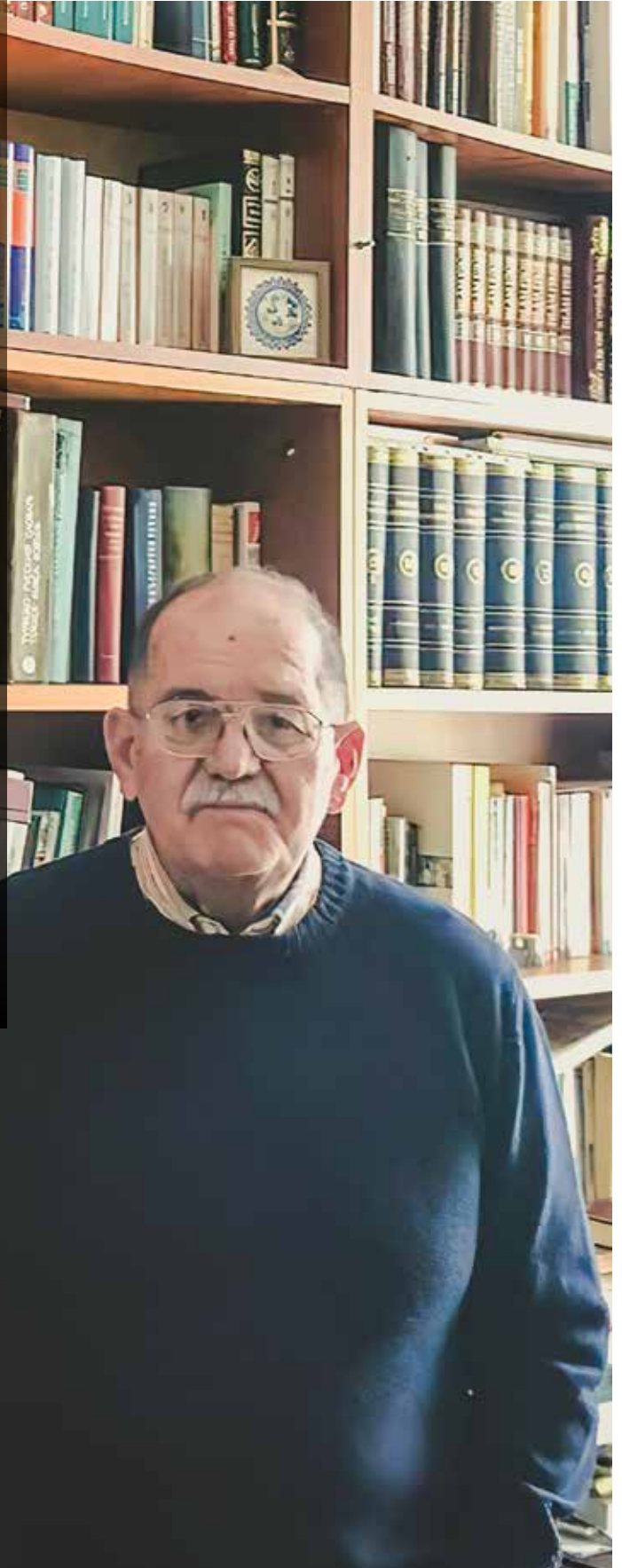

Истина је најјачи адут сваког амбасадора

Truth is the Most
Valuable Resource
of Any Ambassador

RS Некадашњи амбасадор у
Турској, Азербејџану, Ватикану
и представник Србије при Унеску
проф. др Дарко Танасковић о
тајнама дипломатског занатла

EN Former ambassador to Turkey,
Azerbaijan, Vatican, and Serbia's
representative to UNESCO, **Prof.
Darko Tanasković, PhD**, on the
secrets of the diplomatic craft

Дипломата мора бити човек развијеног патриотског осећања и одговорности. Има оних који мисле да то није важно, па чак и да, у условима савременог глобализованог света, за дипломатску успешност може бити ограничавајући чинилац. Неки се и понашају као да је тако. Дипломата мора да буде ажурно и довољно обухватно упознат за спољнополитичком оријентацијом своје земље и да из свога министарства иностраних послова редовно добија јасне и прецизне инструкције, што није баш увек случај. У подједнакој мери треба да проникне у суштину политике и циљева држава које представљају његове колеге, а посебно је важна способност уживљавања у начин мишљења и закључивања иностраних партнера, посебно оних који заступају ставове неподударне, несклоне, па чак и супротне и непријатељске у односу на интересе његове државе. Дипломата треба да је отвореног духа и комуникативан, али никада снисходљив и склон нечасним подилажењима саговорнику зарад позитивања сазнајног циља...

На основу богатог дипломатског искуства стицањем на амбасадорским местима у Анкари, Бакуу, при Светој столици, као и при Унеску, овако профил успешног дипломате скицира познати српски филолог, оријенталиста и књижевник професор Дарко Танасковић. Откривајући нам тајне овог древног и специфичног заната, наш саговорник наглашава да је за сваког посланика важно да истински уважава саговорнике из земље домаћина, као и да у комуникацији са њима увек говори истину.

Иво Андрић је, говорећи о дипломатији, изнео оцену да добар дипломата мора имати „стотину способности, али строго и на сто начина дозираних“. Шта су по вама кључне особине које издавају успешног амбасадора, конзула, аташеа?

Мудри Андрић, можда и највећи вештак самодисциплине и сваковрсне дозираниости, код кога су се личност и персона до неразлучивости стопиле, изнео је више луцидних и тачних мисли о дипломатском послу и о томе које особине треба да красе успешног дипломату. Тако су га једном упитали да им каже које врлине треба да красе доброг говорника - да ли, можда, да је кадар говорити много, а рећи мало или пак говорити мало, а рећи много. Андрић је одговорио да су и једна и друга способност важне за доброг ретора, али да је најважнија не рећи никад оно што ниси имао намеру да кажеш. Пошто се дипломатска делатност највећим делом остварује кроз

Знање језика било ми је од нејроцењиво велике ђомоћи у дијломајском раду. Идеално је да дијломајта, ђоред енїлеској, чије је ђознавање неођходно, без обзира на конкретну десђинацију, ђознаје језик земље у коју одлази и, ђо мођућносци, још један ђзв. свейски језик

The knowledge of languages was indispensable in my diplomatic work. In addition to English, which is a given, regardless of the destination in question, it would be ideal for a diplomat to know the language of the country they are travelling to, as well as another, so-called world language

А diplomat must have a well-developed feeling of patriotism and responsibility. However, there are those who believe that this is not that important and that in the modern, globalised world it could even be a hindrance to diplomatic success. Some even act like this. In any case, a diplomat must stay up to date and informed about the foreign political orientation of their country and request clear and precise instructions from their ministry of foreign affairs, which is not always the case. They should equally be able to delve into the essence of the politics and goals of countries represented by their peers. It is particularly important to be able to immerse themselves into the way of thinking and deducing of foreign partners, particularly those with attitudes which are incompatible, disinclined or even opposing or hostile relative to the interests of the diplomat's own country. A diplomat should be open-spirited and communicative, but never condescending or prone to dishonest and obsequious behaviour in order to achieve a certain purpose...

This is how renowned Serbian philologist, orientalist and writer, Professor Darko Tanasković, describes the profile of a successful diplomat, based on his extensive diplomatic experience acquired serving as ambassador in Ankara, Baku, the Holy See and UNESCO. In discovering the secrets of this ancient and specific craft, our interlocutor highlights that for any emissary it is important to have a genuine respect for the participants in the discussion from the host country and to always tell the truth in communication with them.

In speaking of diplomacy, Andrić stated that a good diplomat must have “a hundred abilities but to apply them with caution, and in a hundred different ways”. What in your view are the key traits that distinguish successful ambassadors, consuls, attachés?

The wise Andrić, perhaps the utmost authority in self-discipline and considerateness, whose personality and persona merged to the point of indiscernibility, presented several lucid and accurate thoughts of the diplomatic vocation and on the qualities which a successful diplomat should have. He was once asked to say what the virtues of a good orator were - whether it is to be able to speak for long and say very little, or speak a little but say a lot. Andrić answered by saying that both abilities are important for a good orator, but that the most important one is to never say that which you had not intended. Since diplomatic activities are mostly carried out through communication, whether in conversation or by letters, I believe that what Andrić said for good

комуникацију, односно усмени разговор или преписку, сматрам да оно што је Андрић рекао за доброг говорника у пуној мери вреди и за доброг дипломату. Изгледа једноставно и саморазумљиво, али је врашки тешко овладати способношћу да се никада не каже нешто што се није намеравало рећи или рећи више од онога што се желело саопштити.

Ово се може схватити и у ширем смислу, тј. као пожељност непретеривања ни у чему, односно развијен смисао за меру, што би требало да одликује сваког дипломату. С обзиром на циљеве којима дипломатија тежи, за њу су самереност, умереност, а богме и смерност, од нарочитог значаја. Док сам као амбасадор службовао при Светој столици, имао сам срећну прилику да ме на дужи разговор прими кардинал Јозеф Рацингер, префект Конгрегације за доктрину вере и потоњи папа Бенедикт Шеснаести. Врхунски теолог и најутицајнији кардинал у Курији понашао се као да од мене нешто треба да научи, а не ја од њега и то је чинио савршено спонтано и природно, а не срачунато и глумљено. Истинско уважавање саговорника један је од предуслова успостављања дипломатски продуктивног односа, а и људски је неупоредиво симпатичније и пријатније.

Дипломатија се најчешће дефинише и као вештина преговарања са странцима и страним државама и делатност вођења међународних послова једне земље. Колико амбасадор једне државе може лично, својим талентом, трудом и ангажовањем, да допринесе интересима државе коју представља у иностранству?

Дипломата, сем сасвим изузетно, и више у неким минулим временима него данас, реално не може да битно утиче на матични ток билатералних односа своје државе са другим државама или на позицију коју има у међународним организацијама, али одређени допринос успешнијем остваривању њених интереса и спољнополитичких циљева свакако може дати. Домашај тога доприноса не треба ни прецењивати ни потцењивати и он у сваком конкретном случају зависи од више чинилаца, од којих су способност и залагање посланика међу најбитнијим. Важни су, рецимо, и квалитет и персонална структура дипломатског кора у оквиру којег се делује. А у том погледу постоје знатне разлике од једног места до другог.

За дипломатију се, често и као стереотип настао под утицајем популарне културе, везује примена специфичних техника попут тајанствености, израже-

них преговарачких талената, примене тзв. тајне дипломатије и слично. Да ли оваква слика делатности амбасадора одговара стварности и који дипломатски „алат“ се у вашем искуству показао као најделотворнији?

Дипломатију традиционално обавија аура или, боље, магла тајанствености. Она свакако јесте специфична делатност која претпоставља дискрецију, поверљивост, рад иза осветљене јавне сцене, владање начелима и средствима технике преговарања, као неким комуникацијским вештинама и даром психолошког процењивања. Ако сам ишта током рада у дипломатији поуздано закључио, онда је то колико је њеном посленику важно искуство, и то не само професионално дипломатско, већ и опште, радно и животно. Искуство је корисно за обављање сваког посла, али је у дипломатији оно заиста драгоцено. Иначе, рећи ћу и нешто што ће многе вероватно из-

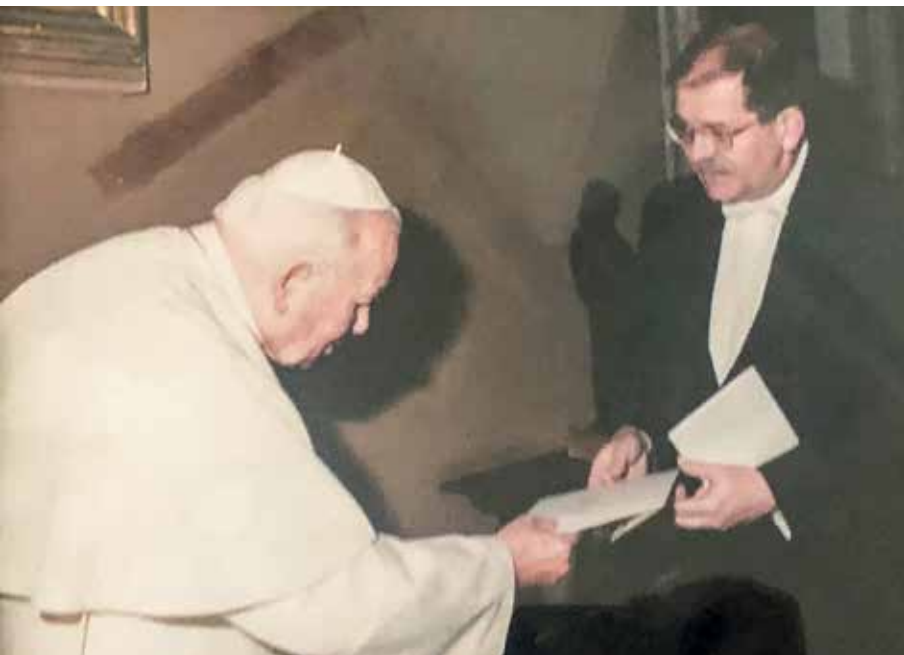
►
*Tanasković sa
Pajom Jovanom
Pavлом Друјим*

*Tanasković with
Pope John Paul II*

Непоновљиво искуство службе у Ватикану

Папска држава Ватикан, где сте били амбасадор, издваја се као древна и богата традицијом, симболиком и протоколарним нормама. Колики је изазов било заступати интересе своје земље на тако специфичном дипломатском месту?

Дипломатско службовање при Светој столици разликује се од мисије на било којем другом месту у свету, што намеће природа ове црквене државе која је истовремено и пуноправан субјект међународног права. За мене је то било јединствено, обогаћујуће и непоновљиво искуство. Ватиканска дипломатија, коју је својевремено секретар за односе са државама (министар иностраних послова) Доминик Мамберти дефинисао као „дипломатију јеванђеља“, има више компаративних предности у односу на спољнополитичке службе „класичних“ држава: одувек заступа исту политику, односно идеологију, нема обавезу да се бави областима као што су привредна сарадња, конзуларна питања, војно-безбедносна димензија итд., дипломатски састав у Државном секретаријату је интернационалан, што подразумева разуђену вишејезичност и мултикултуралност... Папска еклезијастичка академија, у којој се образује ватикански дипломатски кадар, основана је још 1701. године и програм јој је изузетно квалитетан. Све у свему, радити у таквом колегијалном окружењу било је вишеструко захтевно, инспиративно, пријатно, а и поучно. Заступати Србију у Ватикану било је, у извесном смислу и лакше и теже него у многим другим државама.

Unforgettable Experience of Serving in the Vatican

The Vatican state, where you served as ambassador, stands out as ancient and rich in tradition, symbolism and protocolary norms. How challenging was it to represent the interests of your country in such a specific diplomatic post?

Serving at the Holy See is unlike any other mission, as imposed by the nature of this church state which is at the same time a full-fledged subject in international law. For me this was a unique, enriching and unforgettable experience. The Vatican diplomacy, which was once defined by the Secretary of Relations with States (minister of foreign affairs) Dominique Mamberti as “evangelical diplomacy”, has several comparative advantages relative to the foreign policy services of “classical” states: they have always been representing the same policy or ideology, they are not obliged to tackle fields such as economic cooperation, consular issues, military-security dimension, etc. The diplomatic corps in the State Secretariat is international, which implies the use of many languages and multiculturality... The Pope’s ecclesiastic academy, where the Vatican diplomatic staff is trained was founded back in 1701 and has a high-quality programme. All in all, working in such a collegial environment was demanding, inspiring, pleasant and educational on several levels. Representing Serbia in the Vatican was, in a sense, both easier and more difficult than in many other countries.

speakers fully applies to good diplomats. It may be simple and self-explanatory, but it is awfully difficult to master the skill to never say something you had not intended or to say more than that which you wanted to confer.

This can also be understood in a broader sense, i.e. as the desirability of avoiding exaggerating or having a sense of measure, which should be the traits of any diplomat. Considering the goals that diplomacy is striving for, it gives particular importance to temperance, moderation and even humbleness. While I was serving as ambassador at the Holy See, I was fortunate enough to be received by the Cardinal Joseph Ratzinger for a longer conversation, while he was the prefect of the Congregation for the Doctrine of the Faith, before he became Pope Benedict XVI. A supreme theologian and the most influential cardinal in the Curia, he was acting as if he wanted to learn something from me, not the other way around, and did this perfectly spontaneously and naturally, without calculation or pretending. A true respect for your interlocutor is one of the preconditions for a diplomatically productive relationship and is far more appealing and pleasant from a human point of view.

Diplomacy is usually defined as the skill of negotiating with foreigners and foreign countries and the activity of running international affairs of a country. How much can an ambassador of a country personally, with their own talent, efforts and engagement, contribute to the interests of the country they are representing abroad?

Except in extraordinary circumstances, especially nowadays, diplomats cannot realistically have a decisive impact on the flow of bilateral relations between their country and other countries. They also cannot significantly influence their position in international organisations. However, they can make a certain contribution to the implementation of their country’s interests and foreign political goals. The scope of this contribution should not be overestimated or underestimated as it depends on multiple factors some of which include the capability and the effort of the emissary. The quality and the personal structure of the diplomatic corps in which they are acting are also important. And in this sense, there are significant differences between different places.

The application of specific techniques such as covertness, negotiating talents, so-called secret diplomacy, etc. are linked with the art of diplomacy, as a stereotype created

ненадати – супротно увреженом уверењу да је дипломатија некако по дефиницији блиска варању, дипломата никада не би смео да се служи лажима. Штавише, искреност је какад неупоредиво делотворнија. Од неколиких великих дипломата чуо сам да је лаж увођење самога себе у клопку из које у неком часу неће бити излаза, већ само казна. Истина се може рећи делимично, „упаковано“, посредно, може се, наравно, и прећутати, али никада лажју потпуно изневерити. Мислим да то, у ширем смислу, важи и за политику. Дакако, и таленат за дипломатију није нешто што се може занемарити, али он се испољава тек онда кад су испуњени услови поседовања других знања и умења, као и позитивних карактерних особина. Важно је истрајно у сваком виду усавршавања радити на себи и избегавати замку самозадовољства без покрића.

Током дипломатске каријере представљали сте нашу земљу у државама саввим различитих традиција и култура, са разгранатом мрежом институција. Колико је тежак задатак који се поставља пред новопридошлог дипломату да дубински упозна не само државу у којој заступа своју државу, него и њен народ, традицију, погледе на свет? Колико успостављање личних веза са обичним грађанима, народом, у земљи службовања доприноси успеху дипломатске мисије?

У овом питању садржано је више потпитања, од којих би свако завређивало посебну разраду. Пре свега, пожељно је да дипломата и пре одласка на дужност што боље и шире познаје државу своје акредитације, што не подразумева само њену спољну политику, правно устројство и институционалну структуру, већ и историју, традицију и културу, а и да поседује аутентично људско занимање за њене грађане и њихов свакодневни живот. Мучно је и непродуктивно кад се дипломати заломе да служи у земљи и у народу према којима осећа одбојност, а такви случајеви нису онолико ретки колико би се могло претпоставити. У појединим дипломатским традицијама уобичајено је да дипломата, у узлазним ранговима, два, па и више пута током каријере буде упућен у исту државу и тако постаје стручњак за њу. Додао бих још нешто што свакако није споредно, а то је познавање језика земље акредитације, а и страних језика уопште. Мени је, рецимо знање језика било од непроцењиво велике помоћи у дипломатском раду. Идеално је да дипломата, поред енглеског, чије је познавање неопходно, без обзира на конкретну дестинацију, познаје језик зе-

мље у коју одлази и, по могућности, још један тзв. светски језик. То као стандард није лако остварити, а могуће су и другачије комбинације „језичког пртљага“. Оно што је недопустиво, а за домаћине је и увредљиво, јесте да се дипломате упуте у државе чији се језици сматрају „светским“ или „великим“ (ма колико то одређење било релативно и не подразумева вредносни суд о језицима) без познавања или са slabим знањем датог језика. И у случају Србије, сразмерно мале и објективно не претерано значајне земље, запажа се да и најутицајније државе света све чешће настоје да акредитују амбасадоре који бар донекле познају српски језик или га уче.

Које упечатљиве тренутке из дипломатске каријере памтите и постоји ли успех који сте остварили у заступању интереса наше државе који можемо поменути?

С обзиром на то шта се све Србији и са Србијом дешавало током последње три деценије, било је више, како кажете, упечатљивих и, додао бих, узбудљивих дипломатских тренутака. Као највеће искушење и напор, али и највећи успех, издвојио бих успешно спречавање пријема „Косова“ у Унеско 2015. године, иако је изгледало (а тако нам је срачунато унапред са разних страна и представљано) да су нам шансе за то готово непостојеће. Затим, радујем се томе што Света столица није признала независност „Косова“ и што Степинац до сада није канонизован. У најтеже време ратова у БиХ и на КиМ успели смо да очувамо коректне, а за нас важне односе са Турском, иако нисмо ни у чему релативизовали негативну оцену њеног држања током тих година. ◆

Као највеће искушење и напор, али и највећи усѳех, издвојио бих усѳешно спречавање пријема „Косова“ у Унеско 2015. године, иако је изгледало да су нам шансе за то ѳо ѳошво неѳосѳојеће

The biggest challenge and effort, and the greatest success was the successful prevention of Kosovo's admission to UNESCO in 2015, even though it seemed that our chances were almost non-existent

under the influence of popular culture. Is this image of an ambassador's activities in line with reality and which diplomatic "tools" have proven to be most effective in your experience?

Traditionally, there has been an aura or a veil of secrecy surrounding diplomacy. It certainly is a specific activity that presupposes discretion, confidentiality, working behind the scenes, having a command of the principles and tools of negotiating techniques, communication skills, and a gift of psychological evaluation. If there is anything I learned in my work in diplomacy it is that experience matters, not only professional diplomatic experience but general experience as well, both work and life experience. This matters for any job, but in diplomacy it is truly precious. Also, I will say something that many will probably be surprised by – unlike the popular belief that diplomacy is a form of cheating, diplomats should never use lies. What's more, honesty is at times far more effective. I have heard from several great diplomats that lying is putting oneself in a trap that will become impossible to get out of at some point, and for that one will surely be punished. The truth may be said to an extent, it can be "framed" accordingly, conveyed indirectly, or glossed over, but the truth should never be betrayed by saying a lie. I think that this, in a narrower sense, applies also to politics. Surely, the talent for diplomacy is not to be neglected, but it is exhibited only when the preconditions for other skills and abilities have been met, in combination with positive personal traits. It is important to keep working on oneself diligently in any form of improvement and avoid the trap of unfounded self-satisfaction.

Throughout your diplomatic career, you have represented our country in states with diverse traditions and cultures and before a large network of different institutions. How difficult is it for new diplomats to learn not only about the country in which they are serving, but to get to know its people, tradition, viewpoints? How much does the establishing of personal ties with ordinary people in your destination country contribute to the success of the diplomatic mission?

This question includes several sub-questions, each of which requires special elaboration. First of all, it would be desirable for a diplomat, before starting their service, to learn as much as possible about their country of accreditation, meaning not only its foreign policy, legal organization and institutional structure, but also history, tradition and culture and to possess an au-

thentic and genuine interest in their citizens and everyday life. It is painful and unproductive for a diplomat to serve in a country with the people they feel an aversion for, and such cases are not as rare as one might assume. In some diplomatic traditions, it is common for the entry-level diplomats to be sent to the same country two or more times throughout their career, in order to build their expertise. I would also like to add something which is certainly not irrelevant, and that is the command of the language of the accreditation country and of foreign languages in general. To me, for example, the knowledge of languages was indispensable in my diplomatic work. In addition to English, which is a given, regardless of the destination in question, it would be ideal for a diplomat to know the language of the country they are travelling to, as well as another, so-called world language. This is not easy to achieve as a standard, and there are other possible language combinations. Something which is inexcusable and even offensive to the hosts is when diplomats get appointed to countries whose languages are considered "world languages" or "big" (regardless of how relative such a qualification is and though it does not imply a value judgment of languages) without any proficiency or with a poor command of the given language. In the case of Serbia, which is a comparatively small and objectively not too important country, it has been the case that even the most influential countries of the world aim to accredit ambassadors who have at least some knowledge of the Serbian language or are studying it.

Which were the most memorable moments in your diplomatic career and is there any success you achieved in representing the interests of our country that we can mention?

Considering all of the things that happened to Serbia and with Serbia over the past three decades, there have been several, as you say, memorable, and, I might add, exciting diplomatic moments. The biggest challenge and effort, and the greatest success was the successful prevention of Kosovo's admission to UNESCO in 2015, even though it seemed (and that is what we were told and presented from different sides) that our chances were almost non-existent. Also, I am delighted that the Holy See has not recognised the independence of Kosovo and that Stepinac has not been canonized yet. In the most difficult times of war in Bosnia and Herzegovina and in Kosovo and Metohija we were able to preserve decent relations with Turkey even though we in no way relativized the negative assessment of their behaviour back then. ◆

Дипломаја данас реално не може да бијно уише на мајични шок билатералних односа своје државе са дружим државама или на йозицију коју има у међународним организацијама, али одређени дојринос усјешнијем осјавривању њених инјереса и сјољнойоли-шичких циљева свакако може даји

Diplomats today cannot realistically have a decisive impact on the flow of bilateral relations between their country and other countries or on their position in international organisations, but they can make a certain contribution to the implementation of their country's interests and foreign political goals

ОЧАРАВАЈУЋА КОМБИНАЦИЈА СТАРОГ И НОВОГ

CHARMING COMBINATION OF OLD & NEW

*Њ. Е. Жозе Мауро да
Фонсека Коста Коуто,
амбасадор Бразила*

*H. E. José Mauro da
Fonseca Costa Couto
Ambassador of Brazil*

RS СКРИВЕНЕ У СРЦУ ЖИВОПИСНОГ БЕОГРАДА, на сликовитим улицама Крунске и Хиландарске, налазе се резиденција амбасадора и амбасада Бразила у Србији. Жозе Мауро да Фонсека Коста Коуто, или једноставно амбасадор Коуто, није обичан дипломата. Његова дубока љубав према уметности и архитектури, као и неспорна страст према животу, подсећају на енергију која тече венама и Бразилаца и Срба.

Живећи овде са својом супругом, псима и мачкама, амбасадор Коуто није само посматрач српског живота. Он у њега потпуно урања. Било да вози бицикл улицама Београда, ужива у његовим скривеним драгуљима, или вози кајак нашим вијугавим рекама, он се повезује са градом невероватним ентузијазмом. Док смо седели са њим у амбасади - која је у власништву Републике Србије и коју пажљиво одржава „Дипос“ - дубоко смо се удубили у сложене односе између Бразила и Србије, док смо истовремено имали увид у његову живописну личност. Човек традиције који се не боји да прихвати модерно, па шарм амбасадора Коута одражава суштину Бразила - прелеп спој старог и новог.

Амбасадоре Коуто, како процењујете дугу и изазовну историју дипломатских односа између наших двеју земаља током последњих 85 година, откако су успостављени дипломатски односи Бразила и Србије? Како је време утицало на позицију Бразила и његове вредности?

Пре него што проценимо однос, морамо разумети еволуцију времена и како је то утицало на стварност Бразила. Током година, од Другог светског рата, Бразил је настојао да се ускла-

85

**ГОДИНА ОТКАКО
СУ УСПОСТАВЉЕНИ
ДИПЛОМАТСКИ
ОДНОСИ БРАЗИЛА И
СРБИЈЕ**

YEARS SINCE
DIPLOMATIC RELATIONS
BETWEEN BRAZIL
AND SERBIA WERE
ESTABLISHED

150

**ГОДИНА БРАЗИЛ
НИЈЕ ИМАО НИЈЕДАН
СУКОБ СА СУСЕДНИМ
ЗЕМЉАМА И
НЕ ПОСЕДУЈЕ
НУКЛЕАРНО ОРУЖЈЕ**

YEARS IS HOW LONG
BRAZIL HAS HAD NO
CONFLICTS WITH
NEIGHBOURING
COUNTRIES, AND
THEY STILL HAVE NO
NUCLEAR WEAPONS

EN TUCKED AWAY IN THE HEART OF LOVELY BELGRADE, the vivid Krunska and Hilandarska streets are home to Brazil's embassy building and the ambassador's residence. José Mauro da Fonseca Costa Couto, or simply Ambassador Couto, is no ordinary diplomat. His profound affection for art and architecture and undeniable passion for life are reminiscent of the energy that flows in the veins of both Brazilians and Serbs.

While living here with his wife, dogs and cats, Ambassador Couto is not just observing Serbian life. He is delving into it. Whether riding a bicycle on the streets of Belgrade, exploring the city's hidden gems, or kayaking on our winding rivers, he is connected to the city with incredible enthusiasm. While we were talking in the embassy building - owned by the Republic of Serbia and painstakingly maintained by DIPOS - we went deep into the complex relations between Brazil and Serbia, while getting to know his vibrant personality. As a man of tradition who is not afraid of following modern trends, the charm of Ambassador Couto reflects the essence of Brazil - it is a beautiful combination of the old and the new.

Ambassador Couto, how would you assess the long and challenging history of diplomatic relations between our two countries over the past 85 years, since the diplomatic relations between Brazil and Serbia were established? How has time affected Brazil's position and values?

Before we assess this relationship, we need to understand the evolution of time and how this affected the reality of Brazil. Over the years, since World War II, Brazil has aimed to align itself

Наши односи су наставили да се развијају. Подржавамо Србију у њеним значајним питањима, посебно у вези са Косовом.

Our relations have been developing. We are supporting Serbia in their issues of interest, particularly concerning Kosovo.

RS

ди са западним системом вредности, као и са основним принципима садржаним у Повељи Уједињених нација. Ово укључује поштовање међународног права, нагласак на људским правима, права свих нација на самоопредељење, као и разумевање да је већина људи и земаља на свету мање привилегована од оних на северу. Принципи Бразила су засновани на вредновању демократије, наслеђа - како оног што је створио човек, тако и природног. Ми озбиљно схватамо наше позиције. Када кажемо да Бразил промовише разумевање и мир, заиста то и мислимо.

Можете ли да нам појасните посвећеност Бразила миру и заштити животне средине, с обзиром на улогу коју ваша земаља има у свету?

Бразил се издваја као једна од пет највећих земаља на свету по броју становника, површини и БДП-у, али смо јединствени по томе што у последњих 150 година нисмо имали ниједан сукоб са суседним земаљама у Јужној Америци, као и по томе што не поседујемо нуклеарно оружје - што је сведочанство наше посвећености миру. Такође смо чувари 60 одсто Амазона и сачували смо две трећине наших шума од открића Бразила 1500. године. Ова посвећеност очувању природе је очигледна кроз наше националне паркове и резервате за домороце, који чине 30 одсто наше територије. И ово није нешто чиме се хвалимо у нашим говорима, већ је то нешто што активно промовишемо свакодневно.

Бразил има богату културну разноликост. Можете ли да коментаришете овај аспект, посебно у вези са афричким наслеђем Бразила?

Бразил је синкретичка нација у погледу расе и религије. Кроз историју, имали смо значајан прилив робова током неколико векова, око пет милиона, што је знатно већи број у односу на Сједињене Америчке Државе, које су примиле близу 500.000. Наше становништво одражава ову важну фазу у нашој историји. Волимо да подсетимо наше афричке саговорнике да имамо највећи број људи афричког порекла изван Африке (у процентуалном смислу).

Како видите еволуцију односа између Бразила и Србије, посебно откако сте започели своју дипломатску каријеру?

Ствари су се веома позитивно развијале. Када сам ушао у дипломатску службу 1979. године, Југославија је била највећи трговински партнер Бразила у овом региону. Извозили смо разне производе, укључујући металне плоче, које су биле обрађиване овде, а затим послате у Западну Европу. Временом су се

ствари промениле. Југославија је подељена на више нација, али Бразил је одржавао односе са свима њима. Политичка димензија односа наше земље са Србијом је кључна и била је доследна од тренутка када је Косово покушало да се једнострано одвоји од Србије. Препознајемо да су многе акције предузете у вези са статусом Косова без одговарајућих консултација са међународним институцијама и директно против међународног права, принципа Повеље УН, или народа Србије.

Разумемо да су ова питања међународног права и признавања још увек тема у УН. Како се Бразил позиционира у таквим дискусијама?

За Бразил је поштовање међународног права од примарне важности. Када међународно право није било поштовано, као у случајевима Косова, Ирака, Авганистана и других, ми смо заузели став. Неколико земаља је донело једностране одлуке без одговарајућих дискусија у УН. На пример, током инцидента у Ираку, изношене су тврдње о томе да Садам Хусеин потенцијално употребљава хемијско оружје. Наш амбасадор при Уједињеним нацијама, који је предводио Организацију за забрану хемијског оружја (ОПЦВ), представио је извештај који је оповргавао те тврдње. Међутим, уложени су напори да се он уклони са своје позиције јер су његови ставови били у супротности са главним наративом. Био је против идеје инвазије на Ирак.

Испоставило се да је био у праву, како је време показало, зар не?

Уистину, био је у праву.

Како видите будућност односа Бразила и Србије, посебно у погледу трговине и сарадње?

Наши односи су наставили да се развијају. Подржавамо Србију у њеним значајним питањима, посебно у вези са Косовом. Географска удаљеност и недостатак лука у Србији чине трговину изазовном. Међутим, предложио сам план својој влади да повећа трговину, не само са Србијом већ и са њеним суседима. Недавно смо установили Привредну комору Бразил-Србија.

Дакле, предлагете повећану сарадњу са суседним земаљама такође?

Да, желимо да овде позовемо бразилске компаније. Напоследку, Бразил је један од највећих светских произвођача хране и развио је значајно знање у различитим областима као што су информационе и комуникацијске технологије, грађевинарство, био-горива, итд.

60%

АМАЗОНА ЈЕ НА
ТЕРИТОРИЈИ
БРАЗИЛА

PERCENT OF
THE AMAZON IS
LOCATED WITHIN
THE TERRITORY OF
BRAZIL

5

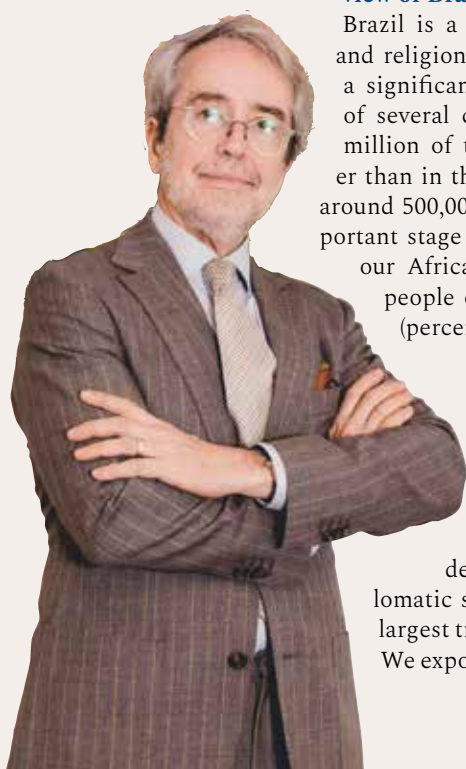
МИЛИОНА
РОБОВА ЈЕ БИЛО
НАСТАЊЕНО У
БРАЗИЛУ, ШТО
ЈЕ ЗНАТНО ВЕЋИ
БРОЈ У ОДНОСУ
НА СЈЕДИЊЕНЕ
АМЕРИЧКЕ
ДРЖАВЕ, КОЈЕ СУ
ПРИМИЛЕ БЛИЗУ
500.000

MILLION SLAVES
WERE SETTLED IN
BRAZIL, WHICH
IS SIGNIFICANTLY
HIGHER THAN IN THE
UNITED STATES OF
AMERICA, WHERE
THERE WERE CLOSE
TO 500,000 SLAVES

*Када кажемо
да Бразил
прмовише
разумевање и
мир, заиста то
и мислимо.*

*When we say that
Brazil promotes
understanding and
peace, we really
mean it.*

with the western system of values and with the basic principles contained in the United Nations Charter. This includes the respect of international law, focus on human rights, the right of all nations to self-determination and the understanding that the majority of peoples and countries in the world are less privileged than those in the north. Brazil's principles are based on a respect for democracy and heritage – both man-made and natural. We take our positions seriously. When we say that Brazil promotes understanding and peace, we really mean it.

Can you please elaborate on Brazil's dedication to peace and environmental protection, considering the role your country plays on the global level?

Brazil is one of the top five countries globally in terms of population, surface area and GDP, but we are unique in the fact that over the last 150 years we had no conflicts with our neighbours in South America and also because we do not possess any nuclear weapons – which is a testimony to our dedication to peace. We are also guardians of 60 percent of the Amazon and we have preserved two thirds of our forests since Brazil was discovered in the year 1500. This dedication to nature preservation is evidenced by our national parks and indigenous territories, which cover about 30 percent of our territory. This is not something that we brag about in speeches. Rather, this is something that we practice every day.

Brazil has a rich cultural diversity. What can you tell us about this, particularly in view of Brazil's African heritage?

Brazil is a syncretic nation in terms of race and religion. Throughout history, we have had a significant influx of slaves over the period of several centuries. There were around five million of them, which is significantly higher than in the United States, where there were around 500,000. Our population reflects this important stage in our history. We love reminding our African friends that we have the most people of African origin outside of Africa (percentage-wise).

How do you see the evolution of relations between Brazil and Serbia, especially since you started your diplomatic career?

There have been very positive developments. When I entered diplomatic service in 1979, Yugoslavia was the largest trade partner of Brazil in this region. We exported many products, including met-

al sheets, which were processed here and then sent to Western Europe. In time, things changed. Yugoslavia was divided into several nations, but Brazil maintained relations with all of them. The political dimension of our country's relationship with Serbia is key and was consistent from the moment Kosovo tried to unilaterally secede from Serbia. We recognize that many actions concerning Kosovo's status were taken without adequate consultations with international institutions, in direct opposition to international law, the principles of the UN Charter, or the interest of the people of Serbia.

We understand that these issues of international law and recognition are still a topic of discussion in the UN. What is Brazil's position in such discussions?

For Brazil, the respect of international law is of utmost importance. When international law failed to be respected, as in the cases of Kosovo, Iraq, Afghanistan, etc. we stood our ground. Several countries made unilateral decisions without necessary discussions in the UN. For example, during the incident in Iraq, claims were made about Saddam Hussein's potential use of chemical weapons. Our ambassador to the United Nations, who was leading the Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons (OPCW), presented the report that refuted such claims. However, efforts were made to relieve him of his duty since his attitudes were in opposition to the main narrative. He was against the idea of an invasion on Iraq.

In time, it turned out he was right?

Indeed, he was right.

How do you see the future of the relations between Brazil and Serbia, particularly in view of commerce and cooperation?

Our relations have been developing. We are supporting Serbia in their issues of interest, particularly concerning Kosovo. The geographical distance and a lack of ports in Serbia make trade a challenge. However, I made a proposal to my government to increase trade, not only with Serbia, but with its neighbours as well. We recently established the Brazil-Serbia Chamber of Commerce.

So, you are proposing to increase cooperation with the neighbouring countries as well?

Yes, our wish is to invite Brazilian companies here. After all, Brazil is one of the largest international food producers and has extensive expertise in different areas such as information and communication technologies, construction, biofuels, etc.

RS

Бразил има и значајну улогу на терену обновљиве енергије. Шта можемо научити из нашег искуства?

Бразил је земља која има најконцентрованији и највећи проценат обновљиве енергије на свету. Скоро сва електрична енергија произведена у Бразилу долази из обновљивих извора. Имамо веома велике реке, због чега су хидроелектране значајан извор наше енергије. Поред тога, 20 гигавата електричне енергије производи 500 шећерних млинова у Бразилу. Такође, Бразил троши 47 одсто мање производа добијених из нафте, захваљујући нашем великом труду у производњи био-горива. Не само да етанол може да замени бензин, већ се био-дизел може мешати с обичним дизелом до 20 одсто, без икаквих модификација мотора. Сав бензин у Бразилу садржи 27 одсто алкохола, а сав дизел који производимо садржи 12 одсто био-дизела. Био-дизел се производи из различитих извора као што су кукуруз, соја, животињске масти и коришћено кухињско уље из ресторана.

Како би Србија могла да искористи искуство Бразила у био-горивима, с обзиром на своју пољопривредну производњу?

Пошто је Србија важан произвођач житарица, соје, сунцокрета, пшенице итд., потенцијално би могла да произведе до 50 одсто мешавине био-дизела, чиме би се смањиле емисије угљен-диоксида и смањила зависност од нафте и њених деривата. Ово је нешто што бисмо желели да предочимо Србији. Наравно, можемо наставити и са сарадњом у одбојци (осмех).

Можда је одбојка дража тема српском народу. Да ли проналазите неке везе на овом пољу између наших двеју нација?

У седамдесетим и осамдесетим годинама прошлог века, бразилске одбојкашке екипе боравиле су у Југославији, укључујући градове као што су Сарајево и Београд, како би учествовале на европским првенствима, јер су трошкови били мањи него у земљама попут Француске и Шпаније. Тренирали смо сваке недеље с југословенском репрезентацијом. Када смо почели да побеђујемо југословенски тим, схватили смо колико смо добри. Током последњих девет олимпијских игара, три златне медаље освојиле су мушке екипе Сједињених Америчких Држава, Русије и Бразила.

Да, свесни смо ваших спортских квалитета, али ипак, има још много ствари за учење, рецимо тенис?

Наравно, зашто да не (осмех). И кошарка.

Да ли налазите сличности између Бразилаца и Срба по питању њиховог става према животу?

Бразилци су врло слични Србима у свом општем ставу према животу. И једни и други су генерално оптимистични према животу, али могу бити циници и скептици, схватајући да свет није савршен. Као када наиђу на рупу на путу, оба народа можда би одлучила да наставе даље и да предложи побољшања касније, уместо да одмах покушају да реше проблем. Такође, људи у обе земље су веома музикални. И обе наше нације су отворене према другима. И, наравно, имате такође веома способне, елегантне, прелепе жене.

Бразилке су заиста међу најлепшим женама на свету, која је њихова тајна?

Становништво Бразила је изложено сунцу током целе године (осмех).

То је главни разлог за савршен тен и фигуру?

Наравно да помаже, имамо највећу мрежу теретана. А од педесетих година развили смо кластер врло компетентних пластичних хирурга у земљи (осмех). Седамдесетих година у Рио де Жанеиру често сте могли налетети на познате филмске звезде из целог света, као што су Брижит Бардо, Кендис Берген, Мариса Беренсон и Раquel Велч.

Поменули сте да живите у резиденцији у Хиландарској улици, док се амбасада налази у Крунској улици. Обе ове улице су међу најстаријима и, многи у Београду би се сложили, међу најлепшим.

Да, има много старих зграда, али и много дрвећа. Осећамо се врло пријатно и веома је добра локација, што је врло zgodно за посетиоце који код нас често долазе.

А што се тиче домаћина? „Дипос“ је задужен да се осећате као код куће. Да ли се заиста тако и осећате?

„Дипос“ је урадио веома добар посао у очувању зграде у Крунској улици. Ово је веома лепа грађевина и користимо је скоро 40 година. А одржава се веома добро. Кров је пруређен, прозори су обновљени, као и грејни систем. Све је то сређено у последњих 10-12 година. Тако да смо веома задовољни услугама. Осећамо се веома удобно. И сигурно. Такође, уживам у читавом подручју. Увек ходам. Цео дан. Долазим у канцеларију пешке са својим псима и враћам се кући пешке са њима.

А осим тих улица, какав је ваш утисак

ШЕЋЕРАНЕ

Бразил користи шећеране у својој производњи енергије? Како то радите?

Када власник шећерне трске донесе трску у шећерану, може одлучити, на основу тржишних цена, да ли ће произвести шећер или алкохол. Бразил има више од 60 милиона аутомобила који могу да раде 100 одсто на алкохол. Као резултат тога, на 42.000 бензинских станица у Бразилу можете напунити резервоаре овим алкохолом. Ова технологија и инфраструктура су на месту већ последњих 30 година. Ветроенергија и соларна енергија су такође битне, поготово јер Бразил има много сунчаних дана. Међутим, док користимо ове изворе, такође инвестирамо много у био-горива.

SUGARCANE MILLS

Brazil uses sugarcane mills in their energy production? How do you do this?

When a sugarcane owner brings their cane to a mill, they may decide, based on the market prices, if they wish for it to be used to produce sugar or alcohol. Brazil has more than 60 million cars that can run exclusively on alcohol. As a result, at 42,000 gas stations in Brazil you can fill in your tank with alcohol obtained from sugarcane mills. This technology and infrastructure have been in place for the previous 30 years. Wind energy and solar energy also matter since Brazil has plenty of sunny days. However, while we are using these sources, we are also investing significant resources in biofuels.

Brazil is also an important player in the field of renewable energy. What can we learn from your experience?

Brazil has the highest concentration and percentage of renewable energy in the world. Almost all of the electrical energy which is produced in Brazil comes from renewable sources. We have large rivers, which means that hydro power plants are an important source of energy. Also, 20 gigawatts of electrical energy are produced by 500 sugar mills in Brazil. Brazil also spends 47 percent less petroleum products, owing to our efforts in the production of biofuel. Not only can ethanol replace petrol, but it is also possible to mix biodiesel with regular diesel for up to 20 percent without any engine modifications. All of the petrol in Brazil contains 27 percent of alcohol, and all the diesel we produce contains 12 percent of biodiesel. Biodiesel is produced from different sources such as corn, soy, animal fat and used kitchen oil from restaurants.

How could Serbia benefit from Brazil's experience in biofuels, considering its agricultural production?

Seeing that Serbia is an important producer of cereals, soy, sunflower seed, wheat, etc., it could potentially produce biodiesel blends up to 50 percent, which would reduce the carbon-dioxide emissions and decrease dependency on petroleum and its derivatives. That is something we would like to pass on to Serbia. Of course, we can also continue to cooperate in volleyball (smiles).

Volleyball may be the preferred topic of discussion for Serbs. Do you find any connections in this field between our two nations?

During the 70s and 80s, Brazilian volleyball teams travelled to Yugoslavia, to cities such as Sarajevo and Belgrade, to compete on European soil, since the costs of living were lower in Yugoslavia compared to countries such as France and Spain. We practiced every week with the Yugoslav national team. When we started defeating the Yugoslav team, we understood how good we had become. In the previous nine Olympic Games, three gold medals were won by the men's teams of the United States of America, Russia, and Brazil.

Yes, we are aware of your sports qualities, but can you still learn something from us, for example in tennis?

Sure, why not (smiles). And basketball.

Do you find any similarities between Brazilians and Serbs vis-à-vis their attitude towards life?

Brazilians are very similar to Serbs in their general attitude towards life. Both are generally optimistic towards life, but may be cynical and sceptical, as they realise that the world is not a perfect place. Facing a bump in the road, both peoples might decide to push on and find solutions later, instead of trying to tackle problems immediately. Also, people in both countries are very musically gifted. Both of our nations are open to others. And, of course, you also have very competent, elegant, beautiful women.

Brazilian women are truly among the most beautiful women in the world. What is their secret?

Brazil's population is exposed to sunlight throughout the year (smiles).

This is the main reason for the perfect complexion and figure?

That helps, of course. We also have the largest network of gyms in the world. And since the 1950s we have developed a group of very competent plastic surgeons in our country (smiles). During the 1970s in Rio de Janeiro you could often bump into famous movie stars from all over the world, such as Brigitte Bardot, Candice Bergen, Marisa Berenson and Raquel Welch.

You mentioned that you were living in a residence on Hilendarska Street, whereas your embassy is on Krunska Street. Both of these streets are among the oldest and, many Belgraders would agree, the most beautiful in the city.

Yes, they are full of old buildings and trees. It is very cosy and the location is excellent, which is quite convenient for our visitors.

What about your host? DIPOS is in charge of making you feel at home. Do you really feel at home?

DIPOS has done an excellent job preserving the building on Krunska Street. It is a beautiful edifice that we have been using for almost 40 years. And it is maintained very well. The roof was redone, the windows were replaced, as well as the heating system. All of this was done in the previous 10-12 years. So, we are very satisfied with their services. We feel very comfortable. And safe. I also enjoy the whole neighbourhood. I am always walking. The whole day. I come to the office on foot with my dogs and walk back home with them.

Apart from these streets, what is your impression of Belgrade? Have you had any time to explore it?

о Београду? Да ли сте имали времена да истражујете?

Увек истражујем. Волим бициклизам. Када возите бицикл, идете веома споро. Тако да стварно можете осетити град и његову атмосферу. Можете и гледати и мирисати. Имате времена чак и да нешто поједете (смех). Током лета, имате ове дивље шљиве. Црвене и беле. Када возим бицикл, станем. Покупим их с улице и поједем.

Дакле, онда сте стварно упознати са нашим градом.

Уживам у њему. Да. И у свим лепим деловима и у свим мање познатим деловима, скоро сам открио клуб који је веома близу “Ада мола”. Тамо је била стара шећерана. А сада постоји позориште. И кафана. И ноћни клуб.

А реке?

Возим кајак на реци. Дакле, одговор је - да, стварно уживам на рекама.

А ваша супруга, да ли је она заљубљена у наш град?

Ох, да. Веома је активна овде. Она је инструкторка јоге. И воли ову земљу, већ је пронашла своје “племе”.

Радује нас колико сте успели да истражите и доживите Београд. Надам се да ће вам боравак и даље бити угодан и да ће ваш мандат бити успешан.

Хвала вам. С радошћу ћу наставити да уживам у овом предивном граду и његовим дивним људима. ◆

I am always exploring. I love cycling. When you are riding a bike, you are moving very slowly. And you can really feel a city and its atmosphere. You can look around and smell the scents in the air. You even have time to eat something (laughs). During the summer you can find wild plums. Red and white. When I ride my bike, I tend to stop, pick them up from the street and eat them.

That means you are truly familiar with our city.

I enjoy it. Yes. All the beautiful parts and all the lesser-known parts. I recently discovered a club which is very close to “Ada Mall”. There used to be an old sugar refinery there. And now it is home to a theatre. And a restaurant. And a nightclub.

What about the rivers?

I go kayaking on the river. So, the answer is - yes, I really enjoy the rivers.

What about your wife, is she in love with our city?

Oh, yes. She is very active here. She is a yoga instructor. And she loves this country, she has already found her “tribe”.

We are delighted that you were able to explore and experience Belgrade. I hope you continue to have a pleasant stay and a successful mandate.

Thank you. I will gladly continue to enjoy this beautiful city and its wonderful people. ◆

Бразил се издваја као једна од пет највећих земаља на свету по броју становника, површини и БДП-у, али смо јединствени по томе што у последњих 150 година нисмо имали ниједан сукоб са суседним земљама у Јужној Америци, као и по томе што не поседујемо нуклеарно оружје.

Brazil is one of the top five countries globally in terms of population, surface area and GDP, but we are unique in the fact that over the last 150 years we had no conflicts with our neighbours in South America and also because we do not possess any nuclear weapons.

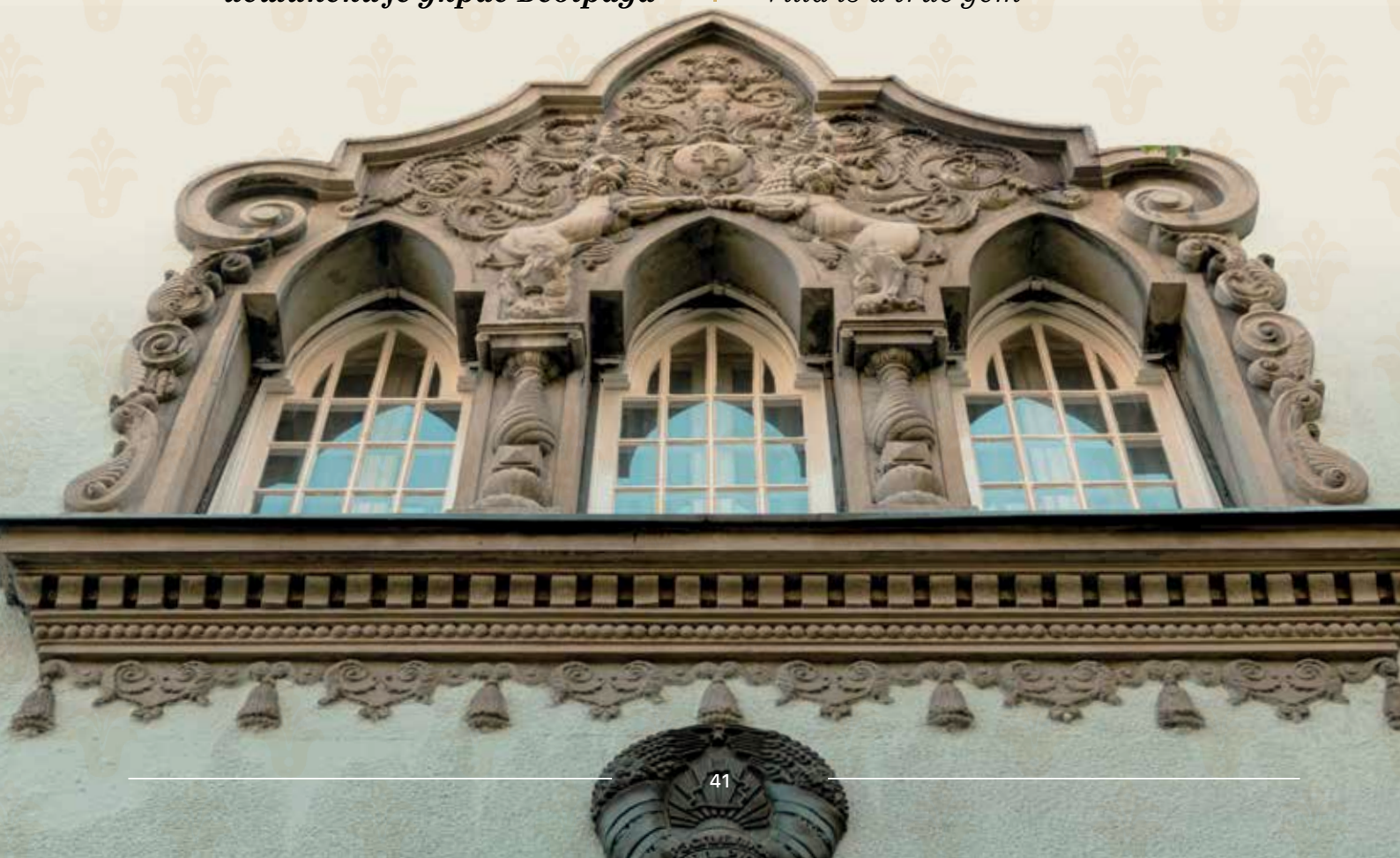

Дуждева палата у Делиградској улици

Doge's Palace on
Deligradska Street

*По лепој фацаде и
декоративних елементима,
чувена Шкаркина вила
истински је украс Београда*

*With its beautiful façade
and decorative elements,
the famous Škarka's
Villa is a true gem*

RS

Зависно од тачке посматрања фасаде и детаља спољне декорације, здање на београдској адреси Делиградска 13 могло би бити подједнако ефектно и као дворца у Баварској, медитерански „палацио“ у Венецији или еклектичка вила какве су у Бечу и Паризу подизане почетком 19. века. Ова фасада подједнако је Европа у малтеру и гипсу, спој различитих стилова и архитектонских школа, као и успешно остварена уметничка симбиоза сабраног градитељског искуства, духа времена и смисла за лепо и импресивно.

Довољан је свега један дужи поглед на спољашност чувене Шкаркине виле, повише Славије, за јединствено путовање кроз историју европске уметности, културе и архитектуре. Више него снажан ефекат декорације ове јединствене зграде постигао је чувени српски и југословенски архитекта Драгиша Брашован, пројектом здања које је 1926. и 1927. подигнуто као дом за породицу Рихарда Шкарке, директора београдске филијале моћне Прашке кредитне банке и првог човека Чехословачког друштва у Србији. Породица овог успешног човека добила је дом, престоница младе Краљевине палату за понос, а пролазници некадашњег Западног Врачара прилику да застану и, уживајући у лепоти ове несвакидашње палате, надахну се не-

пролазном лепотом и складом, типичним за репрезентативне палате међуратног београдског грађанског друштва.

Здање, чија фасада и готово век касније подједнако импресионира и надахњује, данас је дипломатско представништво Републике Белорусије у Србији. Ова репрезентативна зграда међу више је од 300 објеката који се налазе у портфолију предузећа „Дипос“, које их издаје и води бригу о њиховом одржавању. Шкаркина вила, међутим, и више је од тога – због своје монументалности и непролазне лепоте чини истински понос „Дипосу“ и српској престоници. Палата у Делиградској улици прави је бисер у богатој ризници здања овог предузећа, коју чине истинске архитектонске лепотице Београда.

БАШ ТАКВА ЈЕ ВИЛА РОЂЕНА у уметничкој визији архитекта Брашована, који је и пре овог подухвата стекао огромну репутацију у високим београдским круговима. Упркос томе, структуром и дизајном Шкаркине виле потврђен је као архитекта највиших домета, увек спреман да изненади оштрином визије и богатством идеја.

Чега све нема на фасади ове јединствене палате! Готичких лукова, трифора, биљне, анималне и митолошке декорације, дијамантских камених облога, људских фигура, романичких

Depending on where you observe the façade and exterior decorative details from, the building at 13 Deligradska Street in Belgrade could equally seem like a castle in Bavaria, a Mediterranean “palazzo” in Venice or an eclectic villa like the ones built in Vienna and Paris in the early 19th century. This façade is an homage to Europe in mortar and plaster; it is a combination of different styles and schools of architecture, and a successful symbiosis of collective construction experience, zeitgeist, and sense of what is beautiful and magnificent.

It takes just one glance at the exterior of the famous Škarka’s Villa, near Slavija Square, for a unique trip through the history of European art, culture, and architecture. The powerful effect of the decoration of this unique building was achieved in its design by the famous Serbian and Yugoslav architect Dragiša Brašovan. The building was constructed between 1926 and 1927 as home for the family of Richard Škarka, director of the Belgrade branch of the famous Prague Credit Bank and the head of the Czechoslovak Society in Serbia. The family of this successful man got a home, the capital of the young Kingdom got a palace to be proud of, and the passers-by in the former neighbourhood

of West Vračar got the opportunity to stop and enjoy the beauty of this one-of-a-kind palace and be inspired by the enduring beauty and harmony, typical for the representative places of the interwar Belgrade society.

The building, with a façade that is equally impressive and inspiring almost a full century later, today serves as the embassy of the Republic of Belarus to Serbia. This representative building is among more than 300 buildings in the portfolio of “Dipos”, the company that rents and cares for their upkeep. Škarka’s Villa, however, is much more than that – due to its monumentality and everlasting beauty it is a true pride of “Dipos” and the Serbian capital city. The palace on Deligradska Street is a true gem in the rich treasury of buildings managed by the company, which includes real architectural wonders of Belgrade.

THIS VERY MUCH APPLIES TO THE villa that was designed by Dragiša Brašovan, who had acquired a major reputation in the high circles of Belgrade some time earlier. The structure and design of Škarka’s Villa are a testament to Brašovan’s potential, as he was always ready to add an element of surprise to the sharpness of his vision and richness of his ideas.

There is so much to be found on the façade of this unique palace! There are gothic arches, trifore, plant, animal and mythological decorations, diamond-shaped stone lining, human figures, Romanic and Byzantine motifs, etc. Experts recognise that in designing this beauty, the great architect was inspired by the famous Doge’s Place in Venice. Those who had the opportunity to admire the Queen of the Sea and its Saint Mark’s Square will easily spot the similarities: the divided façade, two rows of arched windows, the wreath on the roof... Apart from the fable of Venice which was a model and inspiration for the architect, the impact of other styles or schools of the villa on Deligradska Street are more difficult to pinpoint. The edifice is eclectic, but with a multitude of motifs from different architectural styles and cultures.

This is how it is described by the Institute for the Protection of Cultural Monuments of the City of Belgrade, which is in charge of studying and protecting Škarka’s Villa:

“THE FAÇADE IS DONE IN A single-plane, and the decorative elements taken from historical styles such as Romanesque, Venetian Gothic and Baroque contribute to its picturesqueness. A strict academic division of the façade was abandoned, and the architect approached its layered interpretation in a creative fashion. The rustic processing of the bottom zone is in opposition to the flat surface of the upper floor, which is dominated by the romantic trifora filled with floral,

Шкаркина вила део је портфолија који чини више од 300 репрезентативних објеката којима управља предузеће „Дипос“

Škarka’s Villa is part of the portfolio that consists of more than 300 representative buildings managed by “Dipos”

RS

и византијских мотива... Стручњаци препознају да је пројектујући ову лепотицу велики архитекта као инспирацију имао на уму чувену Дуждеву палату у Венецији. Посматрач, који се дивио Краљици мора и њеном Тргу Светог Марка лако ће запазити сличности: подела фасаде, два реда лучних прозора, кровни венац... Осим венецијанске бајке у којој је архитекта тражио узор и надахнуће, вили у Делиградској улици тешко се може одредити стил или школа. Здање је еклектично, али са богатством мотива различитих градитељских праваца и култура.

Ево како то описује Завод за заштиту споменика културе града Београда, чији је Шкаркина вила споменик и тиме предмет изучавања и посебне бриге:

„ФАСАДА ЈЕ ИЗВЕДЕНА У ЈЕДНОЈ РАВНИ, а декоративни елементи преузети из историјских стилова, романике, венецијанске готике и барока доприносе њеној сликовитости. Строга академска подела фасаде је напуштена, а њеној слојевитој обради архитекта је приступио на креативан начин. Рустичној обради доње зоне супротставља се равна површина спрата, којом доминира романтичарска трифора испуњена флоралним, зооморфним и антропоморфним мотивима. Мотив преломљеног лука и барокних волута поновљен је и на монументалној улазној капији.“

Најупечатљивији део ове невероватне фасаде свакако је прозорска романтичарска трифора са готским луковима и правим богатством украса, који дају посебан печат свеукупној естетици спратног дела зграде. Над неупадљивим прозорима шири се јединствени преплет флоралних, зооморфних и антропоморфних мотива, који у комбинацији са стубовима, китњастим потпрозорским украсима и митолошким пропетим лавовима чине јединствен естетски spoj, карактеристичан за Брашованову предмодерничку фазу.

Улична фасада је драматична због контраста једноставности спратне површине и рустичног доњег дела грађевине који у себи има озбиљне елементе „чешког кубизма“. Водећи се примером Пикаса и Брака у сликарству и њиховим разламањем површине слике у тродимензионални приказ, чешке архитекте су сличан експеримент пренеле у простор, што се види и на овом здању. У односу на богато украшену и лепршаву трифору, естетика доње етаже је стамена, моћна, бременита снагом и постојаношћу, што све заједно одише силином и монументалношћу.

За разлику од већине својих савременика, Брашован је једнаку пажњу посветио и мање

уочљивим дворишним фасадама остварујући јединство укупног изгледа грађевине у морфолошком и стилском погледу. То се посебно односи на репрезентативан улаз, капију од кованог гвожђа, као и раскошан, али са улице невидљив, дворишни део зграде. Унутрашњом фасадом доминирају готички прозори, као и стамени романички стубови, чинећи малу колонаду којом се ступа у унутрашњост објекта.

Раскошној спољној обради одговара и богато опремљен ентеријер. На плафону кружног хола приземља сачувана је зидна слика непознатог аутора. Шкаркина вила је објекат значајне архитектонске и културно-историјске вредности. Уз Генчићеву кућу, она представља најуспелији пример Брашованове архитектуре градских вила, а као једна од ретких грађевина романтичарског духа заузима изузетно место у београдској међуратној архитектури. ◆

Од Београда до Карлових Вари

Као што је узбудљива фасада виле у Делиградској улици, и живот њеног наручиоца био је по много чему филмски.

Породица Шкарка пореклом је из Судетске области, а у Београду се обрела 1888. године на позив краља Милана Обреновића, када је велики број слободољубивих Чеха и Словака дошао у Србију, уз Русију, као прву слободну словенску државу. Рихардов отац је био текстилни стручњак, па је његова прва станица у нашој земљи био Лесковац. Син Рихард, талентован за музику и свирање кларинета, запошљава се у Војном оркестру Станислава Биничког. Уз бављење музиком, завршава Вишу школу трговачке омладине, а 1910. године запошљава се у новоотвореној филијали Прашке кредитне банке.

При крају Првог светског рата Рихард учествује у обезбеђењу доласка две санитарске мисије из Чехословачке ради лечења српске војске и цивила. У послератном Београду, био је активни члан Чехословачког удружења, где је иницирао и подизање изградње Чехословачког дома.

Изградња виле у Делиградској улици поклапа се са врхунцем његове банкарске каријере али његов живот, међутим, убрзо креће сасвим другом путањом. Разводи се, бори се са болешћу, а кућу убрзо продаје. Почетком Другог светског рата збрињава избеглице из Чешке и пребацује их у Грчку, Енглеску и Палестину. Гестапо га током рата осуђује на кућни притвор. По завршетку рата 1945. враћа се у Чехословачку, где у Карловим Варима убрзо умире.

From Belgrade to Karlovy Vary

The façade of the villa on Deligradska Street is in itself very exciting, but the life of its first owner is not far behind.

The Škarka family hails from the Sudetes and came to Belgrade in 1888 at the invitation of King Milan Obrenović, when many freedom-loving Czechs and Slovaks came to Serbia, the first free Slavic state after Russia. Richard's father was a textile expert and his first stop in our country was the city of Leskovac. His son, Richard, was talented for music and the clarinet so he was employed in the Military Orchestra of Stanislav Binički. In addition to playing music, he graduated from the High School of Commercial Youth and in 1910 found employment in the recently opened branch of the Prague Credit Bank.

Near the end of World War I, Richard organised the arrival of two medical army missions from Czechoslovakia to treat the Serbian army and civilians. After the war, he was an active member of the Czechoslovak Association in Belgrade, where he initiated the construction of the Czechoslovak Home.

The construction of the villa on Deligradska Street came at the peak of his banking career, but his life soon followed a different path. He got divorced, fought a disease, and quickly had to sell the house. At the beginning of World War II, he housed refugees from Czechia and transferred them to Greece, England and Palestine. He was sentenced by the Gestapo to house arrest. When the war ended, in 1945 he returned to Czechoslovakia and soon after died in Karlovy Vary.

EN

zoomorphic and anthropomorphic motifs. The motif of a broken arch and baroque volutes was repeated in the monumental entrance gate."

The most striking part of this amazing façade is definitely the Romanesque trifora with gothic arches and a genuine richness of decorations, which give a special touch to the overall aesthetic of the top floor of the building. Over the inconspicuous windows there is a unique interlacing of floral, zoomorphic and anthropomorphic motifs which are combined with the columns, lavish ornaments under the windows, whereas the mythical prancing lions make for a unique aesthetic combination, typical for Brašovan's pre-modernist phase.

THE STREET-FACING FAÇADE IS DRAMATIC BECAUSE

of the contrast between the simplicity of the upper floor's surface and the rustic part of the building with solemn elements of "Czech cubism". Following the examples of Picasso and Braque in painting and their breaking down of the surface of a painting into a three-dimension display, Czech architects transposed a similar experiment into space, which can be seen in this building. Compared to the richly decorated and airy trifora, the aesthetic of the ground level is sturdy, powerful, cumbersome with strength and stability, which all resounds with might and monumentality.

Unlike most of his contemporaries, Brašovan paid equal attention to the less noticeable facades facing the interior yard, achieving the uniformity of the overall appearance of the building morphologically and stylistically. This particularly relates to the representative entrance, a wrought-iron gate, and a lavish interior part of the building, not visible from the street. The interior façade is dominated by gothic windows and the sturdy Romanesque columns, forming a short colonnade which leads to the interior of building.

The lavish exterior is aligned with the richly decorated interior. On the ceiling of the circular hallway on the ground floor there is a mural by an unknown author. Škarka's Villa is a building of remarkable architectural and cultural-historic value. Along with the Genčić Villa, it is the best example of Brašovan's architecture of town villas, and as one of the few buildings designed in the spirit of Romanticism it has a special place in the inter-war architecture of Belgrade. ◆

Космополитски дух у белом камену

Cosmopolitan Spirit in White Stone

ЧВРСТИ ЗАГРЉАЈ ПРИРОДЕ И УМЕТНОСТИ У
ДИПЛОМАТСКОЈ КОЛОНИЈИ НА ДЕДИЊУ

A TIGHT EMBRACE OF NATURE AND ART IN THE DIPLOMATIC COLONY OF DEDINJE

RS

Природа и уметност у чврстом загрљају: овако се укратко може описати јединствена галерија на отвореном и скривено благо престонице - у парку београдске Дипломатске колоније. Као и столетни парк Буковичке бање у Аранђеловцу, и ово сасвим посебно насеље, којим управља предузеће „Дипос“, обилује бујном вегетацијом у оквиру које се преплићу зеленило, цветне леје, мир и тишина, са лепотама скулптура од венчачког мермера.

Наиме, цела Колонија прекривена је травнатим површинама на којима се налазе вајарски радови откупљени из једне друге, уметничке колоније, оне у Аранђеловцу, познате под именом „Мермер и звуци“. Свака скулптура долази из друге земље и изражава космополитски дух целог насеља.

Под окриљем Симпозијума скулптуре „Бели венчац“ и Смотре уметности „Мермер и звуци“, од 1966. године па све до данас, око 200 уметника са свих пет континената створило је више од 220 уметничких дела. У питању су мермерни кипови, апстрактне скулптуре, геометријски облици, сфинге, торза... Оне су изложене у парковима и фонтанама у различитим градовима Србије, па и бивше Југославије, а, између осталог, и у колонији на Дедињу.

Путања ових скулптура и уметничких дела инспиративна је као и сам уметнички израз отелотворен у племенитом камену. Група уметника и љубитеља уметности из Београда и Аранђеловца далеке 1966. одлучила је да организује Симпозијум „Бели венчац“. Истог лета, у руднику мермера, познатом у свету још од давнина, на Венчацу, седморо уметника оставља свој печат у камену, а дела ће затим украсити раско-

EN

Nature and art in a tight embrace: this is one way to describe the unique gallery in the open and hidden treasure of the capital city - located in the park within the Diplomatic Colony in Belgrade. Just like the century-old park at Bukovička Banja in Aranđelovac, this special community managed by “Dipos”, is rich in lush vegetation where greenery, flower beds, peace and quiet are intertwined with the beauty of sculptures made from Venčac marble.

Namely, the entire Colony is covered by grass surfaces interspersed with sculptures purchased from a different colony, the artistic one in Aranđelovac, known as “Marble and Sounds”. Each sculpture comes from a different country and is a representation of the community’s cosmopolitan spirit.

Under the auspices of the “Beli Venčac” Sculpture Symposium and the Art Festival “Marble and Sounds”, since 1966 around 200 artists from all continents created more than 220 works of art. These include marble statues, abstract sculptures, geometrical shapes, sphynxes, torsos... They are exhibited in the parks and fountains of various cities in Serbia and Former Yugoslavia, including the Colony in Dedinje.

The path of these sculptures and works of art is as inspirational as the artistic expression embodied in the noble stone. A group of artists and art lovers from Belgrade and Aranđelovac decided in 1966 to organise the “White Venčac” Symposium. That same summer, in the centuries-old marble quarry on Venčac mountain, seven artists left a permanent trace in stone. Their works remained in the vicinity and are now adorning the delightful ambience of the Bukovička Banja Park. These original artists are: Matija Vuković, Angelina Gatalica, Mira Jurišić and Oto Logo from Belgrade, Raja Nikolić from Aranđelovac, Jovan Soldatović from

шни амбијент парка Буковичке бање. У питању су: Матија Вуковић, Ангелина Гаталица, Мира Јуришић и Ото Лого из Београда, Раја Николић из Аранђеловца, Јован Солдатовић из Новог Сада и Шошана Хејман из Израела.

Од тада, скулптуре су, у оквиру Симпозијума „Бели венчац”, реализовали и: Лин Чедвик, Душан Цамоња, Кјус Кјубрук, Вида Јоцић, Никола Коља Милуновић, Анте Мариновић, Драгомир Милеуснић, Ратко Вулановић, Клод Лост, Ђо Помодоро, Олга Јеврић, Олга Јанчић, Мрђен Бајић, Кенгирос Азума и многи други.

Предузеће „Дипос” поносни је власник неких од најлепших скулптура насталих на Симпозијуму, у периоду између 1980. и 2007. године. Међу њима су и дела светски познатих и признатих вајара Владана Мартиновића из Србије и Мите Поповића, Цетињанина који живи у Хрватској.

Зелену дипломатску оазу краси Мартиновићева „Коцка”, настала 2007. године. Мартиновић (1954) је познато име у српској савременој уметности, ког су прозвали Одисејем међу вајарима. У протекле две деценије био је прави заштитни знак аранђеловачке уметничке смотре „Мермер и звуци”, а велику пажњу јавности привукле су његове самосталне изложбе у Галерији КЦБ и УЛУС, где је показао да је један од великих мајстора клесања у камену, што међу српским вајарима данас није често. Био је гост и на међународним бијеналима скулптуре и симпозијумима у Атини, Асуану и Александрији, где је клесао дела у истом камену од ког су грађене пирамиде, затим у Аргентини, Паризу, Виченци, Софији...

„Ослушкивање јекe”, црногорско-хрватског уметника Димитрија Мите Поповића, јесте масивна, положена, изражајна камена глава, настала 1990. Поповић (1951) познати је сликар, вајар, цртач, графичар, ликовни критичар и филозоф. Завршио је основну и средњу школу у родном граду и 1976. године дипломирао на Академији уметности у Загребу, у класи професора Шиме Перића. Имао је око 60 самосталних изложби и учествовао на више од 150 групних. Крајем седамдесетих и почетком осамдесетих година прошлог века излагао је са славним Салвадором Далијем у галеријама „Александер Брамудер” у Паризу, и „Слобода” у Вашингтону. Поповић је један од петнаест уметника, историчара уметности и филозофа, који су позвани да одговоре на „Писмо папе Ивана Павла II уметницима”, а одговори су објављени у књизи, у Милану, 2003. О његовом

стваралаштву снимљено је шест документарних филмова.

У власништву „Дипоса” је још једна „Коцка”, овога пута рад Наги Фариде из Египта, настала са Симпозијуму 2007. године. Наги Фарид из Каира (1964) један је од најпознатијих вајара у својој земљи и наследник древне традиције уметника који су клесали скулптуре фараона и богова, и украшавали храмове и гробнице. Члан је Високог одбора за културу и Синдиката пластичне уметности у домовини. За свој рад воли да каже како „изражава звук из душе камена”, па зато ствара дела не би ли сви љубитељи чули тај звук.

Саставни део богате „Дипосове” уметничке ризнице, која је свакодневно пред очима како клијената, тако и бројних пролазника Дипломатском колнијом, јесте и „Маска” уметника Умара Камара из Гвинеје, исклесана 1989. године, која и даље блиста пуном лепотом венчачког мермера, као и „Ослобађање камена” Јана Дриеса из Белгије, дело настало 1980, које се одлично уклопило у шум воде и амбијент фонтане у Дипломатском насељу.

Дриес је био је оснивач уметничке групе Г-58 и школе De Nieuve Vlaamse. Прославио се педесетих година двадесетог века аутономним керамичким скулптурама. Тежио је чистим облицима у којима је боја уступила место дару светлости. Након што је први пут експериментисао са гипсом 1959-1960, радио је углавном са белим мермером сагара који упија светло. ◆

СУСРЕТ ЗВУКА СА МЕРМЕРОМ

Између 1966. и 1973. године у Аранђеловцу су осмишљена три облика културно-уметничког деловања, сваки са специфичним одликама, али програмски међусобно повезани: Симпозијум скулптуре „Бели венчац” (1966), Смотра „Мермер и звуци” (1968) и Међународни фестивал „Свет керамике” (1973) са симпозијумима од 1974. Четвртог јула 1968. године први пут су се огласиле фанфаре и најавиле сусрет звука са мермером и смотру највреднијих музичких, фолклорних, драмских, балетских, књижевних, ликовних и филмских остварења.

MEETING OF SOUND AND MARBLE

Between 1966 and 1973, three different cultural and artistic events were created in Arandelovac. Each had its own specific traits, but their programmes were mutually connected: "Beli Venčac" Sculpture Symposium (1966), Art Festival "Marble and Sounds" (1968), and International Festival "World of Ceramics" (1973) with symposia held from 1974. On 4 July 1968, fanfares announced the meeting of sound with marble and the exhibition of the most valuable efforts in music, folklore, drama, ballet, literature, fine arts, and film.

Novi Sad and Shoshanna Heimann from Israel.

Since then, the "Beli Venčac" Symposium was attended by the likes of Lynn Chadwick, Dušan Džamonja, Kjus Kjubruk, Vida Jocić, Nikola Kolja Milunović, Ante Marinović, Dragomir Mileusnić, Ratko Vulcanović, Klod Lost, Giò Pomodoro, Olga Jevrić, Olga Jančić, Mrđan Bajić, Kenjiro Azuma, and many more.

"Dipos" is a proud owner of some of the most beautiful sculptures made at the Symposium between 1980 and 2007. They include the works of world-renowned and recognised sculptors such as Vladan Martinović from Serbia and Mita Popović, a native of Cetinje who resides in Croatia.

This green diplomatic oasis features Martinović's "Cube" from 2007. Martinović (1954) is a well-known figure in Serbian modern art, known as the Odysseus among sculptors. Over the past two decades he has been a true trademark of the Arandelovac Art Festival "Marble and Sounds", and his solo exhibitions in the galleries of the Cultural Centre of Belgrade and the Association of Fine Artists of Serbia were very popular and showed that he is a master stone carver, one of the few among modern Serbian sculptors. He made guest appearances in the international sculpture biennials and symposia in Athens, Aswan and Alexandria, where he worked on the same stone used to build the pyramids, followed by appearances in Argentina, Paris, Vicenza, Sofia, etc.

"Listening to the Echo" by the Montenegrin-Croatian artist Dimitrije Mita Popović is a massive, horizontal, expressive stone head made in 1990. Popović (1951) is a famous painter, sculptor, graphic artist, art critic and philosopher. He completed primary and secondary education in his home town and graduated in 1976 at the Academy of Arts in Zagreb, under the guidance of Prof. Šime Perić. He has had around 60 solo exhibitions and participated in more than 150 group exhibitions. In the late 1970s and early 1990s, his works were shown along with those of Salvador Dalí in galleries "Alexander Bramuller" in Paris and "Liberty" in Washington. Popović is one of the fifteen artists, art historians and philosophers who were invited to respond to Pope John Paul II's "Letter to Artists", and the answers were published in a book in Milan in 2003. Six documentaries were made about his opus.

"Dipos" owns another "Cube", a work by Nagi Farid from Egypt, created at the 2007 Symposium. Nagi Farid from Cairo (1964) is one of the best-known sculptors in Egypt and follows the ancient tradition of artists who sculpted pharaohs and gods and decorated temples and tombs. He is a member of the High Council for Culture and the Syndicate for Plastic Art in his native country. He likes to describe his work as "expressing the sound from the soul of the stone" and creates art

КОЛОНИЈА ЗА ПРЕСТИЖ

Аутентична галерија на отвореном даје посебан шарм зеленилу и архитектонском складу Дипломатске колоније, што ово по много чему јединствено насеље у Београду, чини посебно пријатним местом за живот и рад. Скулптуре високих уметничких домета од белог камена постале су својеврстан заштитни знак насеља, које је на дедињским падинама основано још 1961. године за потребе смештаја учесника чувене београдске Конференције несврстаних. Скуп зграда, ушушканих у хладовину стабала и обавијених миром и тишином, од тада је престижно место за живот и рад дипломата и чланова пословне заједнице. Скулптуре од белог камена из срца Шумадије, не само што простор оплемењују, а људе надахњују, него и сведоче о дубинској вези наше земље и света.

COLONY WITH A SENSE OF PRESTIGE

The authentic gallery in the open gives a special charm to the greenery and the architectural harmony of the Diplomatic Colony, which makes this unique Belgrade neighbourhood a particularly pleasant place to live and work. Sculptures of high artistic quality made from white stone have become a trademark of the neighbourhood, founded on the slopes of Dedinje back in 1961 to house the participants of the famous Belgrade Conference of the Non-Aligned Movement. The buildings which are cosily tucked in the peaceful and quiet shade of trees, have been a prestigious place for living and working of diplomats and business community members ever since. The white stone sculptures from the heart of the Šumadija region are not only enriching the area and inspiring people, but also testify of the deep connection between our country and the rest of the world.

so as to expose that sound to all art lovers.

Another integral part of "Dipos's" rich art treasury, which is available to the tenants and passers-by in the Diplomatic Colony is the "Mask" by Umar Kamar from Guinea, sculpted in 1989, still radiating with the full beauty of Venčac marble as well as "Releasing the Stone" by Jan Dries from Belgium, which was made in 1980 and fits in perfectly with the sound of water and the surrounding of the fountain in the Diplomatic Colony.

Dries founded the G-58 art group and the De Nieuve Vlaamse school. He became known in the 1950s for his autonomous ceramic sculptures. He strived for pure forms in which colour made way for the gift of light. Having first experimented with plaster in 1959-1960, he then worked mostly with the light-absorbing Carrara marble. ◆

Патриотизам се код мене великим делом јавио из осећања жалости због неправди учињених нашем народу

My patriotism has largely come out of the sense of sorrow for the injustices suffered by our people

ТЕНИСЕР ЈАНКО ТИПСАРЕВИЋ

НАШ НАРОД ИМА ШИРОКУ ДУШУ И ВЕЛИКО СРЦЕ

JANKO TIPSAREVIĆ, TENNIS PLAYER

OUR PEOPLE HAVE A KIND SOUL AND A HEART OF GOLD

RS

У животу, као и у спорту, нема пречица, јер свако мора да пређе одређени пут како би дошао до неког резултата, каже за „Дипос магазин“ прослављени српски тенисер Јанко Типсаревих.

Овај врсни спортиста годинама је био у врху светског тениса и део велике генерације српских тенисера која је почетком две хиљадитих била истински глобални феномен. Посебно су запамћене његове победе против најбољих на планети, али и године стрпљивог и упорног наступања за национални тим.

На терен сам као репрезентативац први пут изашао са 15 година, а последњи са 36. Волео сам национални тим, то је било више од игре, каже Типсаревих, који се после повлачења из активног тениса посветио тренерској професији.

Током каријере, како сам истиче, добро је упознао свет, а међународно искуство помогло му је да на прави начин спозна и сопствену земљу и њене грађане за које каже да су народ великог срца и широке душе. То је најјачи мост, како истиче, којим је Србија повезана са светом.

Да ли је сваки спортиста, а нарочито онај који наступа за национални тим и својеврстан амбасадор своје земље?

Сваки спорт у већој и мањој мери јесте демонстрација спортисте као индивидуе, затим породице у којој је поникао и у којој живи, па

EN

In life, like in sports, there are no shortcuts, since everyone must cover their own path to success, says the famous Serbian tennis player Janko Tipsarević for “Dipos Magazine”.

Tipsarević, a top-class athlete, has for years been ranked among the best in the world, and was part of a great generation of Serbian tennis players who were a global phenomenon in the early 2000s. His victories against the best players in the planet are particularly memorable as are his years of patient and persistent performances for the national team.

I took to the court as a national team player for the first time when I was 15, and the last time when I was 36. I loved the national team; that was more than just a game, says Tipsarević, now a coach following his retirement from active playing.

Throughout his career, as he himself points out, he travelled a lot around the globe and this international experience helped him better understand his own country and its citizens. He says that the citizens of Serbia have a heart of gold and a kind soul. This is the bridge, he adds, that is the best connection between Serbia and the world.

Are all athletes, particularly those playing for their national teams, also their countries' ambassadors?

Each sport is first a manifestation of athletes themselves as individuals. Then, they speak for the family they grew up in, and only then do they rep-

RS

тек онда земље из које потиче. Постоји клише да се за репрезентацију игра само и искључиво због љубави према отаџбини. Није, међутим, само то. Мени су велика мотивација игре за национални тим били саиграчи, сви одреда изузетни људи: Троицки, Ђоковић, Зимоњић... Међусобни однос који смо имали мени је стварао обавезу не само према земљи, него и према нашем заједништву. Ниједан спортиста не би требало да упада у замку и верује да пука припадност српском народу рађа нечију обавезу да му помаже, у њега инвестира, нешто му надокнађује... Кад сам се развијао као млади спортиста, Србија и тениски савез заиста нису били у ситуацији да ми пруже више. Никад нисам критиковао државу што није више учинила за моју генерацију. Просто, такве су биле околности. Али за репрезентацију сам увек играо и трудио се да своју земљу представим на најбољи начин. Пре свега због себе, а потом и због саиграча.

Да ли је наступање за репрезентацију у очима јавности испит патриотизма једног спортисте, како се то често чује у јавности?

Не треба да се полази од претпоставке да је национални тим обавеза сваког спортисте на сваком такмичењу. Људи су често склони да врхунске играче глорификују, својатају их и поносе се њима када освајају трофеје, а критикују их када одбију позив репрезентације. Ту се често губи и мера и логика. Изостанак са неког такмичења свакако није доказ да спортиста није патриота. Сваки играч има своје разлоге, на које апсолутно има право, а то јавност најчешће заборавља.

Шта је за вас родољубље и како доживљавате ово осећање?

Потичем из просечне српске породице, у којој је отац био професор физичког а мајка домаћица. Стасавао сам у време тешких деведесетих година. Кренуо сам са нулте тачке, ни

три секунде предности у односу на остале нисам имао, али због тога не жалим. Мој патриотизам се великим делом јавио из жалости због неправди учињених нашем народу.

Тенис ми је много дао, али и одузео, јер сам 25 година живео по хотелима на свим меридијанима. Видео сам свет од Новог Зеланда до Ванкувера и добро сам осетио на какву реакцију наилази помен народа и земље из које потичем. Раздобље мог спортског века пратио је осећај неправде, и код мене је то пробудило трајне емоције. Из њих, као нека врста одговора на тадашњу глобалну атмосферу неповерења и дискриминације, родило се и ојачало родољубље као снажно осећање.

Шта је генерација мојих родитеља преживела и кроз шта је све морала да прође због те интернационалне неправде, због става великих сила према догађајима на овим просторима, то само она зна и разуме. Данас, када сам старији, то могу јасно да видим, али и да тадашњу Србију упоредим са данашњом, која, без обзира на све проблеме, правим путем иде напред.

Како је то изгледало? Јесте ли и ви на својој кожи искусили тај осећај глобалне неправде према једном народу?

Јесам, али не много. Саставни део те атмосфере било је заиста жестоко малтретирање кроз визни режим. Као младом спортисти то ми је био истински камен о врату, јер ни на једно такмичење у иностранству нисам могао без претходно добијене визе. Ипак, још теже од тога су ми падале изузетно ригорозне пасошке контроле. Срећна околност је што тенис, као и спорт уопште, припадају чистим занимањима и ту је по правилу најмање политичког притиска и шиканирања. Због природе тениса, као израженог интернационалног и глобалног спорта, нисам превише лично осећао негативно расположење светског јавног мњења према нашем народу.

Данас је кључна реч „мир“ и грађо ми је шћо она огјекује нашом земљом и шћо је окосница срћске сћољне и унућрашње ћолићке

Today, the key word is “peace” and I am glad that it is echoed throughout our country and because it is the backbone of Serbian foreign and domestic policy

Ништа без рада и континуитета

Тениска академија „Типсаревћ“ постоји пуну деценију. Да ли си задовољан резултатима?

Кренули смо полако и бојажљиво, али тачно онако како сам желео – са три терена, петорицом тренера и неколицином деце. Улазак у ову сферу је почео полако. Успут сам учио о тениском бизнису. Тренутно имамо три академије у Шенжену, по једну у Берлину, Канкуну и Шпанији, а догодине вероватно и у Лондону и Дубаију. Постепено и систематски се ширимо и растемо, непрекидно учећи и дижући систем. Дубоко верујем – и то говорим и младим тенисерима – да за све мора да постоји рад и континуитет и да пречице не пролазе ни у животу ни у тенису.

*Кроз играње за
репрезентацију
увек сам се
шрудио да
своју земљу
представим на
најбољи начин*

*By playing for
the national
team I always
tried to represent
my country as
best I could*

*Деценијама
смо у фокусу
свећских медија
били само по
лошим вестима
и то није било
случајно, а и
данас носимо
ту стигму*

*For decades we
were in focus of
global media only
for bad news, which
was no accident,
and we still carry
that stigma today*

resent their country of origin. There is a cliché that says that athletes play for their national teams only because of their love for their motherland. However, there is more to it. Personally, I was largely motivated by other national team players who were all remarkable people: Troicki, Đoković, Zimonjić... Our relationship created a sense of duty not only to our country but to our sense of togetherness. No athlete should be caught up in believing that only by the virtue of being Serbian others should feel obliged to help them, invest in them, reimburse them for something... As I developed as a young athlete, Serbia and the tennis association were really in no position to give me anything extra. I never criticised my country for not doing more for my generation. Simply, it was the way things were. However, I always played for the national team and tried to represent my country as best I could. Mostly for myself and for my teammates.

Is playing for the national team a test of patriotism for an athlete, as is often the public opinion?

We should not start from the assumption that all athletes are obliged to play for the national team at every competition. People are often prone to glorifying top-class players, identifying with their results and being proud of them when they

win trophies. However, they then criticise them when they decide against playing for the national team. People frequently lose all sense of measure and logic. The absence from a competition is no proof that athletes are not patriots. Each player has a right to make their own decisions, which is something that the public usually forgets.

What is patriotism for you and how do you understand this feeling?

I come from an average Serbian family. My father was a physical education teacher and my mother was a homemaker. I grew up during the difficult 1990s. I started from scratch, I had no comparative advantage, but I am not complaining. My patriotism has largely come out of the sense of sorrow for the injustices suffered by our people.

Tennis gave me a lot, but also took its toll, since I spent 25 years living in hotels across the globe. I have been everywhere, from New Zealand to Vancouver, and I am familiar with the reaction caused by the very mention of my people and my country. Throughout my career I have felt a sense of injustice, which arose permanent emotions within me. A strong sense of patriotism was born and solidified from such experiences, as a response to the prevailing atmosphere of mistrust and discrimination.

I cannot begin to comprehend the things that the generation of my parents survived or all the things they had to go through due to the international injustice initiated by the major powers vis-à-vis the events that took place in this region. Today, when I am older, I can clearly see this, but I can also compare the old Serbia with the current one, which is on the right track in spite of all challenges.

What did that look like? Have you also personally experienced this sense of injustice towards our people?

Yes, but not much. An integral part of this atmosphere was a truly severe mistreatment via the visa regime. For a young athlete this was a heavy burden, because I could not travel to any competition abroad without a visa. Even worse were the extremely rigorous passport controls. Fortunately, tennis, like sports in general, is a clean vocation with very little political pressure and bullying. Due to tennis's nature as a prominent international and global sport, I did not personally feel the negative attitude of the international public towards our people.

You say that you travelled all over the world. According to your experience, how are Serbia and our people perceived globally?

When I was an up-and-coming tennis player, the

RS

Сами кажете да сте пропутовали безмало цео свет. Каква су ваша искуства, како се у свету гледа на Србију и наш народ?

У време мог тениског сазревања та перспектива је била изузетно лоша. Били смо сведоци дубоке генерализације политичких и свих осталих догађаја на простору бивше Југославије. Да ли је то због недораслих политичара који су водили ову земљу или константне фаме коју су ширили западни, пре свега англосаксонски медији, заиста не бих знао. Али Србија је увек била помињана у лошем светлу. Чак и када су се лепе ствари догађале, увек их је пратио лош бекграунд. Били смо у фокусу светских медија само по лошим вестима и то није било случајно. Наратив да смо лоши момци који увек праве проблеме био је стално присутан, а исти феномен, додуше у мањој мери, може да се препозна и данас. Отуд ме и не чуди што ме странци често питају да ли је Србија безбедна земља. Као да још носимо стигму прошлости. Сигуран сам да је Београд хиљаду пута сигурнији, не од Чикага, него од Париза, али у мејнстрим медијима асоцијације за Париз су Лувр, Ајфелов торањ и Нотр Дам, без улажења у природу тамошњих проблема, који свакако нису мали.

Да ли се тај манир ипак последњих година мења набоље?

Срећом, мења се. Посебно током последњих десетак година ствари су се доста промениле. Убеђен сам да су политичке поруке о нужности мира коју Београд шаље у свет нашле свој пут. Кључна реч је „мир“ и драго ми је да она одјекује нашем земљом и да је окосница српске спољне и унутрашње политике. Када се на афирмисану мирољубиву политику наслони спорт, лепоте Србије и Београда, неминовна је и позитивна слика о нама. Новак Ђоковић, Никола Јокић и сви наши спортисти доприносе афирмацији наше земље. Не смемо заборавити ни да је из Србије увек долазило нешто лепо, али просто некеме је у прошлости било веома важно да се то не чује и не види.

Грађани Србије поносни су што су у понечему различити од осталих народа. Где видите посебност наших људи у поређењу са другима?

Успех у спорту, дефинитивно. Бројке не лажу, а оне показују невероватан број успешних спортиста на интернационалном нивоу на мање од седам милиона становника. То је невероватно, можда би то требало и научно истражити. Све то долази и без вишедеценијске систематичности у спортском систему. Томе се искрено дивим, иако немам јасан одговор ода-

кле то извире. Српска гостопримљивост, посебно према странцима, свакако није мит и то може да нам служи на част. Сведок сам стотина странаца, деце и њихових родитеља, коју су прошли кроз Тениску академију, који су дошли на недељу, две, а многи су купили и станове и одлучили да се овде трајно настане. Наш народ има широку душу и велико срце, и то странци добро осећају. Што је такође важно, та наша црта се види у Београду, а још је израженија у другим деловима Србије.

Где видите прилику да Србија ради на побољшању свог имиџа у иностранству? Са чиме можемо да се похвалимо пред очима света?

Породичне вредности су веома важне. Мишљења сам да свет клизи у екстремне видове елементарне друштвене организације. То нема везе са односом према ЛГБТ популацији, према којој имам изразито позитивно мишљење. Снажна породица, коју и даље имамо у Србији, може да буде узор свима и с правом треба тиме да се поносимо. Можда је моје мишљење конзервативно, али породицу видим као бедем свеопштем бомбардовању информацијама, лажним и лошим вестима и безнађу које је погодан терен за девијације и поремећаје у друштву. Наравно, спорт је свакако српски феномен који би требало афирмисати, наравно уз систематско улагање.

Тенис је од елитног спорта и својеврсне статусне привилегије круга одабраних достигао ниво глобалне популарности. Како видите будућност тениса?

Тенис је трећи најпопуларнији спорт на свету према масовности његових конзумента. Овом спорту је, међутим, потребна велика промена. Потребно је подмладити публику, која је у просеку у позамашним годинама, а концепт уживања у мечевима приближити обичном човеку, породици и уживању у спортском догађају. Чини ми се да је и већа слобода публике у праћењу мечева неминовна. ◆

Снажна породица, коју и даље имамо у Србији, може да буде узор свима и с правом треба тиме да се поносимо.

The concept of a strong family that we still have in Serbia can serve as a model for others and we should rightfully feel proud.

perspective was very bleak. We were witnessing a deep generalisation of the political and all other events in former Yugoslavia. Whether this was because of incompetent politicians who were running the country back then or because of the constant narrative spread by the western, mostly English-speaking media, I could not say. But, Serbia was always referred to in a negative light. Even when nice things happened, they were always accompanied by a negative undertone. We were in the focus of global media only for unfavourable happenings, and this was no accident. The narrative of us being bad guys and troublemakers was omnipresent and can be recognised to this day. Therefore, I am not surprised that foreigners still ask me if Serbia is a safe country. It seems that we are still carrying the stigma of the past. I am sure that Belgrade is a thousand times safer not only than Chicago but also Paris. However, in the mainstream media Paris is associated with the Louvre, Eiffel Tower, and Notre Dame, and there is no talk of their problems, which are certainly not insignificant.

Has this way of thinking changed over the previous years?

Fortunately, it has. Especially during the previous ten years. I am sure that the political messages on the necessity of peace that Belgrade is sending out into the world have been recognised. The key word is “peace” and I am glad that it is being echoed all over our country and that it is the backbone of Serbian foreign and domestic policy. When you add sports to stable peace politics, along with the landmarks of Serbia and Belgrade, people are bound to have a positive opinion about us. Novak Đoković, Nikola Jokić and all of our athletes con-

tribute to the promotion of our country. We should not forget that there have always been beautiful things coming from Serbia, but for some people in the past it was simply important not to show this.

The citizens of Serbia are proud of the aspects in which they stand out from others. What are the special features of our people compared to others?

Definitely success in sports. Numbers do not lie, and they show an incredibly large number of successful athletes on an international level against a population of under seven million. This is incredible and perhaps deserves even scientific research. All this comes without a systematic approach to the sports system. This is something I honestly admire, even though I do not have a clear answer about its origin. The Serbian hospitality towards strangers is certainly not a myth and this is something we can be proud of as well. I have witnessed hundreds of strangers, children and parents, who passed through my tennis academy. They came here for a week or two and many decided to buy apartments and settled here permanently. Our people have a kind soul and hearts of gold, which is something that foreigners recognised. This is a feature that is highly visible in Belgrade, and even more so in other parts of Serbia.

Where do you see the opportunity for Serbia to improve its image abroad? What is it that we can show off to the rest of the world?

Family values are very important. It is my belief that the world is sliding towards extreme forms of social organisation. That has nothing to do with the relationship towards the LGBT population, of which I have an extremely positive opinion. Strong family that we still have in Serbia can be a model to all and we should rightfully be proud of it. Maybe my opinion is conservative, but I see family as a safeguard against the overwhelming bombing with information, fake and negative news and the hopelessness which is fertile ground for deviations and disturbances in the society. Sports is of course a Serbian phenomenon that should be promoted with systemic investment.

Tennis has grown from a sport for the elite and a privilege of the chosen few to global popularity. How do you see the future of tennis?

Tennis is the third most popular sport in the world according to the number of players. It is played by people of all generations on all continents. However, this sport requires a drastic change. It is necessary to attract younger viewers since now the average audience is of advanced age. Ordinary people and families should be familiarised with the concept of enjoying matches. It seems that increasing the audience's freedom of behaviour at matches is imminent. ♦

Nothing Comes without Work and Continuity

“Tipsarević” Tennis Academy has existed for a decade. Are you satisfied with your results?

We started out slowly and carefully, but it was the way I wanted it – with three courts, five coaches and a handful of children. My entry into this sphere was slow. I learned about tennis business along the way. Currently, we have three academies in Shenzhen, one each in Berlin, Cancun and Spain, and by next year probably also in London and Dubai. We are expanding gradually and systematically, learning and developing our system all the time. I deeply believe – and I am saying this to young players too – that nothing comes without work and continuity and that there are no shortcuts in life or in tennis.

**НАРОДНИ
ДИЗАЈН КОЈИ ЛЕЧИ
И ДОНОСИ
СРЕЋУ**

**TRADITIONAL
DESIGN THAT HEALS
AND BRINGS
HAPPINESS**

*ПИРОТСКИ ЂИЛИМ,
ЗАШТИЂЕНО КУЛТУРНО ДОБРО,
ЧУВАН НА КРАЉЕВСКИМ
ДВОРОВИМА И У ХОЛИВУДУ*

*PIROT KILIM, PROTECTED
CULTURAL HERITAGE, PRIDE
POSSESSION AT ROYAL
COURTS AND IN HOLLYWOOD*

RS

На листи нематеријалног културног наслеђа Србије, од педесетак елемената, чак три долазе из Пирота: пиротско ћилимарство, производња пиротског качкаваља и пиротски говор. Једини у свету са два иста лица, раскошан, богат шарама, складних боја и геометријских фигура - ћилим са југоистока Србије заслужено се сматра не само народном рукотворином, већ правим уметничким благом, чија је вредност добила и међународно признање.

Унеско је 2012. године прогласио ћилим из Пирота за светско нематеријално културно наслеђе, а Завод за интелектуалну својину из Београда пре тога, 2002. године, заштитио је географску ознаку квалитета за 95 ћилима и чак 125 шара.

У Занатској задрузи за израду ћилима „Дамско срце“ из Пирота тврде да је традиција израде дуга више векова. Ћилими су изворно коришћени као поуздана заштита од хладноће и прашине, за транспорт робе, смештај хране, као постеља, јастучница за седење или покривач за спавање, као покривка за кревете, зидове, врата и прозоре, а били су и саставни део коњске опреме. Временом су развијени у предмете високе уметничке вредности са комплексним културним значењем и ликовном посебношћу.

Орнаменти које срећемо на аутентичним српским тканицама живописни су и верује се да имају благотворан утицај на дом у који се поставе, па им се чак приписује и чудотворна моћ. Тако шара „венчић“ власнику, наводно, доноси награду, односно његов рад ће бити признат и цењен, док „корњача“ гарантује дуг и срећан живот у благостању. „Гугутка“ носи радост и срећу и штити свог власника, па је и данас је најтраженија и најпопуларнија шара.

У ПРОШЛОСТИ, КАДА НИЈЕ БИЛО ЛЕКАРА, према веровању, овај дизајнерски елеменат је штитио народ од болести и непријатеља. Легенде кажу да је моћ „гугутке“ толико јака да у случајевима када јој је власник у животној опасности, непријатељу невидљивим силама ломи ноге и тако га спречава да му науди.

Лепота пиротског ћилима у свету је позната одавно. Куповали су га и на поклон добијали страни државници и дипломате и радо носили у своје земље. Красио је дворове обе српске династије - и Обреновића и Карађорђевића, па чак и дом Јосипа Броза Тита, који је добио ћилим са својим ликом. Кутија некада популарне „дрине“ без филтера носила је пиротску шару, а она се могла наћи и као саставни елемент предратних новчаница.

Пиротски ћилим појављује се и на филмском платну, у Холивуду. Судећи по књизи „Шара без краја - пиротски ћилим“ Сашке Велкове, можемо га видети у некој историјској драми из 1917. године „Клеопатра“, „Саломи“ из 1918, „Шеику“ из 1921, као и „Самсону и Далили“ из 1949. Краси и сцене домаћег филма „Госпођа министарка“ из 1958, а био је и незаобилазан декор скупштинских и других говорница.

Верује се да је пиротски ћилим своју коначну форму стекао под разним утицајима, првенствено са истока, али то не значи естетску униформисаност. Насупрот томе, сваки примерак је уникатан и ручно израђен, а мајстори често додају лични печат дизајну. Орнаментика свакако има византијске, кинеске, грчке и турске елементе, но изворни облик украса је замаскиран личним печатом вредних ткаља. Тако је опасни шкорпион са истока на пиротском ћилиму постао „јеленак“, а слепи миш - питомо „тиче“.

ВУНЕНИ ТКАНИ ПОКРИВАЧ ПИРОТСКОГ КРАЈА препознатљив је по карактеристичним шарама инспирисаним природом и традицијом. Типични узорци укључују ромбове, троуглове, крстове и друге апстрактне облике. Традиционалне боје су црвена, плава и бела, које се пажљиво слажу да би се постигао

ЋИЛИМ У СВАКОЈ АМБАСАДИ

Градска управа Пирота ослободила је старе занате плаћања такси и покренула иницијативу да, у оквиру Министарства иностраних послова, ћилим постане званични протоколарни поклон и да свака амбасада Србије у свету има бар по један. Некадашња амбасадорка Аустралије у Србији Њена екселенција Џулија Фини била је покровитељка ткачких радионица у Пироту и Сомбору. По повратку у домовину понела је збирку пиротских и стапарских ћилима, којима је била одушевљена.

Of around 50 items on the list of Serbia's intangible cultural heritage, three are from Pirot: Pirot kilim-making tradition, production of Pirot kačkavalj cheese, and the Pirot dialect. The only kilim in the world with two identical sides, lavish, with rich patterns, harmonious colours and geometrical shapes – the kilim from south-east Serbia is deservedly not only considered to be a traditional handiwork but a true artistic treasure, whose value has been recognised internationally.

In 2012, UNESCO included the Pirot kilim among the intangible cultural heritage of the world, and the Institute for Intellectual property from Belgrade in 2002 protected the geographical indication of quality for 95 kilims and 125 patterns.

In the Kilim-Weaving Crafts Cooperative “Damsko Srce” from Pirot they say that the tradition of kilim weaving in Pirot is several centuries old. Kilims were originally used as reliable protection from the cold and dust, for the transportation of goods, storing of food, as mattresses, as pillowslips or blankets, as covers for beds, walls and windows. They also used to be an integral part of horse-riding equipment. In time, the kilims developed into objects of high artistic value with complex cultural meanings and a specific visual identity.

THE ORNAMENTS WE FIND IN THE AUTHENTIC Serbian fabric are colourful and believed to have a beneficial effect on the owner's home, and are sometimes attributed miraculous powers. That is how the “wreath” pattern is supposed to bring fortune to the owner, meaning that their work will be recognised and appreciated, whereas the “turtle” guarantees a long and happy life and well-being. The “dove” brings joy and happiness and protects its owner and is therefore the most sought-after and most popular pattern to this day.

In the past, when it was difficult to find a doctor, people believed that this design element protected people from disease and enemies. Legend has it that the power of the “dove” is so strong that in cases when the owner is in mortal peril, the pattern can break the owner's enemy's legs with invisible forces, preventing any harm to the owner.

The beauty of the Pirot kilim has been well-known for long. They were bought and gifted to foreign statespersons and diplomats, who gladly took them back to their native countries. The kilim adorned the courts of both Serbian dynasties – Obrenović and Karađorđević, even the home of Josip Broz Tito, who was given a kilim with his own likeness. The package of the once popular

“Drina” cigarette brand used to carry a Pirot kilim pattern, which was also represented in the pre-WWII banknotes.

The Pirot kilim also made several appearances in Hollywood movies. Judging by the book *Endless Pattern – Pirot Kilim* by Saška Velkova, it can be spotted in the 1917 historical drama *Cleopatra*, 1918's *Salomé*, 1921's *The Sheik*, and 1949's *Samson and Delilah*. It is also featured in the Yugoslav film *Madam Minister* from 1958, and was an indispensable décor of rostrums in assemblies and other institutions.

It is thought that the kilim was shaped by different influences, primarily from the east, but this does not mean that it is aesthetically uniform. On the contrary, each one is unique and hand-made, and the weavers often add their own personal touch to the design. The ornaments definitely contain Byzantine, Chinese, Greek and Turkish elements, but the original form of the decorations is altered by the personal style of the hard-working weavers. This is how the dangerous scorpion from the east became a “stag beetle”, and the bat turned into a harmless “chick”.

THIS WOVEN WOOL CARPET FROM THE AREA of Pirot is recognisable for the typical patterns inspired by nature and tradition. The typical samples include diamond shapes, triangles, crosses and other abstract forms. Traditional colours include red, blue, and white, which are carefully assembled to achieve a colourful design, even though black, green, yellow and other colours were added in time. Up until the end of the 19th century, kilims

KILIM IN EVERY EMBASSY

The City Administration of Pirot has exempted old crafts from taxation and started an initiative with the Ministry of Foreign Affairs to make the kilim an official present and a mandatory feature in each Serbian embassy in the world. Former ambassador of Australia to Serbia, Her Excellency Julia Finney sponsored weaving workshops in Pirot and Sombor. Upon her return to her homeland she brought back a collection of her favourite kilims from Pirot and Stapar.

RS

живописан дизајн, мада се временом додају и црна, зелена, жута и друге. Све до краја претпрошлог века ћилими су бојени биљним бојама, а касније индустријским, пошто су пружале више нијанси. Од давнина преовлађује црвена - од светле до боје труле вишње, прављена од бобичасте биљке крмеза. Плава је добијана од природног индига са мало жуте боје. До средине 19. века коришћена је драп, добијена од луковине, а потом је замењује бела.

У удружењу „Дамско срце“ још кажу да се израђују од врло фине, танко предене вуне оваца из тог краја расе праменка, која је одличног квалитета. Праве се техником клечања на вертикалном разбоју, који се није мењао од памтивека. Осим разбоја, једини алат који се користи јесу женске руке и дрвени сабијач - тупица, којом сабијају ткање. Ћилим никада нема наличје, већ само два лица, па зато и не може да се ради машински - не постоји машина способна да тка материјал са два идентична лица.

РАНИЈЕ СЕ МЕРИО АРШИНИМА (један аршин износи 0,68 метара квадратних). Често се радио шестац, то јест ћилим од шест аршина, димензија 200x140 центиметара. За његову израду ткаљи је било потребно 40 дана, а ако раде две - упола мање. Батали и добатали су ћилими великих димензија. Батал је 400x340 центиметара, односно 6x6 аршина, а добатал 374x306 центиметара или 5,5x4 аршина.

Вековима је ћилимарство било основно занимање Пироћанки из сиромашних градских породица и једна од водећих привредних гра-

на. У 16. веку радило се искључиво за домаће потребе, а жене су ткале једноставне и необојене простирке, зване црге и шаренице. У наредна два столећа ткање је усавршено, да би у 19. веку овај ћилим досегао свој зенит и пуну форму. У то време, у Пироту, од 2.000 кућа, ћилимарством се бавило 1.800.

Крајем 19. века појављују се и први трговци који препродају ћилиме, а са њима су уследили и позиви за међународне изложбе и сајмове.

Први пут је пиротски ћилим изложен у Бечу 1886. године на Светској изложби. Сви су се нашли у чуду када су видели да је шара иста са лица и наличја. Између 1904. и 1940. године, излаган је на 26 сајмова од Лондона, Барселоне и Амстердама, до Париза и Берлина. За квалитет и оригиналност добио је велики број признања и медаља.

Као права реткост, пиротски ћилим је доспео до многих манастира широм Србије, затим у Бугарској у Рилски манастир, у Грчкој на Хиландар, док су на дворовима Обреновића и Карађорђевића ткаље по наруџбини ткале батале, добатале или по мери. За потребе градског становништва рађени су шестасти, сметеници, јан, сицаде, мерка, стазе, шустикле, јастучнице, завесе и украсни ћилими.

„КОНДИЋЕВА ШАРА“ ЈЕ МНОГИМА НАЈИНТЕРЕСАНТНИЈА. Њен „задатак“ је да чува материјално и нематеријално богатство једног дома. Такође, неутдним девојкама проналази животног сапутника, па се поклања девојкама за удају. Ћилим са шаром „гугутке“ поклања се породици која се усељава у нови дом. „Принцезина плоча“ је једна од најлепших шара и представља спој више орнамената. По легенди, она указује на мудрост пружања руке која даје и узима на путу успешног и дугог живота.

„Кувери“ означавају кофере. Та је шара намењена пословним људима и онима који увек остварују оно због чега су некуда пошли. Шара „бомбе“ у почетку се звала „паришка шара“. Назив „бомба“ добила је у време балканских ратова, јер подсећа на пресек ручне бомбе. Традиционално се поклања мушкој деци на рођењу. „Ђулови“, односно руже, симболизују људске вредности и начела. Легенда о шарама каже да делују на свеукупну лепоту човека и не дозвољавају да на њега утиче процес старења. Дух остаје младалачки, иде у корак са временом.

Шара „престолонаследник“ утиче на развијање мудрости, моћи запажања и управљања. Ћилим са овом шаром увек се користио приликом крунисања, када се проглашавао наследник престола. ◆

1886.

ГОДИНЕ ЈЕ ПИРОТСКИ ЋИЛИМ ПРВИ ПУТ ПРЕДСТАВЉЕН НА СВЕТСКОЈ ИЗЛОЖБИ У БЕЧУ

WAS WHEN THE PIROT KILIM WAS FIRST EXHIBITED AT THE WORLD'S FAIR IN VIENNA

1.800

КУЋА У ПИРОТУ БАВИЛО СЕ ЋИЛИМАРСТВОМ У 19. ВЕКУ

HOUSES IN PIROT WERE MAKING KILIMS IN THE 19TH CENTURY

125

ШАРА ЗАШТИТНО ЈЕ УНЕСКО

PATTERNS HAVE BEEN PROTECTED BY UNESCO

Шара генерала Рашића

Најскупљи је рад са „Рашићевом шаром“, која је најкомпликованија и најтежа за ткање, а везује се за чувеног генерала српске војске Михаила Рашића. Он је једном наишао на мали комад тканице која је изгорела. Комад је послао Пироћанкама и наручио такав ћилим. Ткаља је у знак поштовања склопила традиционалне орнаменте из пиротског ћилимарства и направила потпуно нову шару, назвала ју је „Рашићева плоча“. Ћилим је послат генералу са поруком да ће у послу постићи успех брже него што мисли. То се и остварило.

were coloured with natural colours. After that, the industrial colours were first used, mostly because they offered new shades. The red colour has been dominant for ages – from light red to rotten cherry, made from the pokeweed berry. Blue was obtained from natural indigo with a touch of yellow. By the mid-19th century, beige colour was obtained from onion skins, and was later replaced by white colour.

In the “Damsko Srce” association they say that kilims are still made from very fine, thinly spun wool of local sheep breed known as pramenka, which is of excellent quality. They are made by kneeling at a vertical loom, a process which has not changed in ages. Apart from the loom, the only tools used are women’s hands and a wooden beater used to compact the fabric. The kilim never has a reverse side, but rather two identical sides, and can therefore not be made mechanically – there are no machines capable of weaving fabric with two identical sides.

In the past, the *aršin* was used as unit of measurement (one *aršin* equals 0.68 m²). Often, six-*aršin* kilims were made, with dimensions of 200x140 centimetres. It took a weaver 40 days to make one, and if two worked on the same kilim it was done in half the time. Kilims known as *batal* and *dobatal* are larger. *Batal* is a 400x340 centimetre kilim, or 6x6 *aršins*, and *dobatal* is 374x306 centimetres or 5.5x4 *aršins*.

Kilim-making has for centuries been the basic vocation of Pirot women from poor town families and was one of the leading branches of the local economy. In the 16th century it was made solely for domestic use, and women used to vow simple and uncoloured rugs, known as *rga* and *šarenica*. Over the next two centuries, the weaving was perfected and in the 19th century the kilim reached its zenith and the familiar form it still has. At the time, of the 2,000 houses in Pirot, 1,800 were engaged in kilim-making.

In the late 19th century, the first resellers appeared, and it was then that the first invitations to international exhibitions and fairs started coming.

The Pirot kilim was exhibited for the first time in Vienna in 1886 at the World’s Fair. Visitors were amazed by the identical patterns on both sides. Between 1904 and 1940 it was exhibited at 26 fairs, from London, Barcelona, Amsterdam, to Paris and Berlin. The kilim won numerous awards and medals for quality and originality.

As a true work of art, the Pirot kilim found its way into many monasteries in Serbia, the Rila Monastery in Bulgaria, Hilandar in Greece. The courts of the Obrenović and Karadorđević dynasties ordered *batal*s, *dobatal*s, and custom kilims.

General Rašić’s Pattern

The most expensive kilims are those with the Rašić pattern, which is the most complex and the most difficult to weave. It was named after the famous Serbian army general Mihailo Rašić. He once discovered a small piece of fabric that was almost completely burned. He sent the piece to the weavers in Pirot and ordered a kilim with the same pattern. As a sign of respect, the weaver merged traditional ornaments from the Pirot kilim-making tradition and created a completely new pattern, calling it “Rašić’s sheet”. The kilim was sent to the general with the message that he would find success sooner than he thought, a prediction that ultimately came true.

For the town population, six-*aršin* kilims were usually made, as well as *smeteniks*, *jans*, *sidžads*, *merkas*, along with smaller rugs, doilies, pillow cases, curtains, and decorative kilims.

THE “KONDIĆ” PATTERN IS ONE OF THE MOST interesting patterns of all. Its “task” is to preserve the tangible and intangible wealth of a household. Also, it is supposed to find husbands for unmarried girls, and is given as a gift to girls who are ready for marriage. The kilim with the “dove” pattern is given to families moving into a new home. The “princess’s sheet” is one of the most beautiful patterns and is a combination of several ornaments. Legend has it that it is a representation of the wisdom of extending a helping hand on the path of a successful and long life.

“Coffers” stand for suitcases. This pattern is intended for entrepreneurs and those who always accomplish that which they set out to do. The “bomb” pattern was originally known as the “Paris pattern”. It was renamed to “bomb” during the Balkan wars period, because of its similarity to a sideview of a hand grenade. It is traditionally given to boys at birth. “Roses” are a symbol of human values and principles. The legend of this pattern says that they have an effect on the overall aspect of a person and that they slow down the aging process. The spirit of the owner stays youthful and full of life.

The “heir to the throne” pattern helps build wisdom, power of perception and administrative authority. The kilim with this pattern was always used at coronation ceremonies when the heir to the throne was appointed. ◆

*Орнаментика
ћилима је увек
геометријска
и њриказује
стилизоване
јјице, цвеће
или предмете
свакодневице.
Најчешће
коришћени
мотиви
животиња су
јуштер, јјић,
јеленак, јујушке,
а биљни -
разјранайо
дрво, нар,
цвејни венци,
каранфили,
свекрвини
језици, лале,
руже.*

*The kilim
ornaments
are always
geometrical and
show stylized
birds, flowers,
or everyday
objects. The most
frequent animal
motifs are lizards,
chicks, doves,
whereas the plant
motifs include
branching trees,
pomegranates,
flower wreaths,
carnations, snake
plants, tulips, and
roses.*

САН О ЗАГРЉАЈУ БЕОГРАДА И РЕКА

BELGRADE'S
DREAM OF
EMBRACING
ITS RIVERS

ГОТОВО ДВА ВЕКА ТРАЈАЛО ЈЕ
БОЈАЖЉИВО СПУШТАЊЕ СРПСКЕ
ПРЕСТОНИЦЕ НА ОБАЛЕ САВЕ И ДУНАВА

IT TOOK THE SERBIAN CAPITAL ALMOST
TWO CENTURIES TO TIMIDLY DESCEND
TO THE SAVA AND DANUBE BANKS

RS „Нема Београд кејова, нема булевара поред воде, нема паркова на води, ресторана поред реке. Спортони на води сасвим су ограничени. А прећи чамцем у прашуму Панчевачког рита - то је један од великих подухвата у животу сваког Београђанина. Београд је град на води, и - без воде!”

Овим речима је свој вољени град, осамдесетих година прошлог века, илустровао Богдан Богдановић, један од најпознатијих послератних архитеката, професор, градоначелник и визионар.

И још је рекао: „Београд још није наша своју формулу, још се није сетио како да на воду сиђе, како њом да се поигра.”

И заиста, дуго је наш Београд живео поред воде, а у ствари далеко од ње, мада је у сновима урбаниста тежио да искористи свој положај и чињеницу да лежи на две значајне пловне европске реке. Идеја спуштања у приобаље преко Савамале датира још из доба кнеза Милоша, а затим и од Генералног плана из 1923. године. Визија коју су имали многи владари, урбанисти, градоначелници и предузетници, остварена је пун век касније изградњом пословно-стамбеног комплекса „Београд на води”, пројекта који је представио данашњи председник Србије Александар Вучић.

Још у 16. веку Дар ел Џихад, како су Османлије једно време називале Београд (Кућа светог рата), имао је две луке - трговачку и сидриште војне речне базе. Трговачко пристаниште налазило се на Дунаву, на северној страни града, а војно источније. Почетком 18. века, када Аустроугарска осваја Београд, почиње пресељавање хришћанског становништва из утврђене вароши на савско при-

обаље, где је већ постојало Савско, односно Српско село. За разлику од њега, на дунавској обали било је Швапско, које је након последњег повратка Османлија заменило Турско.

УРБАНИЗОВАЊЕ САВА МАХАЛЕ, КОЈА ЋЕ ПОСТАТИ Савамала, почиње првих година 19. века, када већ постоји стотинак кућа на потезу од Варош капије, преко мочварног терена, до Сарајевске и Улице краљице Наталије. У то време речно пристаниште било је на Дунаву, али су удари кошаве отежавали одржавање бродова на води, па кнез Милош Об-

Идеја спуштања у приобаље преко Савамале датира још из доба кнеза Милоша, а зајим и од Генералног плана из 1923. године

The idea of a descent to the riverbanks at the Savamala neighbourhood dates back to the times of Prince Miloš and to the 1923 General Plan

У априлу 2016. године почиње изградња централног обележја - Куле Београд, четрдесетдвоспратне луксузне зграде, високе 168 метара

In April 2016, the construction of the central landmark began – Belgrade Tower, a luxurious forty-two-floor building 168 metres high

“Belgrade has no river promenades, no parks next to the water, no restaurants on its riverbanks. There are almost no opportunities for water sports. And crossing by boat to the rainforest of the Pančevo bog is a hazardous undertaking for Belgraders. Belgrade is a city on water, but without access to it!”

This is how Bogdan Bogdanović, one of the most renowned post-war architects, professor, mayor and visionary, described his beloved city in the 1980s.

He also said: “Belgrade has still not discovered the right formula. The city still has no idea how to go out to the water, how to interact with it.”

Indeed, our dear Belgrade has long lived near its rivers, but still at some distance from them, even though urban planners always dreamed of making the most of Belgrade’s location and the fact that it is lying on two important, navigable European rivers. The idea of a descent to the riverbanks at the Savamala neighbourhood dates back to the times of Prince Miloš and to the 1923 General Plan. The vision of many rulers, urban planners, mayors and entrepreneurs, came true a full century later when the business and residential complex “Belgrade Waterfront” was constructed, which was announced by the current President of Serbia, Aleksandar Vučić.

Back in the 16th century, Dar Al Jihad, as the Ottomans called Belgrade for a while (lit. House of the Holy War), had two ports – a commercial port and the military anchorage. The commercial port was located on the Danube, at the northern

side of town, whereas the military one was farther east. In the early 1700s, when Austrians conquered Belgrade, the Christian population moved from the fortified city to the banks of the Sava, to the Sava Settlement, or the Serbian Settlement as it was called. By contrast, on the Danube side, there used to be a Swabian Settlement, which was replaced by the Turkish Settlement following the latest return of the Ottomans.

THE URBANIZATION OF THE SAVA MAHALA neighbourhood, which later became known as Savamala, began in the early 1800s, at a time when there were a hundred or so houses in the bogland between Varoš Gate and Sarajevska and Queen Natalia’s streets. At that time, the river port used to be on the Danube, but the gusts of the Košava wind made sailing difficult, and Prince Miloš Obrenović, realising that the Sava riverbank was protected with a ridge and that it was calmer, decided to move the port there together with all the commercial and artisans’ shops. He issued an order stating that those who wanted to trade along the Sava had to move there. He planned to build a neighbourhood for craftsmen at the location where Queen Natalia’s Street stands today and offered all Savamala residents to build decent houses instead of the old, dilapidated ones and offered them to cut down the forest around the town for that purpose for free. There was almost no response, so the angry Prince ordered for the whole neighbourhood to be moved to the Palilula neighbourhood and decided that the government would pay for the

RS

реновић, схвативши да је савска обала заштићена грбеном и питомија, одлучује да ту пресели пристаниште и трговачки, односно абацијски део града. Издаје наредбу да они који желе да се баве трговином уз Саву морају ту и да се настане. Абацијску чаршију планирао је на месту данашње Улице краљице Наталије и понудио је свим становницима Савамале да уместо кућерака подигну пристојне куће и у ту сврху бесплатно посеку шуму око града. Ово није наишло на одзив, па бесан кнез наређује да се цео крај пресели у Палилулу, а на празном простору, о државном трошку, сазида чаршија са 46 дућана, које власти бесплатно нуде трговцима. Пошто су се и они либили, следе претње да ће им бити затворени дућани у вароши. Тако настаје абацијска чаршија, а кнез Милош постаје први београдски урбаниста, са јасном визијом о изградњи новог, српског Београда, на савској обали.

Да је као будуће језгро града виђена савска обала сведочи низ важних грађевина које су никле уз Топчидерски друм (данашњу Улицу кнеза Милоша) - Совјет, подигнут 1836. на месту данашњег биоскопа „Одеон”, Вазнесењска црква, Министарство финансија. Ђумрукана, царинарница близу данашњег савског пристаништа, сазида је 1835. као најсолиднија зграда у граду, па су на њеном спрату били смештени енглески и француски конзул, прво позориште, суд...

На углу данашњих улица Балканске и Адмирала Гепрата изграђена је прва велика пивара са кафаном и салом и ту ће бити одржана чувена Светоандрејска скупштина. Многи који су се обогатили у савамалској чаршији одмах се селе у отменије крајеве, али то се мења са доласком железнице и изградњом Железничке станице, 1884. године, као и Железничког моста на Сави.

Захваљујући насипању Баре Венеције, улице и насеља спуштају се полако ка реци и границе Савамале померају се све до моста. Венеција се нашла у средишту Савског амфитеатра. У то време креће и трамвајска пруга, која је Железничку станицу повезала са Врачаром и Славијом, а у савамалском хотелу „Босна” отворена је београдска берза.

Само неколико година од изградње станице почиње да се размишља о новом измештању и то ће трајати деценијама, све донедавно, док није и премештена на место названо Прокоп.

Развој железнице, градња железничких објеката и бројних учерица у којима су живели пружни радници, опет је одвојио град од реке. Смена династија утицала је и на Савамале, па се угледне и богате породице селе ближе краљу Александру, док савско приобаље полако губи значај. Ипак, Лука Ћеловић, који је од шегрта и калфе израстао у једног

Позната купалишта

После Првог светског рата у Београду постају популарна речна купалишта, звана купатила. Прво, још у 19. веку, на бурадима прави Ђура Јовановић Илићар. Купатило има одвојене базене за мушкарце и жене. Убрзо се појављују и дивље плаже, а прва се простирала од Куле Небојше до Дунавског кеја. Године 1910. град отвара велико купатило са понтонима, мушким и женским делом и чак 150 кабина. После Великог рата нарочито је популарна пешчана плажа Ница, на левој обали Саве, између Бранковог и Старог савског моста. Код данашњег Београдског сајма налазило се чувено речно купатило Шест топола, на ком су одигране прве ватерполо утакмице у престоници.

од најбогатијих људи у Србији почетком прошлог века, марљиво ради и штеди, купује плаце и иницира градњу раскошних лепотица око Карађорђевог улице. Ово постаје најлепши и најелитнији део града – београдски Сити.

Идеја поменутог Генералног плана из 1923. била је да на простору Баре Венеције никну канали, мостови и атрактивни садржаји којим би се Београд спустио на Саву. Град је требало да се шири према западу, споји са Земуном и спусти на обе реке и у њихова залеђа. Усвајање су дочекале жустре критике, па градња новог савског пристаништа, испод Калемегдана, почиње више од деценије касније - 1936. Због овога су срушене многе старе зграде, укључујући и Ђумрукану.

Подизање насипа 1933. године омогућило је изградњу Београдског сајма (Старо сајмиште) четири године касније, чиме је и дефакто започето ширење престонице преко реке. Захваљујући насипу неплански је настало и прво насеље на левој обали Саве, које је до почетка рата 1941. имало више стотина кућа, школу, боксерски клуб, електрично осветљење, улице од шљаке...

Београдски неимари, без обзира на све, нису били задовољни правцем развоја града и наставили су да сањају српску престоницу у чврстом загрљају њених река. Нови покушај освајања београдских река уследио је у пред-

construction of a community with 46 shops, which were offered free of charge to the traders. Since the traders were again reluctant, they were warned that their shops in the city would be closed. This is how the artisans' neighbourhood was created, and Prince Miloš became the first urban planner of Belgrade with a clear vision of a new Serbian settlement on the bank of the Sava.

The fact that the Sava riverbank was considered to be a future core of the town is evidenced by the important structures built along the Topčider Road (today's Kneza Miloša Street) – State Council, built in 1836 at the current location of "Odeon" cinema, Church of the Ascension, Ministry of Finance. Đumrukana, the customs house close to the modern Sava port, was constructed in 1835 as the sturdiest building in town, and its first floor was used to house the English and French consulates, the first theatre, the court...

On the corner of today's Balkanska and Admirala Geprata streets, the first large brewery was constructed with a restaurant and hall, which is where the famous Saint Andrew's Day Assembly took place. Many of the people who got rich in the Savamala neighbourhood immediately moved to fancier parts of town, but this changed with the coming of the railroad and the construction of the Railway Station in 1884 and the Railway Bridge on the Sava.

Famous Swimming Areas

Swimming areas on the rivers, referred to as baths, became popular in Belgrade after World War I. The first bath was made by Đura Jovanović Iliđžar back in the 19th century who crafted it from wooden barrels. The bath had separate swimming pools for men and women. Soon, other beaches started popping up, the first stretching between the Nebojša Tower and the Danube promenade. In 1910, the city opened the first large bath with pontoons, men's and women's areas and 150 booths. After the Great War, the Nizza beach became very popular, on the left bank of the Sava, between Branko's and Old Sava bridges. Near where Belgrade fair is today, there used to be a famous river bath known as Six Poplars, where the first water polo games in the capital were played.

Owing to the backfilling of Bara Venecija pond, streets and communities slowly started descending towards the river and the borders of Savamala were extended all the way to the bridge. Venecija was at the centre of the Sava Amphitheatre. It was at that time that the tramway tracks were laid and connected the Railway Station with the Vračar and Slavija neighbourhoods, and the Belgrade stock exchange was opened at the "Bosna" Hotel in Savamala.

Just a few years after the station was constructed, the authorities considered moving it elsewhere. This idea went unrealised for decades, until recently, when the railway station was moved to the Prokop neighbourhood.

THE DEVELOPMENT OF RAILROAD, CONSTRUCTION

of railroad facilities and shacks that housed railroad workers separated the city from the river once again. The change of royal dynasties also affected Savamala, as the respectable and wealthier families moved away, to be closer to King Aleksandar, whereas the Sava riverbank slowly started losing importance. However, Luka Čelović, who started out as an apprentice and journeyman and became one of the richest people in Serbia in the early 1900s, worked hard and saved money to buy land and initiated the construction of luxurious villas around Karađorđeva Street. This then became the most beautiful and the most elite part of town – known as Belgrade's answer to London's City district.

The idea of the General Plan from 1923 was to construct canals, bridges and attractive amenities at the location of the Bara Venecija neighbourhood so that Belgrade could descend to the Sava river. The city was supposed to spread towards the west, merge with Zemun and descend to both rivers and the area surrounding them. The adoption of the plan was severely criticized and the construction of a new Sava port beneath Kalemegdan only began a decade later – in 1936. This was why many old buildings were torn down, including the Đumrukana.

The construction of the embankment in 1933 allowed for the construction of Belgrade Fair (Old Fairground) four years later, which in effect marked the spreading of the capital city to the other side of the river. After the embankment was made, the first unsanctioned settlement was built on the left bank of the Sava, which by the time war broke out in 1941, had several hundred houses, a school, a boxing club, electrical lighting, cobbled streets...

The builders, in spite of everything, were not satisfied with the direction the city was developing in and continued to dream about the Serbian capital in the firm embrace of its rivers. A new

RS

вечерје глобалног ковитлаца.

Само шест недеља пред почетак Другог светског рата, штампи је представљена нова идеја реконструкције града и изградња великог насеља на левој обали Саве - Нови Београд. Ова идеја уткана је у Генерални план, чији је аутор архитекта Драгиша Брашован. Кључни Брашованов потез подразумевао је измештање железничке станице на нову локацију, код Мостара, ослобађање терена под железницом и опет - спуштање града на обалу. Одмах после рата чувени архитекта Никола Добровић поново актуелизује идеју измештања железничког чвора из Савског амфитеатра и формирање зеленог појаса паркова дуж Саве. Он у фокус новог града поставља железничку станицу на Новом Београду.

Ово је „озваничено” у првом послератном Генералном урбанистичком плану из 1950. године. Њиме се потенцира потпуно измештање железнице из центра града и са речне обале, као и подизање новог дела града преко Саве. Ипак, на подручју Савамале ничу аутобуска станица, трговине на велико, стоваришта... У пракси, идеје о бујним парковима, шеталиштима и спортовима на води падају – у воду.

Да је приобаље било вишедеценијска главобоља градским урбанистима сведочи и Генерални план из 1972. године, који није ништа друго него нови покушај да се искористи земљиште уз Саву за ширење и уређење града. Овај документ препознаје да су транзитни теретни и путнички саобраћај деградирани приобаље и наново се планира измештање станице и пруге. Све је указивало на то да ће се овога пута то и десити, међутим, опет не бива ништа. Београд ни тада није сишао до воде. И изградња станице Прокоп подгрејала је старе снове да ће у Савском амфитеатру нићи варош на води, па у те сврхе САНУ иницира, крајем осамдесетих, израду озбиљних пројеката. А онда долазе тешке и суморне деведесете, санкције, и све се заборавља. Пројекат „Еурополис – град на рекама“ из деведесетих година остао је само изговорена реч, али и јавна опомена урбанистима и инвеститорима да Савамала и Бара Венеција још чекају свој нови живот.

МНОГО ЈЕ ГОДИНА ПРОШЛО ДО РЕНЕСАНСЕ старих планова о загрљају Београда са својим рекама. Визија о модерним зградама и пословним објектима тик уз обалу, мостовима и шеталиштима, међутим, није ишчилела. Чекала је само своје време и људе.

„Београд на води” је велики државни пројекат који је 2012. године јавности као идеју представио Александар Вучић, данашњи

председник Србије. Иако је тада постојао само као идеја, већ до јануара 2014. године почела је и реализација. Упркос кампањи у делу друштва, типичној за изградњу сваког капиталног пројекта код нас али и у свету, и обиљу проблема – пандемији, глобалним политичким нестабилностима – започети радови нису прекидани, а сан генерација урбаниста почео је да се остварује.

ПРЕМА ОРИГИНАЛНОЈ ЗАМИСЛИ, ТО БИ БИО други највећи комплекс мешовите намене у Европи, инвестиција предузећа из Абу Дабија Eagle Hills у партнерству са Републиком Србијом. Први објекти, чија је изградња почела 2015. године, биле су две стамбене двадесетоспратнице високе по 72 метра и површине од 68.000 квадратних метара, под називом BW Residences.

У априлу 2016. године почиње изградња централног обележја - Куле Београд, четрдесетдвоспратне луксузне зграде, високе 168 метара, са луксузним хотелом, 222 стана и рестораном са видиковцем на врху. Затим, 2017. године почиње и изградња највећег тржног центра у југоисточној Европи – „Галерија”, као и зграда BW Vista и BW Parkview, висине по 82 метра и са по 23 спрата.

Неке од првобитних замисли пројекта, као што је пешачко-бициклички мост преко Саве, временом су напуштене, док је на другима настављен рад. Кула Београд, тржни центар „Галерија”, као и многе друге стамбено-пословне зграде су изграђене. Почетком изградње дат је оквирни рок да ће пројекат бити завршен за око 10 година. Велики део Београда на води данас јесте готов, а тренутно се финишира шеталиште уз Саву у смеру ушћа.

Српска престоница, после готово два века, коначно је пригрлила своје приобаље дарујући својим житељима још један модеран градски центар. ◆

БЕОГРАДСКИ МАРГИТСИГЕТ

ПРВИ план који је предлагао спону између Дорћола и Земунa, мостом преко Великог ратног острва, био је пројекат Ђорђа Коваљевског из 1923. Исти план предвидео је готово потпуно спајање истог острва превлакама и мостовима са простором око данашњег центра „Ушће”. Коваљевски сугерише и још два моста преко Саве. Ову идеју прихвата и архитекта Никола Добровић после рата, па и његов урбанистички план „види” мостове ка Великом ратном острву из смерова Дорћола и Новог Београда. Данас се све више прича о овом острву као нашем пандану будимпештанском Маргитсигету или будућем београдском Централ парку.

attempt to conquer Belgrade's rivers came at the eve of global turmoil.

Just six weeks prior to the outbreak of World War II, the press were presented with the new idea for the reconstruction of the city and the construction of a large community at the left bank of the Sava which was to be known as New Belgrade. This idea was part of the General Plan, authored by architect Dragiša Brašovan. Brašovan's key intention was to relocate the railway station to a new spot, near the Mostar neighbourhood, to clear the railway tracks and – again – to bring the city down to the river banks. Right after the war, the famous architect Nikola Dobrović reactivated the idea of relocating the railway tracks from the Sava Amphitheatre in order to form a green stretch of parks along the Sava. He proposed to relocate the railway station to New Belgrade.

This proposal was made official in the first post-war General Urban Plan from 1950, which focuses on the removal of the railway tracks from the centre of the city and the riverbank and envisages the construction of a new part of town across the Sava. However, this did not come through as the bus station was constructed in the Savamala neighbourhood along with shops, wholesalers, warehouses, etc. Practically, the idea of lush parks, walkways and water sports fell through.

THE RIVERBANKS HAVE BEEN A HEADACHE for the town planners for decades as evidenced by the General Plan from 1972, which was another attempt to use the land by the Sava to expand and better organise the city. This document recognises that the transit cargo and passenger transport were eroding the riverbank and again plans were made for the relocation of the station and the tracks. It seemed that this would actually happen this time, however nothing changed. Belgrade did not descend to its rivers then, either. The construction of the Prokop Railway Station rekindled dreams that a neighbourhood would be built on

the water in the Sava amphitheatre, and the Serbian Academy of Sciences and Art initiated several serious designs in late 1980s. Then came the difficult and bleak 90s, sanctions, and everything was forgotten. The “Europolis – City on Rivers” project from the nineties was only an idea that served a public warning to the urban planners and investors that Savamala and Bara Venecija neighbourhoods were still waiting for new life.

MANY YEARS PASSED BEFORE THE OLD plans for Belgrade's embrace with its rivers were revived. The vision of modern buildings and business structures on the riverbank, bridges and walkways, however, never went away. It was just waiting for the right time and the right people.

“Belgrade Waterfront” is a major government project which was presented to the public as an idea in 2012 by Aleksandar Vučić, current Serbian president. Though just an idea at the time, by January 2014 the implementation started. In spite of a negative campaign in a part of the society, typical for any capital project in our country and all over the world, and despite many problems – the pandemic, global political instabilities – works have gone on and the dream of generations of urban planners started coming true.

According to the original idea, this was supposed to be the largest mixed-use complex in Europe, an investment of Eagle Hills from Abu Dhabi, in partnership with the Republic of Serbia. The first works started in 2015 on two residential 72-metre tall 20-floor buildings with 68,000 square metres of surface area, known as BW Residences.

In April 2016, the construction of the central landmark began – Belgrade Tower, a luxurious forty-two-floor building 168 metres high, with a high-class hotel, 222 apartments and restaurant with a viewpoint on top. Then, in 2017, the construction of the largest shopping centre in south-east Europe – “Galerija” began, together with the BW Vista and BW Parkview, two 82-metre tall 23-floor buildings.

Some of the original project ideas, such as the pedestrian and bicycle bridge across the Sava, were abandoned over time, whereas others continued. The Belgrade Tower, Galerija Shopping Mall and many other business and residential buildings were constructed. At the beginning of construction, a deadline of around 10 years was given for the project. Most of Belgrade Waterfront is now completed and currently the walkway along the Sava that leads towards the confluence with the Danube is being finalised.

After almost two centuries, the Serbian capital has finally embraced its river banks, granting its citizens another modern focal point in the city. ◆

BELGRADE'S MARGITSZIGET

The first plan that proposed a connection between Dorćol and Zemun, via a bridge crossing the Great War Island was a design by Đorđe Kovaljevski in 1923. The same plan envisaged an almost total merging of the same island with isthmuses and bridges to the area where the “Ušće” Centre stands today. Kovaljevski also proposed two more bridges over the Sava. This idea was accepted by the architect Nikola Dobrović after the war, and his urban plan also envisages bridges leading to the Great War Island from the directions of Dorćol and New Belgrade. Today, there is talk about this island becoming Belgrade's answer to the Margitsziget of Budapest or the future Central Park of Belgrade

У славу из Београда

To Glory –
from Belgrade

RS

*Интересе својих држава
у нашој пресионици
заступале су и мнобројне
славне личности светске
политике и уметности*

EN

*Numerous renowned
international
politicians and artists
served their countries
in our capital city*

RS

Од када је наша држава стекла пуно међународно признање и успоставила дипломатску мрежу, по принципу реципроцитета, Београд је походило више хиљада дипломата страних држава, који су стално акредитовани, као амбасадори, конзули, секретари, аташеи заступали интересе својих држава. Међу њима је читава плејада светски познатих имена, који су се прославили не само у дипломатији, него и у политици и уметности. Београд је тако незаобилазна адреса у исписивању биографија ових знаменитих личности.

О британском писцу Лоренсу Дарелу и „његовим реченицама које миришу на Оријент“, којима је исписано дело непролазне вредности „Александријски квартет“, углавном све се зна. Далеко мање је познато да је чувени писац пуне четири године живео у Београду.

Као аташе за штампу у Амбасади Велике Британије, чувени књижевник је од 1949. до 1953. године био стално настањен на ушћу Саве у Дунав. Иако се његова трајна инспирација везује углавном за Медитеран, а прва књига „Квартета“ под називом „Јустина“ за боравак на Кипру, не може се искључити да је улицама древне Александрије Дарел у мислима лутао још током боравка у Београду. Посебан куриозитет је да је баш Дарел 1961. године био најозбиљнији конкурент за Нобелову награду нашем писцу Иви Андрићу, који је и сам имао изузетну дипломатску каријеру.

У хладноратовској политичкој мисли по много чему издваја се име Џорџа Фроста Кенана (1904-2005), политиколога, геополитичког аналитичара и једног од најзначајнијих америчких дипломата 20. века, који је од 1961. до 1963. године био амбасадор САД у Београду. Претходно на служби у Москви и различитим дипломатским мисијама, Кенан је у Београд стигао као афирмисани спољнополитички мислилац. Творац је „стратегije обуздавања“ Совјетског Савеза, због чега је за многе имао етикету „творца Хладног рата“.

Његове премисе записане у познатом „Дугом телеграму“ о будућности Европе постале су основа америчке послератне политике и уграђене су у подухвате попут Маршаловог плана, Труманове доктрине, Берлинског ваздушног моста и стварања НАТО. Кенан је 1948. године подржао Југославију приликом

1961.

ГОДИНЕ ЛОРЕНС ДАРЕЛ ЈЕ БИО ГЛАВНИ КОНКУРЕНТ ИВИ АНДРИЋУ ЗА НОБЕЛОВУ НАГРАДУ

WAS THE YEAR WHEN LAWRENCE DURRELL COMPETED WITH IVO ANDRIĆ FOR THE NOBEL PRIZE IN LITERATURE

њеног сукоба са Совјетима, а заступао је идеју приближавања Вашингтона и Београда.

Познати алжирски политичар и револуционар Реда Малек (1931-2017) богату политичку каријеру започео је у Београду, где је био први амбасадор независног Алжира. Дипломатски пут из Србије га је повео ка Паризу, затим Москви, Вашингтону и Лондону. Богато дипломатско искуство Малек је користио као министар информисања и културе и спољних послова Алжира. Године 1993. изабран је за председника Владе.

Међу страним дипломатама који су живели и радили у Београду многи су запамћени као истински пријатељи наше земље и нашег народа. То је свакако случај са руским послаником Николајем Хартвигом, који је 1914. године преминуо у нашем главном граду, улажући напоре да се избегне почетак Првог светског рата. Хартвиг је сахрањен у Београду, где и данас почива.

У новијој прошлости упечатљив траг оставио је јапански амбасадор Тадаши Нагај, који је у Београду провео укупно 16 година, од чега четири као амбасадор – од 2005. до 2009. године. Упамћен је као човек отвореног срца, који је много времена потрошио бавећи се хуманитарним радом и обезбеђивањем донација за грађане Србије. У знак захвалности, Скупштина града Београда 2010. године прогласила га је почасним грађанином Београда. ◆

▲
Лоренс Дарел

Lawrence Durrell

Кроз српску њресјоницу њрошла је њишава њлејага свејски њознајних имена, који су се њпрославили не само у дињломањији, нејо и у њолињици и уметњосњи

Many world-famous names known not only in diplomacy but in politics and art as well, have passed through Belgrade

EN

*Među stiranim
diplomataima
koji su živeli
i radili u
Beogradu
mnogi su
zajamčeni kao
istinski
prijaatelji naše
zemlje*

*Many of the
foreign diplomats
who lived and
worked in Belgrade
were remembered
as true friends of
our country and
our people*

*Николај
Хартвиј*

*Nicholas
Hartwig*

Ever since our country became fully independent and established a diplomatic network based on the principle of reciprocity, Belgrade was visited by several thousand foreign diplomats, who served as ambassadors, consuls, secretaries, attachés, working in the interest of their native countries. Among them were many world-famous names known not only in diplomacy but in politics and art as well. Belgrade is therefore an essential element in the resumés of these notable personalities.

Much is known about the British writer Lawrence Durrell and “his writing that carries the scent of the Orient”, famous for his masterpiece, *The Alexandria Quartet*. However, it is a little-known fact that he spent four full years living in Belgrade. As the press attaché in the UK Embassy, the famous writer resided at the confluence of the Sava and the Danube between 1949 and 1953. Even though his lasting inspiration is mainly considered to be the Mediterranean and though the first book of the Quartet titled *Justine* was inspired by his stay on Cyprus, one must consider the possibility that Durrell had been walking the streets of ancient Alexandria in his thoughts while residing in Belgrade. It is particularly interesting that in 1961 it was Durrell who was the main competitor to our writer Ivo Andrić, a remarkable dip-

lomat in his own right, for the Nobel Prize in literature.

The name of George Frost Kennan (1904-2005), political scientist, geopolitical analyst and one of the most important US diplomats of the 20th century who was the US Ambassador to Belgrade between 1961 and 1963 inevitably pops up in any Cold War political considerations. Having served in Moscow and other diplomatic missions, Kennan arrived to Belgrade as a renowned theorist of foreign affairs. He created the “containment strategy” for the Soviet Union, which is why he was labelled by many as the “Cold War Creator”.

1914.

**РУСКИ ПОСЛАНИК
НИКОЛАЈ ХАРТВИГ
ПРЕМИНУО ЈЕ 1914.
ГОДИНЕ У НАШЕМ
ГЛАВНОМ ГРАДУ,
УЛАЖУЋИ НАПОРЕ
ДА СЕ ИЗБЕГНЕ
ПОЧЕТАК ПРВОГ
СВЕТСКОГ РАТА**

THE RUSSIAN
EMISSARY NICHOLAS
HARTWIG DIED IN
1914 IN OUR CAPITAL
CITY, TRYING TO
PREVENT THE
BREAKOUT OF
WORLD WAR I

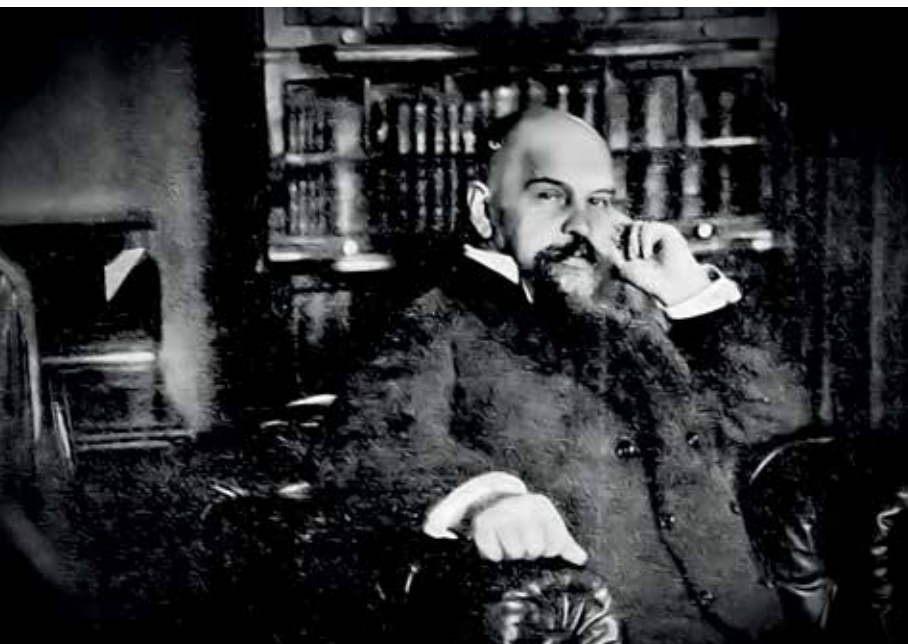
His premises contained in the famous “Long Telegram” on the future of Europe served as the basis for American post-war policy and were built into the endeavours such as the Marshall Plan, Truman Doctrine, Berlin Airlift and the creation of NATO. In 1948, Kennan supported Yugoslavia during its conflict with the Soviets and also advocated the idea of rapprochement between Washington and Belgrade.

FAMOUS ALGERIAN POLITICIAN and revolutionary Redha Malek (1931-2017) set out on his rich political career in Belgrade, where he served as the first ambassador of independent Algeria. His diplomatic career took him from Serbia to Paris, and later to Moscow, Washington and London. Malek used his rich diplomatic experience in his service as the Min-

ister of Information and Culture and the Minister of Foreign Affairs of Algeria. In 1993, he was appointed the Prime Minister of Algeria.

Many of the foreign diplomats who lived and worked in Belgrade were remembered as true friends of our country and our people. This was undoubtedly the case with the Russian emissary Nicholas Hartwig who died in 1914 in our capital city, while trying to prevent the breakout of World War I. Hartwig was buried in Belgrade, where his grave still stands.

In recent history, a significant trace was left by the Japanese ambassador Tadashi Nagai, who spent a total of 16 years in Belgrade, four as ambassador, between 2005 and 2009. He is remembered as a man with an open heart, who spent plenty of time doing charity work and securing donations for the citizens of Serbia. As a token of gratitude, the City of Belgrade Assembly made him an honorary citizen of Belgrade. ◆

КАКО СУ БОГАТИ СРБИ У 18. И 19. ВЕКУ ГРАДИЛИ СВОЈЕ ДУХОВНО
СРЕДИШТЕ У ТРСТУ И ШТА СУ ОСТАВИЛИ ОВОМ ГРАДУ

HOW RICH SERBS IN THE 18TH AND 19TH CENTURIES ESTABLISHED THEIR
SPIRITUAL SEAT IN TRIESTE AND WHAT THEY LEFT TO THE CITY

Милош Обилић над Понте росом

Miloš Obilić at
Ponte Rosso

РАСКОШНЕ ГОСПОДСКЕ ВИЛЕ

око Трга Понте росо, величанствена Црква Светог Спиридона, али и српско гробље под заштитом италијанске државе – све ово сведочи о славној историји наших предака у Трсту у 18. и 19. веку. О времену када су Срби из Херцеговине, Боке и Босне, али и Славоније, Бачке и Срема, били власници десетина импресивних палата, поморских флота, трговачких предузећа, када су остављали задужбине, помагали писцима из матице, али и одлазили у редове Карађорђевих устаника да се боре против Османлија.

Лука у самом углу Јадранског мора, град на тремеђи латинског, германског и словенског света, место у коме су се укрштале путање капитала, уметности и политике, крајња је северозападна тачка српског духовног и културног простора. Срби су у својој прошлости у неколико таласа долазили и насељавали се у Трст, а подно италијанског краса и данас станују успомене генерација наших људи који су пролазили кроз град где „средња Евро-

па излази на море“. Српски трагови у Фурланији или Јулијској крајини или Венецији Фриули-Ђулији, како Италијани званично зову тршћанску регију, отуд су још значајнији, јер говоре о доприносу нашег народа глобалној европској култури.

Срби су у Трсту саградили чак 62 палате и дали му изглед града којим се поносила цела Хабзбуршка монархија. Својим бродовима и трговином подарили су му статус највеће луке у Царевини, а из њега су први бродови отишли за Америку.

Уз Беч, Трст је у 18. и 19. веку био и духовни центар српског народа, науке и уметности. Ондашњи српски трговци, капетани и бродовласници градили су и своје, али и богатство града, уграђујући у његов камен невероватне приче о љубавима, финансијским краховима, чежњи за завичајем, али и стремљењу ка Русији и ослобођеној Србији... Управо овде је Доситеј написао песму – незваничну химну Србије – „Востани Србије“, као реакцију на вест да су Срби, под вођством Кара-

ђорђа, подигли устанак 1804.

Тршћански Срби почели су масовно да се досељавају почетком 18. века, у време владавине хабзбуршког цара Карла Шестог, када Трст добија статус слободне луке. Права ренесанса почиње 1751. године, када је Повељом царица Марија Терезија Србима доделила право да подигну цркву, оснују црквену општину и отворе школу.

Убрзо се доселило више од 150 српских трговачких и капетанских породица. Уместо у некретнине, они су улагали у бродове и правили флоте.

Званични датум формирања наше мањине везан је за Српску православу црквену општину Светог Спиридона, основану најпре у заједници са Грцима. Огорчени јер су у цркви литургију служили само Грци, богати Срби прво моле царске власти да реше проблем, а затим га решавају сами тако што су сакупили паре и исплатили Грке. Откупили су свој храм, а грчка заједница је на риви саградила другу цркву.

LUXURIOUS HIGH-CLASS VILLAS

surrounding the Ponte Rosso Square, the magnificent Saint Spyridon Church, and the Serbian graveyard under state protection – all this is testimony to the glorious past of our ancestors in 18th and 19th century Trieste. They are proof of the time when Serbs from Herzegovina, Bay of Kotor, Bosnia, Slavonia, Bačka and Symria, owned dozens of impressive palaces, naval fleets, commercial enterprises, when they left endowments, helped writers from their motherland, and joined the ranks of Karadorde's insurgents to fight the Ottomans.

Trieste, the port at the corner of the Adriatic, the city near the three borders of the Latin, Germanic, and Slavic worlds, the crossroads of capital, art and politics, is the farthest north-western point of Serbian spiritual and cultural space. In their past, Serbs came and settled in Trieste in several waves, and here, at the foot of Italian karst, there are still memories of the generations of our people who walked the

city where “Central Europe embraces the sea”. Serbian traces in Friuli-Venezia Giulia as the Italians officially call the region of Trieste are therefore even more significant because they speak of the contribution of our people to European culture.

Serbs constructed 62 palaces in Trieste and helped the city become the pride of the entire Habsburg Monarchy. With their ships and trade, they elevated it to the status of the largest port in the Empire, which was the starting point for the maiden voyage of many ships to America.

Along with Vienna, in the 18th and 19th centuries, Trieste was the spiritual centre of the Serbian people, science and art in Austria. The Serbian traders of the time, captains and shipowners built their own wealth and the wealth of the city, imbuing its stones with remarkable stories of love, financial busts, longing for the motherland and the striving towards Russia and a liberated Serbia... It is here that educational reformer Dositej Obradović wrote the

poem *Vostani Srbije*, which became the unofficial anthem of Serbia. The poem was created as a reaction to the news that Serbs rose up under the leadership of Karadorde in 1804.

The Serbs of Trieste began arriving in large numbers in the early 18th century, during the rule of Charles VI, Holy Roman Emperor, when Trieste was granted the status of a free port. A true renaissance began in 1751, when Queen Maria Theresa granted the right to Serbs to build their church, found a church municipality and open a school.

Soon, more than 150 families of Serbian traders and captains moved to the city. Instead of real estate, they invested in ships and built fleets.

The official date our minority was formed is connected with the Serbian Orthodox Church Municipality of Saint Spyridon, founded first in cooperation with the Greeks. Embittered by the fact that the first liturgy was given only by the Greeks, the rich Serbs asked the imperial authorities to resolve the issue and then solved it on their own

RS

Један од оних који је у откупу помагао био је Јово Куртовић, познат по томе што је први у свету, 1782. године, увео директну поморску трговинску везу са Северном Америком (заједно са Фламандцем Ферпортемом). Такође, прва ратна морнарица Аргентине формирана је од лађа које је аргентинска влада купила од још једног тршћанског Србина, поморца и бродовласника Спиридона Гопчевића.

Посебно занимљива личност био је Томо Милиновић, рођен у Морињу у Боки которској, поморски капетан, који је у Трсту стекао значајно богатство. По избијању Првог српског устанка ступио је у Карађорђеву службу као артиљерац. У израду топова уложио је сву имовину и први конструисао расклопиви топ. Срби су их носили на рукама, па је то практично била прва лака брдска артиљерија у Европи. Милиновић је био и претеча шефа српске тајне службе. Крио се иза надимка Тоша и правио невешт, па је одатле у народу остала изрека „прави се Тоша“.

Српски православни храм посвећен Светом Спиридону подигнут је 1869. године. То је и данас највећа и најлепша црква у граду, али и најлепша српска црква у дијаспори. Налази се на Понте росу, са десне стране Канала Гранде. Висока је 40 метара, у византијском је стилу, а куполу са Христом Пантократором осликао је милански сликар Ђузепе Бертини. Унутра је прелеп олтар из 19. века, рађен у Москви, опточен сребром и златом. Посебну пажњу привлачи велико сребрно кандило, поклон руског цара Павла Првог Романова. Руска кнегиња Јулија Самојлова даровала је храму златом оковано Јеванђеље.

Уз цркву је била отворена и прва српска школа, а огромне донације за њу оставио је богати трговац из Сарајева Јован Милетић, по ком школа данас носи име.

Иначе, прве две „илирске“ породице које су стигле у Трст били су Војновићи и Куртовићи. Гроф Јово Војновић доселио се из Херцег Новог, преневши у Трст капитал и лађу, а племићку титулу добио је од

*Једна од најлепших тршћанских палата припадала је чувеној породици Гојчевић
One of the most beautiful palaces in Trieste belonged to the famous Gorčević family*

62

**ПАЛАТЕ ИЗУЗЕТНЕ
ЛЕПОТЕ ПРИПАДАЛЕ СУ
ТРШЋАНСКИМ СРБИМА**

PALACES OF REMARKABLE
BEAUTY BELONGED TO
THE SERBS FROM TRIESTE

Отац италијанске урологије

Ђорђе Николић је тршћански лекар, који ће у аустријском царству установити урологију као самосталну медицинску грану. Сматра се оцем италијанске урологије и на њега и данас подсећа биста у Великој градској болници. Један од првих управника ове болнице такође је био Србин др Еуђенио Гузина.

Венецијанске републике. Палата Куртовић на Тргу Понте росу, прекопута Цркве Светог Спиридона, једна је од првих српских кућа у граду. Брод Јована Куртовића први је прошао Суецким каналом.

Једно од најпознатијих и најлепших здања је четвороспратна, неоренесансна палата на обали Канала Гранде - Палата Гопчевића. Њен власник Спиридон био је пријатељ са Гарибалдијем и једно време председник српске православне комуне. После финансијског краха доживео је растројство, смештен у душевну болницу, где је окончао свој живот. Његов син Спиридон био је политички новинар и светски уважен астроном, познат као Лео Бренер. По његовом псеудониму име је добио један од највећих кратера на видљивој страни Месеца. Палата је саграђена 1850. године и подсећа на Дуждеву палату у Венецији. Оно што је разликује јесте богато декорисана фасада са каменим скулптурама кнеза Лазара, кнегиње Милице, Милоша Обилића и Косовке девојке. Данас је у власништву града и у њој је смештен Градски позоришни музеј „Карл Шмидл“.

Бродовласници Теодоровићи, имали су лепу троспратницу на Тргу Понте росу и у њој су гостопримство и годишњу плату пружили Доситеју Обрадовићу. Драго Теодоровић је пропутовао свет и био један

by collecting money and buying out the Greeks. They purchased the temple and the Greek community constructed a different church on the promenade.

One of those who helped with the purchase was Jovo Kurtović, known for being the first person ever to introduce a direct maritime commercial route to North America in 1782 (together with a Mr. Verpoorten of Flanders). The first war navy of Argentina was formed from ships bought by the Argentinian government from another Serb of Trieste, seaman and shipowner Spiridon Gopčević.

Tomo Milinović, born in Morinj in the Bay of Kotor, was another interesting personality. He was a maritime captain who amassed significant wealth in Trieste. Upon the breakout of the First Serbian Uprising he joined Karadorde's forces as an artilleryman. He invested his entire property in the making of cannons and was the first to construct a demountable cannon. Serbs carried these canons in their arms, and this was practically the first light mountain artillery in Europe. Milinović was also the forerunner of Serbian secret service chiefs. His nom de guerre was Toša and often pretended to be incompetent, which is why there is still a saying in Serbian: "pretending like Toša".

The Serbian Orthodox temple dedicated to Saint Spyridon was constructed in 1869. This is still the largest and most beautiful church in town and the most beautiful Serbian church in the

**„Стела поларе“
славни је бифе у
Трсту, где су радо
навраћали Његош и
касније Џејмс Џојс**

“Stella Polare” is a famous café in Trieste, where Njegoš and later James Joyce gladly stopped by

The Father of Italian Urology

Dorđe Nikolić is a doctor from Trieste who established urology as an independent branch of medicine in the Austrian Empire. He is considered the father of Italian urology and a bust in his memory still stands in the Ospedale Maggiore. One of the first directors of the hospital was also a Serbian, Dr Eugenio Guzina.

diaspora. It is located at Ponte Rosso, on the right side of the Canal Grande. It is 40 metres tall, built in the Byzantine style. The dome with Christ Pantocrator was painted by the Milan painter Giuseppe Bertini. Inside the church is a beautiful altar from the 19th century, studded with silver and gold. Especially striking is the large silver cresset, a gift of the Russian Emperor Paul I Romanov. The Russian countess Yuliya Samoylova gifted a gold-plated Gospel to the temple.

Along with the church, the first Serbian school was also opened, with significant donations from Jovan Miletić, a rich merchant from Sarajevo, whose name the school still bears.

It is worth mentioning that the first two “Illyrian” families that arrived to Trieste were the Vojnović and Kurtović families. Count Jovo Vojnović, who received his title from the Venetian Republic, moved to Trieste from Herceg Novi, having transported his capital and ship there. The Kurtović palace at the Ponte Rosso square, across the street from Saint Spyridon Church is one of the first Serbian houses in town. Jovan Kurtović's ship was the first to traverse the Suez Canal.

One of the best-known and most beautiful edifices is the four-storey, neo-renaissance palace at the Canal Grande – the Gopčević Palace. Its owner Spyridon was friends with Garibaldi and served as the president of the Serbian Orthodox Commune for a while. After a financial crash, he suffered a breakdown and was placed in a mental institution, where he died. His son, Spyridon, was a political journalist and a world-renowned astronomer, known under the pseudonym Leo Brenner. One of the largest craters on the visible side of the moon was named after him. The palace was built in 1850 and is reminiscent of the Doge's Palace in Venice. What is specific about it is the richly decorated façade with the stone sculptures of Prince Lazar, Princess Milica, Miloš Obilić and the Kosovo Maiden. Today, it is owned by the city and is the location of the “Carlo Schmidl” Theatre Museum.

The Teodorović shipping family had a beautiful three-floor building at the Ponte Rosso Square where they showed

RS

од највећих књижевних мецена свога времена. За Трст је везан и настањак чувеног Доситејевог просветитељског дела „Писма Харалампију“. Реч је о писмима која је из Лајпцига слао тршћанском парохи Харалампију Мамули, Србину из Хрватске. За Теодоровиће је био везан и Павле Соларић, лингвиста, археолог и песник, после Доситеја највећи просветитељ и аутор прве географије на српском језику.

У време када је Доситеј боравио у Трсту, тамо је живео и оснивач српског позоришта Јоаким Вујић, који је радио као приватни учитељ у кући богатог трговца Антонија Квекића. Баш ту је рођена његова љубав према сцени, и то у Театру Нуово, који је и данас једна од највећих европских позоришних грађевина.

Из породице Квекића потиче Даринка, супруга књаза Данила Првог Петровића Његоша, прва црногорска кнегиња и прва жена са политичким утицајем у Црној Гори. Она ће на Цетиње увести стране језике, европске манире и моду.

Колико су Доситеја волели, тршћански Срби су били неповерљиви према Вуку Караџићу. За њих су његове реформе биле радикалне. Вук је у Трсту имао само два велика пријатеља, лекара Димитрија Фрушића и учитеља Димитрија Владисављевића. Доктор Фрушић је као лекар дао изузетан допринос у изградњи нове велике болнице (Ospedale Maggiore). После оне у Бечу, ова је била највећа и најмодернија у Хабзбуршкој царевини. Управо он ће упознати Вука са Јернејом Копитаром, славним филологом са везама у високим круговима широм Европе.

Међу палатама око Канала Гранде налази се и палата браће Ризнић из Сарајева. Јованова прелепа супруга Амалија, кћи банатског српског племића, била је највећа муза славног Пушкина. Песник јој је посветио збирку стихова, а њени портрети, исцртани Пушкиновом руком, налазе се у рукопису „Евгенија Оњегина“. Јован Ризнић је био један од најбогатијих трговаца и у Одеси, где је основао прву италијанску оперу коју Пушкин помиње у „Оњегину“.

Палату Вучетић подигао је Михајло Вучетић, пореклом из Боке которске. Његов син Јован проглашен је за витеза, био је депутат у Бечком парламенту и један од партнера оснивача чувене бродске компаније „Лојд“. Нацрт за палату сачинио је 1824. године лично архитекта Антонио Бутазони, један од најпознатијих и најскупљих тога доба.

Палата Стела поларе је у власништву Српске православне општине, а Илирској заједници ју је оставио Александар Вукасовић. У приземљу је чувени бистро „Стела поларе“, у коме су кафу пили и Његош и Џејмс Џојс.

Палату Шкуљевић је Христифор (Ристо), пореклом из Мостара, купио на Тргу Венеција. У овој палати је била зграда Конзулата, а 1922/1923. године ту је боравио и радио наш нобеловац, тадашњи вице-конзул Иво Андрић. Ристо је више од половине укупног иметка баснословне вредности оставио српској заједници.

Кристифор (Ристо) био је родоначелник тршћанске породице Поповића, бродовласник и чувени поморски капетан. Његов син Драго је био пријатељ са српским кнезом Михаилом Обреновићем, а Драгов син Евгеније се борио у редовима кнез Николине војске и учествовао у преговорима Италије и Црне Горе око венчања црногорске принцезе Јелене Петровић и краља Италије Виторија Емануела Савојског.

Данас старих српских породица и њихових потомака у Трсту више нема. Остале су само фасцинантне грађевине да сведоче о некадашњем богатству, али путање људи, идеја и капитала се ту не прекидају. Лука која је пола века провела у провинцијском дремежу поново се повезује са светом и добија све већи европски и глобални значај. Овај град, такође, све више постаје стециште придошлица из Београда и Новог Сада, који у углу Јадрана све више купују некретнине и започињу уносне послове на северу Италије. Они су тако изабрали да живот и посао граде на дубоким темељима града у коме се и данас на италијанско „бонђорно“ одговара са „добар дан“. ♦

Храм Српске православне цркве у центру града посвећен је Свештом Спиритону

The temple of the Serbian Orthodox Church in the city center is dedicated to Saint Spyridon

Владика редован посетилац

Изван граница своје земље, владика Петар Петровић Његош највише је времена проводио у Италији, а Трст му је био обавезна станица на путу до Беча, Венеције или Напуља. У њему је боравио чак петнаест пута, последњи пут само два месеца пред смрт. Увек је био срдечно дочекан, а једном му је чак гувернер гроф Франц фон Штадион приредио свечани дочек са војном парадом. Владикин домаћин у Трсту био је гроф Матија Ивановић, па му је Његош у знак захвалности посветио „Глас становника гребена“. Одседао је у грофовој раскошној палати „Ивановић“, на Пјаци дел Унита.

EN

hospitality and gave an annual salary to Dositej Obradović. Drago Teodorović travelled the world and was one of the biggest literary names of his time. Trieste is connected to Dositej's famous educational work *Letters to Haralampije*. These are letters that he sent from Leipzig to the Trieste parish priest Haralampije Mamula, Serb from Croatia. Pavle Solarčić, linguist, archaeologist and poet, was also connected to the Teodorović family, the second-most important educator after Dositej, and the author of the first geography book in the Serbian language.

At the time when Dositej was living in Trieste, the city was home to the founder of Serbian Theatre, Joakim Vujić, who worked as a tutor in the home of the rich merchant Antonije Kvekić. It was there that his love of the stage was born, at the Teatro Nuovo, which is still one of the largest European theatre buildings.

Another important representative of the Kvekić family is Darinka, wife of Prince Danilo I Petrović Njegoš, the first princess of Montenegro and first woman with significant political influence in Montenegro. She introduced foreign languages, European manners and fashion to Montenegro.

Even though they loved Dositej, the Serbs of Trieste were distrustful of Vuk Karadžić. For them, his reforms were too radical. Vuk had only two great friends in Trieste, doctor Dimitrije Frušić and teacher Dimitrije Vladislavljević. Doctor Frušić gave a significant contribution to the construction of a large new hospital (Ospedale Maggiore). This was the largest and most modern hospital in the Habsburg Empire, behind the one in Vienna. It was he who introduced Vuk to Jernej Kopitar, famous philologist with ties in high circles across Europe.

Another palace near Canal Grande is the palace of the Riznić brothers from Sarajevo. Jovan's beautiful wife Amalia, daughter of a Serbian nobleman from Banat, was the muse of Alexander Pushkin. The poet dedicated a collection of verses to her, and her portraits' drawn by Pushkin can be found in the manuscript of "Eugene Onegin". Jovan Riznić was one of the wealthiest merchants in Odessa, where he founded the first Italian opera referenced by Pushkin in "Onegin".

The Vučetić Palace was constructed by Mihajlo Vučetić, originally from the Bay of

Kotor. His son Jovan was knighted, served as a deputy in the Vienna Parliament and was one of the founding partners of the famous shipping company Lloyd. The design for the palace was made in 1824 personally by the architect Antonio Buttazzoni, one of the best-known and most expensive architects of the day.

The Stella Polare Palace is owned by the Serbian Orthodox Municipality and was left to the Illyrian community by Aleksandar Vukasović. On the ground level is the famous bistro "Stella Polare" where the likes of Njegoš and James Joyce used to have coffee.

The Škuljević Palace was bought by Hristifor (Risto), originally from Mostar, at the Venice Square. This palace used to hold the Consulate building and in 1922/1923 it was where our Nobel Prize winner, vice-consul at the time, Ivo Andrić, stayed. Risto left more than one half of his priceless property to the Serbian community.

Hristifor (Risto) was the progenitor of the Trieste Popović family, a shipowner and famous maritime captain. His son Drago was friends with the Serbian Prince Mihajlo Obrenović, and Drago's son Evgenije fought in the ranks of Prince Nikola's army and participated in the negotiations between Italy and Montenegro about the marriage between Montenegrin princess Jelena Petrović and the King of Italy Vittorio Emanuele III.

Today, there are no old Serbian families or their descendants in Trieste. The only things that still testify about the wealth of a time gone by are the fascinating buildings. However, this does not mean that people, ideas and capital stopped circulating. The port that spent half a century in a provincial slumber is reconnecting with the world and gaining more importance at the European and global levels. This city is also becoming the destination for many newcomers from Belgrade and Novi Sad who are buying more and more real-estate at the corner of the Adriatic and starting lucrative businesses in the north of Italy. They have thus chosen to base their lives and businesses on the deep foundations of a city where even to this day the Italian greeting "buongiorno" is occasionally answered by the Serbian "dobro dan". ♦

Bishop Regular Visitor

Outside the borders of his native country, Bishop Petar Petrović Njegoš spent a lot of time in Italy, and Trieste was a mandatory stop on his way to Vienna, Venice or Naples. He stayed there as much as fifteen times, the last time just two months before he died. He was always welcomed warmly, and one time the Governor Franz von Stadion organised an official reception with a military parade for Njegoš. The Bishop's host in Trieste was Count Matija Ivanović and as a token of gratitude, Njegoš dedicated the *Voice of the Reef Dwellers* to him. He used to stay in the Count's lavish palace "Ivanović" at the Piazza Unita d'Italia.

ЧЕН БО

ДИПЛОМАТСКА
ПРЕДСТАВНИЦА
НР КИНЕ ТОКОМ
СЛУЖБОВАЊА У
БЕОГРАДУ ОСТАВИЛА
ЈЕ ДУБОК ТРАГ У
НАШОЈ ЗЕМЉИ

CHEN BO

PR CHINA AMBASSADOR
LEFT A DEEP IMPRESSION ON
SERBIA WHILE SERVING IN
BELGRADE

ЧЕЛИЧНА АМБАСАДОРКА НЕЖНОГ СРЦА

IRON AMBASSADOR WITH A KIND HEART

RS Довиђења,
йредседнице!
Довиђења, Београде!
Довиђења, Србијо!
Хвала свима на
свему!

Овим речима се доскорашња амбасадорка Народне Републике Кине у Србији, Њена екселенција Чен Бо, на ћирици, опростила на свом твитер-профилу од земље домаћина, 8. августа, пошто јој се завршио дипломатски мандат.

У част овог великог пријатеља Србије, амбасадорки је приређен опроштајни пријем, а „челична леди кинеске дипломатије”, како су је назвали домаћи медији, изјавила је да ће ма где била Србију носити у срцу.

Дама која је освојила срца грађана наше земље не само перфектним знањем српског језика, већ и неконвенционалним понашањем, док је обилазила готово сва градилишта са шлемом на глави и пењала се по скелама по киши и ветру, дала је нови импулс дубокој сарадњи двеју држава. И у Београду и у Пекингу се српско-кинески односи узимају као пример искрених, поштених и пријатељских релација између две земље и два народа, чему је велики допринос дала и Чен Бо. Као службеник кинеске амбасаде у Београду, на различитим функцијама и нивоима, трудила се да приближи два географски удаљена народа и да њихове везе учини чврстим и трајним.

EN Goodbye,
Mr. President!
Goodbye, Belgrade!
Goodbye, Serbia! Thank
you all for everything!

This is how recent PR China Ambassador to Serbia, Her Excellency Chen Bo, said goodbye to her host country, posting in Serbian Cyrillic on Twitter on 8 August, after her term of office officially ended.

A farewell reception was organised in honour of Ambassador Bo, who is known to be a true friend of Serbia. The “Iron Lady of Chinese Diplomacy” as she is known in the local media, said that she would carry Serbia in her heart wherever life took her.

Ambassador Bo won the affection of our citizens not only with her proficiency in the Serbian language, but also with unconventional demeanour. She will be remembered for visiting almost all of the construction sites in our country wearing a helmet and climbing scaffolding in rain or wind. She gave a new impulse to the deep cooperation between the two countries. In both Belgrade and Beijing, the Serbian-Chinese relations are seen as an example of honest, fair and friendly relations between two countries and peoples, which is in no small part the result of Chen Bo’s efforts. Serving in the Chinese Embassy in Belgrade, across different positions and levels, she tried to bring together the two peoples separated by geography and to make their relations firm and durable.

RS

Судећи по несвакидашње топлој и присној атмосфери на опроштајном пријему, који је у част амбасадорке Бо уприличио председник Србије Александар Вучић, у томе је и успела.

„Када у Србији испраћамо искрене пријатеље, то радимо са сетом, али и поносом због части и прилике да таквог пријатеља имамо”, казао је председник том приликом и нагласио да ће за амбасадорку Бо Србија увек бити као друга кућа.

Он је више пута за последње четири године истицао да је ова тиха, стрпљива и одмерена жена за Србију много више од дипломатског представника НР Кине. Она је „пре свега, наш драгоцен пријатељ”.

„Планирали смо многе пројекте заједно, радовали се сваком километру пута и пруге, делили бриге у тешким временима, слушали једни друге са пажњом и уважавањем и увек се ослањали на подршку и партнерски став велике НР Кине за све што је Србији и њеним грађанима било потребно”, рекао је председник на опроштају, и додао да, и када је било најтеже, снажна посвећеност амбасадорке јачању свеобухватних односа између Кине и Србије увек је носила њен лични печат искрене љубави и поштовања према нашој земљи и народу.

„Зато је Србија њена друга кућа у којој више није гост, већ неко ко ће овде увек бити дочекан са радошћу, поштовањем и огромном наклоношћу”, поручио је на крају.

НЕПОСРЕДНО ПРЕ ТОГА, ОДЛАЗЕЋА АМБАСАДОРКА огласила се на свом твитер-налогу и признала да никада неће „заборавити наше заједничке напоре за унапређење кинеско-српске узајамно корисне сарадње”.

Много је догађаја везаних за нашу земљу у биографији амбасадорке Бо. У Србију је дошла још деведесетих година, а са нашим народом делила је све прилике и неприлике које су га сналазиле.

Из њене званичне биографије види се да је рођена у јануару 1970. године, да се школовала на Кинеском универзитету иностраних послова и 1992. почела да ради у Министарству спољних послова. Од 1992. до 1996. радила је у Дирекцији за источну Европу и централну Азију МСП Кине у служби аташеа. Наредне три године била је трећа секретарка и аташе у Амбасади НР Кине у СР Југославији. Од 1999. до 2004. поново је распоређена у Дирекцију за источну Европу и централну Азију МСП као трећа секретарка и шеф одељења, а од 2004. до 2006. била је шеф одељења у Дирекцији за Европу МСП. Након ове дужности, Чен Бо се 2006. поново враћа у Амбасаду НР Кине у Србији и наредне две године обавља дужности саветнице.

Од 2008. до 2014. године била је саветница и заменица шефа Дирекције за Европу, а потом је годину дана била и заменица градоначелника града Тангшана у провинцији Хебеи. Свој четворогодишњи мандат као амбасадорка Кине у Босни и Херцеговини обављала је од 2015. до фебруара 2019. године, када званично постаје амбасадорка НР Кине у Републици Србији, где долази на место свог претходника Ли Мачанга. Непосредно пре одласка из суседне БиХ биће одликована Орденом заставе Републике Српске.

Чен Бо је удата и има ћерку.

Ово каже званична биографија, а незванично додаје да је била и остала један од омиљених дипломатских представника у нашој земљи. Заједничка оцена политичких аналитичара и медија у Србији током мандата неуморне амбасадорке, као и после њеног одласка, била је да је успела да продуби односе између Кине и Србије до „челичног пријатељства”, како су то понекад наглашавали политички лидери двеју земља, па и она сама.

Готово да није било градилишта које није обишла, често и ван протокола. Њено присуство на манифестацијама, на којима се није очекивао дипломата њеног ранга, показивало је колико јој је стало до Србије.

Нема грађанина који се, дирнут, не сећа сцена када су током пандемије вируса корона на београдски аеродром „Никола Тесла” слетеле вакцине из Кине. Амбасадорка Чен Бо је дочекала први контингент, 31. марта 2020. Захваљујући њеном каснијем ангажману, не само да су вакцинисани житељи српских градова и села, већ су у нашу земљу долазили чак и грађани суседних земаља, па и ЕУ, да би се цеппивом заштитили од смртоносног вируса. Председник Србије Александар Вучић рекао је тада: „Нема материјала и машине које Кина није одобрила, све што смо тражили.”

ОТПРИЛИКЕ У ИСТОМ ПЕРИОДУ АМБАСАДОРКА отвара твитер-профил на коме остаје веома активна све до данас. У првој објави 19. марта 2020. године поставља срце које деле грбови Кине и Србије и на српском језику изражава понос јер представља своју родну земљу међу новим пријатељима.

Она посредује у доласку кинеских инжењера и стручњака с циљем изградње српско-кинеских лабораторија „Ватрено око” за тестирање на корону - једне на Поликлиници Клиничког центра Србије и друге у Нишу. Две најмодерније лабораторије стигле су као помоћ Кине, а амбасадорка је тада изјавила да се српски и кинески народ „боре раме уз раме” против пандемије. У лабораторијама се дневно ради-

ПОСТОВИ НА ЋИРИЛИЦИ

Чен Бо је увек промовисала и кинеску културу овде и српску у домовини. Објављивала је снимке српских студената који држе говоре на кинеском језику, али и бројне постове у којима је покушала да упозна житеље наше земље, на српском, и то на ћирилици, са кинеским празницима, обичајима, традицијом. Тако су њени пратиоци из Србије могли да сазнају када је основана Народна армија Кине, када се обележава Дан медицинских радника у овој земљи, али и када је први пут обележен Међународни дан чаја.

POSTS IN CYRILLIC

Chen Bo always promoted Chinese culture here and Serbian culture in her homeland. She published videos of Serbian students giving speeches in Chinese and used social networks teach the people of our country, in Serbian Cyrillic, about Chinese holidays, customs, tradition. That is how her followers form Serbia could learn about the date when People's Army of China was formed, when the Chinese celebrate Medical Workers' Day, and when the International Tea Day was first celebrated.

Judging by the uncommonly warm and close atmosphere at the farewell reception, organized in Ambassador Bo's honour by the President of Serbia Aleksandar Vučić, her efforts were a success.

"In Serbia, saying farewell to friends always comes with a sense of sorrow, but also pride to have had such a formidable friend in the first place", said the president on the occasion and added that Serbia would always be a home away from home for Ambassador Bo.

Over the past four years he said on several occasions that for Serbia, this quiet, patient and modest woman is much more than just a diplomatic representative of PR China. She is, "above all, our precious friend".

"We planned many projects together, looked forward to every kilometre of road and railroad, shared our concerns at difficult times, listened to each other with care and respect and always relied on the support and partnership with the great country of China for everything that Serbia and its citizens needed", said the president at the farewell ceremony, adding that in the hardest of times, the strong dedication of the ambassador to the strengthening of overall relations between China and Serbia always carried her own personal touch of sincere admiration and respect for our country and people.

"That is why Serbia is her home away from home. She is not a guest here anymore, but a person that we will always welcome with joy, respect, and great affection", he added.

Sometime before, the outgoing ambassador took to her Twitter profile and admitted that she would "never forget our joint efforts in improving the mutually beneficial Chinese-Serbian cooperation".

There are many ties to our country in Ambassador Bo's biography. She came to Serbia in the 1990s and was with our people in good and bad times.

Her official biography states that she was born in January 1970, that she graduated from the Chinese University of Foreign Affairs and that she started working in the Ministry of Foreign Affairs in 1992. Between 1992 and 1996 she was an attaché in the Department for Eastern Europe and Central Asia of

the Chinese Ministry of Foreign Affairs. She spent the next three years as third secretary and attaché at the PR China Embassy in FR Yugoslavia. Between 1999 and 2004 she was again deployed to the Department for Eastern Europe and Central Asia as third secretary and head of department, and between 2004 and 2006 she was the head of unit in the Department for Europe of the Ministry of Foreign Affairs. After this duty, in 2006 Chen Bo again returned to the PR China Embassy in Serbia, where she worked as advisor for two years.

Between 2008 and 2014 she was the advisor and deputy head of the Department for Europe, and then spent one year working as Deputy Mayor of Tangshan, Hebei Province. She served as PR China's Ambassador to Bosnia and Herzegovina between 2015 and February 2019 when she was officially appointed PR China's Ambassador to the Republic of Serbia after Ambassador Li Machang. Just before she left Bosnia and Herzegovina, she was awarded the Order of the Flag of Republika Srpska.

Chen Bo is married and has a daughter.

This is all official information. Unofficially, though, she was and still is one of the favourite foreign diplomats in our country. It is a joint belief of political analysts and the media in Serbia that Ambassador Bo succeeded in deepening the relations between China and Serbia, turning them into a "friendship of steel", as political leaders of the two countries and she herself sometimes used to say.

There are almost no construction sites that she has not visited, often outside of protocol. Her presence at the events where diplomats of her rank were not expected, showed how much she cared for Serbia.

All of us remember the touching scenes during the COVID-19 pandemic when vaccines from China landed on the Nikola Tesla Airport in Belgrade. Ambassador Chen Bo was there to personally receive the first contingent on 31 March 2020. Owing to her subsequent efforts, not only did the people in Serbian towns and countryside get vaccinated, but citizens of neighbouring countries as well, even those from the EU, who came to our country to be vaccinated against the deadly virus. Serbian President Aleksandar Vučić said at the time: "China approved all of our requests for materials and machines."

Around the same time, the ambassador opened her twitter profile where she is still very active. Her first post on 19 March 2020 was a heart made out of the crests of China and Serbia, stating in the Serbian language that she was proud to represent her native country among new friends.

She was involved in the arrival of Chinese engineers and experts with a purpose of building Serbian-Chinese "Fire Eye" laboratories for COVID-testing – one at the Polyclinic of the Clinical Centre of Serbia, and the other in Niš. The two

RS

ло по 3.000 тестова на ковид, захваљујући чему је наша земља доспела у сам врх по броју тестираних у овом делу Европе.

Из Кине су нам током целе пандемије стигле и маске, тестови и други вид опреме, а ми смо на ове пријатељске гестове узвратили, између осталог, добротворним концертном на Калемегдану, на ком се скупио новац за помоћ житељима Вухана.

Српско-кинески блиски односи почињу још када је СФРЈ признала НР Кину, 1949. године. Ова земља је, надаље, деведесетих година, подржала Југославију за време сукоба на Косову, осуђујући НАТО бомбардовање Србије и Црне Горе. Током 1999. НАТО авијација бомбама погађа кинеску амбасаду на Новом Београду. Пекинг до данас није променио став и доследно подржава наше напоре да заштитимо суверенитет и територијални интегритет када је у питању самопрокламована независност Косова, што је Чен Бо истицала сваки пут за време мандата.

ОНО ШТО ЈЕ ПОСТИГНУТО У ТЕ четири године њене амбасадорске мисије оставило је трајне трагове на данашње српско друштво. Кина постаје један од кључних партнера наше земље. Инвестира више од 900 милиона евра у зрењанинску фабрику гума „Линглонг“, што је највећа гринфилд инвестиција овде. Захваљујући кинеским улагањима од преко 100 милиона долара несметано ради Железара у Смедереву, док „Зиђин“ у Бору стално шири привредне делатности. Стигла су и велика кинеска улагања у, нама економски значајну, пругу Будимпешта-Београд.

Пет година пре доласка амбасадорске Бо, изграђен је Пупинов мост преко Дунава, чиме је започела сарадња двеју земаља у области инфраструктуре. Кинеска фирма China Road and Bridge Corporation (CRBC) једно је од првих инфраструктурних предузећа које је ушло на српско тржиште. У међувремену, CRBC се активно укључио у изградњу инфраструктурних пројеката, као што су деонице ауто-пута „Милош Велики“, брза пруга за Будимпешту и пројекат „Чиста Србија“. Склопљен је уговор вредан 3,2 милијарде евра за унапређење канализационих система у 60 локалних заједница.

Кина је инвестирала и у друге пројекте, попут фабрике „Хинге“ у Нишу, „Хисенсе“ у Ваљеву, а отпочела је и изградња модерне фабрике и логистичког центра за производњу индустријских машина за бризгање пластике у Руми („Хаитијан група“)… Само компаније „Зиђин“, „Линглонг“ и „Хисенсе“ кроз различите пројекте отвориле су 20.000 радних места. Различити финансијски производи помогли су и реализацију пројекта „Модернизација телефоније и интернета“.

Србија је постала чланица Азијске банке за инфраструктурна улагања 2019. године, а у току су договори о оснивању клириншке банке за РМБ у Србији, што ће олакшати пословање српских компанија са Кином и ојачати отпорност на финансијске ризике.

У протеклих дванаест година, према подацима Народне банке Србије, у нашу државу уложено је више од 3,2 милијарде директних инвестиција из НР Кине. Србија и Кина данас, умногоме захваљујући дипломатском умећу амбасадорке Чен Бо, имају ближи однос него икада у историји. Економска блискост расте, а ова држава улаже и даље у изградњу путева, фабрика, тунела... Србија годишње у Кину извози 1,3 милијарде долара, што је невероватних 60 пута више него пре десет година. И увоз из Кине у Србију такође је на својој највишој тачки са чак 1,4 милијарде евра само у 2022. години.

„Србија и Кина јесу удаљене земље, али наши народи нису. Док их год веже узајамно поштовање и пријатељство у срцима људи, километри не могу да буду препрека њиховој блискости“, једна је од њених изјава која најбоље описује суштину односа Србије и Кине.

Још један у низу пројеката који представља симбол пријатељства и стратешког партнерства јесте индустријски парк „Михајло Пупин“, у Београду, такође договорен у време мандата амбасадорке Чен Бо.

ОВА „ЧЕЛИЧНА ЛЕДИ ДИПЛОМАТИЈЕ“ била је уз Србију и у добрим и у изазовним тренуцима, увек се трудећи да промовише српско-кинеску сарадњу. Осим снажног развоја привредних односа, у току њеног мандата сарађивало се и у другим областима. Примера ради, отворен је Кинески културни центар на Новом Београду. Али, госпођа Бо показивала је и интересовање и љубав према српској култури и Београду. Говорила је да је у Београд први пут стигла пре тридесет година, а да је за све ово време дух града остао исти. Није пропуштала да грађанима Србије честита све празнике, и државне и верске, а на свој твитер-налог качила је и снимке како фарба и украшава ускршња јаја.

Увек са правом дипломатском мером, усклађеном са сликом древне државе коју је представљала, Чен Бо до краја није заборавила старе пријатеље. Вратила се у домовину, али, како је рекла, то није крај приче о српско-кинеским односима. То је тек увертира.

„Оно на шта сам највише поносна у односима Београда и Пекинга јесте то што се наша обострано корисна сарадња бори са свим врстама изазова, чиме се јача наше челично пријатељство“, навела је у последњем интервјуу.

На месту амбасадора наследио ју је Његова екселенција Ли Минг. ◆

3,2

МИЛИЈАРДЕ
ДИРЕКТНИХ
ИНВЕСТИЦИЈА ИЗ НР
КИНЕ У ПРЕТХОДНИХ
12 ГОДИНА

1,3

МИЛИЈАРДЕ ДОЛАРА
ГОДИШЊЕ ИЗВОЗИ
СРБИЈА У КИНУ

1949.

ГОДИНЕ СФРЈ ЈЕ
ПРИЗНАЛА НР КИНУ

КИНЕСКИ
ТУРИСТИ

Сарадња Србије и Кине, према оцени Чен Бо, значајан успех на свим пољима остварила је захваљујући иницијативи „Појас и пут“, која навршава прву деценију. Простор за даље унапређење она види у области туризма, обновљиве енергије, вештачке интелигенције, медицине, биотехнологије, пољопривреде, телекомуникација. Кинески туристи сврстали су Србију у топ 5 дестинација, а 2019. године остварено је рекордних 150.000 посета. Само у прва четири месеца ове године број ноћења је за 45 одсто већи него у истом периоду годину пред пандемију короне.

3,2

BILLION USD OF
FOREIGN DIRECT
INVESTMENT FROM PR
CHINA OVER THE PAST
12 YEARS

1,3

BILLION USD IS THE
ANNUAL EXPORT OF
SERBIA TO CHINA

1949

WAS THE YEAR WHEN
SFRY RECOGNISED
PR CHINA

CHINESE TOURISTS

According to Chen Bo, the cooperation between Serbia and China was successful all-around owing to the "Belt and Road" initiative, which started ten years ago. She still sees room for improvement in the fields of tourism, renewable energy, artificial intelligence, medicine, biotechnology, agriculture, and telecommunications. Chinese tourists ranked Serbia among the top 5 most interesting destinations worldwide and in 2019 there were a record-breaking 150,000 visits. Only in the first four months of this year, the number of overnights was 45 percent higher than in the same period one year before the COVID-19 pandemic.

state-of-the-art laboratories were China's aid to Serbia, and the ambassador said on that occasion that the Serbian and Chinese peoples were fighting "shoulder to shoulder" against the pandemic. Around 3,000 COVID tests were analysed every day, which meant that our country was among the highest-ranking according to the number of tested persons in this part of Europe.

During the pandemic, we received masks, tests and other equipment from China, and we repaid them by, among other things, organising a charity concert on Kalemegdan, where aid was collected for the citizens of Wuhan.

The close Serbian-Chinese relations began when SFRY recognised PR China in 1949. This country then supported Yugoslavia in the 1990s during the Kosovo conflict, condemning the NATO bombing of Serbia and Montenegro. In 1999, NATO aviation bombed the Chinese Embassy in Novi Beograd. Beijing is still supporting Serbia's efforts to protect its sovereignty and territorial integrity when it comes to the self-proclaimed independence of Kosovo, which is something that Chen Bo often pointed out during her term.

The achievements over the four years of her mission have left permanent impressions on today's society in Serbia. China is becoming one of our country's key partners. They are investing more than 900 million euros in the Zrenjanin tire factory "Linglong", which is the largest greenfield investment here. Owing to Chinese investment of more than 100 million dollars, the Smederevo Steel Plant is functioning smoothly, whereas "Zijin" in Bor is constantly expanding their economic activity. Major Chinese investments have also been made in the railroad between Budapest and Belgrade, which is of special importance for us.

Five years prior to Ambassador Bo's arrival, the Pupin Bridge across the Danube was built, which was the beginning of cooperation between the two countries in infrastructure. The Chinese Company China Road and Bridge Corporation (CRBC) is one of the first infrastructure companies that entered the Serbian market. In the meantime, CRBC has taken active part in infrastructure projects such as sections of the "Miloš Veliki" highway, the high-speed railway to Budapest and the "Clean Serbia" project. A contract worth 3.2 billion euros was made to improve the sewage system in 60 local communities.

China also invested in other projects, such as the "Hinga" factory in Niš, "Hisense" in Valjevo, and they began constructing a modern factory and logistics centre for the production of industrial machines for plastic injection in Ruma ("Haitian" group). Only "Zijin", "Linglong" and "Hisense" opened 20,000 jobs through different projects. Funds were also invested in the realization of the project "Modernising Telephony and Internet".

Serbia became a member of the Asian Bank for Infrastructure Investment in 2019, and negotiations are ongoing for the founding of an RMB clearing bank in Serbia, which will facilitate business activities of Serbian companies with China and strengthen resilience to financial risks.

Over the past twelve years, according to the data of the National Bank of Serbia, more than 3.2 billion dollars of direct investment were made in Serbia by PR China. Today, Serbia and China, largely because of Ambassador Chen Bo's diplomatic skills, have a closer relationship than ever before. Economic ties are growing, and China is still investing in the construction of roads, factories, tunnels... Annually, Serbian exports to China amount to 1.3 billion USD, which is a staggering 60 times more than 10 years ago. The import from China to Serbia is also at its peak with as much as 1.4 billion EUR only in 2022.

"Serbia and China may be distant countries, but this cannot be said of our people. As long as we are connected by mutual respect and friendship in the hearts of people, kilometres will not be an obstacle to our relations", Bo said once, describing perfectly the essence of Serbian-Chinese relations.

Another project which symbolises friendship and strategic partnership is the "Mihajlo Pupin" Industrial Park in Belgrade, whose construction was also agreed during Ambassador Chen Bo's term of office.

The "Iron Lady of Diplomacy" stood together with Serbia in good and challenging times, always working to promote Serbian-Chinese cooperation. In addition to the substantial development of economic relations, during her mandate there was successful cooperation in other areas as well. For example, the Chinese Cultural Centre was opened in Novi Beograd. Ms. Bo also showed interest and love for the Serbian culture and the city of Belgrade. She said that she had arrived in Belgrade thirty years ago for the first time and that the spirit of the city had remained the same throughout. She never missed an opportunity to congratulate all holidays to the citizens of Serbia, both state and religious ones, and even posted videos of herself colouring and decorating Easter eggs to her Twitter account.

Always with the right measure of diplomacy backed with the image of the ancient country she represented, Chen Bo will never forget about her old friends. She returned to her motherland, but, as she said, this is not the end of the story of Serbian-Chinese relations. This is only the beginning.

"The thing I am most proud of vis-à-vis the relations between Belgrade and Beijing is the fact that with our mutually beneficial cooperation we are constantly able to resolve new challenges, which further strengthens our friendship of steel", she stated in her last interview.

She is succeeded by His Excellency, Ambassador Li Ming. ♦

БУЂЕЊЕ ДИВА СА ИСТОКА

Giant of the East Awakens

МАО ЦЕДУНГ И РИЧАРД НИКСОН
/ MAO ZEDONG AND RICHARD NIXON

ХЕНРИ КИСИНЏЕР И МАО ЦЕДУНГ / HENRY KISSINGER AND MAO ZEDONG

**КАКО ЈЕ КИНА У
ЈЕКУ ХЛАДНОГ РАТА
ПОСТИГЛА КОМПРОМИС
СА САД И ИЗАШЛА НА
СВЕТСКУ СЦЕНУ**

**HOW CHINA MADE A
COMPROMISE WITH USA AT
THE PEAK OF THE COLD WAR
AND BROKE OUT ON THE
INTERNATIONAL STAGE**

Када је један од највећих европских познавалаца Кине француски професор Рене Етјембл пре пола века позвао своје студенте на Сорбони да уче кинески језик – гледали су га са чуђењем. Исти ефекат изазвале су његове речи да ће „земља коју су више од сто година експлоатисали европски трговци, војници понижавали, а пустолови исмевали постати далеко највећа сила на свету“. Иако му нису веровали, чувени синолог свој савет младима темељио је на дубоком познавању кинеске цивилизације, њене културне матрице и свести о неопходности успостављања веза са народом који се ближи популацији од милијарду људи.

Указивање на Кину као на глобални демографски, економски и политички феномен, пре свега пола века, у Европи и Америци изазивало је чуђење и неверицу. Свега неколико деценија, међутим, било је потребно да ова земља изађе из сенке у којој је живела, стекне пуну међународну афирмацију, обезбеди моћни економски раст и развој, на сасвим новим основама постави своју привреду, одбрану, науку и образовање и позиционира се као глобална светска суперсила.

„Цин на истоку се пробудио“, гласио је наслов једне анализе почетком двехиљадитих година, објављене у магазину „Тајм“, у коме се упозоравало на експанзију кинеске економије и реалне могућности да ова земља својом јединственом привредом покори свет. Ове речи до данас готово непрекидно одјекују светским форумима и европским и америчким политичким сценама, при чему је Пекинг драстично ојачао и готово све друге ресурсе. Кинеско економско чудо стигла су и престижна и друга кинеска чуда – војно, дипломатско, научно, просветно, грађевинско...

Кина коју данас видимо наоко нема сличности са великом, али тихом, смерном и повученом земљом која је шездесетих и седамдесетих година корак по корак излазила на светску сцену. Познаваоци кинеске прошлости, какав је свакако био и професор Етјембл, свесни да је реч не о држави и народу него о заокруженој миленијумској цивилизацији, данас не деле ни чуђење нити изненађење експанзијом ове земље. Савремени успон Кине они виде као природну, логичну и неминовну етапу у еволуцији народа чији су корени дубоко у историји света.

Ипак, усправљање источног дива није текло брзо нити лако, а одвијало се у оквиру драматичних догађаја којима је био бременит 20. век. „И најдужи пут почиње првим кораком“, казао је кинески филозоф Лао Це, пре више од 25 векова, што савршено илуструје не само прошлост ове земље, него и њену нововекову експанзију.

Долазак Никсона у Кину
/ Arrival of Nixon in China

Кључни тренутак изласка Кине на светску сцену јесте 1980. година, када је окончана дуга изолација земље, а Пекинг први пут у историји постао члан свих важних светских и међународних организација. То је и година када су кинеске власти, у свом стилу, тихо и без помпе, али системски и упорно, коначно заокружиле нови концепт економије, културе и политике, напуштајући круту маоистичку доктрину утемељену на искуствима Совјетског Савеза.

Прекидом међународне изолације окончан је процес отварања Кине, који се сматра једним од највећих дипломатских феномена савремене историје. Везује се за Хенрија Кисинџера, „патријарха светске дипломатије“, хладноратовска гибања и различите интересне концепције тадашњих – а и данашњих суперсила – САД и Совјетског Савеза. У том светлу, посебну симболику имала је Кисинџерова летошња посета Пекингу, где га је, уз највише поштовање и уважавање, примио кинески председник Си Ђинпинг. Иако је данашњи свет драстично другачији у односу на време када је Кисинџер америчким администрацијама исцртавао мапе света, овај догађај многе је подсетио управо на улогу САД у изласку Кине на светску сцену и њену брзу и ефикасну експанзију.

Традиционално америчко-кинеско пријатељство прекинуто је победом кинеских комуниста у грађанском рату, и њиховом прикључењу 1950. рату у Кореји. Вашингтон се одлучио за политику изолације Пекинга. Односе из тог времена најбоље илуструје гест америчког државног секретара Џона Фостера Далеса, који је 1954. на Женевској конвенцији о Индокини одбио чак и да се куртоазно рукује са кинеским премијером Чоу Енлајем.

Нагло и оштро захлађење односа између Кине и СССР-а и фактор вијетнамског рата, међутим,

У време председника Денг Сјаопинга 1980. године окончана је изолација Кине, која је потом постала члан свих међународних институција.

Односи са САД успостављени су још 1969. године, када почиње кинеско отварање према свету.

Председник САД Никсон, после договора са Пекингом, прогласио је „нову структуру мира“

In 1980, during the presidency of Deng Xiaoping, Chinese isolation ended, and the country became member of all international institutions.

The relations with USA were established in 1969, when China started opening to the world.

US President Nixon, after his agreement with Beijing, announced the “emerging structure of peace”

When one of the greatest European experts on China, French Professor René Étiemble, invited his students at the Sorbonne to start learning Chinese half a century ago – people were baffled. His words that the “country which had been exploited for more than a century by European traders, humiliated by soldiers, and ridiculed by adventurers, will become by far the largest power in the world” were equally shocking. Even though no one believed him, the famous sinologist based his advice to the youth on a deep understanding of the Chinese civilization, its cultural matrix and awareness of the necessity of establishing ties with the nation that was approaching the population of a billion people.

Pointing China out as a global demographic, economic and political phenomenon half a century ago caused wonder and disbelief in Europe and America. However, it took just a few decades for the country to step out of the shadows, gain full international affirmation, ensure powerful economic growth and development, and to base its economy, defence, science and education on completely new foundations, positioning itself as a global superpower.

“The Giant of the East Awakens”, said the title of an analysis from the early 2000s, published in Time magazine, which warned of the expansion of Chinese economy and a realistic possibility of China’s world domination with its unique economy. These words have been echoed many times in the international fora and the European and American political stages, as Beijing continued to dramatically improve in practically all aspects. The Chinese economic wonder was surpassed by achievements in the fields of military, diplomacy,

science, education, construction...

The China of today bears almost no similarity to the large but quiet, humble and withdrawn country which was joining the world stage in the 1960s and 1970s, one step at a time. Those who knew Chinese past, such as professor Étiemble, having realized that they were not just a state or a people, but a rounded millennial civilization, were no longer amazed or surprised by the country’s expansion. The contemporary rise of China is now seen as a natural, logical and imminent stage in the evolution of a people whose roots run deep in the history of the world.

Still, the rise of the eastern giant was not quick or smooth, and took place in the context of dramatic events so common for the 20th century. “The journey of a thousand miles begins with one step”, said Chinese philosopher Lao Tzu more than 25 centuries ago, and this is a perfect illustration not only of the past of this country but of its recent expansion as well.

The key moment in China’s appearance on the international stage was the year 1980, when the long isolation of the country ended and Beijing first became a member of all relevant global and international organisations. This was also the year when the Chinese authorities, in their typical fashion, quietly and without fanfare, but systemically and persistently, finally rounded off the new concept of economy, culture and politics, abandoning the rigid Maoist doctrine based on the experiences of the Soviet Union.

The end of international isolation and final opening of China is considered to be one of the greatest diplomatic phenomena of modern history. It is tied to Henry Kissinger, the “patriarch of world diplomacy”, at a time of Cold War fluctuations caused by the interests of contemporary superpowers – USA and USSR. In that light, particularly symbolic was Kissinger’s visit to Beijing this summer, where he was received by the Chinese president Xi Jinping with the highest of honours. Even though the world today is drastically different compared to the time when Kissinger was drawing world maps for US administrations, this event reminded many of the role USA played in China’s appearance on the world stage and its quick and efficient expansion.

The traditional US-Chinese friendship was interrupted by the victory of Chinese communists in the civil war and their participation in the Korean War in 1950. Washington opted for the isolation policy towards Beijing. The relations from that time are best illustrated by the gesture of US Secretary of State John Foster Dulles, who in 1954 at the Geneva Convention on Indochina even refused to shake the hand of the Chinese Premier Zhou Enlai.

Ричард Никсон и Цюу Енлај говоре на банкету у Великој хали народа / Richard Nixon and Zhou Enlai speak at a banquet in the Great Hall of the People

био је први знак да би односи на релацији Вашингтон - Пекинг могли да помере са мртве тачке. Занимљиво је и да су на исту идеју о искористивању кинеског потенцијала ради смањења совјетског утицаја готово дошли истовремено и Де Гол и Конрад Аденауер, али државе које су водили у то време свакако нису имале моћ да дубински утичу на светску политичку сцену. Америка је могла, и своју прилику је искористила.

„Никсонова администрација сматрала је да је искључивање велике земље попут Кине из дипломатских опција исто као вођење спољне политике са једном руком везаном иза леђа. Били смо убеђени да ће повећање броја америчких спољнополитичких опција ублажити, а не заоштри став Москве. У политичком извештају који сам припремио Нелсону Рокфелеру наведено је: 'Започео бих дијалог са комунистичком Кином'. Умножавање опција у америчко-кинеско-совјетском троуглу, био је и Никсонов став. Он је рекао: 'Ми не смемо да чекамо промене, морамо да их подстакнемо'. Тим путем смо и кренули“, написао је идејни творац кинеског отварања Хенри Кисинџер у свом чувеном делу „Дипломатија“.

Кисинџер је имао правилан суд о Кини, а показало се и да је попут искусних синолога, добро процењивао перспективе њене будуће моћи. Ипак, у складу са својом доктрином, водио је рачуна о интересима САД у одмеравању снага са Москвом.

Дипломатски трилер, осмишљен у највишем врху америчке администрације, почео је да се одмотава. Потези који су уследили деценијама после тога биће изучавани и анализирани на бројним институтима и академијама широм света, као један од најпознатијих дипломатских феномена 20. века.

Бела кућа преко своје амбасаде у Пољској послала је сигнал Пекингу да постоји воља да се разговара. Уследили су и први сусрети, а разговори су резултирали Шангајским коминикеом – документом на који је 1972. године свој потпис ставио лично Никсон. Сувим дипломатским фразама и протоколарним речима овог акта прикривене су преузете обавезе: Кине да неће погоршавати ситуацију у Индокини и на Корејском полуострву, као и САД да неће успостављати хегемонију у Азији. Овај коминике, утемељен на тренутном односу снага великих сила и снажном антагонизму Вашингтона и Москве, постао је чврста полазна основа за даље преговоре. Пекинг је добро проценио да се указује шанса каква се ретко пружа и да се просто мора искористити.

У року од свега годину дана кинеско-амерички споразум постао је много садржајнији, експлицитнији, а добио је и глобалне размере. Договор је објављен у фебруару 1973. предвиђао је да се две земље заједнички одупру покушају

било које државе да заведе не само азијску, него и светску хегемонију. То је било огледало потпуно промењених односа – за једва годину и по дана, кинеско-амерички односи прешли су пут од жестоког непријатељства и изолације до сарадње која је практично била стратешко савезништво у случају претње.

Никсонова администрација могла је да успостави доктрину коју је назвала „нова структура мира“. Међународни односи су се драматично променили истог тренутка када је најављено америчко отварање према Кини.

„Био је то добар пример улоге личности у креирању спољне политике. Односи Кине и САД успостављени су после 20 година готово апсолутних прекида. Обе стране одлучиле су се за оно што је било неопходно – до тога би морало да дође без обзира на то ко се налазио на челу Америке или Кине. Али лакоћа и брзина којом је отварање остварено, као и обим успостављене сарадње, много су договали проишлости и одлучности кинеских и америчких лидера који су то постигли, али и проучавању националног интереса, што је за Америку био случај без преседана“, пише Кисинџер, који је на неки начин био идејни креатор ове дипломатско-политичке операције. ◆

Указивање на значај Кине као на глобални демографски, економски и њолишчки феномен, њре свећа њола века, изазивало је чуђење и неверицу. Свећа неколико деценија било је њољребно да ова земља изађе из сенке и на сасвим новом основама њосистави своју њришреду, одбрану и науку и њозиционира се као глобална свећска сујерсила.

Посредни допринос југословенске конфекције

Кинеско отварање према свету као и замршени политичко-дипломатски трилер крије у себи и један куриозитет, који је у ову сложјену причу умешао и Београд и Југославију.

Није наша земља ни на који начин учествовала у компликованим и деликатним операцијама преговора између Пекинга и Вашингтона, али посредно јесте допринела коначном решењу. Мало је познато да је први контакт америчке и кинеске стране остварен у Варшави на крајње необичном месту – модној ревији југословенских текстилних предузећа, која се 3. децембра 1969. године одржавала у варшавској Палати културе. Према сведочењу Хенрија Кисинџера, Никсон је дао налог Волтеру Стуселу, изузетно способном и дискретном америчком амбасадору у Пољској да искористи прву прилику и успостави контакт са кинеским отправником послова, како би с њим обавио деликатан разговор на амбасадорском нивоу. Стуселу се та могућност отворила на југословенској модној ревији. Док су пистом дефиловали „Бекови“, „Клузови“ и „Центротекстилови“ модели, Стусел је пришао кинеском колеги, који је не располажући никаквим инструкцијама за случај да му се обрати амерички амбасадор просто – побегао. Стусел је, међутим, успео да сатера у њошак отправниковог преводиоца, а историјска порука је успешно послата.

[Pointing China out as a global demographic, economic and political phenomenon half a century ago caused wonder and disbelief. It took just a few decades for the country to step out of the shadows it once lived in and base its economy, defence, science and education on completely new foundations, positioning itself as a global superpower.](#)

A sudden and strong cooling of relations between the USSR and China and the factor of Vietnam War, however, was the first sign that the relations between Washington and Beijing could begin to improve. It is interesting that De Gaulle and Konrad Adenauer also had the idea to use Chinese potential to reduce Soviet impact, but their countries at the time had no power to exert any major impact on the international political stage. America did, though, and it used its opportunity well.

“The Nixon administration felt that the exclusion of a major country such as China from the diplomatic options was the same as leading foreign policy with one hand tied behind one’s back. We were sure that by increasing US foreign policy options we would weaken Moscow’s influence. The political report I prepared for Nelson Rockefeller said: ‘I would like to start a political dialogue with communist China’. Nixon agreed about increasing the number of options in the US-Chinese-Soviet triangle. He said: ‘We should not wait for change, we need to instigate it’. This was the road that we took”, wrote the mastermind behind China’s opening, Henry Kissinger, in his famous work *Diplomacy*.

Kissinger was right about China, and it turned

out that, like the experienced sinologists, he was able to assess well the perspectives of its future power. However, in line with his doctrine, he always had USA’s interests in mind in squaring off against Moscow.

A true diplomatic thriller, fabricated at the very top of American administration, started unravelling. The moves that followed would be studied and analysed by many institutes and academies across the globe, as one of the most famous diplomatic phenomena of the 20th century.

The White House, through its Embassy in Poland sent a signal to Beijing that they were willing to start discussing. The first meetings followed, and the discussions resulted in the Shanghai Communiqué – a document signed in 1972 by Nixon himself. The dry diplomatic phrases and words of protocol concealed the undertaken obligations: China agreed not to deteriorate the situation in Indochina and the Korean Peninsula, and the US agreed not to establish a hegemony in Asia. This Communiqué, based on the current power relations between major forces and the strong antagonism between Washington and Moscow, became a solid basis for further negotiations. Beijing estimated well that this was a rare opportunity and that it simply had to be taken.

In just one year, the Chinese-American agreement became much more comprehensive, explicit, and extended to other parts of the world. The agreement from February 1973 envisaged that the two countries would jointly resist attempts of any country to impose a hegemony not only in Asia, but the world. This reflected the completely new relations – in just a year and a half, the Chinese-American relations went from fierce animosity and isolation to cooperation which was practically a strategic alliance in the event of a threat.

The Nixon administration was able to establish a doctrine they called “the emerging structure of peace”. International relations changed dramatically the very moment the US opening towards China was announced.

“This was a good example of the role personality can play in the creation of foreign policy. The relations between China and USA were re-established after 20 years of almost absolute interruption. Both parties decided to do what was necessary – this had to happen regardless of who was at the head of America or China. But the facility and speed with which the opening was achieved, as well as the volume of established cooperation, owed plenty to the shrewdness and decisiveness of Chinese and American leaders who worked on this. Another reason was the understanding of national interest, which was unprecedented for America”, writes Kissinger, who was one of the originators of this diplomatic and political operation. ◆

Indirect Contribution of Yugoslav Fashion

The Chinese opening to the world and the resulting political and diplomatic thriller that ensued includes a bit of trivia, which involves Belgrade and Yugoslavia in this complex story.

Our country did not participate in the complicated and delicate negotiations between Beijing and Washington but it did contribute indirectly to the final resolution. It is a little-known fact that the first contact between the American and Chinese parties was made in Warsaw at a very unusual place – the fashion show of Yugoslav textile companies, which took place on 3 December 1969 at the Warsaw Palace of Culture. According to the testimony of Henry Kissinger, Nixon ordered Walter Stoessel, extremely capable and discreet American Ambassador to Poland to use the first opportunity and establish contact with the Chinese chargé d’affaires, in order to have a delicate conversation at the ambassadorial level. Stoessel found his opportunity at the Yugoslav fashion show. While models wearing clothes designed by companies such as “Beko”, “Kluz” and “Centrotekstil” walked the catwalk, Stoessel approached his Chinese colleague, who had no instructions on how to behave in case the American ambassador spoke to him, so he simply – ran away. However, Stoessel managed to corner the chargé d’affaires’ interpreter and the historic message was successfully delivered.

ПРОСЛАВА 115 ГОДИНА ДИПЛОМАТСКИХ ОДНОСА ИЗМЕЂУ СРБИЈЕ И ЕГИПТА
CELEBRATING 115 YEARS OF SERBIA-EGYPT DIPLOMATIC RELATIONS

Њ. Е. БАСЕЛ САЛАХ МУСТАФА АХМЕД, АМБАСАДОР ЕГИПТА У СРБИЈИ
H. E. BASSEL SALAH MOSTAFA AHMED, THE EGYPTIAN AMBASSADOR TO SERBIA

У срцу египатске етике лежи жарка љубав према животу

At the Heart of Egyptian
Ethos Lies a Fervent Love for Life

RS

У средишту Балкана, историјске везе Србије стварају сложени мозаик, повезујући је са различитим нацијама широм света. Међу њима је и Египат, поштована древна цивилизација укореењена у Африци. Пошто две нације обележавају 115. годишњицу дипломатских веза, богатство и дубина њихове заједничке историје и вредности долазе до изражаја. Имали смо част да разговарамо са Њ. е. Баселом Салахом Мустафом Ахмедом, амбасадором Египта у Србији, који нуди увид у трајне везе између Србије и Египта, међусобна учења и заједничке визије које и даље обликују њихову будућност.

Прошло је 115 година од успостављања дипломатских односа, што је важна прекретница за обе наше земље. Постоји ли неки посебан догађај или тренутак који истичете као прекретницу у нашим билатералним односима?

Од успостављања дипломатских веза, наше земље су уживале у дубоким историјским и духовним везама, са посебним акцентом на посету Светог Саве манастиру Свете Катарине у Синају 1243. године. У новије време, посета председника Абдела Фатаха ел Сисија Србији 2022. године, прва посета египатског лидера у више од 35 година, резултирала је стратешким партнерством и дванаест меморандума о разумевању који су већ показали утицај. Након ове историјске посете, наше земље су доживеле пораст ангажмана на високом нивоу, укључујући кључне посете гувернера Јужног Синаја, прве посете египатског главног муфтије Србији и сличне посете са српске стране. Надаље, посета председника египатског Дома народних представника Србији резултирала је отварањем Египатске улице у Београду, симбола нашег трајног пријатељства. Ови догађаји, међу осталим, показују нашу посвећеност јачању и проширивању наших веза, укореењених у историји и усмерених ка будућности међусобног раста и разумевања.

Народи Србије и Египта зближили су се после Другог светског рата на идејама слободе, независности и глобалног мира, што данас често делује као утопија. Верујете ли да ове вредности и у данашњем свету могу успешно да повезују људе и државе?

Иако су идеали слободе, независности и глобалног мира можда изгледали као утопија неким у прошлости, данас то нису нити ће

EN

Нестled in the heart of the Balkans, Serbia's historical bonds create an intricate mosaic, connecting it to various nations across the globe. Among these is Egypt, a revered ancient civilization rooted in Africa. As the two nations mark their 115th year of diplomatic ties, the richness and depth of their shared history and values come to the forefront. We had the honor of speaking with H.E. Bassel Salah Mostafa Ahmed, the Egyptian Ambassador to Serbia, who offers insights into the enduring ties between Serbia and Egypt, the mutual learnings, and the shared visions that continue to shape their future.

It has been 115 years since the establishment of diplomatic relations, which is an important milestone for both our countries. Is there a special event or moment that you highlight as a turning point in our bilateral relations?

Since establishing diplomatic ties, our countries have enjoyed deep historical and spiritual connections, highlighted by Saint Sava's 1243 visit to Saint Catherine's Monastery in Sinai. In recent times, President Abdel Fattah Al-Sisi's 2022 visit to Serbia, the first by an Egyptian leader in over 35 years, resulting in a strategic partnership and twelve Memorandums of Understanding that have already shown impact. Subsequent to this landmark visit, our countries have seen a surge in high-level engagements, including key visits from South Sinai's Governor, Egypt's Grand Mufti's first-of-its-kind visit to Serbia, and Serbian side has equally engaged. Furthermore, the Speaker of the Egyptian House of Representatives' visit to Serbia culminated in the inauguration of «Egypt Street» in Belgrade, a symbol of our enduring friendship. These events, among others, showcase our commitment to strengthening and broadening our ties, rooted in history and looking forward to a future of mutual growth and understanding.

The peoples of Serbia and Egypt came together after World War II around the ideas of freedom, independence, and global peace, which often seem like utopia in today's world. Do you believe that these values can still successfully connect people and nations in the contemporary world?

While the ideals of freedom, independence, and global peace may have appeared as utopia to some in the past, they are neither utopian today nor will they be in the future. My experience spanning nearly three decades as an Egyptian

[Наше земље су уживале у дубоким историјским и духовним везама, са посебним акцентом на посету Светог Саве манастиру Свете Катарине у Синају 1243. године](#)

[Our countries have enjoyed deep historical and spiritual connections, highlighted by Saint Sava's 1243 visit to Saint Catherine's Monastery in Sinai](#)

RS

бити у будућности. Моје тродеценијско искуство као египатског дипломате научило ме је да темељ сваког успешног друштва лежи у тројству - слободе, мира и сигурности, и одрживог развоја. Изражавам дубоку захвалност нацијама са дубоким етичким коренима и богатим традицијама које заговарају ове вредности. Оне су биле управо те које су мотивисале угледне нације попут Југославије и Египта да оснују Покрет несврстаних педесетих година прошлог века. Тај покрет је одиграо кључну улогу у подршци бројним земљама Трећег света да постигну своју независност и сувереност. Данас, ове заједничке вредности и даље продубљују везе између Египта и Србије, обликујући наше усаглашене регионалне и међународне агенде.

По вашем мишљењу, које области сарадње наших двеју земаља још нису довољно искоришћене, а имају потенцијал за продубљивање односа?

Иако су наши билатерални односи постигли значајне успехе и достигли невидене висине у последњих 30 година, верујем да увек постоји простор за унапређење. Као амбасадор, видим неискоришћени потенцијал у трговинској и економској сарадњи. Наша трговинска динамика још увек не одражава у потпуности снажне политичке везе које уживамо. Иако се наш трговински обим повећао за више од 43 одсто након посете председника, надам се да ћу ја до краја свог мандата ову бројку учеством оспори. Тренутно преговарамо о споразуму о слободној трговини између Египта и Србије. У контексту туризма, иако је Египат главна дестинација за српске туристе, са бројем туриста удвострученим од 2017. године до 70.000 у последњих неколико година, потенцијал за продубљивање наших односа лежи у промоцији нових дугорочних смештајних понуда Египта, омогућавајући Србима да истраже више од типичних пакета од 7 до 10 дана и доживе различите египатске градове и врсте туризма.

Египат је ризница културе, древне историје и арапске уметности. Које аспекте египатске културе и наслеђа сматрате кључним да их људи изван Египта разумеју?

У средишту египатске етике лежи жарка љубав према животу - осећај који дубоко дели и српски народ. Раширена заблуда повезује Египат претежно са мумификацијом и појмом смрти. Међутим, ови обичаји су, у основи, били симбол величања живота. Посета нашим монументалним храмовима или иконичним пирамидама у Гизи открива симболе бесмрт-

ности, омаж уметности живљења са сврхом и испуњењем.

Од 6000. године пре нове ере до времена Клеопатре, Египат је предводио и у изрази фајансног стакла, измислио папирус и постигао напредак у грађевинарству, математици, астрономији, наводњавању и бродоградњи. Пирамиде су пример архитектонских и астрономских вештина. Ови успеси, дубоко укорењени у нашој историји, оно су што посетиоци треба да прихвате када су у Египту.

Како бисте упоредили културу и начин живота у Србији са оним у Египту, и шта мислите да наше две земље могу научити једна од друге на основу тих разлика и сличности?

Од свог доласка у Србију, како ја, тако и моја породица, имамо невероватан осећај припадности. Током викенда, дружим се као сасвим обичан човек са другима, и константно сусрећем искрену топлину, спремност за помоћ и импресивну вештину познавања енглеског језика код Срба. Мој осмогодишњи син често се шали да би волео да остане у Србији 300 година, изражавајући колико се сви осећамо као код куће. Топлина и гостопримство су нешто што такође можете да сретнете и у Египту. Наше две нације деле многе сличности и у породичним и верским традицијама, и наше вредности се често поклапају. Што се тиче разлика, оне се претежно тичу окружења. Египат, са својим пространим пустињама, нуди јединствене могућности за туризам у пустињи, док Србија, као зелена земља, има еко-туризам, планинарске стазе и бројна језера. Зато сам заговорник тога да што више Египћана доживи Србију, са богатом историјом и природном лепотом.

Сарадња Египта и предузећа „Дипос“ траје 60 година. Како „Дипос“ доприноси вашем раду и помаже ли да се у свакодневном раду и животу осећате као код куће?

У својих тридесет година као дипломата, живео сам у многим земљама, али моје искуство у Србији, посебно са „Дипосом“, неупоредиво је. Њихова професионалност, обраћање пажње на детаље и проактивни приступ осигуравају да ове историјски значајне непокретности буду тако добро очуване. Наша веза са „Дипосом“ превазилази типичне односе између закупца и закуподавца, развијајући се у стратешко партнерство за очување имовине. У Београду се заиста осећам као код куће, и дубоко сам захвалан на гостопримству. ♦

*Константин
сусрећем искрену
топлину,
спремност
за помоћ и
импресивну
вештину
познавања
енглеског језика
код Срба*

*I consistently met
with the Serbians'
genuine warmth,
helpfulness, and
impressive English
proficiency*

*У својих
шридесет ђодина
као дипломата,
живео сам
у мноћим
земљама, али
моје искуство у
Србији, ђосебно
са „Диђосом”,
неућоредиво је*

*In my three
decades as a
diplomat, I’ve
resided in many
countries, but
my experience in
Serbia, especially
with DIPOS, is
unparalleled*

diplomat has underscored a pivotal lesson for me: the bedrock of any flourishing society rests on the triad of freedom, peace and security, and sustainable development. I express profound gratitude to nations with deep ethical roots and vast traditions that advocate for the values of peace, security, sustainable development, and coexistence. These were precisely the values that led esteemed nations like Yugoslavia and Egypt to initiate the Non-Aligned Movement in the 1950s. This movement played a pivotal role in supporting numerous third-world countries in achieving their independence and sovereignty. Today, these shared values and histories continue to deepen the bonds between Egypt and Serbia, shaping our cohesive regional and international agendas.

In your opinion, which areas of cooperation between our two countries have not been fully utilized but have the potential for deepening our relationship?

While our bilateral relations have achieved significant successes and have reached heights unseen in the past 30 years, I believe there’s always room for enhancement. As the Ambassador, I see an untapped potential in trade and economic cooperation. Our trade dynamics do not yet fully mirror the robust political ties we enjoy. Even though our trade volumes have risen by over 43% post the presidential visits, I aspire to quadruple this figure by the end of my tenure here. We are in the midst of negotiating a groundbreaking free trade agreement between Egypt and Serbia. In the context of tourism, despite Egypt being a top destination for Serbian tourists with numbers doubling since 2017 to 70,000 in recent years, the potential for deepening our relationship lies in promoting Egypt’s new long-stay accommodation offers, allowing Serbians to explore beyond typical 7 to 10-day packages and experience diverse Egyptian cities and tourism types.

Egypt is a treasure trove of culture, ancient history, and Arabic art.

What aspects of Egyptian culture and heritage do you consider crucial for people outside of Egypt to understand?

At the heart of Egyptian ethos lies a fervent love for life—a sentiment shared deeply with the Serbian people. A prevalent misconception anchors Egypt predominantly to mummification and the notion of death. However, these customs were, in essence, emblematic of glorifying life. A visit to our monumental temples or the iconic pyramids of Giza reveals symbols of immortality, a tribute to the art of living life with purpose and fulfillment.

From 6000 BCE to Cleopatra’s time, Egypt pioneered in faience glasswork, invented papyrus, and made strides in construction, mathematics, astronomy, irrigation, and shipbuilding. The pyramids exemplify its architectural and astronomical mastery. These achievements, deeply rooted in our history, are what visitors should embrace when in Egypt.

How would you compare the culture and way of life in Serbia to that in Egypt, and what do you think our two countries can learn from each other based on these differences and similarities?

Since my arrival in Serbia, both I and my family have felt an incredible sense of belonging. During weekends, I mingle as an ordinary person and am consistently met with the Serbians’ genuine warmth, helpfulness, and impressive English proficiency. My son, who is eight, often jests that he’d love to stay in Serbia for 300 years, expressing just how much we feel at home here. This warmth and hospitality is something also witnessed in Egypt. Our two nations share many similarities in family and religious traditions, and our values often align. As for the differences, they are primarily environmental. Egypt, with its vast deserts, offers unique desert tourism opportunities, while Serbia, being a verdant country, boasts of ecotourism, hiking trails, and numerous lakes. This is why I’ve been advocating for more Egyptians to experience Serbia, with its rich history and natural beauty.

Egypt’s collaboration with DIPOS has lasted for 60 years. How does DIPOS contribute to your work, and does it help you feel at home in your everyday work and life?

In my three decades as a diplomat, I’ve resided in many countries, but my experience in Serbia, especially with DIPOS, is unparalleled. Their professionalism, attention to detail, and proactive approach ensure our historic properties are well-maintained. Our bond with DIPOS transcends typical tenant-landlord relations, evolving into a strategic partnership for property preservation. Belgrade has truly felt like home, and I’m deeply appreciative of the hospitality. ♦

ДОМАЋЕ ВИНОГРАДАРСТВО ЈЕ У ВЕЛИКОМ УЗЛЕТУ, А СРБИЈА СВЕ ПОЗНАТИЈА НА ВИНСКОЈ МАПИ СВЕТА

Вино је најбољи амбасадор сваке земље

Небројено је показатеља да се Србија у великом стилу вратила на винску мапу Европе. Последњих деценија направљени су крупни кораци у виноградарству и винарству – посађене су хиљаде хектара винограда, отворено је око 400 винарија, а сваке године се бележи двоцифрени раст производње вина. Сваки љубитељ божанског нектара посведочиће да су домаћа вина, чак и она која су надхват руке, на рафовима супермаркета, изузетног квалитета и да све мање заостају за својим страним панданима.

Ипак, намеће се питање, где је Србија на винској мапи Европе и како домаће вино стоји у поређењу са пићем традиционалних винских држава – Француске, Италије, Немачке...

По одговор смо се запутили на питома падине Фрушке горе – „војвођанске Тоскане“, у Малу Ремету, где је смештена једна од најуспешнијих винарија која послује у Србији – Винарија „Деурић“. Од 2009. године када су овде посађени први чокоти, виногради се непрекидно шире, буради је

све више, а савладана је и производња сорти грожђа чија је производња на фрушкогорском поднебљу сасвим неоправдано важила за немогућу.

Директор Винарије „Деурић“ професионални енолог Мирко Нишкановић, одговарајући на нашу молбу да постави у раван наша вина са светским, показује необичну географску карту. Она показује недовољно познату чињеницу да је Фрушка гора на истој географској ширини као и светски познати вински региони Бордо у Француској, односно Пијемонт у Италији. Он подсећа и да је вино идеалан амбасадор сваке земље, и да је свака боца заправо разгледница, која промовише не само виноградарску традицију, него и историју, културу и географију сваке државе.

„Позиција на 45. паралели северне географске ширине у комбинацији са мноштвом других фактора – саставом земљишта, положајем према странама света и ружом ветрова – Фрушкој гори омогућава шаренило различитих виноградарских позиција. Због тога се у овом виногорју догађа специфичан феномен – да се

од грожђа исте сорте, узгајаног на идентичан начин, у виноградима који су релативно близу, добија вино потпуно другачијих карактеристика“, објашњава нам наш саговорник.

Винарија „Деурић“ са производњом од 200.000 боца, и са 12 етикета, једна је од најуспешнијих у земљи, а овенчана је бројним домаћим и међународним признањима. Позната је по производњи пенушавих вина, а њен пенушавац „Д“ већ неколико година званично је најбољи у Србији.

Када је реч о интернационалним сортама, један од адута ове винарије је свакако шардоне, где долази до изражаја геолошка и климатска сличност Фрушке горе са Бургундијом – матичном земљом овог вина. Фрушкогорски шардоне свакако је вино које нимало не заостаје за европским панданима. Занимљив је и гевурстраминер (gewurztraminer), зачински траминац, сорта пореклом из Јужног Тирола, која се у Срему гаји дуже од 300 година. У ове крајеве стигло је са чувеном аустроугарском грофовском фамилијом Одескалки. Винарија „Деурић“ определила се за једну мирнију варијанту овог вина,

У Винарији „Деурић“ на Фрушкој гори, једној од најуспешнијих у нашој земљи, иситичу да је кључ доброј вина у њеној посебности

LOCAL VITICULTURE IS ON THE UPSWING AND SERBIA'S REPUTATION AT THE GLOBAL WINE MAP IS GROWING

In the "Deurić" Winery on Fruška Gora, one of the most successful in our country, they state that the key to good wine is in its distinctness

Wine is the Best Ambassador of Any Country

There are countless indicators that Serbia is back on the international wine map in style. Over the past several decades, huge steps were made in viticulture and winemaking – thousands of hectares of vineyards were planted, around 400 wineries have been opened and each year there is a double-digit growth in wine production. All lovers of the divine nectar will testify that the Serbian wines, even those found on the shelves of supermarkets are of a remarkably high quality and that they are drawing nearer to their foreign counterparts.

However, the question still remains – where is Serbia's place on the wine map of Europe and how does domestic wine compare to this beverage in traditional winemaking countries such as France, Italy, Germany...

We went to find the answer on the mild slopes of mount Fruška Gora – the "Tuscany of Vojvodina", to Mala Remeta, the location of one of the most successful wineries operating in Serbia – the "Deurić" Winery. Since 2009, when the first vineyard was planted, they have kept growing, they

produce more and more barrels and they have mastered the cultivation of new grape varieties even though it had been deemed impossible in the area of Fruška Gora.

When answering our request to compare our wines with the ones from abroad, the director of the "Deurić" winery, professional enologist Mirko Niškanović, showed us an unusual map. It demonstrates a little-known fact that Fruška Gora is at the same latitude as Piedmont in Italy. He added that wine is an ideal ambassador of every country and that each bottle is in fact a postcard that promotes not only the tradition of viticulture but also history, culture and geography of each country.

"The position on the 45th parallel of north latitude in combination with many other factors – soil composition, orientation and wind directions – means that on Fruška Gora there are very diverse spots for vineyards. That is why this wine region is specific since grapes of same variety, cultivated in identical fashion, in vineyards relatively close to each other, give wine of completely different qualities",

Niškanović explains.

The "Deurić" Winery produces 200,000 bottles and 12 labels, is one of the most successful ones in our country and has won numerous domestic and international awards. It is especially known for the production of sparkling wines. Their "The" sparkling white wine has for years been the best in Serbia.

As for international varieties, one of the strong suites of this winery is certainly the Chardonnay, which proves the geological and climate similarity between Fruška Gora and Burgundy – the region this variety hails from. The Fruška Gora Chardonnay is certainly a wine that is equal to its European peers. Also interesting is the Gewurztraminer, spice traminer, a variety from South Tirol, which has been cultivated in Syrmia for over 300 years. It came to these parts with the famous Austro-Hungarian family Odescalchi. The "Deurić" Winery opted for a slightly tamer variant of this wine, with a slightly weaker aroma, but with equally prominent freshness and scent, which makes it perfect for everyday consumption.

нешто слабије ароме, али подједнако изражене свежине и мирисних нота, које је савршено за свакодневну конзумацију.

У основи винске палете „Деурић“ је сорта морава, рођена у институту за виноградарство у Сремским Карловцима, а вино које производе под занимљивим и маркетиншки атрактивним називом „северна морава“ одлично се уклапа у савремене винске трендове. Грожђе морава даје свежа, минерална, ароматична и вина лагана за свакодневну конзумацију, што је све више и захтев домаћег тржишта.

Када је реч о црвеним винима која се рађају и чувају у Винарији „Деурић“, обавезно треба поменути пино ноар, вино изузетно захтевно за производњу, које је ову винарију на најбољи начин афирмисало. Знак распознавања и вино по коме се памти ова винарија без сумње је „пробус“. Реч је о домаћој сорти, која даје јако, танинско вино специфичне ароме и изузетног квалитета, које је брзо и лако нашло пут на тржишту.

Када је виноградарство оживљено на Фрушкој гори, пре неколико деценија, најпре се улагало у подруме, технологију и знање, које је морало бити купљено у иностранству. Амбициозним домаћим винарима дефинитивно је фалило модерног знања о технологији производње вина, али ту су готово сви брзо направили велике кораке.

Фокус је, како истиче наш саговорник, данас негде другде и крије се - у виноградима.

„Генерално, српска вина не стоје лоше у конкуренцији са страним, али највећа тајна није у поређењу. Кључ успеха у данашње време скривен је – у посебности. Отуд поређења са другим регијама, државама и винаријама нису ни могућа. Кључна ствар код вина је аутентичност, а без винограда, односно поднебља осликаног тим грожђем, нема аутентичности. Не заборавимо да је вино једини производ на свету који је одолео глобализацији, јер се у Кини, где је јефтина

радна снага, не може направити фрушкогорско вино. Ту је највећа тајна вина и наша највећа предност“, истиче директор Винарије „Деурић“.

Како каже, на неговању аутентичности данас раде скоро сви домаћи виноградарски и винари. Приступ је исти без разлике да ли се узгајају домаће сорте или интернационалне, које на овом поднебљу дају изузетне, али и специфичне, резултате уколико се негују на прави начин. Наш шардоне тако је доста другачији од свих осталих шардонеа који се гаје у свету. Тако и треба да буде, јер не треба тежити копирању великих регија.

„Основа квалитета, поред квалитета технолошке исправности и производње, мора да буде печат поднебља. То је кључно и са тим се излази у свет“, јасан је Нишкановић.

Винарија „Деурић“ је имала прилике да представи своја вина и у матичним регијама сорти које узгајају, као и да угости стручњаке из познатих и чувених винских поднебља. Реакције су биле више него добре.

„Њима је увек занимљиво да пробају нешто ново, али и да виде и осете добро позната вина у новој изведби. Ипак, наш акценат када је реч о промоцији, мимо региона, јесте иностранство. Присутни смо, примера ради, у Енглеској, где вина морају бити аутентична. Енглезима су веома добро познати француски шардонеи, и ако им однесете голу копију, нећете направити успех. Али ако им понудите вино познате сорте, али другачијег карактера, уз адекватну причу о поднебљу, ствар стоји сасвим другачије. Чак три енглеска ресторана овећана ‘Мишленовим’ звездицама тренутно служе наша вина, а главни сомелијери веома су задовољни што својој публици могу да понуде нешто ново и занимљиво. Недавно нас је посетио главни сомелијер чувеног ресторана ‘Стори’ и био је истински одушевљен. Баш у тим финесама, специфичностима и разликама лежи највећа шанса за наша вина, као и вина Србије“, наводи Нишкановић. ♦

Фрушка гора на истој је географској ширини као и швајцарски познати вински региони Бордо у Француској, односно Пијемонту у Италији

Мирко Нишкановић/Mirko Niškanović

„Аксиом“ најбоље српско вино

Занимљив и изузетно квалитетан спој, атрактиван и у иностранству, направљен је у посебној линији названој „Аксиом“. Реч је о вину – белом и црвеном – добијеном купажом домаћих сорти пробус и морава и мањег процента појединих интернационалних сорти. Тако су добијена вина премијум категорије, препозната по својој пуноћи, комплексности и квалитету. Бели „аксиом“ је настао мешањем мораве и шардонеа и совињона бланк. Црвену верзију чини пробус, који даје две трећине, купажиран са марселаном, мерлоом и пти вердоом. Проверене домаће сорте тако су добиле и интернационални дух и пролаз до стране публике и светских конзумента.

„Чувени светски оцењивач, неки кажу и најбољи, Џејмс Сатинг, новембра прошле године, наш бели ‘аксиом’ оценио је са 93 поена, што је у том тренутку било најбоље оцењено српско вино. На то смо поносни. ‘Аксиом’ се не продаје као свеже вино. Тренутно је на тржишту берба из 2018. године црвеног ‘аксиома’, док је бели који је у продаји ‘рођен’ 2020. године“, каже Нишкановић.

“Axiom” Is Best Serbian Wine

An interesting and high-quality combination, also attractive abroad, was made in a special line called “Axiom”. These are white and red wines made with a coupage of domestic varieties Probus and Morava and to a lesser extent some international varieties. The result were premium wines, recognisable for their completeness, complexity and quality. The white “Axiom” was made by blending Morava with Chardonnay and Sauvignon Blanc. The red variant consists of two-thirds of Probus, with a coupage of Marselan, Merlot and Petit Verdot. The proven domestic varieties have thus been given an international spirit and path to audiences abroad and consumers across the world.

“The famous international wine critic, some even say the best of them all, James Suckling awarded 93 points to our white ‘Axiom’, which was the highest-rated Serbian wine at the time. This is something we are extremely proud of. ‘Axiom’ is not sold as fresh wine. Currently, in the market you can find the 2018 red ‘Axiom’, whereas the white one sold on the market is from 2020”, Niškanović adds.

A staple in “Deurić’s” wine palette is the Morava variety, named after the eponymous river, born in the Viticulture Institute in Sremski Karlovci. The wine they are producing under the interesting and attractive name “Severna Morava” (north Morava) is an excellent fit with the contemporary wine trends. The Morava variety gives fresh, aromatic wines rich in minerals, easy for everyday consumption, which is a growing request in the domestic market.

As for the red wines born and nurtured in the “Deurić” winery, another staple is the Pinot Noir. This is a wine that is very demanding to produce, but is a trademark of the winery. Another symbol and a wine that the winery is remembered by is the Probus. This is a domestic variety, which gives a strong, high-quality wine, rich in tannins with a specific aroma, which found its way to the market very quickly and easily.

When viticulture was revived on Fruška Gora, several decades ago, investments were first made in cellars, technology and know-how, which had to come from abroad. The ambitious domestic winemakers were definitely lacking contemporary knowledge about the technology used in the production of wine, but almost all of them made huge progress quickly.

Niškanović says that focus is now on something else – on vineyards, actually.

“Generally speaking, Serbian wines fare well in comparison with foreign ones, but the biggest secret is not in the comparison. The key of success today is hidden in the specificities. That is why comparisons with other regions, countries and wineries make no sense. The key thing in wine is its authenticity, and without vineyards or an area coloured by the grapes, there is no authenticity. We must remember that wine is the only commodity in the world that successfully resisted globalisation, because in China, where labour is cheap, it is impossible to make a Fruška Gora-type wine. This is the

biggest secret of wine and our best advantage”, adds the director of “Deurić” Winery.

He claims that almost all domestic viticulturists and winemakers are working on preserving authenticity. The approach is the same in the growing of both domestic and international varieties, if done right. Their Chardonnay is therefore very different from all other Chardonnays grown in the world. That is the way it should be, because emulating any of the major regions should never be the goal.

“The basis for quality, in addition to the technological criteria and production, needs to be the mark of the geographical area. This is the key that should be presented to the world”, explains Niškanović.

The “Deurić” Winery had the opportunity to show off their wines even in the original regions of the varieties they are growing and to host experts from famous and renowned wine regions. The reactions were more than positive.

“They always find it interesting to try something new and to see and taste the familiar wines in a new form. However, our focus is to advertise outside the region, abroad. For example, we are present in England, where wines must be authentic. The English are quite familiar with the French Chardonnays and if you present them with just a bare copy, you will not have any success. But, if you offer them a famous wine variety, but with a different character, with an appropriate story of origin, it is a whole other matter. As many as three Michelin-star English restaurants are currently serving our wines and their main sommeliers are very pleased that they can offer something new and interesting to their customers. We were recently visited by the main sommelier of the famous Restaurant Story who was truly delighted. It is in these nuances, specifics and differences that the best chance for our wines and the wines of Serbia lies”, states Niškanović. ♦

[Fruška Gora is on the same latitude as the world-renowned wine regions of Bordeaux in France and Piedmont in Italy](#)

Никада
нисам могао
да замислим
ниједан дрући
простор за рад и
живоћ од овога
овде, држава
за мене има
меру свейосици
мимо аршина
данашњице

ДРАМСКИ УМЕТНИК

НЕНАД ЈЕЗДИЋ

NENAD JEZDIĆ, ACTOR

Село крије радост трајања и постојања *Countryside Hides Joy of Enduring and Existing*

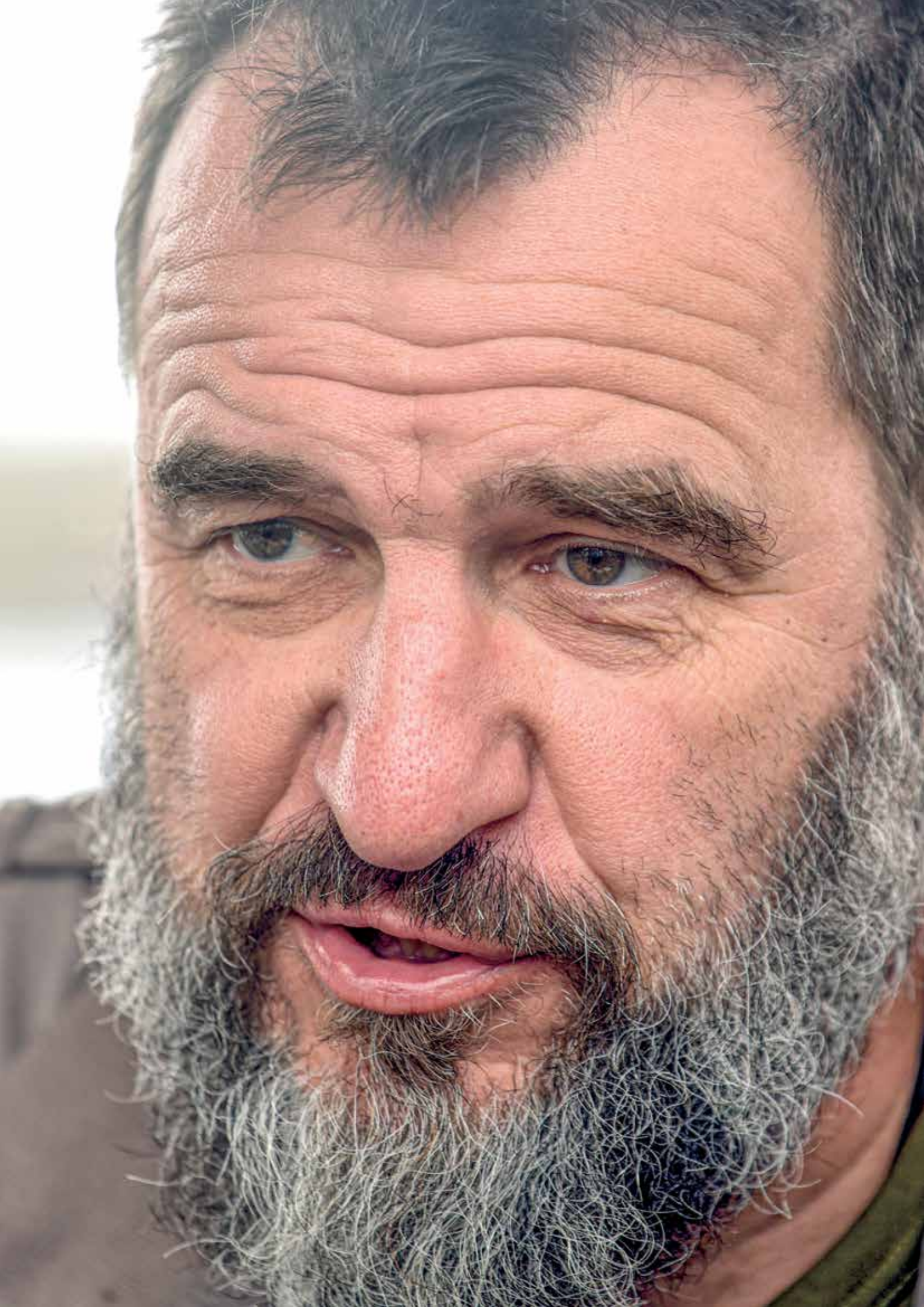
*I could never
imagine any
other area for
work and life
than here. The
country has
a measure of
holiness to me,
outside of the
criteria of today*

RS

Земља је корен свега и место на коме све почива. То је плодна ораница, али то је и Србија. Земља је за мене застава и химна, али и њива, и ливада, и кућа, и штала. Земља је непролазна, као и њено име и име које даје човеку који живи на њој. Сва наша свакодневна хтења, смутње, све трпљење и неразумевање, ефемерно је и неважно. У обиљу баналности, тренутних интереса, простоте и бесмисла којим смо окружени, у земљи има нечега узвишеног. Дубоко сам уверен да је пут ка земљи у сваком њеном облику и имену једини исправан – подједнако у родољубљу као и пољопривреди.

EN

Land is the root of all things and the place where everything resides. It stands for fertile soil, but also for Serbia. The land for me is our flag and anthem, but also a field, a meadow, a home and a barn. The land is permanent, just like its name and the name it gives to people living on it. All of our daily desires, troubles, all of our suffering and misunderstanding is ephemeral and irrelevant. In the abundance of banal, temporary interests, crudeness and senselessness that we are surrounded by, there is something sublime in the land. I deeply believe that the path towards land in all of its shapes and names is the only right one – both in patriotism and in agriculture.

RS

Свој доживљај Србије и скале вредности њених људи овако описује глумац Ненад Јездић. Драмски уметник са изузетно великим ангажманом у позоришту, филмској и серијској продукцији, овенчан готово свим глумачким наградама које постоје у нашој земљи, деценијама већ води двоструки живот. Поред позорнице и камера, успешан је и у пољопривредној производњи – у ваљевском селу Забрдица, већ годинама успешно гаји воће и пече квалитетну воћну ракију, која се добро продаје и радо пије.

Јездић нерадо говори за медије, а посебно ретко о свом газдинству и резултатима дводеценијског рада на селу. Подсећа да свака прича о иметку и успесима у стицању макар и у подсвести носи потребу да се неко импресионира, што му уноси немир и неспокој.

Упркос томе, у разговору за „Дипос магазин“, искрено и питко, описао нам је сопствени живот, али и представио начела којима је изградио своју вредносну вертикалу у коју дубински верује и према којој живи.

о Већ је доста година прошло откако сте се окренули земљи, садњи воћа и производњи ракије. Како је дошло до тог животног заокрета?

Рођен сам и одрастао у Ваљеву, које је осамдесетих година бележило економски процват и у коме се рано развио приватни бизнис. Од детињства сам био окружен људима које је красило предузетништво и то је утицало на мене. На Академију сам стигао готово изнебуха, као млад човек који већ води приватни посао. Неговао сам неку врсту самосталности и никада се нисам мирио са чињеницом да ће моја стварност и животни статус, па и егзистенција, зависити од тога да ли ћу се некоме допасти или не, да ли ћу бити изабран или не. Хтео сам да бирам оно што је добро за мене. Отуд већ годинама живим ту двоструко, која ми одговара и коју сам желео. То је једини пут за испуњење онога што желим као човек, уметник, супруг, родитељ, па и као Србин. У српском бићу од искона постоји потреба за самосталношћу и независношћу и оним што сам можеш да стекнеш. То је једини реалан живот, па и пут до среће.

о Шта данас чини газдинство „Јездић“ у Забрдици?

Чини га више од 20 година рада, труда, улагања, сопствених искушења и сумњи, али и непрекидне вере у успех. Данас је то око 50 хектара земље, највећим делом под воћем. Земља ми обезбеђује сировине за производ-

њу чисте, природне и квалитетне ракије. По угледу и завету предака почео сам да се бавим узгојем свиња, аутохтоне старе сорте моравка. Она се сматра генетски најближом иберијској свињи, која даје најбоље месо за пршут. Намера ми је да заокружим концепт и гостима понудим најбоље производе тог поднебља. Ничу и нови објекти, а посебно је важна дегустациона сала која ће бити кров за све оно што желим да понудим. Наћи ће се место и за летњу позорницу, па можда једнога дана то постане и место театарског фестивала.

о Село је сцена где је српски народ вековима градио своју историју, културу и традицију. Које вредности српског села данас видите као најважније за нашу државу и народ?

Дубоко верујем да је село, рурални простор уопште, озбиљан српски ресурс. Уверен сам да ако смо предодредити да будемо део овог простора, морамо да видимо и шта можемо од њега да искористимо. Нисам против технологије, урбаног живота и тековина овог времена, али сигуран сам да је само на селу могуће остварити исконско здравље, креативност и срећу. Као нигде другде, на селу сам свестан своје пролазности. Нигде као тамо се не смеђују сезоне и нигде време не пролази тако брзо, а тако испуњено. Такође, земља човека покреће, чак и у буквалном смислу. Човек тамо мора да ради и корисно испуни дан. Неминовно, по завету цивилизације и хуманог друштва мора да мисли и о онима који су некада ту били, као и о онима који тек долазе. Село је простор где можеш да учиниш суштинска, конкретна дела и оставиш нешто на чување онима који долазе после тебе. Ту се крије радост трајања и постојања.

о Урбанизација је глобални тренд, али ви сте кренули супротним смером. Да ли су село и град сукобљени у вама?

Све што сам створио и однео у село рођено је у граду и на томе сам захвалан. Али његова динамика и празнина ме онеспокојавају. Свакодневно путујући из села у град схватио сам да би наша мисија требало да буде да учинимо све да се село и град коначно нађу негде на половини тог пута. Да се сретну, боље упознају и размене оно драгоцено што имају. Град да подучи село, а село да опомене град. Село смо у прошлости запустили и запоставили, а данас смо позвани да му се вратимо и то у свој пуноћи коју смо му стицајем прилика одузели.

ЖИВОТНА РАДОСТ „СЕЉАКОВЕ СМРТИ“

Село, шљива, земља чести су мотиви у домаћој литератури, са којом је глумачки посао нераскидиво скопчан. Постоји ли песма или прозно дело које, по вашем мишљењу, најбоље открива суштину Србије и њених људи?

На свега неколико стотина метара од моје дестилерије на селу сахрањена је велика српска песникиња Десанка Максимовић. Она је написала песму „Сељакова смрт“. Она, тако сликовита и суштаствена, причајући причу о једном обичном животу на селу, опомиње на изходиште свакога од нас. Баш ову песму много волим да читам и говорим. Наоко можда делује депресивно, али пуна је топлине и животне енергије. Ова песма је прави израз поезије живота, у којој су осим смрти, као завршног чина, садржани и рођење и радост рада и свакодневице.

THE JOY OF LIFE IN "THE DEATH OF A PEASANT"

Countryside, plums, the earth are frequent motifs in Serbian literature, which is closely tied to the vocation of an actor. Which poem or text best reveals the essence of Serbia and its people?

Just several hundred metres from my distillery in the countryside is where the great Serbian poet Desanka Maksimović was buried. One of her poems is called "The Death of a Peasant". She is always very picturesque and substantial in her writing and in this case tells the story of an ordinary life in the countryside, warning us all of our final destination. I adore reading and reciting this poem. It may seem depressive at first but it is full of warmth and energy of life. This poem is a true expression of the poetry of life in which, apart from death as the final act, there is also the birth and joy of labour and everyday life.

This is how actor Nenad Jezdić describes his understanding of Serbia and the values of its people. The artist who is greatly involved in theatre, film and TV series, the laureate of almost all acting awards in our country, has for decades been leading a double life. In addition to the stage and cameras, he is equally successful in agricultural production – in the village of Zabrđica near the town of Valjevo, he has successfully been cultivating fruits and making high-quality rakija fruit brandy, which is highly sought after and gladly consumed.

Jezdić is reluctant to talk to the media and even more so to discuss his farm and the results of two decades of work in the countryside. He warns that every talk of property and commercial success carries at least subconsciously the need to impress others, which makes him feel uncomfortable and uneasy.

In spite of that, in conversation for *Dipos Magazine*, he described his life honestly and effortlessly, while also presenting the principles behind his core values that he deeply believes in and lives by.

It has been years since you turned to the land, planting of fruit and producing brandy. How did this come about?

I was born and raised in the town of Valjevo, which was experiencing an economic boom in the 1980s with early private business development. Ever since I was a child, I was surrounded by people with entrepreneurial spirit and this had a lasting effect on me. I enrolled in the Faculty of Dramatic Arts almost out of nowhere, as a young man who had already been running a private business. I was nurturing a form of independence and I never reconciled with the fact that my reality or life status, even existence, would depend on whether somebody liked me or not, whether somebody would pick me to do something or not. I wanted to choose that which was good for me. That is why for years I have been living this duality, which suits me and is something I wanted. This is the only path towards fulfilling what I desire as a person, artist, husband, parent, and even as a Serb. In the Serbian being there has long been a need for independence and autonomy, a sort of reliance on that which you can gain on your own. This is the only real life and path to happiness.

What can you tell us about the "Jezdić" estate in Zabrđica today?

We have behind us more than 20 years of work, effort, investment, personal temptations and doubts, and a constant belief in success. Today, we own around 50 hectares of land, mostly orchards. Land provides me with the raw material to produce

a clean, natural, high-quality brandy. In line with the custom and tradition of my ancestors, I started breeding pigs of the autochthonous "moravka" breed. They are considered genetically closest to the Iberian pig which gives the best meat for dry cured ham. It is my intention to round off the concept and give my guests the best products of the area. New buildings are being constructed, especially the tasting hall, where I will offer all of my produce. There will also be room for a summer stage and one day this place may become the venue of a theatre festival.

The countryside is the stage where the Serbian people developed their history, culture and tradition over centuries. What are the values of Serbian countryside that you see as crucial for our country and people today?

I deeply believe that the countryside or the rural area in general is a serious resource of Serbia. I believe that if we are predestined to be part of this area, we need to see what we can get from it. I am not against technologies, urban living and the trends of the time, but I am sure that it is only possible to achieve ultimate health, creativity and happiness in the countryside. Like nowhere else, in the countryside I am aware of my transience. The seasons have a unique way of changing in the countryside and nowhere else does time get by so quickly and yet so accomplishedly. Also, the land moves humans, quite literally even. One is forced to work and use each day to the fullest. Imminently, according to the testament of civilisation and the human society, one must also think about those who once lived there and about those who are yet to come. The countryside is a place where you can do basic, concrete things and bestow something to those coming after you. Herein lies the joy of enduring and existing.

Urbanisation is a global trend, but you moved in the opposite direction. Do you find there is a conflict between the countryside and the city within yourself?

Everything I created and took to the countryside originated in the city and I am grateful for it. However, the city's dynamics and emptiness are unsettling. By travelling every day from the countryside to the city I realised that our mission should be to do anything to have the city and the countryside finally meet somewhere in the middle. To meet, get to know each other better, and share that which is precious. The city should teach the countryside some lessons, and the countryside should give warning to the city. We used to neglect the countryside, but now we are invited to go back to it in the entirety that we have taken away from it along the way.

RS

о Ракија је у Србији више од алкохолног пића, њоме се наздравља и жали, дочекује и испраћа. Шта нам она говори о људима који је вековима производе и пију?

Ракија је мера бизниса, али и мера завета. Она је и мера морала нашег човека, као и мера искрености. Ништа тако добро не открива човека као ракија, она је лакмус многоструке природе нашег човека. Укус ракије открива да ли је њен творац шкртица, плашљив, миран или прек човек. Волимо да причамо о старости ракије, а често када је служимо наглашавамо да гост такву никада није пио, па тако показујемо и склоност ка митовима, повлађивању себи и веровању да смо најбољи.

Ракија се негује, тражи чисте и квалитетне судове, суве подруме, пажњу и будност. До добре ракије пут је дуг, а она тражи поверење, часног и моралног човека, вредног и посвећеног. Зато баш на овом пољу можемо да покажемо пред собом, Богом, својим народом и странцима да смо часни, поштени и морални. Зато би ракији требало да дамо само најбоље, јер она може да нас узвиси и врати нам репутацију коју смо као велики произвођачи воћа, меса, пића некада имали, па је негде загубили.

Сви би требало да се вратимо оној мери морала, поштења и честитости коју ракијска производња захтева. Само у том случају не можемо да погрешимо.

о Остављате утисак човека који је чврсто срастао са овим поднебљем, уметника кога у великој мери одређује место рођења, рада и стварања. Како у свеопштој профаности видите здрав однос према свом народу и држави?

Никада нисам могао да замислим ниједан други простор за живот и рад од овога овде. Све моје посланство, како глумачко, тако и пољопривредно, везан је за нашу земљу и ништа друго. Земљу сам одувек доживљавао као заједницу где постојим, живим и остварујем се. Однос према држави увек сам одвајао од политике. Држава је и народ, а у основи народа је појединац. Његов пут до самога себе пут је очовечења - подвиг који би свако од нас требало да савлада.

На овом простору су се увек успостављали глобални политички интереси, али државе је, упркос томе, било и биће је. И зато за мене има и меру светлости, завета који је мимо логике и аршина данашњице. Просто, морамо да чувамо све што сведочи о нашем труду, моралу, истрајности, што обезбеђује континуитет и негује порекло и предање нашег народа.

Бескрајно је узбудљиво посматрање места, предмета и симбола која су обележја наше постојаности и државности. То ме испуњава поносом, али и срећом. Јер не могу ни да замислим себе да нисам то што јесам, такав кав сам и са места одакле јесам.

о Глумци су врсни тумачи менталитета, истине о народу у коме живе. Које су то наше колективне врлине и да ли су оне довољно афирмисане у међународном окружењу?

Нема народа без врлине, нити без мане. Сваки народ је победнички уколико може себе да изображава и стреми врлинама човечности и хуманости. Српски народ је пресензибилан, преосетљив и премотивно реагује. Као да живи са синдромом изневереног мужа, суоченог са љубомором и мањком љубави, због чега лако губи главу. Опет, гостопримљив смо и душеван народ. Спремност на сусретање са другим народима је веома изражена код нас, а то није ништа друго него истинска срећа.

Неправедно смо били проказани од стране света за који смо непосредно везани и на који смо упућени. Не греше људи из иностранства који хрле код нас да проведу празнике, јер знају да неће бити изневерени. То знатно одудара од политичке слике која је у свету дуго креирана о Србији и Србима. Увек сам сматрао да је улазак у Европу добар да испољимо креативност, рад и прилежност. Нема шта тамо да тражимо ако нисмо спремни да дамо. Једна од наших врлина сажета је и у изреку: „Боље да дам више, него да дугујем“.

о Много се говори о изласку Србије у свет и њеном месту у таквом поретку. Шта је то најдрагоценије, по вашем мишљењу, што наша земља и њени грађани могу да понуде свету?

Наш народ није злопамтило, али памти, постојано и сликовито. Ако смо у прошлости негде и погрешили, презир и прекор какав смо доживели деведесетих година био је суров и прекомеран. По правди земаљској, ако је има, морамо наћи путеве свог прочишћења и исповести према свету, али би и свет морао да пронађе пут правде за нас.

Србија ће увек дати онолико колико буде њој дато. И више од тога. Свет много дугује нашој земљи, поготово онај његов део који нас је показао, одбацио и учинио нас несхваћенима. Сигуран сам да ће сваки наш човек бити спреман да, уколико осети да је подржан и важан свету, вишеструко и чиста срца узврати. ◆

**МИЛУТИН У
СВАКОМ АЛБУМУ**

**Монодрама
„Књига о
Милутину“ у
режији Егона
Савина обара
рекорде по броју
гледалаца. Шта је
кључ успеха ове
представе?**

Житије
Милутиново,
аутентично
тумачење истине.
Историја се
углавном пласира
тенденциозно,
увек из угла
победника или
губитника, а
готово никада
кроз наратив
појединца који је
изнео сав терет и
искушења. Свесно
зато допуштам да
ме Милутиново
присуство у мом
односу према
послу и публици
изображава.
Када сагледамо
његов однос
према ближњима,
саборцима,
пријатељима и
непријатељима
није могуће да
се не запитамо
где нам се тај
идентитет загубио.
У сусрету са
тим витештвом
и чојством крије
се радост ове
представе.
У сваком
породичном
албуму је по један
Милутин, он је
велика прича о
целом народу који
је одбио да се
покори.

**A MILUTIN IN
EACH FAMILY
ALBUM**

**The monodrama
"The Book of
Milutin" directed
by Egon Savin is
breaking records
of tickets sold.
What is the key
to the success of
this play?**

The life of Milutin is an authentic interpretation of the truth. History is mostly served with bias, always from the point of the view of either the winner or the loser, almost never through the narrative of an individual that had to suffer all the burden and temptations. That is why I intentionally allow Milutin's presence to reshape me in my relation to my work and the audience. When we analyse his relationship with his loved ones, fellow fighters and enemies, we have to wonder where we lost that identity. In meeting this chivalry and strength of character is where the joy of the play lies. In each family album there is a Milutin, he is the great story of an entire people that refused to be subdued.

The rakija brandy is more than just a spirit in Serbia. It is used for toasts and in mourning, it is used to welcome people and say farewell. What does it tell us about the people who have been producing and drinking it for centuries?

Rakija is the measure of doing business and the measure of our inheritance. It is also a measure of our people's morality and a measure of honesty. Nothing reveals a person as well as rakija, it is a litmus test of our people's complex nature. The taste of rakija reveals whether its maker is stingy, timid, calm, or short-tempered. We love talking about the age of rakija, and often when we serve it we point out that our guests have surely never tasted anything like it, therefore exhibiting inclination to myths, self-indulgence and a feeling of superiority.

Rakija needs to be nurtured. It requires clean, high-quality receptacles, dry basements, care and alertness. The path to good rakija is long and it takes trust, honourable and moral persons, who are hard-working and dedicated. That is why in making rakija we can prove to ourselves, God, our people and strangers that we are honourable, honest and moral. That is why we should give only our best to rakija, because it has the power to elevate us and bring us back the reputation we once had as major producers of fruit, meat, and beverages.

We should all go back to the measure of morals, honesty and integrity which is required by the production of rakija. Only in that case we can do no wrong.

You leave the impression of a man who is firmly fused with this area, an artist greatly defined by his place of birth, work and creation. In this general profaneness, how do you see a healthy relationship towards your people and country?

I could never imagine any other place to live and work. All of my efforts in acting and agriculture are connected just with our country. I have always experienced my country as a community in which I exist, live and make the most of myself. I have always separated my relationship with my country from politics. A country is its people, and people are made up of individuals. Their path to discovering themselves is the path of becoming human – a feat that each of us should achieve.

This region has always been fertile ground for global political interests. However, our country has endured and will continue to endure in spite of that. That is why our country also has a measure of holiness to me, a testament that is outside of the logic and criteria of today. Simply put, we must preserve everything that is a testament to our efforts, morals, persistence, which ensures continuity and

nurtures the origin and tradition of our people. It is infinitely exciting to observe the places, objects and symbols that are the marks of our steadfastness and statehood. This is what fills me with pride and joy. Because I could not even imagine myself without being the kind of person I am, originating from the place from which I am.

Actors are excellent interpreters of the mentality and truth of their people. What are our collective virtues and have they been affirmed enough in the international environment?

There are no people without virtues or flaws. Each people could be victorious if they could change and strive for the virtues of kindness and humaneness. The Serbian people are oversensitive, touchy and react too emotionally. It is as if we are living with the syndrome of a husband who was let down, faced with jealousy and a lack of love, and that is why we lose our heads easily. On the other hand, we are a hospitable and soulful people. We have a highly pronounced readiness to meet other people, which is nothing short of a genuine fortune.

We were wrongfully denounced by the world we are directly connected with and tied to. The people who come abroad to spend their holidays here are right in doing so, since they know they will not be let down. This is significantly different from the political image that has long existed about Serbia and Serbs in the world. I always believed that joining Europe would be beneficial to showcase our creativity, hard work and diligence. There is nothing for us there unless we are ready to give. Another virtue of ours is evident in the saying: "I prefer overpaying to owing".

There is a lot of talk about Serbia's emerging on the world stage and its role in the order of things. What do you think is the most precious thing that our country and its citizens can offer to the world?

We are not a vengeful people, but we do remember, steadily and vividly. If in the past we did make some mistakes, the contempt and rephension we experienced in the 1990s was cruel and exaggerated. According to earthly justice, if there is such a thing, we need to find ways for our atonement and confession to the world, but the world should also find a path to justice for us.

Serbia will always give as much as it received. Even more. The world owes a lot to our country, particularly that part of the world that denounced us, rejected us and misunderstood us. I am sure that all of our people, if they feel that they have been supported and respected by the world, will be ready to give back in multiple ways and with a pure heart. ◆

Кошаркашко министарство спољних послова

Basketball Ministry of Foreign Affairs

ЧИКА БОРА, ДИКИ И ЏОКЕР ИЗ СОМБОРА ПРОМЕНИЛИ СУ ИГРУ ПОД ОБРУЧИМА, АЛИ И ПЕРЦЕПЦИЈУ СРБИЈЕ/ЈУГОСЛАВИЈЕ У СВЕТУ

UNCLE BORA, DIKI AND JOKER FROM SOMBOR CHANGED THE GAME OF BASKETBALL AND THE PERCEPTION OF SERBIA/YUGOSLAVIA GLOBALLY

RS

„**ДА СИ ЖИВ(А) И ЗДРАВ(А) СТО ГОДИНА!**“, реченица је коју чујете макар једном годишње, бар за рођендан. Сто година је у српском народу мера за нешто добро и дуговечно, а кошарка је у нашој земљи управо то – добра и дуговечна, а и ове године баш слави сто година постојања. За све то време кошарка је помогла прво Југославији, а после и Србији да се за њу чује у свету и прича бираним речима, или да се пак у неким лошим временима не користе баш све негативне.

Неформални почетак кошарке у нашој земљи везује се за давњу 1923. годину, када је Американац Вилијам Вајланд из Црвеног крста донео кошаркашку лопту и правила у Београд. Тада је на месту данашње ОШ „Краљ Петар Први“ у Београду организована прва кошаркашка утакмица. Мало ко је тада могао да претпостави да ће се о нама једног дана говорити као о „земљи кошарке“ и то не само овде. Ипак, модерна историја овог спорта у Србији почела је 1945. године на Калемегдану, када је основана Црвена звезда, а недуго потом и Партизан.

EN

“**MAY YOU LIVE TO BE A HUNDRED!**”, is a phrase you hear at least once a year, notably for your birthday. For the Serbian people, a hundred years is the measure for something that is good and long-lasting, Serbian basketball being the perfect embodiment – it is indeed good and long-lasting, and this year marks the hundredth anniversary of the sport in our country. In that time, basketball helped first Yugoslavia and later Serbia to make a name for itself and gain international respect. In more difficult times it was a way to lessen the negative image of our country.

The informal beginnings of basketball in our country date back to 1923, when William Wyland, an American who worked for the Red Cross, brought the first basketball and the rules of the game to Belgrade. It was at that time, at the site of “King Peter I” Primary School, that the first basketball game was played. Few could have assumed that one day we would become known as the “land of basketball”, not only in our country. However,

RS

Нема животне области коју су Срби боље развили почињући од нуле, као што је то случај са кошарком. Наравно, Срби који су били пионири тог прелепог спорта у нас тада су живели у Југославији, која је мењала имена, облике и величину, али од 1970. године никада није променила титулу „земље кошарке“. Правни наследник те земље је Србија, која је у овом тренутку друга најбоља кошаркашка земља планете, а доказ је сребрна медаља на недавно завршеном Светском купу у Манили.

Зависно о тога кога питате, добићете различите одговоре на питање – шта је то било кључно да овде тако добро никне и заживи кошарка?

„То је стрпљење“, каже новинар „Политике“ Александар Милетић, дугогодишњи хроничар дешавања у овдашњој кошарци, али и аутор књига са кошаркашком тематиком, попут „Дез баскета“ и „Моје олимпијске игре“ о професионалном животу великог Боре Станковића.

„Стрпљење је нешто што није баш својствено нама као нацији, али је то оно што су ти људи имали. Стрпљив може да буде само онај ко зна шта ради, а ти људи су и те како знали где желе да иду и шта желе да постигну.“

Пошто је тема широка и обухвата разне епохе, немогуће је о њој писати и објашњавати је без спомињања „очева оснивача“ – Небојше Поповића, Радомира Шапера, Александра Николића и посебно Боре Станковића.

Први је важио за највећег кошаркашког фанатика тог доба, способ-

Оснивачи Евролиге / Founders of the Euroleague

FOTO: EUROLEAGUE

ног менаџера а касније је водио и телевизију Београд, и са својом Црвеном звездом се наосвајао трофеја као тренер у обе конкуренције. Други се после играчке каријере започете међу зидинама Калемегданске тврђаве професионално истакао у техничкој комисији ФИБА, а трећи је постао први велики, а по многим и до дана данашњег највећи овдашњи кошаркашки тренер (надимак Професор). Највећу функционерску каријеру, зашто не рећи и најбогатију кошаркашко-дипломатску каријеру имао је без икакве сумње велики Борислав Бора Станковић.

ЛУЧОНОША И ДИПЛОМАТА

Борина улога у развоју кошарке у свету (дакле не само у Југославији) енорна је, а ништа мања није ни када говоримо о стварању, одржа-

вању и подизању угледа наше кошарке у свету.

„Он је био лучоноша. Захваљујући том контакту који је направио са првим генералним секретаром ФИБА Вилијамом Џонсом 1950. године, на једном банкету током Светског првенства у Аргентини. Он је од тада стално понављао мисао да за развој игре није довољно само да учествујете, већ морате и да организујете такмичења. И управо таквим ангажовањем он и његови саборци су градили своје позиције у међународним кошаркашким форумима“, сматра Милетић.

Наравно, за успех у овом случају није било довољно само то, већ је морало да се поклопи много ствари. Како је својевремено истакао један од очева оснивача наше кошарке и човек који је без дилеме међу најве-

ХРОНОЛОГИЈА / CHRONOLOGY

1923. године

кошарка долази у Краљевину СХС

1923

Basketball comes to the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes

1945. године

почела модерна историја кошарке у земљи и оснивање првих клубова (ККЦЗ)

1945

Start of modern basketball history in Yugoslavia, first clubs founded (Red Star)

1950. године

прво учешће на великом такмичењу – СП у Буенос Ајресу

1950

First participation in a major competition – WC in Buenos Aires

1961. године

прва освојена медаља (сребро) на ЕП у Београду

1961

First medal won (silver) at the European Championship in Belgrade

the modern history of the sport in Serbia started in 1945 in the Kalemegdan historic neighbourhood when the club Red Star was founded, followed soon by the founding of Partizan.

There is no aspect of life that Serbs were able to develop better starting from scratch than basketball. Of course, the Serbs who were pioneers of this wonderful sport at the time were living in Yugoslavia, a country that changed names, systems, and surface area, but never lost the title of the “land of basketball” since 1970. The legal successor of that country is Serbia, now the second-best basketball country in the world, as evidenced by the silver medal at the recently held World Cup in Manila.

Depending on who you ask, you will get different answers to the question – what was key for the success and thriving of basketball here?

“That has to be patience”, says journalist of “Politika” daily, Aleksandar Miletić, who has covered the basketball events in Serbia for years, and authored books on basketball such as “Jazz Basket” and “My Olympic Games” about the professional life of the great Bora Stanković.

“Patience is something which is not very common to us as a nation, but people back then used to have it. You can only be patient if you know what you are doing, and the founders of basketball knew very well where they wanted to go and what they wanted to achieve”.

*Рейерезенџиација
Југославије
џосле освајања
златне медаље у
Индијанайолису
2002. године*

*Representation
of Yugoslavia
after winning the
gold medal in
Indianapolis in
2002*

Since this this is a very broad topic that covers different time periods, it is impossible to talk about it or explain it without referring to the “founding fathers” – Nebojša Popović, Radimir Šaper, Aleksandar Nikolić, and especially Bora Stanković.

The first one was considered the greatest basketball fanatic of his time, a capable manager who later ran Belgrade TV, and won titles as a coach with both men and women. The second one, after finishing his career as a player, which started within the walls of Kalemegdan Fortress, became a renowned member of FIBA’s technical committee. The third one became the first and greatest basketball coach in this region (known as the Professor). The most successful office holder and the man with the richest basketball-diplomatic career was undoubtedly the great Borislav Bora Stanković.

A BEACON OF LIGHT AND DIPLOMAT

Bora’s role in the development of basketball in the world (not only in Yugoslavia) is tremendous. He also played an important role in creating, preserving and building the reputation of our basketball in the world.

“He was a beacon of light. It all started with the contact he made with the first FIBA Secretary General William Jones in 1950 at a banquet organised during the World Cup in Argentina. He has repeated ever since that in order to develop the game it is not enough to just participate, but to organise competitions as well. It is because of this

1970. године
прво злато на СП у
Љубљани

1970
First gold medal at the
WC in Ljubljana

СФРЈ:
8 златних,
11 сребрних и
6 бронзаних медаља

СРЈ:
5 златних,
1 сребрна и
1 бронзана

Србија:
4 сребра

SFRY:
8 gold,
11 silver,
6 bronze medals

FRY:
5 gold,
1 silver and
1 bronze medal

Serbia:
4 silver medals

ћим кошаркашким радницима, али и спортским дипломатама свих времена Борислав Бора Станковић, „Да није било Другог светског рата не би било ни југословенске кошарке.“ Он је то објаснио непостојањем било каквог система спорта и могућношћу у том послератном периоду да се уређење покрене од нуле. Прво су почели да се оснивају клубови, најпре Звезда па онда недуго затим и Партизан, а онда су и разни друштвени субјекти, попут железнице, металне индустрије и војске, увидели да могу да имају значајну улогу у том процесу.

Други битан догађај је била резолуција Информбироа из 1948. године. До тог момента, људи који су подизали кошарку били су усмерени на Совјетски Савез, на Мађарску и на Бугарску. Након тог момента почиње „отварање“ на другу страну, и знање и искуство је почело да стиже са Запада, пре свега из Француске, са којом је ондашњи државни тим одиграо више од двадесет пријатељских утакмица. Уз то, почели су да долазе и страни кошаркашки стручњаци и све то је заједно утицало да се покрене процес стварања „југословенске школе“.

Управо је пријатељство Станковића и Џонса било оно које је гурало кошарку као игру напред. Њих двојица су врло брзо „кликнула“, толико да је Џонс Бору називао својим савезником.

„Џонс је један од првих људи који је видео и најавио да ће Југославија бити сила у кошарци. Говорио је: ‘Ви имате то, тај динарски менталитет’. Волео је Џонс да каже и да добро делујемо у малим групама, као партизани и четници“, присећа се Милетић речи легендарног Боре.

СРЕДСТВО ПРОМОЦИЈЕ

Помоћ државе у том „дизању кошарке“ је била заиста значајна, а то посебно важи у делу око организације великих такмичења, где су ресурси били увек доступни и готово неограничени (помоћ војске, полиције). Уосталом, бројни политички функционери били су на челу Кошаркашког савеза Југославије, а многи други су својски помагали и истински волели ту нову игру (Дедијер, Доланц), а сви они видели су кошарку и као средство

Највећу функционерску каријеру, зашто не рећи и најбогатију кошаркашко –дипломатску каријеру, имао је без икакве сумње велики Борислав Бора Станковић

The most successful office holder and the man with the richest basketball and diplomatic career was undoubtedly the great Borislav Bora Stanković

за промоцију земље ка споља.

Прво поглавље развоја завршило се 1960. године када је направљен први запаженији резултат – 6. место на ОИ у Риму. И од тада је циљ постао да се стално меримо са најбољима (САД и СССР), и да их побеђујемо.

„Свет је први пут чуо за Југославију и њену кошарку када је на Олимпијским играма разбијен тај дуо СССР-САД у финалу“, рекао је једном приликом велики југословенски кошаркаш Петер Сканси. И био је у праву. Управо након 1968. године и Олимпијских игара у Мексику, почело је златно доба кошарке на овим просторима које траје до данашњих дана.

А некако синхронизовано са успесима Југословена на паркету, текао је дипломатско-функционерски успон Станковића.

Вилијам Џонс је у Бори Станковићу препознао функционерски потенцијал са изразитим дипломатским даром (зато га је 1960. и поставио за свог саветника, а потом и заменика), пре свега зато што је говорио чак седам језика, али и показивао завидно познавање политичких прилика и токова. У свему томе је знатно помогла и неутрална позиција тадашње земље, те је Бора у констелацији снага и сталне

поделе на два пола имао ту улогу везе и равнотеже (у комисијама је углавном било по два представника оба хладноратовска блока, док је Бора био тај пети, неутрални, али често и пресудни глас). Све то је помогло и Југославији да се одлично позиционира, не само спортски већ и политички, а Бора је ту прилику маестрално препознао и још маестралније користио како би увећавао и углед кошарке коју је са својим другарима зачео на Звездиним теренима у оквиру калемегданских зидина.

А поверење које је Џонс имао у Бору било је безгранично. Томе у прилог говори чињеница да га је слао на све значајне турнеје, на све осетљиве преговоре – Палестина (однео прве кошеве у Газу), Кореја и преговори на 38. паралели, па чак и када је требало мирити две завађене америчке кошаркашке асоцијације.

Бора је много волео Џонса, гледао на њега као на свог другог оца. И увек се држао његовог савета током тих дипломатских мисија. А он гласи: „Никад немој да нудиш нешто што неће бити прихваћено“. Звучи тако једноставно, а заправо је потпуно супротно од тога.

Својеврсна опседнутост спортском дипломатијом „натерала“ је Бору да 1968. остави тренерски посао на врхунцу, након што је са италијанским Кантуом постао првак Италије као први страни тренер коме је то пошло за руком. Ипак, бројне понуде највећих тимова тога доба (Реал Мадрид је био један од њих) одбио је како би се потпуно посветио послу у канцеларији ФИБА у Минхену.

Како је 1976. и званично заменио Џонса на месту генералног секретара Светске кошаркашке федерације, Станковић је наставио да ради на промени и унапређењу игре под обручима. За време његовог мандата уведена је линија за три поена, промењене су димензије терена, утакмица је подељена на четвртине, али дефинитивно највеће достигнуће које се за Бору везује је налажење заједничког језика са НБА лигом и укључивање америчких професионалаца у међународну кошарку на Олимпијским играма 1992. Тај догађај и договор сматра се преломном тачком за стварање „глобалне игре“ (global game) коју данас жи-

engagement that he and his colleagues bolstered their positions in the international basketball circles”, Miletić adds.

Of course, this was not enough for any major success. Many other things had to happen. As one of the founding fathers of our basketball and the man who is undoubtedly among the greatest basketball officials and sports diplomats of all time, Borislav Bora Stanković said: “Had it not been for World War II, there would have been no Yugoslav basketball.” He explained this by the lack of any sports system or opportunity to start an organisation from scratch during the post-war period. It all started with the founding of clubs, first Red Star, and then Partizan. After that, many social entities, such as the railroad companies, the metal industry and the army, realised that they could play an important role in that process.

Another important event was the Informbiro resolution from 1948. Before that, the people who built up basketball were oriented towards the Soviet Union, or Hungary and Bulgaria. After this event came the “opening up” in a different direction, and the knowledge and experience started flowing in from the West, primarily France, with whom the national team played more than twenty friendly matches at the time. Along with that, foreign basketball experts started coming, which all resulted in the creation of the “Yugoslav school of basketball”.

It is the friendship between Stanković and Jones that pushed basketball forward. The two of them clicked instantly, so much so that Jones referred to Bora as his ally.

“Jones is one of the first people who saw and proclaimed that Yugoslavia would become a major force in basketball. He used to say: ‘You have that Dinaric mentality’. Jones also loved to say that we functioned well in small groups, just like partisans and chetniks”, Miletić remembers the words of the great Bora.

MEANS OF PROMOTION

The government’s assistance in the development of basketball was really important, which particularly applies to the organisation of major competitions, for which resources were always available and almost unlimited (army, police

assistance). After all, many political office holders used to run the Basketball Association of Yugoslavia, and many others helped and truly loved the new game (Dedijer, Dolanc), while all saw basketball as the means of promotion of the country abroad.

The first chapter of development ended in 1960 when the first noteworthy result was achieved – 6th place at the Olympic Games in Rome. Ever since, the goal has been to match up against the best (USA and USSR) and to try to win.

“The first time the world heard about Yugoslavia and its basketball was when in the Olympic Games Yugoslavia prevented the USSR-USA final game from happening”, said once the famous Yugoslav player Petar Skansi. It was in 1968, at the Olympic Games in Mexico that the golden age of basketball in this country started and has been going on ever since.

At the same time Yugoslav players enjoyed success on the court, Stanković experienced great achievements in his career as a diplomat and official.

William Jones saw great potential in

Све што је данас Новак Ђоковић, то је 15 година био Владе Дивац, прави спортски амбасадор наше државе и све што је радио било је у циљу промоције Србије

Everything that Novak Đoković stands for today, that was Vlade Divac 15 years ago, a true sports ambassador of our country and everything that he did served to promote Serbia

Bora Stanković and believed he could become a high-ranking official as he had a distinct diplomatic gift (that is why in 1960 Jones appointed him as his advisor and later as deputy) and because he spoke seven languages and showed a remarkable understanding of political circumstances and trends. The neutral position of the country at the time was also beneficial. So, in times when power was distributed and the world divided into two poles, Bora played the role of liaison and balance factor (in committees there were usually two members from each Cold War Bloc, with Bora being the fifth, neutral, and often crucial vote). All of this helped Yugoslavia enjoy an excellent position, not only in terms of sports but also politics, and Bora did well to recognise this and use this to his advantage in order to raise the reputation of Yugoslav basketball, which he founded together with his friends within the walls of Kalemegdan Fortress.

Jones’ trust in Bora was limitless. This is evidenced by the fact that he used to send him to all important missions, to all sensitive negotiations – Palestine (he was the one who took the first hoops to Gaza), Korea and negotiations on the 38th parallel, or when two conflicted American basketball associations had to be reconciled.

Bora loved Jones, as he saw in him a father figure. He always followed his advice in the diplomatic missions. And the advice was: “Never offer something that will not be accepted”. It sounds so simple but is in fact anything but.

An obsession with sports diplomacy “forced” Bora to leave the coaching job in 1968 when he was at his peak, having become the champion of Italy with Cantù as the first foreign coach who did that. However, he refused many offers from the biggest teams of the time (including Real Madrid) to dedicate himself entirely to his job in the FIBA office in Munich.

Since in 1976 he officially replaced Jones as the Secretary General of FIBA, Stanković continued working on changing and improving the game of basketball. During his mandate, the three-point line was introduced, court dimensions were changed, the game was divided into quarters, but Bora’s highest achievement was definitely finding a

вимо, па европски играчи доминирају НБА лигом, а америчка кошаркашка репрезентација није више тако доминантна на међународним такмичењима. Штавише. А то је почетком деведесетих година прошлог века било апсолутно незамисливо.

Изјава Боше Тањевића можда најбоље сумира ту харизму и знање којом је Бора пленио: „Могоао је да буде генерални секретар Уједињених нација. И боље би радио тај посао од свих тамо!“

СПОРТСКИ АМБАСАДОР

И баш у то време када је америчка кошарка почела да се отвара, након грађанског и међунационалног рата, југословенска кошарка бива затворена. Тиму СР Југославије је услед санкција забрањено учешће на поменутој Олимпијади у Барселони, али и одузета шанса да одмери снаге са првим и правим америчким „дрим тимом“ са Џорданом, Мециком и Бирдом.

Играо је један наш човек тих година са њима и против њих, био успешан у томе, али не у дресу са грбом своје државе, већ у оном чувеном purple and gold Лејкерса. Наравно, реч је о Влади Дивцу, који је уз рано преминулог Дражена Петровића био први играч са ових простора који је у Америци показао да се добра кошарка игра и са ове стране Баре.

Управо је Дивац био један од пионира и раних добрих примера исправности идеје о глобализацији игре, коју је уз велику помоћ Боре Станковића у НБА имплементирао легендарни комесар Дејвид Штерн, који је до свог последњег дана истицао Борин допринос у том процесу. Чак је умео да каже да је Бора својом визијом учинио НБА глобалном корпорацијом и тако спречио да она иде у правцу самодовољности у функционисању и постојању, каква је случај рецимо са НФЛ-ом.

Дивац је, поред великих играчких квалитета, нову светску кошаркашку платформу неретко користио и за слање поруке који надиласе саму игру. Тако је током санкција неретко у америчким медијима истицао неправедност кажњавања само једне стране, а конкретно његове генерације.

Колико је то помогло, тешко је измерити, али сигурно је имало нека-

квог утицаја. И ту поново долазимо до Боре, који је својим угледом и интегритетом, а зашто не рећи и својом моћи те 1995. године „измислио“ додатне квалификације за Европско првенство и пружио шансу Дивцу и другарима да заиграју са најбољима на међународној сцени и покажу да им је ту место. Титула првака у Атини и легендарни, први дочек на балкону Скупштине града Београда доказ су да је Бора још једном био у праву.

Но, ту искушењима за наше кошаркаше у печалби није био крај, а Дивац то врло добро зна. На дан када је 1999. почело НАТО бомбардовање СР Југославије, он је, гостујући код легендарног америчког водитеља Лерија Кинга, говорио као прави амбасадор и стао уз свој народ, што је и те како имало одјека у тамошњој јавности, а није остао нем ни када су се почетком миленијума у Србији дешавале демократске промене. Све то као да је стварало кредит међу људима у домовини, веза коју је са њима остварио постала је толико јака да се тих година добар део нације будио ноћу и навијао за Сакраменто Кингсе као за репрезентацију. Чувена серија против Лејкерса и тројка у срце Роберта Орија и дан-данас боли добар део грађана Србије.

„Све што је данас Новак Ђоковић, то је 15 година био Владе Дивац. Прави спортски амбасадор наше државе и све што је радио било је у циљу промоције Србије. То све надиласи победе, трофеје, бројке...“, истиче Милетић, стављајући у овом случају по страни његов немали хуманитарни рад.

Доживео је Дивац много почести у Америци: Кингси су повукли његов дрес са бројем 21 из употребе, био је и први Србин на месту генералног менаџера једног НБА тима (Кингса, разуме се), а од 2019. године је члан Куће славних у Спрингфилду. Али оно што се у његовом богатом си-вију (био је и председник Олимпијског комитета Србије) ипак не може навести је оно што је урадио за нове генерације српских кошаркаша – отворио им је врата најјаче лиге света. А како се то завршило? Па можемо само узети пример Николе Јокића, који је и стилски врло наслоњен на оно што је Дивац радио у већем делу своје НБА каријере.

МВП ИЗ СОМБОРА

Иако је, што се тиче отворености ка медијима и америчкој култури, знатно затворенији него што је то Дивац био, Никола Јокић је играчки подигао летвицу на ниво где нико од његових претходника, што српских, што европских, никад није био. Човек коме је кошарка „само посао“ дошао је на ниво да већ годинама нико у НБА није бољи играч од њега (две титуле МВП-а лиге, шампионски прстен и избор за најбољег играча финала за 2023. годину су само најосновнији доказ тој тези).

Оно што је посебно фасцинантно је то што је Никола својим играма на теренима широм Сједињених Држава натерао Американце да редефинишу и промене своје ригидно схватање појма суперстара и шта све он „мора“ да ради и презентује. Укратко – кад си најбољи у нечему не мораш ништа и сам постављаш нека правила.

Нема га на друштвеним мрежама, нема га у шоу-програмима, а у медијима се појављује тек онолико колико је то неопходно за посао којим се бави. Али и у таквом свом свету успео је да натера људе да му се диве, па и да му „долазе на ноге“. Тако су му другу титулу за најкориснијег играча најјаче лиге света људи из Денвера донели испред њему изузетно значајног места – његове коњске штале у Сомбору. Од тада је то постало туристичко место, па се неретко људи из Денвера одлучују да поћу на ходочашће у град фиџа-кера, рибљег паприкаша али и човека који је малој франшизи из Колорада донео први трофеј Лерија О’Брајана.

И сви сада у Америци и свету знају да изговоре „h“ на крају Николиног презимена, исто онако како га је почетком деведесетих велики Мајкл Џордан изговарао спомињући сјајног играча против којег је неколико пута играо, а све то у разговору са Бошом Тањевићем једном приликом на НБА кампу у Тревизу. Није ово толико позната прича, а играч о којем је реч је Дражен Праја Далипагић, један од најбољих играча златног доба и генерације југословенских кошаркаша између периода Боре и Дивца.

Па сад видите колико је дуга, јака, богата и утицајна та нит југословенско-српске кошарке. ♦

common language with the NBA and involving US professionals in international basketball at the 1992 Olympics. This event and agreement are considered a turning point for the creation of the global game we know today, in which European players dominate the NBA and the US national team is no longer as dominant in international competitions. And this was totally unimaginable in the early 1990s.

The following statement of coach Bogdan Tanjević sums up best the charisma and knowledge that Bora had: "He could have been the Secretary General of the United Nations. And he would have done the job better than any of them!"

SPORTS AMBASSADOR

It was at that time, when US basketball started opening up that Yugoslav basketball became shut off, following a civil war among conflicting nations. The FR Yugoslavia team was forbidden to participate in the aforementioned Olympics in Barcelona because of international sanctions. Their chance to compete with the one and only American "Dream Team" with Jordan, Magic and Bird was taken away from them.

However, there was one man from our country who played with US players and against them, with great success at the time, even though not in his national team jersey, but in the famous purple and gold Laker shirt. Of course, this man was Vlade Divac, who along with Dražen Petrović, who passed away too soon, was the first player from this region who showed the Americans that good basketball was played on this side of the pond as well.

Divac was one of the pioneers and one of the earliest examples of how good the idea to globalise the game was. This idea was implemented by David Stern, the NBA commissioner, with great help from Bora Stanković. Stern spoke highly of Bora's contribution to this process for as long as he lived. He even said that Bora's vision made the NBA a global corporation and prevented it from moving towards self-sufficiency and existence as is the case with the NFL.

In addition to his many qualities as a player, Divac often used the new basketball platform to convey messages and stay active outside of the game. That is how, at the time of sanctions against Yu-

goslavia he often highlighted the injustice of punishing just one side, specifically his generation.

It is difficult to measure how effective this was, but it certainly had some impact. Going back to Bora, in 1995 Stanković used his reputation and integrity, even his power, to "invent" additional qualifications for the European Championship and gave a chance to Divac and friends to play against the best international players and show that they actually belonged on the international stage. The championship title in Athens and the legendary, first-ever celebration before the Belgrade City Assembly are proof that Bora was right once again.

However, this was not the last of the challenges that our basketball players abroad faced, as Divac knows full well. On the day of the NATO bombing of FR Yugoslavia in 1999, he came on the show of legendary US presenter Larry King and spoke as a true ambassador and stood behind his people, which resonated with the American audiences. He also decided not to keep quiet when at the beginning of the millennium democratic changes occurred in Serbia. It is as if all of this helped build his image among his fellow Serbians, and the connection that he formed with them became so strong that in those days many Serbs woke up at night to root for the Sacramento Kings as if they were the national team. The famous series versus the Lakers and Robert Horry's dagger three still hurts many Serbian citizens.

"Everything that Novak Đoković stands for today, that was Vlade Divac 15 years ago. A true sports ambassador of our country. Everything that he did served to promote Serbia. This is bigger than any victories, trophies, numbers..." Miletić says, without even taking Divac's humanitarian efforts into account.

Divac has been given many honours in America: the Kings have retired his 21 jersey, he was the first Serb to become the general manager of an NBA team (the Kings, of course), and since 2019 he has been in the Hall of Fame in Springfield. However, something that is not included in his rich CV (he was also president of the Olympic Committee of Serbia) is all that he did for the new generations of Serbian basketball players – he opened the door of the strongest

league in the world for them. How did that go? We need to look no further than Nikola Jokić, whose style is very similar to Divac's for most of his NBA career.

MVP FROM SOMBOR

Even though he is much less open to the media and American culture, much more closed off than Divac used to be, Nikola Jokić has raised the bar for players to a level that none of his predecessors, whether Serbian or European, had ever achieved. The man for whom basketball is "just a job" has for years been the best player in the NBA (two league MVP titles, a championship ring and 2023 finals MVP are a confirmation of this).

What is particularly fascinating is that Nikola's performance on the courts across the US made Americans redefine and change their rigid understanding of what it means to be a superstar and what one "must" do or represent. In short – when you are the best at something, you do not have to do anything and you make the rules on your own.

You will not find him on social media or on TV, and he appears in the media only as much as necessary for his job. Even so, he was able to make people admire him and pay their respect. That is how the people from Denver gave him his second MVP trophy at the place that is very special to him – his stables in Sombor. It has since become a tourist spot, so people from Denver often decide to go on a pilgrimage to the town of horse-drawn carriages, fish stews and the man who brought the first Larry O'Brien trophy to the small franchise from Colorado.

Now everyone in America knows how to pronounce the letter "Ć" at the end of Nikola's surname, just as it was pronounced by the great Michael Jordan in the early 1990s, referring to a phenomenal player that he played against several times, as he told to coach Bogdan Tanjević once at the NBA camp in Treviso. This is a little-known fact, but the player that he was referring to was Dražen Praja Dalipagić, one of the best players in the golden age and golden generation of Yugoslav basketball players who played in between Bora and Divac.

It seems obvious now how long, strong, rich and influential this thread of Yugoslav-Serbian basketball is. ♦

Од „јавних тајни“ до изложбе аутомобила

RS Манифестације и догађаји у Србији који ће обележити сезону пред нама

ДОЧЕК НОВЕ ГОДИНЕ

● Традиционално новогодишње одбројавање уз концерте организује се у сваком граду у Србији, у ноћи 31. децембра сваке године. У Београду су бесплатни концерти и дочек 2023. организовани на два места – испред Дома Народне скупштине и на платоу испод Старог савског моста, односно у Београду на води, уз музички спектакл домаћих звезда и светлосни перформанс на Кули „Београд“. Према проценама Туристичке организације Београда, српску престоницу је у време празника посетило више од 100.000 гостију из иностранства.

БЕОГРАДСКИ САЈАМ АУТОМОБИЛА

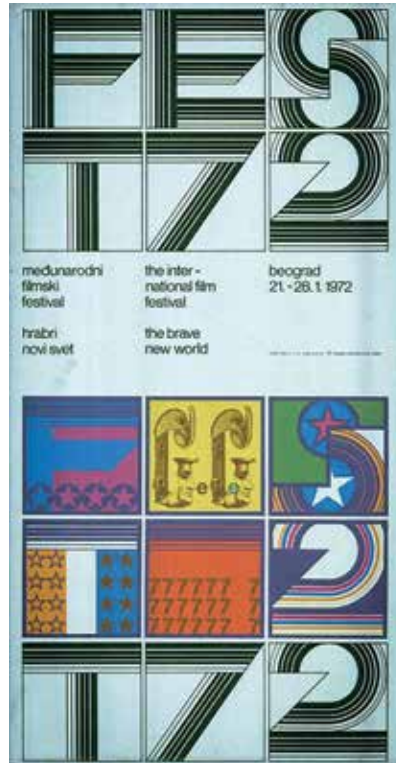
● Изложбено-продајна приредба – Сајам аутомобила под називом „DDOR BG CAR SHOW“ одржаће се и ове године на Београдском сајму и окупиће све увознике и дистрибутере путничких аутомобила.

● Посетиоци ће моћи да уживају у разноврсној понуди водећих светских произвођача аутомобила. Са изложбом пратеће индустрије, делова и опреме, као и гаражно-сервисне опреме употпуњен је програм ове манифестације.

● Да би ужитак био потпун, ту су и тест вожње, наградне игре и друге забавне и такмичарске активности које, како наводе организатори, „афирмишу новитете ауто индустрије кроз активно учешће посетилаца“.

„ФЕСТ“

● Највећи и најстарији домаћи филмски фестивал у земљи је „Фест“, који има међународни карактер, а традиционално се сваке године одржава крајем фебруара и почетком марта. У Београд тада стижу угледни гости из света. Одвијају се многобројне премијере домаћих и

светских филмова – од блокбастера, до независних и „малих“ кинематографија. Манифестација је такмичарског карактера, а стручни жири бира победника у неколико категорија. У оквиру „Феста“ додељује се и награда Београдски победник.

● Први „Фест“ је отворен 9. јануара 1971. године, под слоганом „Храбри нови свет“, у Дворани Дома синдиката, филмом „Меш“ Роберта Алтмана. Осим њега, приказано је више од 70 филмова, међу којима и легендарна „Одисеја у свемиру“ Стенлија Кјубрика или „Голи у седлу“ Дениса Хопера. Међународни филмски фестивал израстао је у једну од најзначајнијих филмских смотри и сврстао се у најзначајније догађаје у културном животу главног града, уз који су одрасле многе генерације. Током

своје дуге историје угостио је неке од највећих редитеља, попут Вима Вендерса, Дејвида Кроненберга, Волкера Шлендорфа, Бернарда Бертолучија, Теа Ангелопулоса, Кена Расела, Милоша Формана, Вернера Херцога, Кшиштофа Кишловског... Од глумца, захваљујући „Фесту“, Београд су посетили Марчело Мастојани, Лив Улман, Харви Кајтел, Софија Лорен, Роберт де Ниро, Катрин Данев, Џони Деп, Хана Шигула...

● „Фест“ је укупно до сада посетило више од четири милиона гледалаца и приказано је скоро 4.000 филмова. Фестивалске пројекције одржавају се последњих година на више локација у Београду, како у биоскопима, тако и у културним центрима: МТС дворани, Сава центру, Дому омладине Београда, синеплекс биоскопима у „Ушћу“ и „Галерији“, Југословенској кинотеци, Дворани културног центра...

ЈАВНЕ ТАЈНЕ У МСУ

● Ретроспективна изложба „Јавне тајне“ једног од најзначајнијих домаћих савремених уметника Зорана Насковског, отворена је 19. октобра у Музеју савремене уметности, у Београду, и трајаће до 26. фебруара 2024. Изложба је организована у сарадњи МСУ у Београду и МСУ Војводине у Новом Саду, а под покровитељством Министарства културе Србије и Покрајинског секретаријата за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама Војводине. Радови Насковског обухватају аудио-видео инсталације, сликарска дела, перформансе, фотографије, дигиталне уметничке праксе и употребу вештачке интелигенције... Излагао је у Стокхолму, Берлину, Њујорку, Питсбургу, Берклију, Лондону, Паризу, Риму, Будимпешти... Добитник је више значајних награда.

From “Public Secrets” to a Car Exhibition

EN Manifestations and events in Serbia that will mark the season ahead

NEW YEAR’S EVE CELEBRATION

● The traditional New Year’s Eve countdown with concerts is organised in every town in Serbia on the night of 31 December. In Belgrade, the 2023 celebration is organised on two locations – in front of the National Assembly and at the plateau under the Old Sava Bridge at Belgrade Waterfront, with musical performances by local stars and a light show on the Belgrade Tower. According to estimates of the Belgrade Tourism Association, the Serbian capital was visited by more than 100,000 guests from abroad during the holidays.

BELGRADE CAR FAIR

● The exhibition and sales event – the Car Fair named “DDOR BG CAR SHOW” will be held this year at the Belgrade Fair and will gather all importers and distributors of passenger cars.

● Visitors will be able to enjoy diverse offers from leading global car manufacturers. With the exhibition of the supporting industry, parts, and equipment, as well as garage-service equipment, the program of this event is complete.

● To make the experience even more enjoyable, there are test drives, prize games, and other fun and competitive activities which, according to the organizers, “promote the novelties of the auto industry through active participation of the visitors.”

“FEST”

● The biggest and the oldest Serbian film festival is “Fest”, an international manifestation held traditionally in late February and early March. This is when Belgrade gets to host renowned guests from abroad. There are many premieres of domestic and international films – ranging from blockbusters to independent and “small” ones. There is a competitive programme as well, in which the expert jury chooses winners in several categories. As part of the festival the

Belgrade Victor Award is also given.

● The first “Fest” was opened on 9 January 1971 under the slogan “Brave New World” in the theatre of the Union Hall with Robert Altman’s *Mash*. More than 70 films were shown that year, including the legendary Stanley Kubrick’s *2001: A Space Odyssey* or Dennis Hopper’s *Easy Rider*. The international film festival grew to become one of the most important film events and is among the most significant cultural manifestations in the city, which many generations grew up with. During their long history, they hosted some of the greatest directors such as Wim Wenders, David Cronenberg, Volker Schlöndorff, Bernardo Bertolucci, Theo Angelopoulos, Ken Russel, Miloš Forman, Werner Herzog, Krzysztof Kieślowski... Actors and actresses who visited Belgrade’s “Fest” include Marcello Mastroianni, Liv Ullmann, Harvey Keitel, Sophia Loren, Robert De Niro, Catherine Deneuve, Johnny Depp, Hanna Schygulla...

● So far, “Fest” was attended by more than four million spectators and nearly 4,000 films have been shown. The festival screenings have recently been taking place in several locations in Belgrade, in cinemas and in cultural centres: MTS Hall, Sava Centre, Belgrade Youth Centre, Cineplexx theatres in the shopping malls “Ušće” and “Galerija”, Yugoslav Film Archive, Cultural Centre Hall...

PUBLIC SECRETS AT THE MUSEUM OF CONTEMPORARY ART

● The retrospective exhibition “Public Secrets” of one of the most important contemporary domestic artists Zoran Naskovski was opened on 19 October at the Museum of Contemporary Art in Belgrade and will last until 26 February 2024. The exhibition is organised in cooperation with the Museum of Contemporary Art in Belgrade and the Museum of Contemporary Art of Vojvodina in Novi Sad, under the auspices of the

ГАЛЕРИЈА МАТИЦЕ СРПСКЕ

У новосадској Галерији Матице српске у току су две значајне изложбе, које ће трајати и почетком идуће године. Прва је „Паја Јовановић и Густав Климт. Једна епоха, два уметника, три музеја“, отворена 13. октобра и трајаће до 14. јануара. На изложби су представљена три женска портрета из три музеја: Галерије Матице српске, Уметничко-историјског музеја у Бечу и Галерије Белведере. Два од њих су први пут изложена у Србији, а сва три указују на сличности и разлике међу великим уметницима.

Друга изложба „Поморишац – Васа Поморишац“ отворена је 20. октобра и трајаће до 29. фебруара. Посвећена је уметнику који се једини од својих савременика из прве половине двадесетог века школовао у Лондону, који је награђен Сребрном медаљом Удружења француских уметника и чија се дела чувају у бројним приватним колекцијама у Европи, али и у државној колекцији Музеја Викторије и Алберта у Лондону.

ЕТНОГРАФСКИ МУЗЕЈ

До краја ове године у београдском Етнографском музеју трајаће изложба „Наслеђе: Колекција предмета Надежде Петровић“. У питању је колекција ношњи, украсних појасева и накита, које је најпознатија српска сликарка скупљала током живота. Изложба је премијерно приказана 1917. године у Лиону, и сада поново, после пола века, у Београду. Међу најверднијим експонатима су прстен „столоват“ и пафте са представом обнаженог бога Бахуса, мушка мисираба, мушки јелек и женске кошуље из Старе Србије.

У истом музеју 6. децембра отвара се изложба о једном од симбола Србије – ракији шљивовици. Повод је упис на Унескову Репрезентативну листу нематеријалног културног наслеђа.

ЈУГОСЛОВЕНСКИ ПОЗОРИШНИ ФЕСТИВАЛ У УЖИЦУ

Југословенски позоришни фестивал „Без превода“ одржава се у Ужицу прве недеље новембра, у тамошњем Народном позоришту. У питању је смотра најзначајнијих позоришних представа које су током године играле у републикама бивше Југославије.

Другачији поглед на велику научницу

ИЗЛОЖБА „МИЛЕВА, МИ СМО СТЕНА“

На питање зашто никада није потписивала научне радове које је радила са супругом Албертом Ајнштајном, Милева Марић је одговорила „Ми смо једно, Ајнштајн, једна стена“. Ово је инспирисало др Душана Јововића, аутора велике интерактивне мултимедијалне изложбе у Музеју града Новог Сада, на Петроварадину, да поставку назове „Милева: Ми смо стена“.

На сасвим другачији начин, уметник је представио живот и значај Милеве Марић Ајнштајн, њен рад, однос са супругом и децом, отворио је питање односа деце према оцу, а нарочито судбину млађег, Едуарда Ајнштајна, који је поседовао очеву генијалност, али се на студијама разболео од шизофреније. Једна просторија посвећена је и, доскоро непознатој, Милевиној и Албертовој ванбрачној кћерки Лизерл, чија је судбина остала непозната.

Милева кроз поставку, супротно увреженим наративима, није приказана као жртва и пасивна учесница у историји науке, већ као активна и делатна научница, мајка, супруга.

Изложба почиња на уметничким инсталацијама које воде посетиоце унутар, за ову прилику дизајнираног, простора од 1.200 квадратних метара, а кретање је условљено необичном сценографијом која доживљај чини магичним. Аутор намерно дели простор на „светли“ и „тамни“, два дела која чине једну целину и не могу да постоје самостално. Као уметнички језик коришћене су најмодерније технологије, 3Д анимација, дигитални звук, холограм, али и класични елементи – скулптура, графички дизајн, цртеж и слика. Кроз дванаест светлих и тамних целина, на основу писама, на карактеристичан начин представљен је живот научнице блиставог ума.

Изложба укључује сва чула посетилаца, свака просторија има посебан ефекат и звук, а на публици је да сама или уз помоћ водича протумачи симболе.

„Документарна грађа о животу и научном раду Милеве Марић доста је оскудна и моје истраживање највише се заснивало на писмима која су остала иза Алберта и Милеве. Постоји тај проблем који је поделио и наставља да дели стручну јавност о њеној улози и заслугама у научном раду, а мени никако није намера да оспоравам лик и дело Алберта Ајнштајна. Ипак, то не искључује чињеницу да је она свакодневно, без икакве задршке, радила на пројектима који су носили потпис њеног супруга“, рекао је Јововић о свом пројекту, надајући се, како каже, да је овај уметничко-филозофски експеримент успео.

Поставка на Петроварадину отворена је почетком 2023. и трајаће још пуне две године, после чега ће остати као легат Музеју града Новог Сада.

A Different View of the Great Scientist

EXHIBITION “MILEVA, WE ARE ONE ROCK”

● When asked why she never signed any of the scientific papers she co-wrote with her husband, Albert Einstein, Mileva Marić answered by saying: “We are one, Einstein, one rock”. This inspired Dušan Jovović, PhD, to call his big interactive multimedia exhibition in the City Museum of Novi Sad in Petrovaradin “Mileva: We are One Rock”.

The artist gives an overview of the life and importance of Mileva Marić Einstein from a completely different angle. He explored her work, relationship with her husband and children, and opened the issue of the relationship between her children and their father, especially focusing on the destiny of the younger one, Eduard Einstein, who possessed his father’s brilliance but was diagnosed with schizophrenia. One room is dedicated to the daughter of Mileva and Albert born out of wedlock, Lieserl. Her existence was unknown until recently and her fate remains a mystery.

In contrast to the popular narrative, the exhibition does not show Mileva as a victim and passive participant in the history of science but as an active and industrious scientist, mother and wife.

The exhibition is based on artistic installations that lead visitors into the space specifically designed for this occasion, with a surface area of 1,200 square metres, where movement is conditioned by an unusual scenography that makes the whole experience magical. The author has intentionally divided

the space into the “bright” and “dark” areas which actually form one entity and cannot exist independently. The artistic expression is based on the latest technologies, such as 3D animation, digital sound, holograms, along with classical elements such as sculpture, graphical design, drawing and painting. There are twelve bright and dark units that are based on letters and tell the life of this brilliant scientist in an extraordinary fashion.

The exhibition engages all of the visitors’ senses; each room has a special effect and sound, and it is up to the audience to interpret the symbols on their own or with the help of a guide.

“The documentary materials on the life and scientific efforts of Mileva Marić are few and far between and my research was mostly based on letters left behind Albert and Mileva. There is this problem that has divided experts and continues to do so, and it concerns her role and merit in the scientific field. It is not my intention at all to challenge the efforts of Albert Einstein. However, it is a fact that every day, without exception, she worked on projects carrying the stamp of her husband”, Jovović said about his project, hoping, he adds, that his artistic and philosophical experiment was a success.

The exhibition in Petrovaradin was opened in early 2023 and will last for two more years, after which it will be passed on to the City Museum of Novi Sad.

Ministry of Culture of Serbia and the Provincial Secretariat for Culture, Public Information and Relations with Religious Communities of Vojvodina. Naskovski’s works include audio-visual installations, paintings, performances, photographs, digital artistic practices and the use of AI... He has had exhibitions in Stockholm, Berlin, New York, Pittsburgh, Berkley, London, Paris, Rome, Budapest... He is the recipient of multiple significant prizes.

GALLERY OF MATICA SRPSKA

● In the Gallery of Matica Srpska in Novi Sad there are two important exhibitions, which will last until the beginning of next year. The first one is “Paja Jovanović and Gustav Klimt. One Epoch, Two Artists, Three Museums”, opened on 13 October, which will last until 14 January. At the exhibition there are three women’s portraits from three museums: Gallery of Matica Srpska, Kunsthistorisches Museum in Vienna and the Belvedere Gallery. Two of them have been exhibited in Serbia for the first time and all three point to similarities and differences between the two great artists.

● The other exhibition “Pomorišac – Vasa Pomorišac” was opened on 20 October and will last until 29 February. It is dedicated to the artist who was the only one of his contemporaries from the first half of the 20th century who was schooled in London and received the Silver Medal of the Association of French Artists. His works are kept in numerous private collections in Europe and in the collection of the Victoria and Albert Museum.

ETHNOGRAPHIC MUSEUM

● The exhibition entitled “Heritage: Collection of items belonging to Nadažda Petrović” will last until the end of this year in the Ethnographic Museum in Belgrade. This is a collection of traditional costumes, decorative belts and jewellery collected by the best-known Serbian painter throughout her life. The exhibition premiered in 1917 in Lyon and is now being held again, more than a century later in Belgrade. The most valuable items include the stolovat ring and belt clasps representing the naked god Bacchus, men’s misiraba shirt, men’s

коју праве учесници. Из године у годину њена дужина се продужава за један метар, чиме се изнова обара Гинисов рекорд. Сав новац од манифестације одлази у хуманитарне сврхе.

„СЛАНИНИЈАДА“ У КАЧАРЕВУ

Још једна позната гастрономска манифестација јесте „Сланинијада“ у Качареву, због које је ово село у Банату добило титулу „најмаснијег села“ у Србији. Посебну пажњу посетилаца привлачи изложба и дегустација старих и помало заборављених јела. Заступљен је и културно-уметнички и забавни програм, а организује се и такмичење у кувању паприкаша „Златни котлић“, топљењу сланине, свињокољу на традиционалан начин и хватању прасета из џака. „Сланинијада“ се одржава током фебруара у Хали спортова у Качареву, на 13 километара од Панчева и тридесетак од Београда.

РАФТИНГ НА ТАРИ

За љубитеље провода који диже ниво адреналина у крви ту је рафтинг на Тари. И ове године сезона почиње у априлу, а трајање рафтинга зависи од висине воде, временских услова и од посаде у чамцу. Водостај и брзина реке Таре значајно варирају у току године. Тако у мају, када је ниво воде највећи, спуст траје око 45 минута, а у августу и септембру три до четири сата.

Иначе, туристичко сплаварење на реци Тари почело је 1964. године проширеним програмом туристичког сплаварења, које се до тада обављало повремено, само на реци Дрини, са дрвеним сплавовима. ◆

Овог новембра Ужице ће угостити по 28. пут госте из бивше заједничке државе, а слоган је „Шта мислиш о свом оцу?“. Званична награда фестивала је Ардалион.

КОНЦЕРТИ

Ову јесен и зиму обогатиће различити музички догађаји. Чувени певач севдалинки Божо Врећо на истом месту окупиће обожаваоце 4. децембра, а регионална певачка звезда Јосипа Лисаца 7. марта.

„КОБАСИЦИЈАДА“ У ТУРИЈИ

Једно од најпознатијих гастрономских дешавања у зиму, „Кобасицијада“ у бачком селу Турија код Србобрана, углавном се организује последњег викенда у фебруару. Манифестација је почела као другарска свађа двојице пријатеља ко прави најбоље кобасице у селу, да би израсла у међународну манифестацију која сваке године привуче хиљаде туриста. Главна атракција је кобасица дугачка више од два километра,

waistcoat and women's shirts from Old Serbia.

● At the same museum, on 6 December, the exhibition on one of the symbols of Serbia is opening – the Slivovitz plum brandy. The reason is its inclusion on the UNESCO Representative List of Intangible Cultural Heritage.

YUGOSLAV THEATRE FESTIVAL IN UŽICE

● The Yugoslav Theatre Festival "Without Translation" is taking place in Užice in the first week of November, at the National Theatre. This is a festival that shows the most important theatre plays played throughout the year in the former Yugoslav republics. This November, Užice will host guests from former Yugoslavia for the 28th time, and the slogan is "What do you think about your father?". The official prize of the festival is the Ardalion.

CONCERTS

● This autumn and winter will be elevated by various musical events. The famous band from Pula, "Atomsko sklonište" will have a concert at the MTS hall on 22 November. The same venue will be the location for concerts by the famous sevdalinka singer, Božo Vrećo, on 4 December, and the regional star Josipa Lisac on 7 March.

"KOBASICIJADA" SAUSAGE FESTIVAL IN TURIJA

● One of the best-known gastro events in the wintertime, the "Kobasicijada" in the Bačka village of Turija near Srbobran is usually organised on the last weekend of February. The manifestation started out as a friendly argument between two friends about who made the best sausages in the village, before it became an international manifestation that attracts thousands of tourists each year. The main attraction is a 2-kilometre-long sausage that the participants make. Year after year it has grown by one metre, breaking the Guinness record anew. All of the proceeds from the manifestation go to charity.

"SLANINIJADA" BACON FESTIVAL IN KARAČEVO

● Another famous gastronomic manifestation is the "Slaninijada" in

Kačarevo, which is the reason why this village in Banat deserves the title of the "fattest village" in Serbia. A special attraction for the visitors is the exhibition and tasting of old and forgotten dishes.

● There is also a cultural and artistic programme and entertainment and a competition in making stew known as the "Golden Cauldron", as well as competitions in melting bacon, traditional pig slaughter and chasing of piglets.

● The "Slaninijada" takes place in February at the Sports Hall in Kačarevo, 13 kilometres from Pančevo and around 30 kilometres from Belgrade.

RAFTING ON THE TARA RIVER

● For thrill-seekers who enjoy an adrenaline rush, there's rafting on the Tara River. This year, the season starts in April, and the duration of the rafting depends on the water level, weather conditions, and the crew in the boat. The water level and speed of the Tara River vary significantly throughout the year. In May, when the water level is at its highest, the descent takes about 45 minutes, while in August and September, it lasts three to four hours.

● Tourist rafting on the Tara River began in 1964 with an expanded program of tourist rafting, which had been conducted occasionally on the Drina River with wooden rafts until then. ◆

Посета Дипломатској колонији Кошутњак

12. ЈУН 2023.

ИМЕНОВАНА НОВА ДИРЕКТОРКА

Друштво за изнајмљивање некретнина „Дипос“ д.о.о. Београд са задовољством је обавестило пословне партнере, кориснике услуга и ширу јавност да је за директора Друштва именована госпођа Бојана Мартиновић.

„Друштво ће и у наредном периоду, под руководством госпође Мартиновић, наставити да буде организација која слуша потребе клијената и која им је увек на располагању. Професионалним приступом ‘Дипос’ ће и надаље унапређивати квалитет услуга и настојати да буде први избор и поуздан партнер дипломатској, међународној и домаћој пословној заједници у Републици Србији“, наведено је у саопштењу о именовану.

Мартиновићева иза себе има богату спортску и пословну биографију, а посебан куриозитет је чињеница да је прва жена која је на челу предузећа „Дипос“ у његовој историји дугој 60 година.

15. ЈУН 2023.

ПОСЕТА ДИПЛОМАТСКОЈ КОЛОНИЈИ У КОШУТЊАКУ

Унапређење пословне сарадње, квалитета живота и рада у непокретностима којима управља „Дипос“ и неговање традиционално добрих односа са дипломатско-конзуларним представништвима приоритет су у пословним активностима овог Друштва. Директорка „Дипоса“ Бојана Мартиновић, са својим сарадницима – заменицом Иваном Милосављевић и директором Службе за техничке послове Јованом Рогановићем – посетила је амбијенталну целину Дипломатску колонију на Кошутњаку, у којој су смештени објекти који Амбасада САД у Београду користи за смештај својих службеника са породицама.

Делегација Друштва имала је задовољство да се сретне са представницима Амбасаде САД у Београду, а новоименована директорка Друштва Бојана Мартиновић прилику да се упозна са вишедеценијским пословним партнерима.

12 JUNE 2023

NEW DIRECTOR APPOINTED

Property Management and Rental Company “Dipos” Ltd. Belgrade proudly informed its business partners, clients and the public at large that Ms Bojana Martinović was appointed the company’s director.

“In the coming period, under the management of Ms Martinović, Dipos will continue operating as an organisation that pays attention to its clients and is always at their disposal. With their professional approach, Dipos will continue to improve the quality of services and aim to be the first choice and reliable partner to the diplomatic, international, and domestic business communities in the Republic of Serbia”, the press release states.

Martinović has a rich sports and business background, and it is particularly interesting that she is the first woman ever at the helm of Dipos in 60 years of the company’s existence.

15 JUNE 2023

A VISIT TO THE DIPLOMATIC COLONY IN KOŠUTNJAK

Developing professional cooperation, quality of life and work in real estate managed by “Dipos” and preserving traditional relations with embassies and consulates are a priority for the company. Dipos Director Bojana Martinović and her associates – Deputy Ivana Milosavljević and the Head of the Department for Technical Affairs Jovan Roganović – visited the

Diplomatic Colony complex in Košutnjak, where property is used by the US Embassy to Belgrade to accommodate their staff and their families.

The company’s delegation had the pleasure of meeting the representatives of the US Embassy in Belgrade, and the newly appointed director, Bojana Martinović, met for the first time with the company’s business partners from decades ago. This was also a unique opportunity to consider the chances to improve and embellish this complex to the satisfaction of our company and the members of the diplomatic community in Belgrade who are using it.

US Embassy representative, Head of GSO/Procurement, Michael Warfield, was delighted to hear that Dipos is planning to improve the quality of life in the Košutnjak colony where US Embassy staff are living. The US Embassy has been showing their trust in Dipos for more than 60 years by choosing the property managed by the company.

By continuing to improve the Diplomatic Colony in Košutnjak, Dipos’s aim is for its guests to bring warm memories of Serbian hospitality and of the traditional friendship between the Serbian and American peoples back with them upon leaving Belgrade.

This unique neighbourhood located on the slopes of Banovo Brdo hill was born in the early 1980s, as Dipos’s reaction to the increased demands of the diplomatic community at the time for adequate living facilities. It was here, in one of the most attractive locations in Belgrade that the first condominium in the capital

Уједно, ово је била јединствена прилика да се размотре могућности за унапређење и улепшавање ове амбијенталне целине на задовољство како нашег Друштва, тако и чланова дипломатске заједнице у Београду који је користе.

Представник Амбасаде САД, супервизор службе ГСО, господин Мајкл Варфилд је са великим задовољством примио вест да „Дипос“ планира да унапреди квалитет живота у Колонији на Кошутњаку у којој станују службеници Амбасаде САД, а која више од 60 година поклања поверење „Дипосу“ када је у питању одабир непокретности.

Додатним уређењем Дипломатске колоније у Кошутњаку „Дипос“ настоји да њени корисници, при одласку из Београда, са собом понесу топле успомене на српско гостопримство и сећање на традиционално пријатељство српског и америчког народа.

Ово јединствено насеље, смештено на падинама Бановог брда, рођено је почетком осамдесетих година, као реакција „Дипоса“ на повећану потражњу тадашње дипломатске заједнице за адекватним објектима за становање. На једној од најатрактивнијих локација у Београду подигнут је први кондоминијум у престоници, који је већ пуне четири деценије синоним за живот у миру, архитектонском складу и сигурности. Нова дипломатска колонија добила је већи број станара из САД, а тако је и данас. Дипломатска колонија у Кошутњаку окосница је „Дипосовог“ портфолија некретности и адреса високе репутације и ван граница наше земље и региона.

ЕГИПАТСКИ АМБАСАДОР НАШ ГОСТ

Предузеће „Дипос“ имало је част да у свом седишту у Београду угости амбасадора Арапске Републике Египат Његову екселенцију Басела Салаха Мустафу Ахмеда.

Египатског амбасадора примила је директорка „Дипоса“ Бојана Мартиновић и заменица директорка Ивана Милосављевић, а посета је протекла у духу пријатељских односа и дугогодишње успешне сарадње. Његова екселенција господин Ахмед честитао је новој директорки именовање и пожелео јој много успеха у будућем раду.

Мартиновићева се Ахмеду захвалила на топлим речима, али и на деценијама успешне и плодотворне сарадње са Египтом. Она је подсетила да је Египат у кругу држава чије амбасаде сарађују са „Дипосом“ готово од његовог оснивања. Трајање ове сарадње и изграђени дух поверења, професионализма и отворености својеврсни је заштитни знак „Дипоса“, али и залог да она буде подједнако успешно и настављена.

Сарадња „Дипоса“ и Амбасаде Египта траје пуних 60 година и уткана је у целокупну историју овог предузећа. Египат је корисник једне од најатрактивнијих непокретности из „Дипосовог“ фонда. Ово предузеће континуирано настоји да се египатски гости осећају што пријатније у Београду и тако доприноси стварању услова за њихов што квалитетнији живот и рад у Србији.

У Амбасади Египта на основу искуства дугог шест

was built, and has been synonymous with living in peace, architectural harmony and safety for decades. Most of the residents in the diplomatic colony were US citizens, which is still the case. The Diplomatic Colony in Košutnjak is the pillar of Dipos's real estate portfolio and a highly respected location even outside the borders of our country and the region.

WE WELCOMED THE EGYPTIAN AMBASSADOR

Dipos had the honour of hosting the Ambassador of the Arab Republic of Egypt, H.E. Bassel Salah Mostafa Ahmed in its headquarters in Belgrade.

The Egyptian ambassador was received by Dipos Director Bojana Martinović and Deputy Director Ivana Milosavljević, and the visit was marked by the spirit of friendly relations and years of successful cooperation. His Excellency, Mr Ahmed, congratulated the new director for her appointment and wished her a lot of success in the future.

Ms Martinović thanked Mr Ahmed for his kind words and for the decades of successful and fruitful cooperation with Egypt. She reminded that Egypt is among the countries whose embassies have been cooperating with Dipos practically since it was founded. The duration of this cooperation and the spirit of trust, professionalism and openness is a trademark of Dipos and a pledge for an equally successful continuation.

The cooperation between Dipos and the Embassy of Egypt has lasted for 60 years and is woven into the entire history of the company. Egypt uses one of the most attractive properties managed by Dipos. This company is continually aiming to have our guests from Egypt feel as comfortable as possible in Belgrade, thus contributing to the development of preconditions for successful life and work in Serbia.

In the Embassy of Egypt, after six decades of experience, they state that the relationship with Dipos surpasses a typical tenant-landlord relationship and that it has all the qualities of a strategic partnership focusing

деценија наглашавају да однос са „Дипосом“ превазилази типичан однос између закупца и закупца и да има одлике стратешког партнерства у чијем је средишту имовина којом ово предузеће управља. Такође, потврђен је изузетан професионализам запослених у „Дипосу“ усмерен ка чувању и одржавању историјски значајних објеката о којима брину и које су на располагању страним амбасадама.

АМБАСАДОР МАРСИКО У ПОСЕТИ „ДИПОСУ“

Амбасада Аргентине и „Дипос“ испишу историју сарадње пуних 60 година. На обострано задовољство, она је на нивоу који карактерише поверење, задовољство и пријатељство – усагласили су се директорка Бојана Мартиновић и амбасадор Аргентине Освалдо Нарсис Марсико, који је посетио дирекцију „Дипоса“.

Његова екселенција посетила је Друштво поводом именована нове директорке, али и сагледавања нових аспеката сарадње у будућности. Он је изразио жељу да се дубока и резултатима афирмисана сарадња настави, а да је претходних 60 година представља најбољи путоказ и мотивацију за ширење и продубљивање. Такође, новој директорки је, поводом именована на челну позицију у предузећу „Дипос“, пренео честике и најлепше жеље целокупног дипломатског особља аргентинске амбасаде.

Блиски односи „Дипоса“ и аргентинске амбасаде, потврђени и овим састан-

ком, само су део дугог трајања дипломатских и пријатељских релација Србије и Аргентине. Две земље, иако географски удаљене, деценијама негују дух пријатељства и сарадње. Званични дипломатски односи између Аргентине и тадашње Краљевине Срба, Хрвата и Словнаца успостављени су још 1928. године, да би нови импулс добили после Другог светског рата.

УСПЕШНА САРАДЊА СА ФРАНЦУСКОМ ШКОЛОМ

„Дипос“ и Француска школа у Београду негују вишедеценијску успешну пословну сарадњу. На састанку одржаном у дирекцији „Дипоса“ 4. октобра 2023. ову угледну франкофону образовно-васпитну институцију представљао је господин Милан Мартиновић, кога су срдечно примили директорка Бојана Мартиновић, заменица директорке Ивана Милосављевић и директор службе за техничке послове, господин Јован Рогановић.

Врх предузећа „Дипос“, такође, обишао је објекте које већ деценијама користи Француска школа у Београду. У фокусу ових посета било је додатно унапређење стања ових објеката, а са циљем стварања још бољих услова за ученике и особље школе. Било је задовољство бити део школске атмосфере и разговарати на тему побољшања услова за учење и васпитање деце која похађају Француску школу у Београду и одрастају управу у објектима о којима „Дипос“ са поносом и задовољством брине годинама уназад. ◆

on the property managed by the company. Also, the remarkable professionalism of Dipos's staff is proven time after time as they endeavour to preserve and maintain the historically significant structures that they manage, which are at the disposal of foreign embassies.

AMBASSADOR MÀRSICO VISITS DIPOS

The Embassy of Argentina and Dipos have a 60-year-old history of successful cooperation. At their mutual pleasure, this cooperation is characterised by trust, satisfaction and friendship – agree Director Bojana Martinović and Argentine Ambassador Osvaldo Narciso Màrsico, who visited Dipos's headquarters.

His excellency visited the company on the occasion of the appointment of the new director and also to review the new aspects of future cooperation. He expressed his desire to continue the deep and fruitful cooperation, adding that the previous 60 years are the best guidance and motivation to continue expanding the cooperation. Also, he conveyed the congratulations and kind wishes of the entire diplomatic staff of the Embassy of Argentina to the new Director after her appointment as the head of Dipos.

The close relations between Dipos and the Embassy of Argentina, verified by this meeting, are only a fragment of the long diplomatic and friendly relations between Serbia and Argentina. These two countries, though far away from each other, have

been nurturing the spirit of friendship and cooperation for decades. The official diplomatic relations between Argentina and the former Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes were established way back in 1928, with an additional boost after World War II.

SUCCESSFUL COOPERATION WITH THE FRENCH SCHOOL

Dipos and the French School in Belgrade have had a successful cooperation for decades. At the meeting held in Dipos's headquarters on 4 October 2023, this renowned French-speaking educational institution was represented by Mr Milan Martinović, who was warmly welcomed by the Director Bojana Martinović, Deputy Director Ivana Milosavljević and the Director of the Department for Technical Affairs, Mr Jovan Roganović.

Dipos's management also visited the property that the French School in Belgrade has been using for decades. These visits were focusing on the additional improvement of conditions in these buildings, with the aim of creating even better conditions for the students and school staff. It was a pleasure being part of the school atmosphere and talking about how it would be possible to improve the conditions for learning and education of children attending the French School in Belgrade, who are growing up in the buildings that Dipos has proudly and gladly managed for years. ◆

АКАДЕМСКА РАКИЈА

ESTD ◆ 2016

„Академска“ ракија се од почетка истиче другачијим приступом према ракији као нашем националном бренду. На темељу традиције, направили смо производ који је спој ракије врхунског квалитета и модерног дизајна.

Из тог разлога и овај пројекат прати исту филозофију, па смо одлучили да повежемо наизглед различите термине: прошлост и садашњост, традицију и модерно доба, ракију и едукацију.

Пошто је идеја за „академску“ ракију настала у току студија неколико пријатеља, циљ овог пројекта је да на академски начин подигнемо свест о доприносу који су великани имали на наш национални идентитет и његов развој.

Сваке године пустићемо једну серију од 100 боца у част лика и дела знамените особе.

Прва серија носиће име нашег суграђанина Јована Јовановића Змаја. Свака боца је нумерисана бројем од 1 до 100. Етикету краси ручно рађен портрет који смо цртали посебно за ову прилику, у позадини је Улица Златне греде у Новом Саду, где је живео Ј. Ј. Змај, његов потпис и биографија.

У боцама се налази шљива препеченица старости пет година. У питању је купажа пожегаче, моравке, чачанске лепотице и чачанске родне.

Целокупан приход од продаје сваке серије биће дониран најбољем ђаку општине у којој је рођен знаменити Србин или Српкиња, који ће бити искоришћен за академски наставак каријере. На тај начин желимо да подстакнемо награђивање најбољих појединаца који ће бити стуб нашег друштва у будућности.

From the very beginning, Academic Brandy has been known for a different approach to the beverage of rakija, our national brand.

We have used tradition as the basis for a product that is a fusion of top-quality rakija with a modern design. That is why we have decided adhere to the same philosophy in designing our latest project, which correlates seemingly different notions: Past and present, Tradition and modernity, Our brandy and education.

Since the idea for academic brandy stemmed from several university friends, the purpose of this project is to build the academic awareness about the influence that our great ancestors had on our national identity and its development.

Each year we will release a series of 100 bottles in honour of a notable person from our past. The first series will be named after our fellow citizen Jovan Jovanović Zmaj. Each bottle carries a number between 1 and 100. The label is adorned by a hand-drawn portrait made exclusively for this occasion. The background is the Zlatna Greda Street in Novi Sad, where J. J. Zmaj used to live, along with his signature and biography.

The bottles contain five-year-old double-distilled plum brandy. This is a coupage of plum varieties such as požegača, moravka, čačanska lepoticica and čačanska rodna.

The entire income from sales of each series will be donated to the best student from the town where the notable Serbian from the series was born. The funds will be used to advance the recipients' academic careers. With this, it is our intention to show encouragement to the best individuals who will become the pillar of our society in the future.

*Ми бринемо о
нейокрејносћима у
власнишћу Републике Србије*

Dipos

*We take care
of real estate owned by
the Republic of Serbia*